

Pod naslovom KAKO SE VEDE OLIVAN BRUC objavljamo na 3. strani priloge zapis o 80. obletnici statuta slovenskih brucovanih, ki ga je pripravilo društvo Triglav v Gradcu z namenom, da bi se naši študentje v nemškem svetu ne izneverili domačemu jeziku. In ker smo že stopili v novo šolsko leto, pišemo na 6. strani P pod naslovom TEŽKA POT DO MESCANSKE SOLE V RIBNICI o tem, kako so se borili za šolo, ki so jo ustanovili pred 55 leti in ki so jo dogradili pred pol stoletja.

V Trdinovih notesih se srečujemo z vprašanjem, kod naj gre železnica, na znakah pripovedujemo o Tolstoju, v seriji o gradovih in njihovih usodah pa se začne pripoved o Mokricah. Razen tega pa še: zanimivosti, kulturna stran, dve strani nasvetov za dom in družino.

KRMELJSKA METALNA PRED NALOŽBAMI

Minuli teden so organi sevnške občinske skupščine že obravnavali program sanacije METALNE TOZD Tovarna lahkih konstrukcij Krmelj. Ta 12 let stara tovarna, ki deluje že vse od likvidacije rudnika, ima med vsemi tovarnami Metalne najslabše proizvodne pogoje oz. nekaterih sploh nima in delajo pod milim nebom. Odpis osnovnih sredstev je že 60-odstoten! Prav zaradi tega naj bi po programu za gradnjo zgradb porabili kar 8.302.000 dinarjev, za opremo pa 2,35 milijona dinarjev. Dela naj bi pričeli že letos.

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

VREME

V začetku in sredini tedna je bilo v Sloveniji precej sončno z dopoldnansko meglo po kotlinah. Dnevne temperature so dosegale okoli 25 stopinj C, nočne pa okoli 10 stopinj C. Ob koncu tedna bo manjše poslabšanje vremena predvsem z oblačnostjo in manjšimi padavinami.

Na prostoru pred obnovljenim šolskim poslopjem v Črneči vasi je množica v nedeljo prisluhnila besedam Jožeta Pence - Dečka. Udeleženci so poslali z zborovanja brzojavko predsedniku Titu. (Foto: J. T.)

Veličasten zbor v Črneči vasi

Nad 2.500 udeležencem proslave je govoril Jože Penca - Dečko

S soncem obsijana Črneča vas, prislonska pod strme koševnice gorjanskih pobočij, je v nedeljo vsa prenovljena pričakovala borce Gorjanskega bataljona, aktiviste gorjanskega območja, borce I. enote Zumberškega partizanskega odreda ter borce Slovenskega bataljona I. krajske brigade.

Poslušalcem je Jože Penca opisal nastanek in borbene poteze Slovenskega bataljona ob 30-letnici njegove ustanovitve. Nato je naštel še pridobitve Črneče vasi, ki so jo avgusta

1942 - zažgali italijanski bombniki. Dejal je, da je letošnji 15. september pomemben mejnik v življenju Črnečanov. Prebivalci so po vojni za silo obnovili svoje domove in napeljali v vas elektriko. Potem se je čas ustavil vse do letos, ko so z družbeno pomočjo in lastnim delom dobili vodo v hiše, novo trgovino sredi vasi in asfaltno cesto do Kostanjevice.

Množica domačinov in gostov je na proslavi prisluhnila združenim pevskim zborom krške občine pod vodstvom Adolfa Moškona, godbi na pihala s Senovega in nato še navdušeno zaploskala recitatorjem Andreju Kurentu, Mariji Sketovi in Ladku Kukcu. Na pročelju nekdanje

šole so odkrili ploščo v spomin na poletje 1942, ko je ta partizanska vas pogorela. Prostor družbenih organizacij v istem postopku so posvetili spominu revolucionarne in učitelje Franje Zupančičeve, ki je pred vojno poučevala v Črneči vasi. J. TEPPEY

Na osamlemcu med Blanco in Sevnico je arheološka ekipa naših in nemških strokovnjakov med odkopavanji našla več pomembnih najdb, ki razsvetljujejo obdobje preselejevanja narodov. Ajdovski gradec, kot imenujejo kraj arheoloških odkopavanj, je že dolgo zanimal arheologe, sedanje najdbe pa potrjujejo njegovo pomembnost. Več o najdbah in izkopavanju boste lahko prebrali v prihodnji številki Dolenjskega lista. Na sliki: boginja Luna, ki je služila tudi kot utežna mera. (Foto: A. Zeleznik)

TOKRAT V OZLJU

Medobčinska kulturno-prosvetna zveza Bratstvo in enotnost, ki povezuje občine na obeh straneh Kolpe, bo imela naslednjo sejo 21. septembra v prostorih gradu v Ozlju. Obravnavali bodo skupne nastope in sodelovanje na revijah do konca leta 1974, hkrati pa se dogovorili o financiranju te organizacije.

Trak je prerezan, napredku je odprta pot tudi v ta del Temeniške doline. (Foto: Zeleznik)

Zvesto varovati pridobitve revolucije

Na proslavi 30-letnice Vojske državne varnosti v Črnomlju je M. Orožen govoril tudi o cerkvi

V soboto popoldan je bilo v Črnomlju slavlje pripadnikov I. slovenske divizije Vojske državne varnosti, ki se je zbrala ob 30-letnici ustanovitve. Proslave se je udeležilo 873 borcev divizije ter številni gostje, med njimi Sergej Kraigher, Stane Potočar-Lazar, Franc Tavčar-Rok, Ivan Maček, Vinko Hafner, Vinko Mali in drugi.

Navzoči so pozdravili govor Marjana Orožna, republiškega sekretarja za notranje zadeve, ki je poudaril pomen in vlogo enot Vojske državne

varnosti in drugih organov varnosti v osvobodilni vojni in po njej. Zlasti so navzoči odobraval del njegovoga govora o cerkvi: „Klerikalni ele-

menti v rimokatoliški cerkvi skušajo prikazovati nekatere ukrepe za preprečitev zlorab in nezakonitosti kot zaostrovanje medsebojnih odnosov med cerkvo in državo ter omejevanje verske svobode. Trdno smo odločeni, in naši delovni ljudje to terjajo, da ne dovolimo nobenih vzporednih struktur, nobenega ilegalnega organiziranja v nekakšnih klubih, nobenega širjenja emigrantske literature, nobene nezakonitosti v materialnem poslovanju. Prav tako ne bomo dovolili ocenjevati in prikazovati to kot napad na vero in cerkev. Razčiščevanje teh stvari mora zagotoviti, da bodo tudi te institucije v naši družbi delovale pod istimi pogoji kot vse druge. To pa je v

prvi vrsti in predvsem interes same cerkve in njenih pripadnikov. Ne moreta obstajati dve različni merili.“

Po govoru je Orožen podelil borcem brigad VDV spominsko listino, črnomaljska občinska skupščina pa je podelila domicilno listino II. bataljonu VDV. Nastopil je še ženski pevski zbor „Mirana Jarca“ iz Črnomlja. S tem se je končalo dvo-dnevno slavlje, kajti že v petek zvečer je predsednik občinske skupščine Črnomelj inž. Martin Janžekovič odkril spominsko ploščo na Gorupičevi hiši, kjer je v letih 1944 in 1945 deloval štab I. divizije VDV Slovenije. J. PEZELJ

Regija ne bi smela imeti meja

Jakob Berič: »Naloga nalog: izdelati srednjeročni načrt regije.« Stališče sveta dolenskih občin: šole razvijati, ne jih ukinjati!

„Črnomaljska, metliška, novomeška in trebanjska občina so do zdaj sodelovale zgolj tako, da so se dogovarjale o pomembnih skupnih vprašanjih. Poslej bo to sodelovanje in dogovarjanje še bolj utrdil poseben samoupravni akt - statut.“

pravi Jakob Berič, predsednik sveta dolenskih občin.

Temeljno načelo statuta govori o skupščini občin kot o tistem telesu, ki bo skrbelo za usklajevanje interesov posameznih občin in povezo-vanje vseh nalog skupnega pomena.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Desetnica

Solidarnost skušajo na hitro odsloviti - v nasprotju z dogovorom

Najprej si osvežimo spomin! Aprila so slovenske občine podpisale poseben dogovor o solidarnostnem prelivanju sredstev. Dogovor je predvidel, kako in kje naj bi ta sredstva zbirali in kako naj bi jih delili. Da bi lahko dobili ustreznega merila, bi

(Nadaljevanje na 4. str.)

KAJ BO Z JUGOTANINOM?

Na seji izvršnega sveta sevnške občinske skupščine minuli četrtek so obravnavali nekatere ugotovitve komisije, ki mora najti izhod za težave KONUSOVE TOZD Jugotanim, in nekatere informacije s kolektivnega sestanka delavcev v tovarni, ki so se ga udeležili vodilni iz KONUSA, niso pa povabili občinskih predstavnikov niti jim niso pojasnili položaja. Na seji IS so sklenili, da gredo sami med delavce te tovarne, seveda pa bo bodo povabili tudi predstavnike KONUSA. Vsi dosedanja dogodki so upravičeni zaskrbljenost za usodo tega kolektiva. A. Z.

Donit v Veliki Loki

V ponedeljek začetek gradnje nove tovarne

V ponedeljek je glavni direktor medvoškega DONITA Viktor Meglič prerezal trak pred buldožerjem, ki je pričel zemeljska dela za novo tovarno avtomobilskih tesnil, ki prinaša industrijski napredek v ta doslej nerazviti severozahodni del trebanjske občine.

Nova tovarna, v katero bodo iz Medvoda prenesli celotno proizvodnjo tesnil, je znana kot pomembna gonilna sila razvoja tudi v Sotražici. Naložba v tovarno v Veliki Loki bo znašala 50 milijonov dinarjev, vrednost nove proizvodnje, ki naj bi predvidoma stekla že prihodnje leto, pa naj bi bila leta 1976 že 85 milijonov!

Najprej bodo zaposlili okrog 76 delavcev, ki jih bodo pričeli priučevati verjetno že po novem letu, kasneje pa od 130 do 150 delavcev. Kot je dejal predsednik KS Velika Loka Jože Klemenčič, so vaščani novega gradbišča izredno veseli, saj je to znanilec razvoja tudi za te kra-

je. Čeprav se s to tovarno po besedah predsednika občinske skupščine Slavka Kržana zaključuje program gradnje velikih novih industrijskih objektov, ki naj bi bili vzgon za prehod občine v klub razvitih, živi na območju občine še vedno 1.500 delavcev, ki niso polno zaposleni. A. ZELEZNIK

„Ne bom je nosila na glavi, vode,“ poje slovenska narodna pesem, toda če gre za takle tovor, kakršnega si je naložila Marija Milič iz Miličev, je ni Slovenke, ki bi se ga branila; še posebno zdaj ne, ko je gobarjev v naših gozdovih več kot gob. (Foto: B. Podobnik)

V soboto dopoldne se je v Dolinici pri hotelu Lahinja zbralo 873 borcev I. slovenske divizije vojske državne varnosti. (Foto: J. Pezelj)

JAKOB BERIČ

Odločati – ne le soglašati

Prekasna ocena, zakaj je prekoračena poraba – Prve izkušnje so dobra šola za vnaprej

Bliza se jesen in s tem tudi čas, ko bodo stekle priprave za sklepanje samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o financiranju splošne in skupne porabe za leto 1975. Prav gotovo z njimi ne bomo mogli odlašati, saj morajo biti razprave o tej zelo pomembni zadevi speljane temeljite in širše, kot so bile letošnjo pomlad.

Polletni obračuni poslovanja gospodarstva kažejo, da so ob-

TELEGRAMI

BRUSELJ – Severnoatlantski pakt je imenoval generala Alexandra Haiga za poveljnika svojih sil v Evropi. Bivši šef kabineta Bele hiše je bil imenovan na ta položaj na zahtevo predsednika Forda.

HONGKONG – Nigerijski predsednik general Govon, ki je prispel v Hongkong, je povedal, da se kitajski premier Ču En Laj po nedavni operaciji počuti dobro. Voditelj nigerijske države Govon je tudi povedal, da se je v Pekingu pogovarjal s predsednikom Mao Ce Tungom. O njem je dejal, da je „izredno“ agilen in da je podrobno seznanjen s svetovnim položajem.

WASHINGTON – Predsednik Ford je objavil pogodno pomilostitev vseh mladih Američanov, ki so zavrnil, da bi šli v vojno v Vietnam, ali so dezertirali iz ameriških oboroženih sil, ki so jih vpoklicali in poslali v vojno. Večje število pobežih pred vpoklicem je zunaj Amerike, največ v Kanadi.

LAGOS – Nigerijska vlada je sklenila, da bo afriškim državam v razvoju prodajala nafto po ceni, ki je nižja od tiste, ki jo prodaja drugim kupcem. Predstavnik vlade pa ni hotel povedati, kakšna bo ta cena.

veznosti do financiranja splošne in skupne porabe letošnje leto narastle precej nad dogovorjenimi okviri. Izvršni svet je obljubil, da bo pripravil o tem temeljit pregled za septembrsko zasedanje republiške skupščine. Po našem mnenju bi morali o tem delegati razpravljati že pred počitnicami, ker je zdaj čas do konca leta kratek. Ukrepi ne morejo učinkovati, kot če bi se jih lotili že v juliju. Kakorkoli že, letošnja prekoračitev bo vsem skupaj dober poduk za ravnanje v prihodnjem letu. In to ni prav nič čudnega. Spominimo se, da smo namesto starih odlokov in zakonov letos prvič za celotno skupno porabo zagotavljali sredstva v okviru ustavnega načela svobodne menjave dela, torej v dogovoru s proizvajalci, ki ta sredstva ustvarjajo. S tem je Slovenija v Jugoslaviji pionirsko zaorala v ledino.

Za leto 1975 bomo zadevo gotovo temeljiteje opravili. Programi in predlogi samoupravnih interesnih skupnosti za finan-

NIKOZIJA – Tukaj se je začela izmenjava vojnih ujetnikov med ciprskimi Grki in Turki. Doslej so zamenjali približno 250 ujetnikov v obeh strani, pričakujejo pa, da jih bodo vsega skupaj zamenjali nekaj več kot 5000. Gre za vojake obeh strani, ujete med nedavnimi boji na Cipru. To sodi v sporazum, ki naj bi pomenil začetek dokončnega urejanja stanja na otoku. Na sliki: prva skupina izpuščenih ujetnikov v Nikoziji. (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Napovedi, izrečene na tem mestu minuli teden, so se uresničile: cesar Haile Selasije se je moral odpovedati prestolu, Etiopija je na pragu novega obdobja. To je najkrajše rečeno bistvo tega, kar se je v zadnjih nekaj dneh zgodilo v tej najstarejši afriški državi sveta. V njej je samo nekaj sto zdravnikov, nacionalni dohodek se suče okoli revnih že čisto osamljen in ko praktično ni pomenil ničesar več – razen zgodovine in imena.

Padec cesarja, ki sedaj živi kot zasebnik v nekem svojem letnem dvorcu osemdeset kilometrov od prestolnice, nikakor ni prišel nepričakovano, saj ga je bilo mogoče slutiti in pričakovati že precej časa.

Zaplet se je v bistvu začel že februarja letos s prvimi očitnejšimi znaki nezadovoljstva v vrstah armade. To nezadovoljstvo se je krepilo, hkrati z njim pa tudi moč oboroženih sil, ki pa so – in v tem je posebnost – sprva delovale v cesarjevem imenu.

Ta podpora je bila kratkotrajna, saj je trajala le do junija, nato pa se je vojska začela obračati proti Selasiju. Od junija sem so si sledile aretacije najuglednejših cesarjevih sodelavcev, ki so jih obtoževali nespособnosti, pri uveljavljanju dosledne in pravične zunanje politike. Bil je eden izmed stebrov neuvrčenosti in se je udeležil vseh sestankov na vrhu. Minuli teden vojska odstranila še njega in prevzela popolno oblast v deželi.

Sedaj napovedujejo velike procese proti vsem nekdanjim cesarjevim sodelavcem, medtem ko ni znano, kaj se bo zgodilo s Selasijem. Tudi njega namreč obtožujejo nespособnosti (zlasti v zvezi z odpravljanjem posledice suše, zaradi katere je umrlo nekaj stotisoč ljudi) in še več – korupcije in tajnega prenašanja denarja v tujino.

Trdijo (kar pa je najbrž zelo pretirano), da je cesar v zadnjih nekaj letih prenesel v tujino velikanske vsote denarja, celo tri ali štiri milijarde dolarjev.

Razen tega mu očitajo, da si je protipravno prilaščal velike zneske tudi doma. Koliko je v tem resnice, je seveda težko reči, da pa je najbrž v teh očitkih vsaj nekaj resnice, je pa skoraj zanesljivo.

Toda največja krivda sedaj že 82-letnega donedavnega nespornega gospodarja Etiopije ni toliko v tem, da je morebiti prenesel sto ali dvesto tisoč dolarjev v tuje banke, marveč v tem, da ni znal popeljati svoje dežele na pot sodobnega razvoja.

Etiopija je namreč v tem trenutku nemara ena najbolj zaostalih dežel tega sveta. V njej je samo nekaj sto zdravnikov, nacionalni dohodek se suče okoli revnih 60 dolarjev letno, razen tega pa je za deželo zna-

čilna neverjetna socialna razdeljenost. Medtem ko ima okoli 90 odstotkov vsega prebivalstva le petino zemlje, so štiri petine v rokah maloštevilnih zemljeposessnikov in cerkve. Samo cerkev ima več kot tretjino vseh obdelovalnih površin, na katerih živijo ljudje v razmerah, kakršne so vladale v Evropi v srednjem veku.

Vse to hudo obremenjuje etiopsko družbo in zavira napredek. Vojska, ki je prevzela oblast, bo imela dolgo in trdo delo, če bo hotela obrniti kolo časa in skoraj zanesljivo je mogoče napovedati dolg proces počasnega vključevanja Etiopije v sodoben svet.

Toda če je bil cesar Haile Selasije premalo odločen, da bi potegnil voz svoje dežele na sodobno cesto sveta, mu ni mogoče odrekati velikih in nespornih zaslug pri uveljavljanju dosledne in pravične zunanje politike. Bil je eden izmed stebrov neuvrčenosti in se je udeležil vseh sestankov na vrhu.

Novo obdobje Etiopije

Tragika njegove osebnosti je torej v tem, da svojemu velikemu uspehu navzven ni uspel priključiti vsaj zmerne dosežke doma – kjer se je razen tega zapletel še v nekoristno peripezijo z Eritrejo, zaradi katere je umrlo nekaj stotisoč ljudi) in še več – korupcije in tajnega prenašanja denarja v tujino.

TELEGRAMI

KAIRO – Sovjetski zunanji minister Gromiko je povabil egiptovskega zunanjega ministra Fahmija, naj prihodnji mesec obišče Moskvo. Sicer pa napovedujejo tudi možnost srečanja El Sadat – Brežnjeva.

ANKARA – Politični krogi, ki so blizu turškemu premieru, so sporečili, da je turški premier Bulent Ecevit ponudil odstop zaradi spora s stranko narodne rešitve. Pričakujejo, da bo Ecevit po odstopu dobil mandat za sestavo nove vlade. V parlamentu, ki ima 450 članov, je 185 predstavnikov njegove republiške ljudske stranke.

TUNIS – Tunizijsko glavno mesto pripravlja velik sprejem Habibu Burgibi, ki so ga na pravkar končanem kongresu tunizijske socialistične stranke Destur v Monastiru izbrali za dosmrtnega predsednika stranke in obenem predlagali, da ga na volitvah v novembru izvolijo za dosmrtnega predsednika republike.

– Brez skrbi, tovariši, izplavali bomo!

tedenski mozaik

Drama v francoskem veleposlaništvu v Haagu se nadaljuje, pa čeprav so teroristi, ki so zavzeli veleposlaništvo že minuli petek, medtem izpustili dve talki. Zahtevajo letalo in mednarodno posadko ter zadosti goriva, da lahko odletijo na neko drugo celino – pa še Japonko Jutake Huru, ki je bila v Franciji obsojena zaradi sodelovanja pri nekem terorističnem napadu. Zahtevajo tudi, da jim pustijo vse orožje in strelivo, s katerim so izvedli napad na veleposlaništvo, ter seveda prost odhod iz poslopja. Nizozemska vlada, ki se je večkrat sestala na izredni seji, je pristala na njihove pogoje, ni pa tudi francoska, ki se sklicuje na to, da se je napad pripetil na njenem ozemlju (namreč v njenem veleposlaništvu v tuji državi) in zahteva, da uveljavljajo pri tem francoske zakone. Ti pa predvidevajo ostrejšo ravnanje. Medtem je letalo z obsojeno Jutake Huru že pristalo na haškem letališču in čaka na razplet dogodkov. Kakšen bo ta razplet, je težko reči, gotovo pa je, da je treba to nasilno dejanje teroristov obsoditi, saj ne prispeva ničesar k sicer morda pravičnim ciljem, v imenu katerih naj bi se zgodilo... samo nesmiselno prelijanje krvi...

Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v Južnem Vietnamu, kjer so ugrabili boeing 727 in zahtevali, naj spremeni med letom smer. Ker posadka ni hotela ubotati ukaza, so letalo v zraku razstrelili. Umrlo je 71 potnikov in članov posadke. Kdo je bil mož, ki je hotel ugrabiti letalo, še niso ugotovili... nasilje tudi v zraku...

Medtem pa so tuje agencije poročale o nenavadnem dogodku v Sovjetski zvezi. V Moskvi so namreč s silo podrli umetniško izložbo, na kateri so bila razstavljeni nekatera najsoodobnejša dela. Pri tem so uporabili buldožerje in topove z vodnimi curki. Razstavo naj bi podrli zato, ker so je menda organizatorji priredili mimo želja uradnih krogov, ki bojda nimajo smisla za najsoodobnejšo umetnost. Uradno so kasneje sporočili, da so podrli razstavo zato, ker je ovirala urejanje (bila je namreč na prostem) parka... malo za šalo, veliko zares...

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Minuli četrtek je Jesenice obiskal predsednik Tito, kjer so ga pozdravile zastave in tisoči zbranih občanov tega našega železarskega središča. Predstavnik jeseniškega političnega aktiva so predsednika Tita seznanili z uspehi in problemi tamkajšnje občine – potem pa je Tito v daljšem govoru spregovoril o nekaterih poglobljenih vprašanjih našega sedanjega političnega življenja.

V svojem govoru jeseniškemu političnemu aktivu je predsednik Tito med drugim poudaril, da so po X. kongresu ZKJ zadeve glede konsolidacije in krepitve ZK napredovale in da smo glede tega dosegli precej rezultatov – da pa s tem še niso rešena vsa vprašanja. Nekateri še vedno ne spoštujejo kongresnih sklepov, je poudaril Tito, in nekateri naši nasprotniki spet dvigajo glave. Posebej je ob tem omenil grupaštvo. Pri nas so še nekateri, je dejal Tito, ki skušajo zbirati okrog sebe druge – bodisi da gre za kominformovce, za liberalce in druge naše umseritvi nasprotnne sile. Tito je dejal, da so kominformovci skušali pri nas organizirati celo nekakšen kongres in lastno partijo, kar smo jim seveda onemogočili ter bodo kolovodje tega „gibanja“ prišli sedaj pred sodišče.

V prihodnje bodo morali vsi člani naše partije in tudi drugi napredni ljudje naše socialistične skupnosti pomagati, da se kaj takšnega ne bo več pripetilo, je poudaril Tito. Potrebna je večja budnost nas vseh, kajti če ne bomo budni, je dejal Tito, se nam utegne zgoditi, da bomo prav kmalu morali spet imeti kakšno 21. sejo predsedstva ZKJ, kot smo jo pred časom že imeli.

Hkrati je Tito govoril tudi o vprašanjih inflacije, o zviševanju cen, o vplivu svetovne inflacije na naše gospodarstvo in o zniževanju življenjske ravni naših ljudi. Glede tega je poudaril, da reševanje teh vprašanj ni samo stvar osrednje vlade in republiških

vlad, marveč da je to stvar vseh naših delovnih ljudi. Kritično je ob tem spregovoril o naši storilnosti – v mnogih podjetjih delajo slabo in premalo, je dejal, in temu bi morali posvetiti veliko več pozornosti kot doslej.

Minulo nedeljo je bilo v Sloveniji spet več proslav ob jubilejni 30. letnici dogodkov iz NOB – med temi proslavami omenimo samo dve:

V Gornjem Gradu v Savinjski dolini so se zbrali na proslavi v počastitev obletnice osvoboditve prebivalci in aktivisti tamkajšnjih krajev, spregovoril jim je predsednik republiškega izvršnega sveta Andrej Marinc. Tudi on je poudaril, da bomo morali sedaj

vsem tamkajšnjim demokratičnim silam, ki jim je skupen boj proti iredentističnim ter drugim nazadnjaškim silam v tej deželi. Franc Šetinc je ob tej priložnosti položil tudi temeljni kamen za novo cementarno v Anhovem, ki jo bodo začeli graditi; ta cementarna bo posebno dragocena pridobitev za našo surovinsko industrijo, saj vemo, da našemu gradbeništvu vseskozi zelo primanjkuje cementa ter da ga moramo nenehno uvažati.

Po prvih podatkih, ki jih je objavila SDK, smo v Sloveniji v letošnjem prvem polletju precej povečali ustvarjeni skupni dohodek našega gospodarstva, vendar to velja samo številčno, kajti hkrati beležimo hitro povečevanje proizvodnih stroškov ter zaostajanje dohodka (tistega ki ostane) organizacij združenega dela v gospodarskih dejavnostih. Po podatkih je slovensko gospodarstvo ustvarilo v letošnjem prvem polletju za 102 milijardi in 970 milijonov dinarjev skupnega dohodka – kar je nominalno za 43 % več kot lani v tem času – vendar je gospodarstvo ob tem poslovalo manj ekonomično kot lani. Vseh podatkov na tem mestu razumljivo ne moremo naštevati (omenimo npr. pogosto izrečeno ugotovitev, da se obremenitve gospodarstva z dajatvami in obveznostmi prav nič ne manjšajo, pa čeprav bi se po novih ustavnih določilih morale), povejmo samo, da vzbuja veliko zaskrbljenost ponovno naraščanje nelikvidnosti in to zlasti med OZD.

Prejšnji teden (v četrtek) je ZIS na svoji seji obravnaval informacijo o nedavni hudi železniški nesreči v Zagrebu ter je hkrati načel širšo razpravo o naši vrednosti javnega prometa nasploh ter o razmerah glede tega. Ocenili so, da je to vprašanje postalo pri nas resnično pereče ter da ga bo treba začeti reševati s polno odgovornostjo vseh pristojnih organov in delovnih organizacij.

V gospodarski zbornici Jugoslavije so prejšnji teden trgovci zavrnili sklenitev sporazuma, po katerem bi bili dolžni prevzeti vse letos ponujene količine jabolk po istih cenah kot lani – kar terjajo kmetijski proizvajalci. Trgovci se tega branijo, češ da ne bodo imeli dovolj zaslužka, če proizvajalci ne znižajo cen za jabolka (pri tem povejmo, da trgovcem ne ustreza odkupna cena 2,80 do 3 dinarje za kilogram jabolk najbolje kvalitete), tako da se bodo v prihodnjih dneh predstavniki obeh strani še enkrat sestali. Če sporazuma ne bo, bodo imeli sadjarji velike izgube, saj je jabolk, kot pravijo, letos pri nas veliko.

Prejšnji teden (v četrtek) je ZIS na svoji seji obravnaval informacijo o nedavni hudi železniški nesreči v Zagrebu ter je hkrati načel širšo razpravo o naši vrednosti javnega prometa nasploh ter o razmerah glede tega. Ocenili so, da je to vprašanje postalo pri nas resnično pereče ter da ga bo treba začeti reševati s polno odgovornostjo vseh pristojnih organov in delovnih organizacij.

Potrebna je večja budnost

največ naporov usmeriti v ustvarjalno in plodno delo, hkrati pa se posvetiti spremenjanju družbenih odnosov po novih ustavnih določilih. Marinc je dejal, da se v bodoče slovenska predelovalna industrija ne bo več mogla tako hitro razvijati na račun surovinske industrije kot doslej. OZD bodo morale ustrezno prilagoditi svoje proizvodne programe, je poudaril, med njimi pa bo moralo priti tudi do večjega združevanja kot doslej.

V nedeljo je bila proslava tudi v Anhovem na Primorskem – slavnostni govornik na tej proslavi je bil sekretar izvršnega komiteja CK ZKS, ki se je med drugim dotaknil naših odnosov z Italijo in dejal, da ponujamo roko

Toliko gob kot letos v naših hostah že dolgo ni raslo. Ljudje jih nabirajo na vseh koncih, pa tudi prodajalcev ne manjka. Prejšnjo sredo je na Gornjih ponujalo gobe kar 41 mladih. Cene se sučejo okoli 30 novih dinarjev. Na sliki: mladi prodajalci. (Foto: Boštjan Krže)

15. septembra je bila na Karlovcih pred hišo, v kateri so pred 32 leti ustanovili železniški komite KPS, proslava, na kateri je zbranim govoril Andrej Curk, predsednik aktiva mladih delavcev pri prometni sekciji v Novem mestu, člani dramske sekcije pa so izvedli recital. (Foto: I. Zoran)

Mladim komunistom iz črnomaljske občine, ki so jih pred nedavnim sprejeli v vrste ZKJ, je v petek podelil partijske izkaznice sekretar občinske konference ZKS Perko v prostorih semiške „Iskre“. (Foto: B. Podobnik)

Med ostale akcije novoustanovljenega Zavoda za kulturo in prosveto v Sevnici sodi tudi nadaljevanje razstav v galeriji na gradu, koncerti v Lutrovi kleti pa so doživljajo zase. Ob razstavi V. Štoviček minuli četrtek je vodja zavoda S. Kralj izročil šopek Trboveljskemu oktetu.

GRADEC: JESENSKI SEJEM

Letošnji „Graški jugovzhodni sejem“ bo od 28. septembra do 6. oktobra. Na njem bo sodelovalo 2.000 razstavljalcev iz 39 držav. Med razstavljalci bodo tudi slovenska in hrvatska podjetja, delovne organizacije iz SR BiH pa bodo razstavljale svoje izdelke v okviru sejemске prireditve „Razstave narodov“. Sejem je postal ena največjih tovrstnih prireditev v Evropi, ima pa, kot je na novinarski konferenci dejal avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesenfeld, zelo velik pomen za gospodarsko sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo. Med sejemskimi dnevi bodo države udeležence prirejale svoje dneve. „Svoj“ dan bodo imeli tudi jugoslovanski razstavljalci.

Sejmišča

BREŽICE – Na sejmu prašičev v Brežicah so rejci pripeljali 510 prašičev. Do 3 mesece starih so prodali 329 pujskov, kilogram žive teže pa je veljal do 20,00 din. Starih nad 3 mesece so prodali 18, kilogram žive teže pa je veljal 16,00 din.

NOVO MESTO – Od 624 pripeljanih prašičev so jih kupci na ponedeljkovem sejmu kupili 361. Cene prašičem, starih od 6 do 12 tednov, so se gibale med 290,00 in 440,00 din, prašičem, starih od 3 do 6 mesecev, pa med 445,00 in 650,00 din. Tokrat so bile cene precej višje kot na prejšnjem sejmu.

Kmetijski kotiček

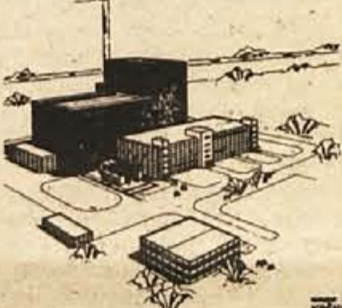
Izbrati pravo pšenico

Zaradi svojih prednosti, ki jih ima, je Slovenija predvsem živinorejska dežela. Pridelovanje žita se zdaleč ne zavzema tolikšnega deleža kot na primer v Vojvodini. A vendar se izplača potruditi ob bližnji jesenski setvi. Naša republika je lani zasejala še 55.836 ha ozimne pšenice; če pristejemo še rž, ozimni ječmen in druga žita, pa se številka poveča na več kot 70.000 ha. Izbrati pravo sorto in tej primerno agrotehniko je ključno vprašanje. Statistika je ugotovila, da so v zadnji letini, ki je bila rekordna, na družbenih kmetijskih gospodarstvih sejali največ italijanske sorte libelulle, zatem zlate doline, kavkaza, save, na petem mestu je bila sorta leonardo, šestem mironovskaja, sedmem san pastore, osmem avrora, devetem bezostaja in na desetem marinka. Če upoštevamo, da ta posestva vodijo kmetijski strokovnjaki, nam lestvica že nekaj pove. Ali so to res sorte, ki naj jih priporočamo tudi za dolenske, posavske in belokranjske kmetije? Na to skušamo odgovoriti s pomočjo priporočila, ki nam ga je poslal ljubljanski Kmetijski inštitut in v katerem so natančneje opisane za Slovenijo priporočene sorte. Jugoslovanska sortna lista pozna 80 sort, domačih in tujih. Od teh jih je v Sloveniji razširjenih deset. V skupini srednje intenzivnih in manj zahtevnih sort je ruska sorta mironovskaja 808. Priporočajo jo zato, ker daje veliko slame in zanesljiv pridelok, zlasti na lažjih tleh (Krško polje). Rodovitnejša je od libelulle. Dobra, priporočljiva sorta je tudi marinka, vendar je treba vedeti, da ne prenese preobilnega gnojenja in rada plega. Z velikim pridelkom zrnja in slame se odlikujeta tudi sovjetski sorti avrora in kavkaz, ki izpodrivata bezostajo 1, znano sorto, občutljivo za pepelasto plesen. Poglavitje zase so mlade sorte, vzgojene doma: sava, zlata dolina in sanja. Te imajo največ zasluga za letošnjo rekordno letino pšenice v Jugoslaviji in Sloveniji. Imajo kratko slamo, ne plega, prenesajo in bogato poplačajo obilno gnojenje. Zahtevajo gostoto setev, pravilno gnojenje, zatiranje plevela. Kdor to zagotovi, lahko pričakuje poplačane stroške in trud.

Inž. M. L.

Odloženo je, kje bo stala »atomska«

Formalnih ovir ni več: v Stari vasi pri Krškem, katastrska občina Leskovec lahko začno graditi 632 MW močno elektrarno na atomski pogon, prvo v Jugoslaviji. Republiški sekretariat za urbanizem je ob izdaji lokacijskega dovoljenja objavil še posebno obvestilo javnosti. Niso se se namreč poglobili nekateri dvomi in pomisleki, ali bo zares storjeno vse, da tako velika gradnja ne bi imela nikakršnih slabih posledic za ljudi in naravo.

Takšna bo jedrska elektrarna v Stari vasi pri Krškem. Agrokombinat Krško ji bo odstopil 12 hektarjev sadovnjakov. Drevje v plantažnih nasadih bodo začeli sekati takoj po bratvi sadja.

Odloča o dovoljenju zdaj določa, da bo moralo biti radioaktivno žarčenje v okolico elektrarne celo

manjše, kot je naravno radioaktivno žarčenje; če pa bo preseglo določeno mejo, se bo sprožil poseben alarmni sistem. Natančno je predpisan tudi poseben način zaščite pred povodnjajo, prav tako pa tudi ukrepi, ki bodo zavarovali zalogo pitne vode in njeno kakovost.

Ze od začetka napovedi o gradnji atomske elektrarne ne jenjajo pomisleki glede hladilne vode. V odločbi o lokacijskem dovoljenju je določeno, da bo smela elektrarna za svoje potrebe uporabiti največ eno četrtino naravnega pretoka Save, če pa bo hladilne vode potrebovala več, bo morala uporabiti tako imenovane hladilne stolpe. Sava se ne bo smela segreti nad 28 stopinj, smela pa bo biti največ dve stopinji toplejša, kot je sicer. Ker spada okolica Krškega v osmo potresno območje, mora biti temu primerno elektrarna zgrajena dovolj varno. Določeno je tudi, da mora atomska centrala imeti posebno meteorološko postajo ter tako urejeno odlaganje atomskih odpadkov, da ne bo nikakršne nevarnosti.

V interesu javnosti bo posebna komisija spremljala, kako investitor izpolnjuje zahteve, navedene ob izdaji dovoljenja.

Krompir je najhvaležnejši pridelok za industrijsko predelavo. Prav predelava bi lahko reševala pred krizo...

Biti mož beseda

Vrtoglavica se nas loteva zaradi letošnjih rekordnih pridelkov pšenice, koruze in še nekaterih poljščin. Vse zasluge pripisujemo agrotehniku, najmanj pa materi naravi, česar ne bi storil niti zadnji kmet v državi. „To se nam utegne še maščevati,“ pravi novosadski Dnevnik. Kakorkoli: tudi krompir je letos obilno obrodil. Po zadnjih ocenah bo jugoslovanski pridelok znašal nad

5 milijonov ton (za primerjavo: pred desetimi leti smo pridelali 2,63 milijona ton, torej pol manj). To je najmanj pol milijona ton krompirja več, kot ga Jugoslovani pojemo. Pojemo pa ga malo, povprečno le kakih 50 kg vsak (Poljak 240 kg).

Z obilnim pridelkom pridejo, žal, tudi obilne skrbi. Za pridelovalce namreč, ki jim velika ponudba zbijaja cene, ne oziraje se na proizvodne stroške. In kaj malo morejo storiti zoper to. Res so predlagali prepoved uvoza in olajšan izvoz, vendar imajo tudi v drugih deželah rekordne pridelke. V Sloveniji so se kmetijske zadruge dogovorile, da bodo „skušale vztrajati“ pri odkupni ceni 1,20 din za bintje in cvetnik, 1,10 din za igorja in 1,00 din za dezire, vendar je vse to še obljuba.

Kot svetla točka zato blesti vztrajanje Kolinske oziroma njenega obrata za predelavo krompirja na Mirni, ki kljub nenormalno veliki ponudbi plačuje pogodbeni krompir po dogovorjeni ceni – 1,20 din za kilogram. Hoče dokazati, da z upanjem med dvema partnerjema, kmetom in tovarno, pomeni več kot dobiček, ki bi ga lahko ustvarila s cenejšim nakupom surovine. To ravnanje je modro, in dolgoročno gledano, mora primesti koristi tudi tovarni, ne le kmetijstvu!

—M. L.

Ne stare prakse!

Ob trebanjskem občinskem prazniku so izročili namenu tudi prvo tovarno akrilnih plošč v državi, ki jo je v tej občini zgradil novomeški NOVOLES. Tovarna z zmogljivostjo 1.000 ton plošč spada po evropskih

merilih med srednje. Zanimivo je, da je bilo pred gradnjo in med njo slišati z raznih strani razne pomisleke,

češ da lokacija v nerazviti občini ni primerna, saj proizvodnja s tako zahtevno tehnologijo menda ne sodi v tako majhen kraj, kot je Trebnje (!!), pa tudi izbrana tehnologija naj bi bila napačna. Kot pa je dejal ob otvoritvi predsednik trebanjske občinske skupščine, je začetek uspešne poskusne proizvodnje najlepši dokaz, da so bili ti pomisleki neutemeljeni.

Uporaba akrila je mnogovrstna. Vseeno pa je trg za akril v državi še nerazvit. Na prebivalca porabimo le 0,12 kg akrila; če pristejemo k temu še akril, ki ga porabi IMV, se podatek popravi na 0,14! Po Novolesovi analizi bo jugoslovanski trg letno potreboval 2.265 ton akrila. Torej so možnosti prodaje še dokaj omejene. Toda kaj se je dogajalo? Še ko je šlo za pogajanja s firmo Rohm a Haas, so si v Trstu podajale kljuko delegacije Novolesa, gospodarske zbornice, italijanski partner pa je povedal, da je bil tam že tudi IMV. Prav bi bilo, če bi prišlo do sodelovanja vsaj zdaj, ko tovarna že poskusno dela, saj bi bila lažja nabava surovin (Novoles jih ima dovolj za poskusno delo, treba pa jih bo za prihodnje leto), trošili bi manj deviz, kot jih je treba za uvoz akrila. Menda je že čas za tesnejše sodelovanje gospodarstva v regiji!

A. ZELEDNIK

OBVESTILO VINOGRADNIKOM

Odsek za gospodarstvo pri metliški občinski skupščini je v skladu z določbo 5. člena zakona o vinu in drugih proizvodih iz grozdja in vina določil naslednje dneve za trgatve grozdja:

- 1. portugalka – od 23. septembra dalje
- 2. šentlovrenka – od 27. septembra dalje

Za ostale sorte grozdja bo rok trgatve določen kasneje, vendar opozarjamo vinogradnike, da s trgatvijo ostalih sort počakajo do našega ponovnega obvestila. Tisti, ki prične trgatve grozdja za predelavo v vino pred določenim rokom, se lahko kaznuje z denarno kaznijo od 1.500 do 10.000 dinarjev.

credno je zapisati...

„Postoj, da bomo hitreje na cilju!“ to je sicer več stoletij star nasvet, ki pa vendarle ne velja tako, kot ga razumejo v nekaterih slovenskih občinah, ko uveljavljajo, ali bolje rečeno, ne uveljavljajo nove stipendijske politike.

Cincanje

Odbor za spremljanje uresničevanja družbenega dogovora o oblikovanju in izvajanju stipendijske politike je pripravil pregled stanja na dan 6. septembra, iz katerega je razvidno, da so v mnogih slovenskih občinah od maja sem, ko se je začelo dogovarjanje, že veliko naredili, ponekod pa malo ali celo nič. Zanimivo bo, kaj pravi pregled za naših devet občin.

Samo v treh občinah, Brežicah, Krškem in Metliki, so do navedenega datuma naredili vse potrebno: sprejeli družbeni dogovor, dosegli samoupravni sporazum o vplačevanju 0,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov v sklad zbranih sredstev za stipendiranje, razpisali kriterije za dodelitev stipendije in odprli žiro račun. V drugi so že v zaostanku. V Kočevju so stvari „v teku“, družbeni dogovor bodo sprejeli v oktobru, žiro račun še ni odprt. V Crmornju je sporazumevanje „v zaključni fazi“, računa še ni. V Novem mestu je sporazumevanje v pripravi, v Ribnici bodo družbeni dogovor sprejeli na prvi seji. Sevnica bi se sicer lahko pridružila prvim trem pohvaljenim občinam, vendar pa njen razpis ni bil javen, kar je vredno pomislekov. Trebnje je naredilo vse, nima pa še žiro računa.

Res so „vsa komaj rojena bitja slabo oblikovana“, toda nova stipendijska politika je vendarle že dovolj stara, da bi lahko prišli dlje. Gre za čas, za nepotrebnost negotovost mladih ljudi, ki bi radi dobili stipendije, pritiskati na kljuko, begati od vrat do vrat. Solški pouk se je začel, stroške šolanja je treba vplačevati. Sporazum ni predvideval zastoj, da je treba vplačevati 0,5 odstotka od bruto osebnih dohodkov že od 1. julija naprej.

M. LEGAN

Povečali bomo sredstva za kulturo! Slive so rekordno obrodile!

(Karikatura iz „Radničkih novin“)

Regija ...

Občinski interesi bodo prišli na dan prek delegatov, ki jih bodo občine izbrale za medobčinsko skupščino 7 delegatov.

„Pri tem je treba reči, da bo usmerjevalna, usklajevalna in povezovalna vloga skupščine slovela na stališčih občinskih skupščin. Skupščina občin namreč ne bo prevzela nikakršne materialne obveznosti brez soglasja vseh občin,“ poudarja Berič.

Vprašan skupnega pomena je na Dolenjskem mnogo. Na prvem mestu gre po Beričevem mnenju omeniti predvsem srednjeročno in dolgoročno načrtovanje gospodarskega in družbenega razvoja regije. Skupna skrb je tudi spremljanje gospodarskih gibanj in enotno ukrepanje pa usklajevanje politike investiranja in cen, enotna finančna in davčna politika. Nadalje so skupna in enotna reševanja možna v urbanizmu, komunalni in stanovanjskem gospodarstvu, varstvu okolja, prometu, vzgoji in izobraževanju, znanosti in kulturi, zdravstvu in socialnem varstvu, kadrovski politiki in na področju SLO.

Predsednik sveta dolenjskih občin pristavlja, da bo posebna pozornost namenjena delovnim organizacijam posebnega družbenega pomena, kot so: Cestno podjetje, Elektro, podjetje za PTT promet. Za dejavnosti, ki jih opravljajo te in druge delovne organizacije, bo potrebno ustanoviti posebne samoupravne interesne skupnosti. Glede na to, ker te organizacije segajo tudi izven dolenjske regije, bo neobhodno sodelovati zlasti s posavsko regijo.

Kajpak naj bi skupščina dolenjskih občin dajala tudi pobude za najrazličnejše akcije, katerih plod naj bi bile študije o problematiki najrazličnejših področij, ki so v regiji skupna. Ustanovili bodo tudi vrsto posebnih komisij.

Berič pravi: „Sedanji svet dolenjskih občin je prepričan, da imamo v regiji mnogo skupnega, poleg tega bo nujno vse to sodelovanje še okrepiti. Jamstvo za uspeh vidim med drugim v tem, da se prav zdaj medobčinsko povezujejo tudi politične organizacije.“

Sedanji svet dolenjskih občin je svoje delo resno zastavil. „Za julija smo si zastavili več nalog, ki zahtevajo takojšnje rešitev. Take so npr. na področju srednjega šolstva. Sklenili smo, da bomo problem financiranja uredili skupaj s posavsko regijo. Naše stališče je: šol ne smemo ukinjati, marveč jih moramo dopolniti in še bolj prilagoditi potrebam regije, k reševanju pa pritegniti gospodarstvo.“

Skupnih zadev je v dolenjski regiji na pretek, najpomembnejša pa je vendarle izdelava srednjeročnega regionalnega prostorskega razvojnega načrta. Osnovna izhodišča zanj naj bi sprejeli do konca tega leta, sam načrt pa naj bi dobili do konca aprila 1975.

I. ZORAN

Desetnica...

morale občine takoj po podpisu dogovora izdelati lanske končne bilance in jih poslati republiški sekretariatu za finance, ki bi dalje ukrepal.

Solidarnostni sklad naj bi po dogovoru polnile občine, ki presegajo zneske, potrebne za pokrivanje proračuna. Denar bi se zbiral na posebnem računu pri SDK, vplačevali pa naj bi ga do 15. v mesecu. Če bi katera občina ugotovila, da ji je po vplačilu v solidarnostni sklad zmanjkalo denarja za lastne potrebe, bi imela pravico zahtevati povračilo iz tega sklada.

Tako je zapisano v dogovoru in do tod je vse lepo in prav. Zelo nesolidarnostno pa je, kar se v resnici dogaja. Morda bo to še najboljše osvetlil podatek, da se je v prvem polletju nabralo na žiro računu pri SDK le 199.440 solidarnostnih dinarjev namesto 14 milijonov. Kako hudo je zašepala solidarnost, pojasni naslednji podatek, da so do zdaj samo tri občine poravnale svoje obveznosti, med njimi tudi Brežice kot častna izjema Dolenjske, Bele krajine in Posavja.

Sistem solidarnosti se ni zaživel, ker premožnejši preprosto ne vidijo siromašnejših. Solidarnostni sklad je tako rekoč prazen, proračuni nekaterih upajočih občin pa v hudi zagati, ker ne premorejo denarja niti za najnujnejše potrebe: denarne podpore, pomoč borem, osebne dohodke delavcev v občinski upravi itd. Uradno omenjajo, da so take občine na območju Kozjanskega, vendar je te dni slišati klice na pomoč tudi na našem območju.

I. ZORAN

Zavestni del družbe

Dobrna: »lokalci« o svoji družbeni vlogi in svojih težavah - Seznaniti tiskovni svet SZDL

Uredniška politika pokrajinskih listov, med katere šteje tudi naš, in lokalnih radijskih postaj naj še v večji meri kot doslej postane sestavni del zavestnih prizadevanj v naši družbi. Tako so sklenili uredniki na sestanku 11. septembra v Dobrni. Uresničevanje določil nove ustave, uveljavljanje politike Zveze komunistov, določene z republiškim in zveznim kongre-

som, prizadevanja za socialistično samoupravno družbeno usmeritev in vse, kar je zaobjeto v tem, nalaga informacijskim sredstvom zahtevne naloge. Bolj kot doslej je namreč treba tvorno poseči v dogajanja, s pisano in govorno javno besedo spodbujati napredne rešitve, grajati odpore zoper uveljavljanje razredne usmeritve in vloge delavca ter negativne pojave nasploh. V tisku in radiu se naj v prihodnje novinarji bolj povesljivo pogledujemo, ustvarjalnim prispevkom, saj zgolj informiranje ne zadošča več.

V uredništvih se zavedajo teže teh nalog, zato tudi v Dobrni niso mogli mimo materialnega položaja tako imenovane lokalne informacije. Zaradi skromnih gnotnih razmer so uredništva maloštevilna, novinarji nespecializirani, zmanjkuje časa za študijsko poglobljanje, skratka, ob teh razmerah je pravzaprav malo upanja, da se bo raven pisanja trajno bistveno izboljšala. Zvoljlo tega so sklenili, da bodo znova z vsem tem seznanili republiško konferenco SZDL (njen tiskovni svet), ki je po mnenju »lokalcev« dolžna enakovredno obravnnavati ves informativno-politični tisk.

M. L.

ČESTITKA RADIU CELJE

Na sestanku združenj pokrajinskih listov in lokalnih radijskih postaj v Dobrni so počastili tudi 20-letnico delovanja Radia Celje, ki je od skromnih začetkov pred dvema desetletjema do danes postal pomemben, zdaj že nepogrešljiv sestavni del javnega obveščanja v celjski regiji. Leta 1954 je po proslavi na Ostrožnem začel s polurno oddajo, zdaj pa oddaja že po 3 ure radijskega programa na dan ob delavnikih, ob nedeljah pa štiri. Kot je dejal odgovorni urednik Milan Božič, pomeni za celjsko radijsko postajo prelomnico leto 1967, ko se je postaj združila z Novim tednikom, celjskim pokrajinskim listom, kar je omogočilo okrepitev sil in nadaljnji razvoj radijske postaje, ki je močno napredovala tudi po tehnični plati in se vsestransko družbeno uveljavila. Ob jubileju se s čestitkami pridružuje tudi naše uredništvo.

30 let napredne pravne misli

Ob jubileju slovenskega sodstva so imeli 13. septembra v Črnomlju proslavo republiškega značaja - Govoril je Zoran Polič

V Črnomlju, kjer je septembra 1944 začel delovati prvi sodni oddelek pri Glavnem štabu NOV in POS, so počastili 30-letnico slovenskega sodstva z množično udeležbo kolektivov pravosodnih organov na izrednem občnem zboru slovenskega sodniškega društva. Slovesnosti so se udeležili tudi dr. Marijan Breclj, predsednik skupščine SRS, dr. Jože Brilej, predsednik ustavnega sodišča, Jože Pavličič, predsednik vrhovnega sodišča, slavnostni govornik pa je bil Zoran Polič, prvi načelnik sodnega oddelka pri Glavnem štabu NOV.

Častni gostje v sproščnem pogovoru po uradnem delu proslave ob 30-letnici slovenskega sodstva v Črnomlju. (Foto: R. Bačer)

Mladim znanje za delo

V ponedeljek se je na Jasnici pri Kočevju začel tečaj za mlade družbene delavce

16. septembra se je pričel v Jasnici tretji dvomesečni tečaj za sindi-

NI DENARJA ZA PLAČE DRŽAVNE UPRAVE

Izvršni svet občinske skupščine Sevnice je na torkovi seji kritično obravnaval neizpolnjene obveznosti občin v okviru samoupravnega sporazuma o solidarnostnem prelivanju denarja za potrebe skupne porabe občin (občinskih proračunov). Sevnica občina bi morala po tem sporazumu dobiti 3,4 milijona dinarjev, vendar tako kot ostalih 34 slovenskih občin, razen občin Šmarje pri Jelšah in Sentjur, še ni dobila denarja. Tako si je morala občinska skupščina, da je pretekli mesec lahko sploh izplačala osebne dohodke delavcem občinske uprave, sodišča in drugih organov, izposoditi 500.000 dinarjev pri temeljni izobrazovalni skupnosti.

Izvršni svet je sklenil, da bo od delegata v republiškem družbeno-političnem zboru zahteval, naj postavi o tem delegatsko vprašanje. Preko komiteja občinske konference ZKS Sevnica pa zastavljajo to vprašanje centralnemu komiteju ZKS, ki naj ugotovi moralno-politične odgovornosti tistih, ki onemogočajo, da bi solidarnost med občinami v resnici zaživila.

A. Z.

kaïne in mladinske aktiviste ter člane samoupravnih teles. Tečaj je pripravil center za družbeno izobraževanje pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije.

Tečaja se udeležuje več kot 40 mladih delavcev, ki se bodo seznanjali z naslednjimi učnimi temami: samoupravljanje, gospodarjenje in vloga subjektivnih sil. Razen tega bodo obravnavali družbenopolitično aktivnost, politično delo med ljudmi in aktualne probleme. Za udeležence tečaja so predvidene tudi ekskurzije in praktično delo. Vsak teden po 39 ur.

S tem tečajem se bo krog mladih političnih delavcev spet razširil. Ti bodo sposobni prevzemati nase odgovorne naloge, ki jim jih bodo naložile organizacije, v katerih delujejo.

SPORAZUMA PODPISANA

9. septembra sta bila v Ljubljani podpisana samoupravna sporazuma o programiranju in financiranju raziskav v gozdnem in lesnem gospodarstvu. Sporazum sta sklenila Raziskovalna skupnost Slovenije in Poslovno združenje gozdnogospodarskih organizacij Slovenije. Poseben poudarek pri obeh sporazumih je na tem, da bodo programi raziskav znanstveno in družbeno utemeljeni in izvajani strokovno po kriterijih RSS. Predvidena skupna letna vrednost raziskav je okoli 3 milijone dinarjev.

Gradi, menseski Hidrometal in ljubljanski Hidroinženiring so v glavnem že zgradili mirensko čistilno napravo. Naprava, ki bo vredna 1,2 milijona dinarjev, bo zajemala vse odplake iz Dane in kraja samega. Na sliki je del nove čistilne naprave.

Večina krompirja je trebanjskega

TOZD Kolinske, Tovarna za predelavo krompirja je v ponedeljek pričela »kampanjo« za krompir. Letošnji odkup pravzaprav nima ničesar skupnega s kampanjskim delom, saj vse teče po dogovorih med kmetijskimi organizacijami in kmeti. Kako so se odrezali Dolenjci pri skrbi za svojo tovarno?

Rekord imajo, kot je že v navadi, domačini. Trebanjska zadruga bo prispevala 7.000 ton krompirja, kar je 80 odst. zmogljivosti podvojenih novih linij, ostale organizacije pa le 20 odst.

V nedeljo je bilo dograjeno tudi novo skladišče ob tovarni za 1.800 ton krompirja, pripravljajo pa načrte za še eno skladišče. Drugo francosko linijo za predelovanje krompirja bodo postavili v času jesenske predelave.

A. Z.

Josip Broz Tito:

Kominformovci so skušali celo organizirati nekakšno partijo

Ko sem malo prej govoril o nespoštovanju sklepov X. kongresa in omenil pomanjkljivosti, sem mislil predvsem na ljudi, ki se gredo grupaštvo. Tega je pri nas ponekod še danes nekaj, so ljudje, ki poskušajo okrog sebe zbirati druge, pa naj gre za kominformovce, liberalce in razne druge. Ponovno so začeli dvigati glave. Kominformovci so celo poskušali organizirati nekakšno partijo. Zdaj so ti ljudje, okrog trideset jih je, pred sodiščem. Tem ljudem je tako rekoč pred našimi očmi, pravilneje rečeno, zaradi naše slepote in premajhne budnosti celo uspelo, da so priredili nekakšen kongres. Razume se, da je bil ta kongres bolj nekakšna fantazija kot karkoli resnega. Kljub temu je pa res, da so imeli velikansko gradivo, ki je bilo natisnjeno v tujini, da so celo izvolili svoje vodstvo, katerega sekretar naj bi bil nekdo, ki je zunaj naše države. Kdo je dal pobudo za to, je zdaj težko ugotoviti. To bo ugotovilo sodišče med procesom. Kljub temu pa se je izkazalo, da nismo bili dovolj budni. Vsi člani naše partije, a ne samo oni, temveč tudi vsi tisti, ki so za program in vlogo Zveze komunistov, morajo pomagati, da se takšne stvari ne bodo več dogajale.

Ko bi tako delali doma, kot delajo v Nemčiji, bi zaslužili

Jaz sam sem bil delavec in vem, kako se je delalo v kapitalistični družbi. Ob obisku v Zvezni republiki Nemčiji sem se pogovarjal tudi z našimi delavci. Povedali so, da zaslužijo več, kot bi zaslužili v Jugoslaviji. Toda tudi delajo drugače kot v Jugoslaviji! Ko bi tako delali doma kot v Nemčiji — res je, pri tem gre do določene mere tudi za organizacijo dela — bi lahko ravno tako dobro zaslužili. Storilnost bi pri nas morala biti večja. V nekaterih podjetjih je precej nizka, tam bi lahko drugače delali. Mislim, da bi moralo biti delo v podjetjih bolj organizirano kot doslej.

Kar zadeva osebno porabo, moramo upoštevati tudi vse tisto, kar jo obremenjuje. Mnoge občine natikajo razne datjave na delavske zaslužke, da bi gradile to ali ono. Še vedno se preveč gradi na račun delavcev. Tudi to prispeva k inflaciji. Če podjetje, denimo, sklepa pogodbo o kakem poslu, izhaja iz tega, da mora delavec dobiti toliko in toliko, na primer dva ali tri milijone. Toda delavec od tega ne dobi veliko, spet gre več podjetju, da bi lahko naprej gradilo in se širilo itd. Mislim, da bi morali gospodariti smotrneje, mnogo bolj smotrno, kot smo gospodarili doslej.

(Iz pogovora predsednika republike z jeseniškimi delavci prejšnji teden)

Andrej Marinc:

Sedanja sivina v nagrajevanju in uravnilovka nista izhod

Prepričan sem, da bomo v jesenskem obdobju, ki je pred nami, skupaj z zavestnimi socialističnimi silami naše družbe opredelili prioritete na družbeno-ekonomskem področju ter spodbudili akcije in zavest, da je stabilnejši razvoj stvar vseh, predvsem pa številnih samoupravnih subjektov. Več prizadevanj moramo usmeriti k delu in ustvarjanju ter k taki delitvi, ki bo nagrajevala tudi tiste, ki delajo več in bolje. Najnižjim dohodkovnim kategorijam in socialno prizadetim moramo pomagati z vlaganji v družbeni standard, da bi omilili negativno socialno diferenciacijo. Sedanja sivina v nagrajevanju in uravnilovka nista izhod iz zapletenega položaja.

Premajhno organiziranost združenega dela, da bi prevzelo številne funkcije, ki jih je v preteklosti opravljala zanj država, je prav gotovo ena temeljnih slabosti sedanjega političnega in ekonomskega trenutka. Zato tudi stabilizacija, kot kompleksna naloga, ni predvsem in samo stvar države, ampak vedno bolj obveznost in pravica delavcev, organiziranih v TOZD in v njegovih asociacijah.

(Predsednik IS SRS na nedeljski proslavi v Gornjem gradu v Gor. Savinski dolini)

Franc Šetinc:

Zoper brezdušni amerikanizem

Marsikaj je dobro, tiskajo pa se tudi listi in strani, ki socialistično niso vzgojne. Naši listi premalo opozarjajo, kaj je v socializmu prav, kaj ni, kaj je s stališč socialistične morale sprejemljivo in kaj ne. Skratka, premalo oblikujejo socialistično javno mnenje. Premalo nastopajo zoper tuje vplive, ki smo jim izpostavljeni kot dežela, odprta navzven. Premalo nastopajo zoper idejno plažo, premalo si prizadevajo oblikovati dober okus. Z umetnostjo in znanstveno vzgojo bi morali spodbuditi mysticizem in brezdušni amerikanizem, življenjski slog tistih, ki na sodoben način zahtevajo »kruha in iger«, na način, ki je docela tuj svobodnemu socialističnemu samoupravljalcu. Nimamo oziroma vse premalo je vzgojne umetniške, znanstvene in družbene kritike, ki odkriva vrednote umetniških del in dosežke znanosti, razrinskava nazadnjaštvo, spekuliranje s slabim okusom, kič, plažo, laž, nihilizem, družbeno neangažiranost, zajedalstvo itd. Vendar, kadar govorimo, o teh pojavih, moram reči, da jih ne obsojamo samo mi, mapak jih obsojajo tudi mnogi napredni ljudje na Zahodu, ki jim sedanji način dela v sredstvih obveščanja in še posebej v tisku ne ustreza več.

(Sekretar izvršnega komiteja CK ZKS v odgovorih »Komunistu«)

Studeneč: nismo taki!

Mnenja članov sveta KS in delegatov o trditvah v članku »Cestna želja stara pol stoletja«, objavljenem v 37. številki Dol. lista

„Kaj bodo rekli o nas rojaki v Ameriki in Avstraliji, 30.000 bralcev Dolenjskega lista, ki bo brali to blatenje? — so se ogorčeni spraševali člani sveta KS in delegati iz tega območja na sestanku prejšnje nedelje.

Nejevolje pa ni zbudil le Zorkov članek. V sobi, kjer se je stiskalo skoraj 30 mož, so prebrali dolg zapisnik, ki ga je razen njim poslal Karol Zorko še raznim organom na sevniški občini. „Ni čudno, da so me gledali postrani, ko sem prišel tja dol,“ je potožil predsednik KS, kmet Marušič, ki je, kot pravi, v tej „zastojni“ službi že od leta 1947. Prisotni so bili trije predstavniki KS Primož, ki so menili, da so „hrbovcji“ vsi in ne le tisti, ki so ta trenutke povšeči Zorku. Čudili so se podpori in zgubljenemu družbenemu denarju za novi cestni odsek, ki je bil zgrajen po terenu, kamor bi morali postaviti leste, ne pa pričakovati, da bi po njej vozili tovornjaki. Ne razumejo, zakaj bi tja morale voditi tri ceste, če ni denarja za eno, ki bo povezovala več domačij, prav pa bi prišla še vinogradnikom.

Kljub pomanjkanju denarja zaradi pičlih občinskih dotacij so vedno našli ključ za solidarnost. Tako so tudi nekaj nad 20 tisočakov letošnje dotacije razdelili solidarno: 8.000 za brod ali cesto za vaščane Arta (sami so se nato odločili za cesto!), za cesto Zavratec—Križe 4.000 (stara cesta), 6.000 za studenski asfalt, v čemer je tudi delež vaščanov Rovišč in Hudega Brezja, ki so ta denar Studenečanom velikodušno odstopili, ker gre za veliko akcijo cele vasi. Predračun za asfaltiranje 2 km ceste skozi Studeneč pa je 1,4 milijona novih dinarjev, tako da je pomoč KS kot kaplja v morje.

Člani sveta KS in delegati iz vsega območja krajevne skupnosti so omenjali, ne da bi se trkali po prstih, razumevanje za ljudi na zavratskem in hubajniškem koncu. Roviščani Marušič, Ruper in Teraž so poprijeli za delo že leta 1953, da je bila zgrajena primorska cesta. Pomagali so graditi primorsko šolo, za katero so že takrat trdili, da je razmetavanje družbenega denarja, ne zato, ker ne bi marali hribovcev, temveč ker ni bilo

otrok. Dokaz: nova šola je danes zaprta! Ravno tako so lani dali za prvolski vodovod, kjer so le 4 hiše, 4.000 dinarjev. Prav toliko so dali roviškemu vodovodnemu odboru, kjer so gradili vodovod za 60 hiš. So se naštevati dokaze za solidarnost.

Kot je na sestanku poudaril sekretar občinske konference SZDL Slavko Štrukelj, je treba strniti sile v začetih akcijah in opozarjati na resnične težave. Po besedah člana komiteja občinske konference ZK L. Zupanca mora Zorkovo odgovornost kot člana ZK in sekretarja studenske organizacije ZK razčistiti organizacija v kraju in sprejeti ustrezne ukrepe. Delegati so namerali podati ostavko, vendar so jih gostje iz Sevnice prepričali, da niso sprejeli takega sklepa. Organizacija ZK Studeneč se bo sestala v soboto.

A. ZELEDNIK

Te dni vaščanom Stopič ni bil noben kamen in nobena lopata pretežka, saj bodo končno pričakali asfaltiranje ceste, za katero so že pred leti pričeli zbirati denar. Pred asfaltiranjem pa so uredili še kanalizacijo in druge priključke, da ne bo treba kasneje asfalta prekopavati. (Foto: S. Mikulan)

Mora res priti najprej do zločina?

„Tovariši, pomagajte nam, mi ne vemo več ne kod ne kam! Nekaj bo treba narediti, sicer bomo šli nazaj pod šotore na Žabjak in bomo spet pravi cigani...“

Nevenka in Drago Brajdič (on je že vrsto let zaposlen v IMV) imata prigarano hiško pod Ruperč vrhom. Bili smo že v njej. Takega reda, čeprav ob največji skromnosti, ne vidiš povsod! Štiri otroke imata; trije hodijo v osnovno šolo v Birčni vasi, najstarejši sin Branko pa je priden, zgleden učenec 5. razreda šole v Šmihelu. Tovarišice ga pohvalijo kot izredno prizadevnega šolarja, ki ga imajo radi tudi vsi sošolci.

Nad družino Draga Brajdiča pa se valijo temni oblaki. Nevoščljivost nekaterih sosedov mu greni življenje. V nedeljo popoldne ga je napadel sosed Miha Brajdič (upokojenec, ki sicer tudi vozi les) in mu grozil

s pištolo, slaboumni Mihov sin pa se ga je hotel lotiti z dolgim nožem — vse to za prazen nič, brez slehernega vzroka. Le ženi Mihe Brajdiča, njegovemu zdravemu sinu in hčerki, ki so zadržali Miho in njegovega defektnega sina od poskusa uboja, gre zahvala, da tokrat ni prišlo do zločina. To je ugotovila tudi patrola milice, ki je

prišla v nedeljo na Ruperč vrh.

Obup, strah in grožnje pa ostajajo: Mihov sin je Dragu in Nevenki javno zagrozil, da bo njunega najstarejšega sina-šolarja „z nožem obdelal“, da „bo tak kot on, ki mu ni treba v šolo...“ Okolica daleč naokrog ve, to pa je znano tudi šolskemu vodstvu, centru za socialno službo v Novem mestu in

še komu, da hočeta Nevenka in Drago Brajdič vzgojiti otroke, da bi prišli do poklica in poštenega kruha. Grožnje in poskuse fizičnega napada na tako družino Romov bi morali pristojni organi temeljito pretresti in tudi ukrepati. Ne šele potem, ko bi lahko bilo prepozno!

UREDNIŠTVO DL

CERKLEJE: PLAKETA ZA SODELOVANJE

Konec preteklega meseca je občinski odbor Zveze rezervnih vojaških starešin s sodelovanjem garnizije Cerklje ob Krki organiziral taktično-tehnični zbor v garniziji Cerklje. Okoli 200 rezervnih vojaških starešin si je ogledalo moderno vojaško opremo, orožje, sodobna letala in helikopterje. Ob ustreznih razlagah aktivnih oficirjev se udeleženci pridobili precej znanja in se dobro seznanili z novostmi v oborožitvi naše armade. Ob tej priliki je občinski odbor ZRVŠ Krško podelil garniziji Cerklje srebrno plaketo, ki jo je v znak priznanja za vzorno sodelovanje izročil Jovo Vojnovič.

D. VLADIČ

ZASEDLI 9. MESTO

Zadnji dan avgusta je bilo na Lokvah pri Čepovanu republiško tekmovanje v orientacijskem pohodu, ki se ga je udeležila tudi ekipa, ki so jo sestavljali: Miroslav Bračun iz KZ Breznice, Alojz Brezovšek iz KZ Senovo in Franc Zupančič iz KZ Krško. Ekipo je vodil Dušan Vladič. Na tekmovanju se je ekipa dobro uvrstila, saj je med 55 tekmujočimi skupinami zasedla 9. mesto. Občinski odbor ZRVŠ se zahvaljuje rudniku Senovo, tovarni celuloze in papirja „Djuro Salaj“ in oddelku za narodno obrambo za pomoč in zagotovitev izrednega dopusta za tekmujoče člane.

D. VLADIČ

ZASLUŽNI KAPITAN — NOVOMEŠČAN

V Selcah preživijo letni dopust tudi mnogi Dolenjci, saj imajo tam svoje počitniške domove lesna podjetja iz Kočevja in Sevnice, pa tudi drugi radi pridejo v to prijetno mesto. Prav blizu kampin stoji nad morjem spominski steber z napisom:

„11. aprila 1941, v času vdora fašističnega okupatorja v našo državo, je kapitan Mirko Pleiweiss s svojimi mornarji na obali v Selcah uničil vse vojaške pomorske naprave komande pomorske obrambe v Selcah, da ne bi prišle v roke italijanskemu okupatorju. Spominski steber je postavilo Združenje borcev občine Crikvenica ob 10-letnici.“

Ta spomenik je obiskovalcem znan, manj znano pa je, da je bil kapitan bojni ladje Mirko Pleiweiss Novomeščan, sin nekdanjega notarja Karla Pleiweissa. Med prvo svetovno vojno, ko sem obiskoval gimnazij v Novem mestu, sem ga osebno poznal. Dobro so ga poznali tudi stari Novomeščani.

Prav je, da tudi mi poznamo zaslužne Dolenjce.

S. SKOČIR

Koper: 6. zbor vezistov NOV

V soboto, 21. septembra, se bodo zbrali vezisti NOV Slovenije na svojem 6. zboru v Kopru. Doslej so imeli takša srečanja že na Pokljuki, v Beli krajini, na Plešivcu, v Logarski dolini in v Kamniški Bistrici. Za letošnje srečanje so si izbrali obalno področje, kjer se v bližini končuje transverzala kurirjev in vezistov. Transverzala, ki jo vzdržujejo PTT podjetja Slovenije, se začne v Gančanih v Prekmurju, poteka po poteh, znanih iz NOB, in končuje na Slavniku.

To srečanje bodo povezali tudi z otvoritvijo razstave sredstev zvez med NOB in sodobnih tehničnih sredstev zvez v splošnem ljudskem odporu. Brez dobro organiziranih zvez ne more biti uspešen noben boj, zato je bila organizacija zvez zelo pomembna v našem narodno-osvobodilnem gibanju. Še večjega pomena pa so zveze danes, v dobi skokovitega razvoja tehnike in komunikacijskih sredstev ter zlasti v naši zamisli splošnega ljudskega odpora. Razstava bo odprta 21. 22. in 23. septembra v prostorih pošte v Kopru. Organizatorji razstave, bivši vezisti PTT, zveza radioamaterjev in organizacija splošnega ljudskega odpora, pričakujejo zlasti veliko zanimanje mladine za razstavo, saj bo tu lahko vzknila iskrica za zanimivo in interesno področje dela radioamaterjev.

Poleg zborovanja pred pošto in otvoritve razstave bo še srečanje in občini zbor sekcije vezistov NOV v počitniškem domu v Strunjanu, kjer bodo za udeležence srečanja zagotovljena tudi prenočišča.

D. ROME

Skoparijo v škodo varnosti

Na nedavnem skupnem posvetovanju odborov občinskih gasilskih zvez Brežice, Krško in Sevnica so v bogati štiriurni razpravi o problemih gasilstva in požarni varnosti opozorili na slabosti v delovnih organizacijah, ki z rednimi izjemami posevčajo vse premlado skrbni preventivi in skoparijo s sredstvi za ustrezno opremo. Pogrešajo tudi industrijske gasilske desetine, prav tako pa več skrb za požarno varnost v šolah, kjer je nevarnost največja. Še slabše je v zasledbo delovnih mest požarnih inšpektorjev v občinskih skupščinah, saj jih ima le dobra petina občin, a

tudi ti inšpektorji so večinoma zadolženi še za druga opravila. Opozorili so tudi na dejstvo, da gasilstvo, ki je pomemben dejavnik v splošnem ljudskem odporu, ni ustrezno vrednoteno v našem sistemu. Potrebno bi bilo več skupnega sodelovanja organov požarne varnosti občinskih skupščin in gasilskih organizacijami in forumi. Prav tako pa je potrebno, da se gasilstvo upošteva tudi v samoupravnih sporazumih in da ustanavljanje požarnih skupnosti ne ostane le pri iniciativnih odborih.

BORIS DEBELAK

Žensk ni v javnem življenju

Sevnica: odgovorno bo treba preučiti družbeno aktivnost žensk

Z izidom volitev, torej sestavo delegacij, smo ženske v sevniški občini po dolgih letih enkrat še kar zadovoljne, čeravno odstotek med izvoljenimi delegati še vedno ne ustreza odstotku udeležbe žena v ustvarjanju narodnega dohodka.

V občinski delegaciji kmetov ni nobene ženske, čeravno vsi vemo, kako velik je njihov delež prav v tej veji gospodarstva. Tu se še kaže očitno zapostavljanje tistih, ki soustvarjajo dohodek v kmetijstvu. Tudi udeležba žena v delegacijah krajevnih skupnosti je še vedno skromna.

V predvolilni aktivnosti in na zborih volivcev so delovne organizacije in krajevne skupnosti izvolile med drugim tudi članice v občinski konferenco za družbeno aktivnost žensk. Ta konferenca se še ni sestala, zato se bo morala čimprej,

Trezno in z vsvo odgovornostjo bo potrebno analizirati družbeno aktivnost žena. Se posebej se bo potrebno ustaviti pri krajevnih skupnostih, v tistih samoupravnih skupnostih, kjer naj bi občani družno urejali vse tisto, kar jih najbolj neposredno prizadeva v vsakdanjem življenju. V teh samoupravnih skupnostih skoraj ni žena. Samo primer: sevniška krajevna skupnost, ki obsega področje krajevnih organizacij SZDL od Drožanja, Lončarjevega dola, Ledine, Orehovega, tja čez Savo na področje Radne, Lukovca in Konjskega ter celo mesto Sevnica, nima v svojih organih niti ene same ženske. Pa še so take krajevne skupnosti v občini. Najbrž zato, ker KS niso še dovolj zažvele.

Ne verjamem pa, da ženske ne bi hotele delati ali ne bi bile aktivnejše, če bi krajevne skupnosti vključevale tudi njih. Obenem pa lahko trdim, da bi se marsikateri problemi hitreje reševali, če bi se zanje zavzemala tu-

di ženske in sodelovale pri odločanju o financiranju le-teh tam, kjer danes odločajo v pretežni večini moški.

Ko se bodo delegacije sestajale, da prouče materiale in se pripravijo na zasedanje občinske skupščine, naj le pogumno izberejo iz svoje sredine tudi ženske in mlade ljudi, torej vse neposredne proizvajalce, tiste, ki doslej tega dela „niso bili vajeni“, pa smo jih izvolili prav zato, da bi se spremenila struktura tistih, ki odločajo.

Se nekaj ugotavljamo. Čeprav je med delegati še dokaj žensk, jih na vodilnih mestih v družbenopolitičnih organizacijah ni, ali pa jih je zelo malo. Vemo, da prav vodstva družbenopolitičnih organizacij odločajo o zasedanju vodilnih mest in izbiri ljudi za višja samoupravna telesa, razne komisije in delegacije. Tudi tukaj bo čakalo članice konference za družbeno aktivnost žena še veliko nalog.

A. P.

V nedeljo, 15. septembra, so na Turjaku odkrili spominsko ploščo narodnemu heroju Zdravku Jovanoviću, ki je pokopan v turjaški grobnici. Slovesnosti so se udeležili predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz Viča—Rudnika, predstavniki ZB Srbije in svojci heroja. (Foto: France Modic)

Komu so odprta šolska vrata?

Zakaj je pri vstopu v šolo potrebno testiranje otrok - Pojasnilo diplomirane psihologa - Ne prizadeti interesa otroka

Zakon, ki regulira vpis šolskih novincev, pravi, da se začne otrok šolati, če v tistem letu dopolni sedem let. To se pravi, da mu družba jamči šolnjo v normalni ali posebni šoli, če otrok do 31. decembra izpolni sedem let. Vse več ljudi pa se zaveda tudi, da sam zakon ne določa tudi tega, da bodo vsi otroci po svojih dejavnostih sposobnostih odgovarjali zahtevam, ki jih šola nalaga našim malčkom.

Ceprav skušajo učitelji razlike v sposobnosti otrok spoznati in jih z individualnim delom tudi delno reševati, ostane zaradi objektivnih težav veliko otrok, ki zahtevam šole niso kos. Zaradi tega takšni otroci razred največkrat ponavljajo.

Kakšne so zahteve, ki jih nalaga šola našim otrokom? Ni bistveno, da je otrok velik in močan, danes zmore z avtobusom pot v šolo in do-

mov že sleherni otrok. Bolj važne so druge, psiho-fizične in mentalne lastnosti otrok, ki jih bomo na kratko razložili:

Otrok, ki se vpisuje danes v šolo, mora biti zmožen abstraktnega mišljenja, ker samo tako lahko spozna stvari, ki v stvarnosti obstajajo, pa se jih ne da videti, slišati ali zagrabiti. Otroku mora biti tudi spreten, sicer ni sposoben napisati znakov ali črk, ki si jih zamišlja.

Vse bolj pa so danes važne tudi otrokove izkušnje, ki usmerjajo razvoj njegovih podedovalnih lastnosti. Te izkušnje se kažejo v otrokovi zrelosti, ki je pogoj za uspeh v šoli. Opažamo lahko več vidikov otrokove zrelosti:

Osebnostna zrelost nam nakazuje vedenje otroka ob zadovoljevanju njegovih potreb na kulturnem načinu tako, da sotovariši ob tem niso ogroženi. Če na primer otrok ni sposoben zapustiti doma, se neprijetno počuti v razredu in ga to ovira pri šolskem delu. Tudi pri testu tak otrok doseže slabši rezultat. Zakaj se osebnostna zrelost pri takem otroku ne pojavi prej, nam test ne pove, vemo pa, da so temu največkrat vzrok iz-

kušnje v nezdravih družinskih razmerah.

Še bolj važna pa je zrelost v reakcijah na problemsko situacijo. Ta reakcija se začne ob samem zaznavanju stvarnosti, in ugotavljanju nasprotij in podobnosti in v reakcijah do te stvarnosti. Vsak otrok pride po zakonitostih, ki jih odkriva psihologija, do nekaterih tipičnih razvojnih nivojev. Ti nivoji se vrstijo zaporedno in so značilni za večino otrok v tem starostnem obdobju. Tisti otroci pa, ki so različni od teh tipičnih skupin, prekašajo svoj razvoj ali pa so v zaostanku. Delimo jih na tri skupine: 1. skupina otrok, ki jim je naravni fiziološki razvoj počasen in bodo zreli za šolo malo pozneje; 2. skupina otrok, ki so pomankljivo razviti zaradi okolja, v katerem živijo. Ti otroci se hitro razvijajo v vrucu ali v mali šoli; 3. skupina otrok, ki so zakasneli zaradi primanjkljaja intelektualnih sposobnosti. Ti otroci sodijo v posebno šolo takoj, ko jih odkrijemo.

Zaradi tretje skupine otrok si ob vpisu ne belijo glave niti šolski psihologi niti uprave šol. Te otroke predlagajo komisiji za kategorizacijo otrok v motnjami v duševnem in telesnem razvoju. Tam ugotove, v kakšni meri je otrok prizadet, in ga pošljejo v šolo, ki vzgaja otroka s posebnimi metodami, dokler ne pride do delovnega mesta.

Za ostali dve skupini največkrat nastanejo težave zato, ker nalaga zakon obveznost šolanja, otrok pa šolanju ni kos. Pogosto pa se starši otroku niso dovolj prizadevali, če njihov otrok ni sposoben za šolanje s sedmimi leti. Najbrž je temu vzrok malomeščanska miselnost in borba za družbeni prestiž. Otroka dostikrat smatramo za svojo lastnino, kot npr. lepo kravo, mercedes, vikend hišico, pripukno ženo ali ljubico, ki nazven označuje naš družbeni položaj in s tem tudi ugled. Ne zavedamo pa se, da je otrok osebnost, ki ima svoje potrebe, in da ga moramo vzeti takega, kot je. Nimamo pravice, da bi svoje potrebe zadovoljevali tako, da čeno za našo sebičnost plačuje otrok, ki se še vsega ne zaveda in tudi drugače se ni zaščiten.

Dostikrat starši tudi ne vedo, da njihov otrok ni zadosti razvit, ker ga ocenjujejo v ugodnih situacijah, ko mu nekaj uspe, ko pa mu ne uspe, ga branijo, češ saj je še otrok. Tako reagirajo tudi ob testiranju novincev, češ, kaj bi otroka testirali, saj je še otrok! In ravno testiranje jasno pokaže, kateri otroci bi težje delali v šoli ali pa bi razred najbrž ponavljali.

Kaj pridobimo, če otrok ostane doma? Najprej moramo gledati na otrokov interes. Otrok v tem letu zadostno dozori, njegovi uspehi so potem večji. To je pogoj, da dobi samoupažanje vase in veselje do šolskega dela. Če otrok s težavo uspe v prvem razredu, še težje v drugem, v tretjem pa še ponavlja. Tako stalno doživlja neuspehe. Zato skuša žeti uspehe na drugih področjih: v športu, kar je še delno sprejemljivo, lahko pa se začne potepati, postane nervozen ali pa se pojavijo druge oblike nezaželenega vedenja. To pa ne bremeni samo otroka, temveč tudi starše in učitelja, da celo razred zaradi tega lahko preide na nižjo delovno in disciplinsko raven.

MIHAEL ROSTOVAR, dipl. psihol.

ozimnica!

Tudi letošnja jesen se boste lahko po primernih cenah oskrbeli z

OZIMNICO
pri **KMETIJSKI ZADRUGI „KRKA“ NOVO MESTO.**

JABOLKA:
Prodajamo na Dolnji Brezovici pri Šentjerneju
vsak delovni dan od 14. – 17. ure
ob sobotah od 7. – 12. ure.

HRUŠKE:
Prodajamo v gradu Strugapri Otočcu
dopoldne od 9. – 14. ure
popoldne od 14. – 17. ure
Prodajamo tudi ob nedeljah.

KROMPIR:
Maloprodaja v obratu Zalog pri Novem mestu
delovne dni od 8. – 15. ure
ob sobotah od 8. – 12. ure.
Naprodaj imamo tudi drobni krompir za krmo.

PRIPOROČA SE KZ „KRKA“, NOVO MESTO!

ljubljska banka

podružnica
ČRNOMELJ

obveščča

svoje varčevalce,
da od 1. 10. 1974 dalje dela tudi popoldan. Delovni čas za
stranke bo torej od 7. do 12,30 in 13. do 18. ure.
Cenjene stranke vabimo, naj uporabljajo naše usluge.

PROSTO DELOVNO MESTO

**BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA
„BETI“ METLIKA**

RAZPISUJE

v skladu z določili temeljnega samoupravnega sporazuma o
združevanju v delovno organizacijo in sprejeto novo organi-
zacijo podjetja

prosto delovno mesto

TRGOVSKEGA POTNIKA

za prodajo volnene preje na področju SR Srbije.

Pogoji: kandidat mora poleg splošnih pogojev za zaposlitev
izpolnjevati še naslednje:

– srednješolska izobrazba z večletnimi delovnimi izkušnja-
mi.

Kandidati morajo imeti osebnostne in moralno-politične
kvalitete. Pismene prijave s kratkim življenjepisom in dokazi-
li pošljite na kadrovski in splošni sektor podjetja v 15 dneh
po objavi oglasa.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

Trgovsko podjetje

nama

Ljubljana, Tomšičeva 2,

TOZD NAMA KOČEVJE

objavlja prosto delovno mesto

ARANŽERJA

Pogoj: aranžer in 3 leta prakse, poskusno delo en mesec,
delo za nedoločen čas. Pismene ponudbe s kratkim
življenjepisom in dokazili o izobrazbi in praksi sprejema
kadrovsko-socialna služba podjetja 8 dni po objavi.

SCHIEDEL — YU —

**Kamin, dimnik št. 1
v Evropi**

PGP

GRADNJA ŽALEC

PROSTA DELOVNA MESTA!

PODJETJE „VODOVOD“, NOVO MESTO,

OBJAVLJA
naslednja prosta delovna mesta:

- 1) SKLADIŠČNIKA
- 2) STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA
- 3) SNAŽILKE (za polni delovni čas)

Splošni pogoji:

Pod 1: poklicna šola trgovske smeri
Pod 2: poklicna šola kovinske stroke

Poseben pogoj za zasedbo delovnih mest je uspešno opravljeno
dvomesečno poskusno delo.

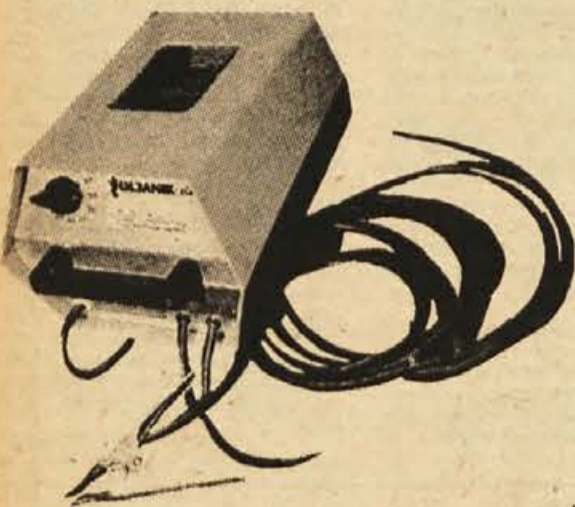
Kandidati naj pošljejo svoje prošnje na naslov „Vodovod“,
Novo mesto, Odbor za medsebojne del. odnose.
Objava velja do zasedbe delovnih mest.

tombola

Turistično društvo Krško priredi 22. septembra ob 14.30
veliko tradicionalno tombolo na Stadionu Matije Gubca v
Krškem. Poleg desetih tombol, katerih glavni dobitek je avto
„Wartburg“ standard, je še nad 300 zelo bogatih dobitkov.
Pridite 22. septembra v Krško — sreča vas čaka!

ULJANIK

PRENOSNI
TRANSFORMATOR
ZA VARJENJE

**TBH 140
Bantam**

Za varjenje kovov tanke
pločevine ali za njeno obdela-
vo je najidealnejše orodje BAN-
TAM transformator: ker tehta le
20 kg, je zelo primeren za delo v de-
lavnicah ali na potovanju. Z njim lahko va-
rite navadno mehko jeklo, nerjaveča jekla
in jekla, ki so odporna proti kislinam. Moč je
variti lito železo ali obnoviti izrabljene površine
z elektrodami za trdo varjenje. Stroj je možno pri-
ključiti na enofazni priključek 220 ali 380 V.

Za BANTAM velja garancija leto dni. Če se pokvari v ga-
rancijskem roku, bo kupec dobil v zameno nov aparat. Če
pa se stroj pokvari po garancijski dobi, lahko kupec BANTAM
zamenja za novega — po zelo nizki ceni.

**Brodogradilište, tvornica dizel motora i tvornica električnih stro-
jeva i uređaja — Pula**

P P STEV 208 TELEFON CENTRALA (052) 22-322
TELEX 25 252 YU ULJTES

lepo stanovanje so uresničljive sanje

Ne v Sloveniji ne drugje v Ju-
goslaviji ni več tako velikega
prodajnega prostora, da bi lahko
MEBLA, eden največjih proizva-
jalcev stanovanjske opreme, po-
kazal, kaj vse nudi za opremo
stanovanj. Več kot 2.000-član-
ski kolektiv se je že zdavnaj po-
slovil samo od omar in že leta
proizvaja pohištvo za vse stano-
vanjske prostore. Da bi lahko
pokazali, kaj vse je moč kupiti v
trgovinah širom po Jugoslaviji,
so letos že drugič predstavili vse
svoje izdelke (teh je na stotine,
kombinacij in možnosti uporabe
pa na tisoče) na enem samem
prostoru, v hali B ljubljanskega
Gospodarskega razstavišča. Raz-
stava s poetičnim in obetajočim
naslovom MOJE SANJE — LE-
PO STANOVANJE bo odprta
do 24. septembra.

„Namen razstave je jasen,“
pravijo v MEBLU. „V zadnjih le-
tih smo v našo proizvodnjo vne-
sli kopico novosti. Posebej naj
poudarimo, da smo poleg lepote,
funkcionalnosti in udobnosti
prvi v Jugoslaviji postavili še bolj
humano kvaliteto: zdravje,“ pra-
vijo v MEBLU. „Otrok začne ži-
veti v postelji, preživi mesece in
mesece v postelji in tudi odrasel
človek velik del življenja preživi
v postelji, zato naša prva skrb
velja — prav postelji.“

Na pomoč smo poklicali stro-
kovo, ki se na les, vzmeti in
blago ne spoznajo, ukvarjajo pa
se z zdravjem, predvsem z zdrav-
jem naše mlade generacije. Znani
so podatki o nepravilni rasti
otrok, skličenosti, deformaci-
jah hrbtenice... Vzroke na-
vadno pripisujemo težkim šol-
skim torbam. Resnica je popol-
nejša, če si ogledamo, kako otro-

ci spijo. Treba je vedeti več kot
bi si človek mislil na prvi pogled.
Saj se je spremenila stanovanjska
kultura. Vse več je ogrevanih
spalnic, pokrivala so drugačna
kot so bila nekdanj... Ko smo
upoštevali vse to, smo našim
znanim jogijem, ki jih izdelu-
jemo v nekaj deset različicah,
dodali še posteljo jogi, ki popol-
noma ustreza vsem najsodobnej-
šim dognanjem o zdravem span-
ju.“

Postelje je glede na čas, ki ga
vsak človek preživi v njej, bistveni
element stanovanjske opreme.
Seveda pa je za dobro počutje v
nekem prostoru potrebno še kaj
več. In kaj pravijo o opremi so-
dobnih stanovanj v MEBLU?
„Že dolgo ne izdelujemo stano-
vanjske opreme, ki bi bila naj-
enostavnejša za proizvodnjo,
marveč vso našo dejavnost pril-
gajamo okusu in zahtevam
kupca ter seveda meram sodob-
nih stanovanj. Zato imamo po-
seben marketing službo, ki ne-
prestano raziskuje, ugotavlja in
posreduje svoja dognanja proiz-
vodnim oddelkom.“

Lani, potem ko se je močno
uvečjal SISTEM A, se je pojavil
na tržišču SISTEM E. In veliko
prej, kot je sledil SISTEMU A
SISTEM E, se je pojavil SISTEM
NOVI E. Zakaj?
„Vzrokov je več,“ so odgovo-
rili v MEBLU. „K spremembi SI-
STEMA E nas je napolnilo na-
daljnje razvijanje sestavljivega
pohištva. Pojavila so se delavska
stanovanja. Vemo, da nihče ne
more kupiti vsega pohištva hkrati.
Kos za kosom, ki se med se-
boj dopolnjujejo, se da odlično
izbrati med elementi NOVEGA
SISTEMA E. Le-ta je sestavljen

iz 34 različnih elementov, ki se
na prvi pogled razlikujejo od
prejšnjega sistema po tem, da
imajo vse robove zaobljene. 34
elementov nudi po približnem
računu kar 2.000 kombinacij.
Seveda bi bilo napak, če bi misli-
li, da mora vsakdo kupiti vseh
34 elementov in z njimi obložiti
vse stene. Sicer pa o tem, kako
kupiti, kako sestaviti, kako kom-
binirati, kako razporediti lahko
na naši razstavi MOJE SANJE —
LEPO STANOVANJE potro-
šniki vprašajo naše svetovalce, ki
se odlično spoznajo na možnosti
naše sestavljanke — NOVEGA
SISTEMA E.

Tako kot v naravi, kjer velja,
da iz majhnega raste veliko,
lahko raste oprema v vsakem stano-
vanju, pa naj gre za majhno ali
za prostornejšo sodobno bivali-
ščo.

Naša naloga je omogočiti po-
polno opremljanje stanovanj,“
so naposled poudarili v MEBLU.
To pomeni, da 13 temeljnih or-
ganizacij združenega dela
MEBLA nudi prav vse, kar sodi
k stanovanjski opremi: kot osno-
vo NOVI E SISTEM, ki omogo-
ča poljubno postavljanje omar v
dolžino in širino, k temu dodaja
prav tako v kosih izdelano obla-
zinjeno pohištvo, nudi ne samo
vzmetnico jogi, marveč tudi po-
stelje jogi za otroke in odrasle,
MEBLOVEMU pohištvo prilago-
jene svetilke ter nazadnje še pla-
stično pohištvo.

Kakšno udobje in lepoto nu-
dijo izdelki MEBLA, 26 let sta-
rega in najsodobnejše zasnovane-
ga podjetja, je moč spoznati
prav na razstavi MOJE SANJE —
LEPO STANOVANJE.

kultura in izobra- ževanje

Uspeh folklorne

Na nagradnem folklorne festivalu, ki je bil od 6. do 8. septembra v Gorici, se je odlično uvrstila folklorna skupina s Preloke: pod vodstvom Marije Starešič je med plesnimi skupinami iz osmih držav zasedla drugo mesto ter tako nadvse častno zastopala ne le belokranjsko, ampak tudi vseslovensko folkloro. Dobila je pokal, srebrno značko in še lepo denarno nagrado. Po vrnitvi so nam med drugim napisali:

„Imeli smo tudi prelep izlet. Ogledali smo si Gorico, tamkajšnji znameniti grad, nekatere vasi onstran meje, kjer živijo Slovenci, se z njimi seznanili in sklepali prijateljstva. Tri dni smo bili deležni gostoljubne oskrbe v slovenskem dijaškem domu v Gorici. Imeli smo priložnost videti in spoznati folkloro najrazličnejših evropskih narodov.“

Podobno lepo je bilo v Celovcu, kjer smo 28. in 29. junija nastopili na folklorne prireditvi „Avstrija in njeni sosedje“. Nenehni nastopi in vaje nas ohranjajo gibčne in sposobne, da bomo uspešno zaplesali še na podobnih prireditvah in festivalih, ki jih imamo v načrtu doma in v tujini.“

Izjemen napoj likovne umetnosti

Čez poletje in v jeseni na Dolenjskem: kvaliteten prispevek likovnih srečanj in razstavišč v slovensko kulturno zakladnico

Likovna dejavnost na Dolenjskem ni bila najbrž nikoli tako bogata kot letos, kar velja zlasti za avgustovsko-septembrsko obdobje. Pri tem moramo seveda na prvem mestu omeniti prireditve, ki so presegle običajni lokalni pomen.

Med take sodijo nedvomno tradicionalna delovna srečanja slikarjev in kiparjev, od trebanjskega Tabora in Dolenjske slikarske kolonije do kostanjevške Forme vive, ki so dala nova umetniška dela v našo skupno kulturno zakladnico, hkrati pa še bolj utrdila vlogo teh naših kulturnih središč v svetu.

Poleg delovnih srečanj, ki jih pri nas prirejamo tudi z name-

nom, da ljudje od blizu vidijo, kako nastaja umetnost, ne smemo v tem zapisu mimo razstav, katerih odmevnost presega pokrajinske in republiške meje. Med takimi sta oziroma sta bili prav gotovo umetniški razstavi, s katerima sta najprej Kostanjevica in za njo še Novo mesto počastili 75-letnico rojstva in več kot 50 let umetniškega ustvarjanja novomeškega rojaka, mojstra palete in akademika Božidarja Jakca. V Lamutovem likovnem salonu pa je Jakac predstavil z zajetnim številom avtoportretov, v Dolenjski galeriji pa je pripravil izbor zanimivih obrazov, ki jih je portretiral med obiski pri znanih kulturnih delavcih.

Po krajšem poletnem zatišju so se odprli še drugi hrami umetnosti na Dolenjskem. Trebanjska galerija likovnih samorastnikov je do 21. septembra odprla vrata zanimivima „naivce“ – kiparju Franču Tavčarju in slikarju Josipu Pintariču, krška galerija do 20. septembra celjski akademski slikarki Darinki Pavletič-Lorenčak, medtem ko je Petkova galerija v Ribnici dala za nekaj tednov prostore za razstavo, na kateri je osem pomurskih umetnikov razstavilo izbor svojih del. Ob tem oživljajo tudi ostala razstavišča in kaže, da bo tudi jesen ponudila še marsikakšen zanimiv napoj umetnosti.

Sporočilo lesa in platna

V Trebnjem razstavljata Tavčar in Pintarič

Trebanjska galerija likovnih samorastnikov je prav gotovo med najbolj dejavnimi na Dolenjskem. Samo nekaj „suhih“ tednov je minilo, pa je spet tu nova razstava: z izborom svojih najboljših del sta se predstavila 23-letni Franc Tavčar, slikopleskar in kipar iz Čabrač v Poljanski dolini, in kar 24 let starejši Josip Pintarič, rezbar in slikar iz Nove Gradiške, oba udeležena letošnjega VII. tabor-skega srečanja likovnih samorastnikov. Galerija in Tabor sta ob denarni pomoči domačih in drugih mecenov ustvarjalcema pripravila vsakemu svoj katalog, kjer jima je spremno besedo napisal umetnostni kritik dr. Mirko Juteršek.

Kako ju je označil kritik, ki je spregovoril tudi na otvoritvi razstave? „Čeprav zelo tradicionalne, so Tavčarjeve kiparske kompozicije zelo informativne. Odlikuje jih jasno sporočilo, kar je bistvena prednost naive. Z velikim občutjem za plastičnost in oblike zna mladi kipar izrezati iz lesene klade katerikoli motiv iz domačega življenja. Najčisteje so to od težkega dela zgrbljeni kmečki ljudje.“

„Pintarič,“ meni dr. Juteršek o gostu iz Nove Gradiške, „se vsebinsko in oblikovno približuje simbolizmu, ki mu pa ne manjka preprosta pripovedna izpovednost. Bistveno je, da je tudi njegov motivni svet vzet iz podeželskega življenja. Vsaka njegova slika predstavlja del človekove usode, govori o stiski in razpoloženju.“

Zanimiva razstava bo odprta še do sobote, 21. septembra.

podčrtano

Kmalu bo za nami leto dni, kar smo v Dolenjskih razgledih opozorili javnost, da bo ta kulturna priloga Dolenjskega lista prenehala izhajati, če se ne bodo zanjo zavzele kulturne skupnosti in jo denarno podprle. Dodali smo tudi, da Dolenjski list sam nima nikakršnih fondov zato in da bo primoran iz svojega načrta črtati Razgled. Kar smo napovedali, se je tudi zgodilo in so bralci sami lahko opazili, da letos Dolenjskih razgledov še ni bilo na svetlo.

Ali je ta ukinitve (prepričani smo še vedno, da je samo začasna!) poleg uredniškega odbora Dolenjskega lista, njenih bralcev in sodelavcev zaboletela še koga? Upamo si trditi, da ne, saj ne vemo za en sam primer, da bi kdo javno protestiral proti ukinitvi. Ali je to znak, da so se kulturne skupnosti, sveti ZKPO in druge kulturne ustanove – da omenimo samo te – molče sprijaznili s smrtjo Razgledov?

Tu se ne da nič napraviti, lahko le obžalujemo, da je tako, in se sprijaznimo s tem, da brez „cvenka pač ne bo muzike“. Ne moremo pa mimo obljub, kako da se bodo dala taka vprašanja poslej, ko bodo samoupravni

Smrt Razgledov?

sporazumi usmerili v kulturni mošnjiček veliko več denarja, reševati ne samo z enkratnimi injekcijami, marveč za daljšo obdobje. Ko pa so kulturne skupnosti sprejele denarne načrte za letos, je od teh obljub ostal le pepel. Pri tem niti največja med njimi, novomeška, ni mogla odkrhniti ene same drobtinice za Razgled, čeprav je dobila v roke še enkrat večji hlebec kot lani.

Izza devetega vogala pa je vendarle prišla do nas tudi razveseljiva novica, ki je naznanila, da je metliška kulturna skupnost, kot najmanjša med vsemi na Dolenjskem, rezervirala 30.000 din za kulturno prilogo Dolenjskega lista

Metliška pripravljenost obvezuje tudi druge!

J. JUST

VELIČASTEN KIP V TREBNJEM:

»Krik proti vojnam!«

Pisatelj in kipar Tone Svetina je zvaril kip na 7. likovnem taboru »naivcev« v Trebnjem

Ne gre za Toneta Svetino kot pisatelja, ki je v številnih knjigah razkril že prenekatero resnico o človeku in vojni oz. življenju sploh, niti toliko za Svetino kot likovnega izpovedovalca, ki mu kiparstvo pomeni izvorno „energijo“, s katero se opredmetijo ideje o svetu in vsem na estetski način, ki vodi človekovega duha dlje in globlje, v sfere iracionalnega, kjer se bit vsega lahko samo občuti, nikakor pa ne tudi pove z besedami. Ne prvo ne zadnje, ampak gre za predstavitev Svetinovega umetniškega izdelka, kipa ali spomenika, ki je nastal na 7. likovnem

nim morijam, zategadelj „vojna v miru“, ki naj bi z „grobim“ opominom vsem ohranila mir tako, da bi premagala neumnost in vrnila izgubljene iluzije oz. razkrila estetske razsežnosti življenja. Železo, ki je nekoč ubijalo, zdaj pokojno kriči zadnje in neminljivo, zato pa toliko bolj dojemljivo geslo: Vojna je brez logike, to je nesmisel!

Tone Svetina: „Vojna je brez logike, to je nesmisel!“

taboru „naivcev“ v Trebnjem. Ta tabor ni vase zaprta umetniška delavnica, kar dokazuje tudi to, da je Svetina kiparil svoj spomenik med delavci (in z njimi!) v veliki varilnici trebanjskega „Trima“.

Ko Svetina reče, da je „vojna rak človeške zavesti“, nakaže tako eno svojih osnovnih tem umetniške izpovedi in zategadelj ni treba poudarjati, da je spomenik, katerega hočemo orisati, samo očitna potrditev tega.

Grob, kot so vse vojne, trd in neizprosno je Svetinov spomenik, ki se zadira v nebo pred osnovno šolo v Trebnjem; veličasten je v svojem povednem izročilu, krik proti nesmiselnim voj-

D. R.

Lirika plastik in plaket

Vladka Štoviček se je sevniškemu občinstvu prvič predstavila

V galeriji na sevniškem gradu so pred kratkim odprli razstavo plastik in plaket akademske kiparke Vladke Štoviček, likovne pedagoginje iz Leskovca pri Krškem. Po samostojnih razstavah v domačem kraju, Novem mestu, Brežicah in Celju se je prvič predstavila tudi sevniškemu občinstvu.

Med devetimi plastikami, znanimi že s prejšnjih razstav, sta tudi dve deli, nastali letos. Ta sta Beračica in Kompozicija (v mavcu). Vrsto novosti je pokazala tudi med plaketami, ki jih je razstavljenih 11. Nova dela so: Naš atek, Absolvent osnovne šole, Izток in Nataša.

Celjska kustodinja Milena Moškon priznava leskovski ustvarjalci samonikel prevzem domače kiparske tradicije, ki povezuje očetov dar s posebno liriko, polno občutljivosti in ženske nežnosti. To je očitno posebno v figuralki: v ženskih

likih (aktih in portretih), polnih plastikah in reliefih.

Razstavo sta omogočila pokrovitelja Jutranjka in Zavod za prosveto in kulturo iz Sevnice. Otvoritev razstave so prire-

ditelji popestrili z nastopom Trboveljskega okteta v akustični Lutrovi kleti. Pevci so nastopili kljub obolenosti enega od svojih članov.

A. Ž.

pedagoški kotiček

Kako navajamo otroka na delo

Predšolski otrok uživa življenje brez resnih dolžnosti in obveznosti. Vendar ga ne smemo navaditi na popolno brezskrbnost; že v tem obdobju postavljamo temelj kasnejšim delovnim navadam. Majhnega otroka hitro navdušimo za različne dejavnosti, med poslušanjem glasbe ali pravljic mu pomeni domače delo prijetno spremembo, sčasoma pa mu brez težav postane dolžnost. Pomaga nam pri pospravljanju, kuhanju, ročnih delih in drugih vsakdanjih opravilih. Skrbimo za to, da vedno pospravlja za seboj. Otroka, ki se tega ni zgodaj navadil, bomo kasneje zaman prosili, da opravi kako delo; našim zahtevam se bo nekako izogibal.

Marica Mustar v Naši ženi 1974, julij-avgust, str. 58

O učenju tujih jezikov na naših šolah

V dobi, ko postaja sodelovanje med narodi bolj kot kdaj prej pogoj za družbeni napredek, postaja učenje in poznavanje jezikov množična vsakdanja potreba... Toda pouk tujih jezikov... ni nekaj, kar je samo na sebi razvidno in a priori dano. Prvo vprašanje, ki se zastavlja, je, katerih jezikov naj se v rednem izobraževalnem procesu učimo. Iz naših lastnih izkušenj vemo, da je bilo v preteklosti glede tega dokaj omahovanj. Izbira tujih jezikov je bila bodisi preveč vezana na trenutne politične odnose Jugoslavije s svetom ali pa je bila, kar v znatni meri velja za današnje stanje, preveč prepuščena prosti izbiri učencev. Vse to je imelo in ima dokajšen vpliv na kadrovske politike, na rekrutacijo

Adolf Bibič v Teoriji in praksi 1974, št. 7/8, str. 737

Mali kulturni barometer

PRIJAVE ZA REVILJO – V Novem mestu že zbirajo prijave za občinsko revijo odraslih pevskih zborov, ki bo v Domu kulture v počastitev občinskega praznika.

Franc Tavčar: KMET Z GRABLJAMI

MLADINSKI ABONMA – Šest del obsega mladinski gledališki abonma, ki so ga za sezono 1974/75 razpisali v Novem mestu. Srednješolci in drugi mladi gledalci si bodo v Domu kulture lahko ogledali: Hiengovo melodramo „Izgubljeni sin“, Nušičevo komedijo „Mister Dolar“, Shakespearovo tragedijo „Othello“, večer opernih in opernih melodij, satirični kabaret „Metla“ in Grabnarjevo dramatičnijo Bevkovega „Kaplana Martina Cedermača“, s katero bo gostovalo v Novem mestu Stalno slovensko gledališče iz Trsta.

TUGO LEBIČ V KOSTANJEVICI – V torek so odprli v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici novo slikarsko razstavo. Tamkajšnji javnosti se je s svojimi olji predstavil Tugo Lebič, slikar amater iz Novega mesta.

NEENOTNO KLJUB DOGOVORU

Štipendiranje poteka v kočevski občini kljub vsem dogovorom neenotno. To so ugotovili na nedavni seji IO SZDL. Zalostno je, da najmanj štipendirajo delovne organizacije, ki potrebujejo največ strokovnjakov. Ponekod se zgovarjajo, da sicer res nimajo dovolj strokovnjakov, a nimajo tudi denarja za štipendije. Na sestanku je bilo tudi poudarjeno, da ne bi smelo biti težav za zaposlitev vseh, ki so končali šolo oziroma studij.

Josip Pintarič: VOZ Z BUČAMI

Ogledalo mladih

OK ZMS Novo mesto: sedaj oblikovanje

Po kongresu ZSMS se morajo osnovne organizacije oblikovati v 7 dneh

V občinski konferenci ZMS Novo mesto se že sedaj temeljito pripravljajo na delo, ki jih čaka po IX. kongresu slovenske mladine, ki bo od 2. do 4. oktobra v Murski Soboti. Da se bodo takoj lotili ureditve statutarnih sprememb in nalog, ki jih narekuje resolucija, je predsedstvo OK ZMS sprejelo program oblikovanja osnovnih organizacij, komisij, odborov, specializiranih konferenc in občinske konference.

Po kongresu ZSMS se bodo morale osnovne organizacije aktivno oblikovati v sedmih dneh, občinska konferenca pa v enem mesecu. Aktivni po občini že predlagajo mladince in mladinke, ki naj bi bili sprejeti v Zvezo socialistične mladine Slovenije. Na prvih sestankih osnovnih organizacij po kongre-

su bodo delegati IX. kongresa, ki bodo prvi sprejeti v ZSMS, sprejemali v novoimenovano mladinsko organizacijo. Prav tako bodo na teh sestankih izvolili novo vodstvo osnovnih orga-

nizacij in delegate za specializirane občinske konference in v občinsko konferenco. Trenutno v mladinskih aktivih po občini obravnavajo listo evidentiranih kandidatov za odgovorne funkcije v OK ZSMS, kandidati pa so: za predsednika oziroma sekretarja Marjan Pavlin, Boris Dular, Jana Kaplar in Vida Kerin. Aktivni se bodo opredelili do vseh predlaganih, na osnovi njihovih priporočil pa bo sestavljena kandidatna lista za 1. sejo OK ZSMS, kjer bo izvoljeno novo vodstvo občinske konference.

Koristna tekmovanja

Mladi kmetje dobri orači

Aktiv mladih zadrušnikov iz Novega mesta je v začetku septembra pripravil za vso dolensko regijo tekmovanje mladih kmetov v oranju. Jasno je, da je med mladimi kmeti veliko zanimanja za tovrstna tekmovanja, v ZMS pa so take akcije mladih kmetov vedno podprli in jih ocenili kot korak naprej k modernosti in ekonomičnosti kmetijske proizvodnje.

Organizatorji tekmovanja v oranju so bili nad številno udeležbo presenečeni: kar 37, med njimi 33 mladincev, se je potegovalo za najboljšo mesto. Mladi so pokazali dobršno mero teoretičnega znanja, ki je, kot se je razvidelo iz pogovorov, rezultat dobrega dela grmske kmetijske šole, tečajev in seminarjev. Prav tako pomenijo taka tekmovanja zbiranje kmečke mladine in spodbudo za njihovo delo ter izmenjavo znanja in nasvetov.

Člani aktiva mladih zadrušnikov iz Novega mesta so tekmovanje dobro pripravili, povedali pa so, da bodo srečanja mladih kmetov v prihodnje pogostejša.

Tito za mlade

V zbirki „SAVREMENA MISAO“, ki jo izdaja založba „Solska knjiga“ iz Zagreba, je izšel izbor iz del Josipa Broza-Tita z naslovom „Samoupravni socializam“.

Izbor iz Titovih člankov in govorov obsega predvsem tiste odlomke, ki se neposredno nanašajo na teorijo in prakso socialistične preobrazbe sodobnega sveta, zlasti graditve samoupravnega socializma v naši državi. Knjiga je namenjena v prvi vrsti mladim rodovom, zlasti šolski in študentski mladini, ter družbenopolitičnim aktivistom in samoupravljalcem v delovnih organizacijah združenega dela.

KAKO ŽIVIMO?

Mladi odhajajo

Stari trg ob Kolpi, vas, ki je precej oddaljena od lepih asfaltnih cest, se precej loči od ostalih belokranjskih vasi. Mladine med tednom skoraj ni videti, razen osnovnošolskih otrok. Vsi so po službah v večjih mestih, nekateri pa hodijo v šolo. Med njimi je tudi Mimica Vesel. Med tednom je v Ljubljani, kjer obiskuje srednjo ekonomsko šolo, ob koncu tedna pa prihaja domov. Pri hiši je „treba pomagati, saj mati ne zmore vsega sama. Oče je namreč v Nemčiji; šel je za tistimi, ki jim domača zemlja ne nudi dovolj, teh pa je v Beli krajini kar precej. O svojem rojstnem kraju nam je povedala naslednje:

„Za mladino v Starem trgu ni dosti poskrbljeno. Zabave, razen dveh gostiln, ni. Zato se ob petkih z mopedi odpravijo v 9 km oddaljeno Brezovico. Doma ostajajo v glavnem starejši. Delo na kmetiji zahteva pridne roke in mnogo trdnje volje. Kamnita zemlja daje malo pridelkov, pa še te uničijo jeleni in ostala divjad. V vasi imamo tudi tovarno. Metliški Komet ima tu svoj obrat. Le ta zaposluje okoli štiri-deset ljudi, v glavnem ženske, ki se na delo vozijo s kolesi iz bližnje okolice, nekaj pa je zaposlenih tudi iz vasi. Zaradi slabih prometnih zvez ni možnosti za razvoj turizma, saj je do prve asfaltna cesta kar 13 km slabega makadama. Sama se še nisem odločila, kje se bom po končanem šolanju zaposlila. Stipendije še nimam. Doma najbrž ne bom ostala, saj tu zamej ni pravega kruha.“

Mimica je še ena izmed tistih, ki odhajajo. Kaj v belokranjskih vaseh res ne gre drugače? B. KRŽE

UDARNIŠKO DELO MLADIH V „KRKI“

Mladinska konferenca mladih delavcev v tovarni zdravil Krka v Novem mestu je prejšnjo sredo pripravila udarniško akcijo. Udeležilo se je 37 mladincev, prevladovala pa so dekleta. Tovarna je namreč hotela najeti nekaj delavcev, ki naj bi okoli INISA v Bršlino popravili okoli 300 metrov dolgo cesto in očistili okolico. Mladi so s prostovoljnimi delom opravili obe deli, za to pa so porabili okoli 250 ur. Denar, ki so ga pristožili s to prostovoljno akcijo, v kateri so se izkazala predvsem dekleta, so mladi namenili v fond za delavska stanovanja. (T. V.)

Mladi: kongres enotnosti

Med kandidati za republiško predsedstvo tudi Franc Cvelbar iz Krškega, Brane Pečjak iz Črnomlja in Branko Petrovič iz Novega mesta

Mladi v Sloveniji in Jugoslaviji se že več kot leto dni pripravljamo na kongres in novosti, ki jih bo kongres prinesel. 3. konferenca ZKJ je odprla celovit pregled nad problematiko vključevanja mladih v izgradnjo naše ureditve in v zvezi s tem nakazala vsebinske in organizacijske spremembe, ki so v mladinski organizaciji nujne.

Med predlaganimi kandidati za predsedstvo RK so tudi trije Dolenjci: Franc Cvelbar iz Krškega, Brane Pečjak iz Črnomlja in Branko Petrovič iz Novega mesta. M. PAVLIN

Ugotovitev 3. konference je, da so problemi mlade generacije tudi problemi družbe. Tako ugotovitev komunistov zahteva od Zveze mladine polno odgovornost in polnoštevno članstva, ker bomo le tako zastopali mnenje vseh mladih. Javna razprava o dokumentih IX. kongresa je dala veliko novih predlogov, obenem pa je podprla novo ime mladinske organizacije.

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE. Ime izraža razrednost, širino in napredno usmeritev mlade generacije pod enotnim idejnim vodstvom Zveze komunistov. Predloge za uvedbo enotne članarine, novo vsebino dela mladinskih organizacij, predvsem v TOZD in v krajevnih skupnostih, kakor tudi ustanovitev mladinske organizacije v enotah JLA so mladi v javnih razpravah podprli. Delegatski odnosi, ki se uvajajo v delo mladinske organizacije, pomenijo povečano odgovornost vseh članov, predvsem voljenih delegatov.

Resolucija „O nadaljnji vlogi in akciji ZSMS v izgradnji samoupravne socialistične družbe“ odseva vsa odprta vprašanja mlade generacije, vendar so bili mladi v Sloveniji mnenja, da ne nakazuje dovolj akcijske naloge po IX. kongresu. V vsej republiki so mladi pravočasno izvolili svoje delegate in evidentirali kadre za odgovorne dolžnosti v ZSMS. Na predlog in podporo mladih iz vse Slovenije bosta najodgovornejši dolžnosti v republiški konferenci ponovno prevzela Ljubo Jasnič in Zdenko Mali.

V Črnomlju je bilo v petek in v soboto slavlje pripadnikov I. slovenske divizije VDV, ki so se ga udeležili tudi mladi iz novomeške, novogoriške in brežiške občine.

Ni prostora za telesno vzgojo

Kočevje: Vsako leto iste težave - Rešitev novi bazen in telovadnica

Prišel se je šolski pouk in že so se težave s prostori za vadbo obvezne šolske telesne vzgoje začele. Ne bi našteval vseh šol, ki računajo na prostore v domu telesne kulture v Kočevju. Do sedaj nas ni še nič izučilo.

jasno je, da bo to tisti, ki ga bo uporabljali. Sicer pa bodo to pristojni organi uredili glede na potrebe mladine in vseh občanov, ne pa le po željah posameznikov. ANDREJ ARKO

Po predloženih, skrčenih urnikih šol je potrebno za tri prostore tedensko 158 ur, to je okoli 10 ur na dan na en prostor ali dnevna uporaba doma za šole od 7. ure zjutraj do 16. ure popoldne brez prekinitve. Za popolni učni program pa bi bilo potrebno za telesno vzgojo še več prostorov. V sedanjih vadbah ni urejena najbolje, ker mora en prostor na uro uporabljati okoli 30 učencev in učenk, to je za vse tri prostore na uro 90 učencev in na dan 900 samo šolskih otrok in gimnazijcev ter učencev poklicnih šol.

Kaj to pomeni, vedo samo tisti, ki se ukvarjajo z vadbo, in tisti, ki imajo na skrbi vzdrževanje doma. Z gradnjo pokritega plavalnega bazena in vzporednih telovadnic bo le prišlo do delne sprostitev telovadnih površin. Za bazen je gradbeno dovoljenje že izdano in se bo delo pričelo. Skrbi nekaterih, kdo bo bazen vzdrževal, nimajo osnove. Povsem

Tako gre skozi dom vsak dan 1.100 ali vsak teden 5.500 telovadnih, brez upoštevanja tekem in gledalcev.

MLADINSKA NOGOMETNA LIGA

Mladinski aktiv iz Bučne vasi, ki ima močno športno društvo, pripravila s pomočjo športnih delavcev novomeškega nogometnega kluba „Elan“ mladinsko nogometno ligo. Ker je zanjo zainteresiranih precej mladinskih aktivov, bodo ligo poimenovali „Dolenska mladinska nogometna liga“. Vsi zainteresirani mladinci, prijavitelje se občinski konferenci ZMS Novo mesto, kjer boste dobili vse potrebne informacije! (A. B.)

BUČNA VAS — ŠŠD BRŠLIN 8 : 2

V prijateljski nogometni tekmi je mladinski aktiv iz Bučne vasi pričljivo premagal vrstnike iz Bršlina z 8 : 2.

Mladinski aktiv v Bučni vasi je v novomeški občini med najboljšimi delavnimi aktivimi. V predpripravih na 9. kongres ZSMS so se njegovi člani izkazali z resnim delom, od kongresa pa pričakujejo, da potrdi dosedanje delo, da pregleda, kako uspevajo nove oblike organiziranosti, in da sprejme statut. (Foto: M. Zupancič)

TREBNJE: V zvezi z letošnjim občinskim praznikom občine Trebnje in obletnico ustanovitve Gubčeve brigade so borci te brigade obiskali vse osnovne šole v trebnjski občini. Solarke in šolarji so z zanimanjem poslušali pripovedi gubčevcev. Za obisk so se jim zahvalili in jih povabili, naj jih še večkrat obiščejo. (D. U.)

BREŽICE: Ob koncu letošnje sezone se je sestala Počitniška skupnost Brežice. Seje so se udeležili poleg predstavnikov vseh včlanjenih organizacij združenega dela in borčevske organizacije tudi predstavniki občinske Zveze prijateljev mladine. S predstavniki Salonita (Anhovo), ki ima v brežiški občini dve delovni organizaciji, so se pogovarjali predvsem o izboljšanju standarda počitniške skupnosti. (V. T.)

BEograd: Prejšnji teden so v Beogradu podpisali dokument o programu sodelovanja med organizacijo Arabske socialistične unije Egipta in Zvezo mladine Jugoslavije. Delegacija sta se sporazumeli, da okrepijo in zboljšata dosedanje prijateljske stike in sodelovanje, prepričani, da s tem prispevata k akcijski enotnosti vseh mladinskih organizacij, ki sprejemajo načela neuvrščene politike in se po njih ravna.

NOVO MESTO: Ta teden sta po srednjih šolah začela razlagati statut in resolucijo ob 9. kongresu ZSMS predsednik in sekretar OK ZMS Novo mesto Marjan Pavlin in Boris Dular. (D. P.)

BIHAC: Prejšnji teden je bila v Bihaču delegacija OK ZMS Novo mesto. S tamkajšnjimi predstavniki so se Novomeščani pogovarjali o sodelovanju med občinskima konferencama in o pripombah k mladinskima kongresoma. (J. P.)

NOVO MESTO: Na slavnostni seji OK ZMS Novo mesto, ki bo 28. septembra, bodo razglasili najboljše mladinske aktivne na področju krajevnih skupnosti, v delavskih organizacijah, srednjih in osnovnih šolah. (B. D.)

NOVO MESTO: Mladinska konferenca mladih delavcev v Krki, tovarni zdravil, je prejšnji teden pripravila javne razprave o dokumentih za 9. kongres ZSMS in ZSMJ. V počastitev kongresa so mladi organizirali nekaj delovnih akcij, pripravili so akcijo „Pomoč onemoglim in ostarelim na Dolenskem“, razen tega pa so med delavci zbrali 70 krvodajalcev. Mladi krvodajalci so se dogovorili, da bodo do konca letošnjega leta na transfuzijski postaji darovali 100 litrov krvi in da bodo v svoje vrste pritegnili še ostale mladince in mladinke, ki so zaposleni v njihovi delovni organizaciji. (T. V.)

IX. kongres prelomnica

Odslej mladinska stran - »Ogledalo mladih«

Ze od letošnjega marca sem se je komisija za informiranje pri občinski konferenci ZMS Novo mesto sestajala in pripravljala mladinske informacije za novomeško občino. Zaradi povečanja cen papirja in grafičnih storitev pa prva številka, kljub temu da je bila že pripravljena, ni izšla. Mladi informatorji so poskušali v novomeški in kranjski tiskarni, se odločili za ciklostilni tisk, delo pa so jim preprečile cene.

Po nekajkratnih pogovorih jim je na pomoč priskočilo ČZP Dolenski list in pred vami je mladinska stran - Ogledalo mladih. Nekaj mesečno delo novomeških mladincev se je neverjetno dobro obrestovalo, kajti mladina devetih občin ima

sedaj svojo stran. Tako so zaprašeni članki prve številke „Vesti mladih“, ker ni nikoli izšla, še z nekaterimi drugimi prispevki pred vami. Crka, dokler je nekdo ne prebere, je mrtva, nekoristna. Čim več ljudi bere, tem bolj se obrestuje zasejana misel. Upamo, da bomo z vašo pomočjo, vašimi pismi in prispevki ugodili mlademu delavcu, dijaku, študentu, kmetu, pa tudi osnovnošolcu.

Mladinska stran je ob IX. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije za nas mlade pridobitev. Lahko zapišemo, da bo letošnji kongres prelomnica tudi glede obveščanja o delu dolenske mladine.

J. PEZELJ

Rokomet: zmagi in poraza

V 4. kolu SRL 4 točke za moške in poraz za dekleta

V četrtem kolu slovenske rokometne lige za moške in ženske so Ribničani še enkrat prepričljivo zmagali, Sevnici pa so osvojili nov par točk, igralke Brežic in Sevnice pa so v gostih izgubile.

Novomeščani bi lahko tudi v tem srečanju osvojili obe točki, zapravili pa so ju predvsem po nepremišljeni igri v zadnjih minutah srečanja.

STELAR – BREŽICE
6 : 4

Kljub odlični obrambi Hribernikove Brežičankam ni uspelo doseči več kot časten poraz. Do 15. minute prvega polčasa so gostje celo vodile, nato pa so v napadu popolnoma popustile. Še slabše je bilo v drugem polčasu, ko Brežičanke sploh niso dosegle zadetka, medtem ko so igralke Hrastnika bile uspešne samo enkrat – iz sedemmetrovke.

Brežice: Hribernik, Molan 2, Štauber 1, Zakšek, Omerzu, Rožman 1, Kostanjevec, Lipej, Vogrinc.

DOBOVA – BREŽICE
28 : 19

Derbi sta povsem pokvarila neobjektivna sodnika, zato so Brežičani vložili protest. Pričakovano zanimivo srečanje se je povsem izrodilo. Domačini so ob polčasu vodili z dvema zadetkoma. Gostje so v nadaljevanju povedli, toda do konca tekme sta sodnika igra krojila po svoje. Najboljši pri Brežicah je bil vratar Maras, pri Dobovi pa Doberšek.

SLOVAN – LISCA
30 : 15

Slovanove igralke so bile tokrat premočne nasprotnice. Zaigrale so dobro, predvsem učinkovito, in kazalo je, da bodo novinke v ligi doživele hud poraz, kajti polčas se je končal z dvanajstimi zadetki razlike. V drugem delu so gostje zaigrale nekoliko bolje, tako da so razpoložnim domačim strelkam preprečile, da bi dosegle rekordno zmago.

Sevnica: Pfeifer, Plevc, Kovač, Rugelj 5, Mlinarič 2, Mejak 3, Popovič, Černelič, Ernestl, Zvegljič 5.

SEVNICA – POLET
24 : 21

Domači rokometiški so tokrat niso najbolje izkazali. Prvi polčas so dobili tesno, kljub temu pa v drugem delu niso zaigrali bolje. Gostje so vodili vse do 45. minute igre z golom ali dvema prednostmi. Kljub temu so točke ostale doma, predvsem po zasluzi zbranosti Sevnicanov, ki so sedaj na četrtem mestu na lestvici.

Sevnica: Možič, Jurišič 1, Šumej 11, Simončič 2, Vrtačnik, Bizjak 2, Švačić 6, Koprivnik, Štojs 1, Novšak in Sirk 1.

KRMELJ – RUDAR B
27 : 12

V prvenstveni tekmi zasavske rokometne lige so domači igralci brez težav odpravili neizkušeno mlado ekipo Trbovelj. Pri domačih se je izkazal Bevc z izvajanjem prostih strel, razen njega pa so dobro zaigrali še M. Papež, Zorc in Mirt. (D. B.)

nogomet

JEVNICA – ELAN
1 : 3

Prvenstveno tekmo ljubljanske podzvezne nogometne lige so Novomeščani odigrali z enajsterico Jevnice in jo brez težav dobili s 3 : 1. Najboljši mož na igrišču je bil Žika Maksimovič, ki se je izkazal z odličnimi podajami in nevarnimi strelci, gole pa so dosegli: Rožanc, Skula in Brkič.

V predtekmi so se pomerili mladinski ekipi Jevnice in Elana in se razšli z neodločenim rezultatom 0 : 0.

BREŽICE – ŠOŠTANJ
2 : 3

Brežičani so gostovali v Šoštanju in doživeli še en poraz. Dobro je tokrat zaigral samo Jevtič. V nedeljo igrajo nogometiški Brežic doma z Opckarjem iz Ljubecne. (V. P.)

ZBURE – DRUŽINSKA VAS 5 : 1

V prijateljski tekmi je enajsterica Zbur z odlično igro v drugem polčasu zaslužno premagala okrepjeno moštvo Družinske vasi. Pred 150 gledalci sta zadetka dosegla Matko (2) in Perše (3), edini zadetek za goste pa je zabil Anf. (M. V.)

AMD Ribnica - odlično

Društvo ima 700 članov

Ker se je v lanskem letu upravni odbor AMD v Ribnici odločil, da posveti več pozornosti reorganizaciji športni komisiji, rezultati niso mogli izostati. Glede na možnosti so se odločili za rally tekmovanja. Začeli so z rallyjem Sutjeska 73, nadaljevali na prvenstvu Štajerske in končali z uspehom na mednarodnem tekmovanju v Leobnu v Avstriji.

Začetki so pokazali, da je bila odločitev za to vrsto tekmovanja pravilna. Ribniška posadka, brata Zelenič, je na Jahorini osvojila tretje mesto, na X. aprilskem tekmovanju v Modriči šesto, na 8. YU pa v rallyu 9. mesto. Po vseh teh stah sedaj Ribničani v svoji kategoriji na petem mestu. Dobro je vozil tudi Milan Kajtna na prvenstvu Štajerske, ko je na prvi dirki (nad 1150 ccm) prepričljivo osvojil 1. mesto.

Za te uspehe gre zahvala prav gotovo tudi naslednjim delovnim organizacijam: „Riku“ iz Ribnice, Saturnus, Autocomercu, IMV iz Novega mesta in Inlocu iz Ribnice.

Velik delež pri uspehih pa imajo tudi naslednji tekmovalci: Milan Kajtna, Alojz Mihelič, Vlado Škulj, Tomaž Lupša in brata Zeleniča. Prav gotovo ne smemo pozabiti še na vrsto drugih tekmovalcev, ki kot sovozniki prispevajo svoj delež k izvedbi celotnega tekmovalnega programa. (F. Z.)

Na sliki: ribniško tekmovalno vozilo R 12 Gordini, ki sodeluje na državnem prvenstvu. Vsi člani AMD so hvaležni novomeški tovarišim IMV za vso pomoč pri popravilu in opremljanju njihovega avtomobila.

SENTJERNEJ – V prvenstveni tekmi ljubljanske podzvezne nogometne lige (drugi razred) je ekipa Sentjerneja brez težav premagala enajsterico Logatca in s tem potrdila uvrstitev na drugem mestu. Rezultat je bil 5:2, zadetke pa sta dosegla: Luzar 3 in Cigoj 2. Za Sentjerneja so nastopili: Likar, Koligar, Unetič, Zagorč, Vide, Miklič, Zabkar, Gorenc, Cigoj, Luzar, Tratar in Cvelbar. (S. V.)

DOBOVA – V prijateljski tekmi so domači rokometiški brez težav odpravili rokometiške Leskovca s 23:14. Pri Dobovi se je izkazal B. Doberšek, ki mu je v napadih dobro pomagal Deržič, pri gostih pa je boljše od ostalih zaigral R. Šribar. (L. S.)

RIBNICA – V prijateljski tekmi sta se pred 400 gledalci pomerili rokometiški ekipi Inlesa in Slovna. Novi zvezni igrači so bili boljše samo za zadetek (22:23). Gledalce, ki so uživali v lepi igri, je precej motilo neprimerno obnašanje Slovanovega trenerja. (F. L.)

KRMELJ – V zasavski rokometni ligi sta se pomerili ekipi Zagorja in Krmelja. Krmeljšani so zmagali tesno, a zaslužno z 12:13. (B. D.)

KRSKO – Rokometiški Leskovca so se v pripravi na prvenstvo srečali z ekipo Krškega in tekmo tesno izgubili s 16:20. (L. Z.)

LESKOVEC – V prijateljski tekmi so rokometiški Leskovca premagali vrsto Dobove s 23:16. Pri domačih sta se izkazala N. Mlakar in R. Šribar. (L. Z.)

KRMELJ – Na hitropoteznem šahovskem prvenstvu za mesec september je prepričljivo zmagal R. Blas, ki je zbral 5,5 točke. Sledijo: Debelak 4, Prosenik 3,5 točke in drugi. (B. D.)

SENTJERNEJ – V prvenstveni tekmi ljubljanske podzvezne nogometne lige (drugi razred) je enajsterica Sentjerneja gostovala v Podgorici pri Ljubljani in remizirala (3:3). Z dobro igro so se izkazali vsi, zlasti vratar Likar, ki je obranil nekaj nevarnih strelcev. Zadetek sta dosegla J. Luzar 2 in Cvelbar 1. (S. V.)

SPORAZUM MLADIH V SUŠEDGRADU

V nedeljo, 21. septembra, se bodo krški mladinci udeležili povratnega športnega srečanja v Susedgradu na Hrvaškem. Tekmovali bodo v rokometu, malem nogometu, kegljanju, streljanju, šahu in karateju. Na srečanje so vabljeni tudi karateisti iz Novega mesta.

Isti dan se bodo na skupni seji zbrali člani predsedstev občinskih konferenc Zveze mladine iz Beograda in Susedgrada. Obravnavali bodo izkušnje in predloge za novo organiziranost mladine ter podpisali samoupravni sporazum o sodelovanju med tremi konferencami ZMS – udeleženkami tega srečanja.

atletika

NOVOMEŠKI ATLETI PRVI

Na republiškem atletskem prvenstvu v B programu, ki je bilo prejšnji teden v Kranju, je novomeška ekipa brez težav osvojila prvo mesto. Premagala je vrsto kranjskega Triglava in Velenja, ki imata neprimerno boljše možnosti za vadbo kot Novomeščani.

Razen prvega mesta so Novomeščani dosegli nekaj dobrih rezultatov: 110 m ovire: 1. Nagode 17,5; 7. Križman 20,9; 100 m: 1. Šimunič 11,2; 3. do 4. Keržan in Kramar 11,4; 400 m: 2. Keržan 51,1 (osebni rekord); 4. Bajar 53,3; 1500 m: 5. Kovačič 4:18,6; 8. D. Brezovar 4:32,6; 10. F. Brezovar 4:57,1; 4 X 100 m: 1. AK Novo mesto (Kramar, Šimunič, Bajar, Keržan) 44,2; 5000 m: 7. Campa 18:58,6; 8. Doljak 19:52,3; kroglja: 3. Penko 12,98; 6. Sečnjak 11,06; kopje: 1. Špihar 66,32; 2. Sečnjak 55,26; višina: 2. do 5. Rangus 175,6; Kovač 170; daljina: 1. Šimunič 685; 8. Križman 588.

Ekipno: 1. AK Novo mesto 12,702 točki; 2. Triglav 11,810; 3. Ptuj 11,689; 4. Velenje 11,524.

Rokometiške Lisce iz Sevnice, ki letos prvič nastopajo v republiški ligi, so se predstavile z dobrimi igrami. Na sliki stoje od leve proti desni: Černelič, Mejak, Mlinarič, Žvegljič, Rugelj, Znidarsič, čepijo: Klaus, Koštrun, Kovač in Plazar. (Foto: F. Ernestl)

košarka

Tesna poraza Beti in Novoteksa

V 18. kolu slovenske košarkarske 1 A lige so Metličani gostovali v Mariboru, Novomeščani pa v Kranju. Obakrat sta naša predstavnika tesno izgubila. V Dolenjski košarkarski ligi so za presenečenje ponovno poskrbeli igralci Obutve: dve sekundi pred koncem tekme so izvajali dva prosta meta. Če bi zadeli v obeh, bi zabeležili osmo zmago, tako pa so tekmo zaslužno dobili košarkarji Dolenjskih Toplic.

MARLES – BETI
78 : 77

Košarkarji Beti so s tem porazom na lestvici padli na peto mesto. V izenačeni tekmi so Metličani prvi polčas sicer dobili, v drugem delu igre pa jim ni uspelo, da bi razliko povečali. Nasprotno, domači košarkarji so jih ves čas lovili in v dramatičnem finišu jim je uspelo zmagati. Za Beti so nastopili: Murko 10, Kosovac 2, Jezerinac 17, Lalič 12, Dautovič 15, Medek 17 in Arbutina 4.

NOVOTEKS – LESONIT
90 : 61

Da je Lesonit iz Ilirske Bistrice upravičeno na zadnjem mestu v slovenski košarkarski konkurenci, je dokazal tudi na novomeški Loki. Po desetih minutah igre so domači košarkarji vodili z več kot 20 koši raz-

Pionirka Meta Vodičar, članica novomeškega Kluba za podvodne aktivnosti, je na pionirskem državnem prvenstvu v hitrostnem plavanju, ki je bilo v začetku meseca v Kranju, osvojila tri zlate medalje. Na treningih v Dolenjskih Toplicah pa nadarjena plavalka dosega precej boljše rezultate, kot jih je dosegla v Kranju.

odbojka

ŽUŽEMBERK – PLAMEN
3 : 1

V nedeljo je na domačih tleh v drugem kolu druge odbojkarke lige Žužemberk dosegel že drugo dragoceno zmago. Prvi trije nizi so bili dokaj enakovredni, obe ekipi sta se začelo boriti za vsako točko in pokazali nekaj zares odličnih napadov pa tudi nepotrebnih napak v igri v polju in ob mreži. Četrta niz so domačini dobili presenetljivo lahko, zlasti ko je „izgubil živce“ najboljši igralec iz Kroepe. Žužemberk je tako zmagal s 3:1 (9, 9, 13, 8).

like, potem pa se niso več dosti trudili. Kljub temu so zmagali z 29 koši razlike, če pa bi v nadaljevanju igrali bolj zbrano, bi zlahka dosegli stotico.

Novoteks: Seničar 14, Cukut 4, Z. Kovačević 27, Kopač 18, S. Kovačević 3, Ivančič 15, Poljšak 5, Počrvina 4.

TRIGLAV – NOVOTEKS
76 : 74

Kot navadno, kadar se srečajo Kranjčani in Novomeščani, je bil zmagovalec odločen šele v zadnji minuti. Tekma je bila vseskozi izenačena, čeprav so si triglavci dvakrat priborili prednost, ki je presejala pet košev. Novoteks je imel v zadnjem napadu še priložnost, da bi izsilil podaljšek, vendar ga je prehitela sirena, ki je označila konec tekme. Po kakovostni priložnosti sicer ni bila najboljša, zato pa je bila zanimiva zaradi izenačenosti.

Novoteks: Seničar 10, Kopač 2, Cukut 2, Z. Kovačević 21, Počrvina 4, Ivančič 25, Poljšak 6, S. Kovačević 4.

LOKA ALI ČRNOMELJ?

Štiri kola pred koncem tekmovalnega v dolenjski košarkarski ligi sta ostala samo še dva kandidata za prvo mesto: novomeška Loka 74 in

Črnomelj. Bržkone bo odločil njun medsebojni dvoboj prihodnji petek v Novem mestu. V 14. kolu so bili doseženi naslednji rezultati: Loka 74 – Straža 106:51, Semič – Metlika 54:70, Dolenjske Toplice – Bršljin 53:52 (po podaljšku!) in Sentjerneja – Črnomelj 74:77, Žužemberk je bil prost. Vrstni red: Loka 74 22 točk, Črnomelj 20, Metlika 16, Žužemberk in Bršljin po 14, Sentjerneja 10, Straža 8, Dol. Toplice 6 in Semič 2 točki.

KANUJISTI IN KAJAKAŠI PO KRKI IN SAVI

Izpred gostilne Hrovatič ob Krki in Brežicah bo v nedeljo, 22. septembra, krenila na pot proti Zagrebu znova dolga kolona kanujev in kajakov. V mednarodnem maratonskem spustu Brežice – Zagreb, bodo po Krki in Savi tekmovali najboljši posamezniki in ekipe iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije in Italije. (V. P.)

ČRNOMELJ – V prvenstveni tekmi mladinske republiške košarkarske lige so v Črnomlju gostovali mladinci Ljubljane. V izenačeni igri so bili domači košarkarji boljše predvsem v zadnjih minutah in so tekmo zaslužno dobili z 71:63. Črnomelj: Jankovič, Poljšak, Banovec, Vranešič, Grdiša, Štefanič, Kamnikar in Milič. (D. K.)

ŠPORTNI KOMENTAR

Splavalno 700 otrok

Proti koncu počitnic je našlo jelo prihajati gradivo za pouk plavanja pod znakom delfinčka. Take akcije, pa naj bodo še tako dobronamerne, so za take občine, kot sta npr. sevnjska in trebanjska, brez haska, saj ne premorejo niti navadnih bazenov, kaj šele zaprtih, kjer bi lahko plavalni pouk potekal vse leto.

V obeh občinah pa se je v letošnjem poletju naučilo plavati nadvse razveseljeno število otrok, ki jim ga lahko zavidajo razviti kraji s številnimi bazeni in ostalimi napravami. Osnovni šoli obeh občin sta namreč v začetku poletja pripravili solo v naravi na morju v bližini Pulja za vse učence 4. razredov: iz trebanjske občine je bilo na morju 470 otrok, iz sevnjske pa 300. V sevnjski občini so usposabljali učitelje za vode-

nje šole v bazenih Čateških Toplic pod strokovnim vodstvom republiškega pedagoškega svetovalca J. Besliča. Vsak učitelj je dobil v roke še priročnik za plavanje. Uspeh ni izostal: med trebanjskimi šolarji se jih je naučilo plavati 97 odst., med sevnjskimi pa nekaj desetink odst. manj, ker so imeli osnovnih kopalnih dni manj. Otroci iz sevnjske občine so na morju domovali v hišicah, Trebanjci pa so taborili. Razen plavanja so se otroci učili še marsičesa, kar je pomembno tudi za razvijanje sposobnosti za splošni ljudski odpor. V obeh občinah so s to šolo vsaj za eno generacijo premostili pomanjkanje bazenov, akcije pa so se lotile temeljne izobraževalne skupnosti, čeprav za te namene ne dobijo niti dinarja! A. Ž.

plavanje

50 PLAVALCEV V DOLENJSKIH TOPLICAH

Na občinskem sindikalnem prvenstvu v plavanju za člane sindikalnih organizacij iz novomeške občine je nastopilo 50 delavcev. Izven konkurence so plavalci tudi tekmovalci KPA iz Novega mesta, ki so osvojili več prvih mest.

Rezultati: ženske – 50 m kralvi: 1. Lampe (Iskra) 55,3; 2. Erbežnik 57,1; 3. Vidič (obe Novoles) 60,4; ekipno: 1. Novoles 117,1; 2. IMV 130,6; 3. Iskra 139,6.

50 m prsno: 1. Boh (Krka) 51,7; 2. Logar (Krka) 56,0; 3. Graber (Pionir) 57,7; ekipno: 1. Krka 1. 107,7; 2. Krka II. 113,5; 3. Pionir 117,7; 3 x 50 m: 1. Krka I. (Kotarški, Logar, Boh) 2:43,4; 2. Novoles 2:56,2; 3. Pionir 3:13,1; moški – 50 m kralvi: 1. Puntar (Pionir) 31,5; 2. Uhl (družbene službe); 3. Jukič (Pionir) 33,8; ekipno: 1. Pionir 65,3; 2. IMV 69,0; 3. Novomontaža 69,1; 50 m prsno: 1. Hiti (Novomontaža) 41,6; 2. Lapajnc (družbene službe) 41,8; 3. Potrč (Krka) 43,0; ekipno: 1. Družbene službe 86,3; 2. Krka 86,4; 3. Pionir 87,4; 4 x 50 m: 1. Družbene službe (Les, Počrvina, Lapajnc, Pieček) 2:21,8; 2. IMV 2:24,3; 3. Novomontaža 2:29,3.

TREBANJCI NAJBOLJŠI

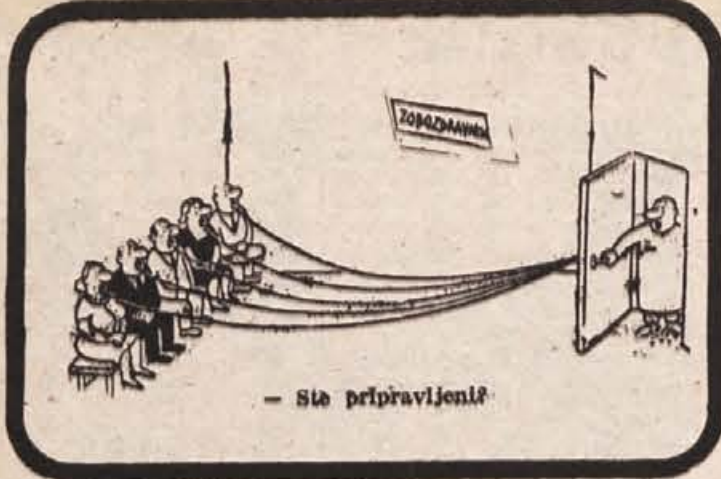
V okviru praznovanja občinskega praznika trebanjske občine so nastopili tudi športniki, ki so se pomerili v odbojki, kegljanju in streljanju.

V odbojki so brez težav zmagali igralci Trima, sledijo pa Partizan (Žužemberk), Novoles (Straža) in Partizan (Mokronog). V streljanju so bili najboljši strelci SD Matija Gubec iz Trebnjega, med posamezniki pa Franc Maraz. Med mladinci so zmagali strelci SD Trebnje, Mirko Horvat mlajši pa je bil najboljši med posamezniki. Tudi med kegljači so bili Trebanjci najboljši. Vse zmagovalne ekipe so dobile pokale pokrovitelja, občinske skupščine Trebnje.

INVALIDI KOČEVJA ŠESTI

Športno društvo Invalidi iz Ljubljane je priredilo osmeroboj v kegljanju v borbenih partijah v počastitev 25-letnice ustanovitve društva. Tekmovalje je bilo na štiristopenjnem igrišču Saturnus, sodelovali pa so ekipe iz Trziča, Črnomlja, Zagorja, Kočevja, Domžal, Hrastnika, Trbovelj in Ljubljane.

Vrstni red: Ljubljana (511), Trzič (472), Trbovelj (469), Hrastnik (459), Domžale (455), Kočevje (405), Zagorje (388) in Črnomelj (380).

Dolenjski list pred 20 leti

Za zdravo potomstvo

V TEDNU MATERE in otroka zberimo vse sile in pojdemo na delo z geslom: Vse za zdravo potomstvo človeškega rodu! Znova opazamo, da otroci, ki živijo v skupnih domovih, kljub temu da so dobro oskrbovani, pogrešajo toplina in ljubečega družinskega okolja. Zato bomo skušali otroke, ki ne potrebujejo posebne nege zaradi šibkega zdravja ali česa podobnega, izročiti v vzgojo dobrih družinam, ki jim bodo nudile drugi dom. Poiskati moramo čim več družin, ki bodo sprejele otroke iz ljubljene, ne pa iz želje po izkoriščanju. Tako bomo preiskrbeli strotam tople družinskih kotiček, ki mnogo pomeni v razvoju mladega bitja.

BLIŽA SE JESEN in sadijo žrti. Marsikdo ne misli, kako pride pozimi prav sušje (suho sadje) in da ga je treba že sedaj pripraviti. Seveda je kvaliteta sušja odvisna tudi od tega, kako smo sadje sušili. Pri nas prevladujejo še stare dimne sušilnice. V novejšem času pa se uveljavljajo brezdimne sušilnice, ki jih imajo že kmetijske zadruge in mogoče kak napreden kmet.

DVOJNA MORALA. V Lurdu pri Šentjernejcu je bilo znamenje. Večkrat smo se pisali o čudni moralni nekaterih pobožnikov, pa tudi danes moramo. Na zeganju so se mnogi opili do nezavesti. Tako se je neka skupina iz Mokronoga pripeljala z vozom, domov grede pa so bili tako pijani, da so lažali drug na drugega. Na klanec v Škočjanov konj niso mogli potegniti voza, naloženega s pijanimi romarji, zato so jih „pobožni možje“ nečloveško pretepali.

NEDAVNO SO v okolici Vinice lovci pridrili skupno hajko na divje prašiče. Posrečilo se jim je, da so enega ščetinarja ustrelili. Lovci in kmetje so uspeha veselili, ker povzročita ta divjad mnogo škode na polju. Pravilno organizirani skupni pogoni bodo zmanjšali njih število.

PRED DNEVI nas je v Gornjih Sušicah obiskal potujoče kino iz Novega mesta. Med gledalci je bilo veliko takih, ki so prvič videli film.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 17. septembra 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Kako se trudijo gospodje

(Nismo zastonj) vabili na javni shod pri Treh farah; bil je tako slovesen, da smemo biti nanj ponosni. Začetek nam obeta najlepše uspehe tudi za bodočnost. Vas Rozalinca so bile okrašene z narodnimi zastavami. Lep slavolok je dookoli pozdravljaj pred njim. Pred cerkvijo pod veličanskimi lipami, ki so že stoletjima gledale v obraz, se je selo naroda gotovo tiri do pat tisoč; jako dosti je bilo tudi od onstran Kolpe bratov Hrvatov, ki se niso čudili zastonj, kako se pri nas trudijo gospodje, da podučeni pomagajo prostemu narodu. Tudi izobraženci, duhovni in neduhovni, so bili zastopani obilno.

(Marsikdo) spominja se se tudi dne, ko je vojska godba svirala na vrtu Bučarjevem. Odlično občinstvo iz raznih krajev Dolenjske je bilo zbrano, in kako se je ta veselica končala? Vsa, ki je obiskali isto veselico, se še spominja divjega razgrajanja in dogodkov tistega večera.

ra. Da, še celo do surovih napadov je prišlo. (Slovesno) se je otvoril novi most čez Savo pri Zidanem mostu. Nad 30 let se je govorilo o tej stvari, slednjic se je vendar obstiniral. Stavba je veličastna in veličanska. Ves most je narejen iz železa in čeprav je dolg 83 metrov vendar ga ne podpira noben stebel. Vse to podjetje je stalo nad 80 000 goldinarjev. (Prasičja razstava) Namen razstavi in z njo združenim prasičjem sejmju je, da se vidi uspeh, ki se je dosedaj dosegel pri prvi prasičev, da se gospodarji s primerjanim prasičev umenajo za napredek in da se pouče, kaj dobijo živali za plemne ter da se povzdigne kupčija s prasiči. Razstava se bo vršila na dan Lukeževoga sejmja, ki je eden največjih na Dolenjskem, in sicer na prostoru pred vojašnico, kjer bo tudi prasičji sejem.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 15. septembra 1894)

PO SVETU OKOLI

UVOZNIK NEZNAN - Na železniški postaji v Subotici čaka 167 navoženih vagonov, da jih raztovorijo, toda robe se noče nihče dotakniti. Prišla je iz Madžarske, uvoznik pa je neznan. Nič čudnega ni, da ga ni blizu, saj uvoženega blaga nima kam dati, ko je letos domačega toliko. Naš neznan uvoznik se je namreč v računih zmotil - uvozil je plenicu.

NAHVALEŽNEŽI - Bil bi portugalski diktator Marcelo Caetano je postal univerzitetni profesor in predava na univerzi Rio de Janeiro. Mimogrede pa je napisal knjigo „Pričevanja“, v kateri je med drugim zapisal tudi, da Portugalska ni le nikoli doživela take blaginje kot v obdobju njegovega predsednikovanja. Pa je res čudno, da so Portugalci ta vir blaginje pogrnili.

NLP - Po vsem svetu videvajo NLP (neznane letoče predmete), Angličani pa v skladu s svojo tradicionalno ljubeznijo do živali nočejo nič siliti o predmetih, ampak so že ugedali drugačen NLP, neznano letočo ptico namerajo. Po izjavah očividcev se je nad Londonom sprela ogromna ptica z največimi nogami in konjskim trupom. Ornitologi zamerjajo take ptice ne poznajo, zato so mnenja, da gre za ptico tiste vrste, ki se mu pravi tudi novinarska raca.

USODNA NAPAKA - Mestni možje Richfielda v ameriški zvezni državi Utah so morali preložiti otvoritev novih zaporov za nekaj dni, ker je imela v zadnjih trenutkih ugotovila, da v sicer zgledni zgradbi nekaj ni povsem v redu. Vse ključavnice na vratih zapornih celic so bile vgrajene tako, da so se zaklepale in odklepale z notranje strani.

ZAKONSKI VRŠIČ - V senici drugih svetovnih prvenstev, zato pa nič manj borbeno, se je končalo tekmovanje poročenih parov v križanju. Naslov svetovnih prvakov sta zasluženo osvojila zakonca Featherstone, ki sta spravila iz sebe večkratne v moči 110 decibelov.

CUDEN APETIT - Samo policijskemu varstvu se mora zahvaliti neki mož, da ga niso raztrgali najrajši gostje hotela „Pri roži in kroni“ v nekem angleškem mestecu. V hotelu je prebivala papiga Wilfred, ki je zabavala goste s kvantitativnim in kletvami. Planega ptice so vsi imeli radi, omenjeni možak pa malo preveč. Nekega večera je odprl kletko in papigi odgriznil glavo.

ZNAJDI SE! - Meščanom ameriškega mesta Chesapeake je nemogoče po telefonu policiji vladati ZDA. V telefonskem imeniku imajo pod geslom Vlada ZDA zapisano, naj pogledajo pod ZDA, vlada. Toda pod tem geslom spet pise, naj pogledajo pod Vlada ZDA.

ZA SLIKARJE - „Tudi Leonardo da Vinci bi bil zadovoljen z njim“, pise v nekem reklamnem oglasu za nov izum, ki so ga izkrali v Siegenju. Gre za poseben avtomat, ki meka barve, kar so doslej počeli slikarji sami. Slikarji pa pravijo, da bi veliki Leonardo morda res bil zadovoljen z njim, toda če bi ga uporabljal, ga danes sploh ne bi več poznali.

Anti-seksizem

Gibanje, ki odklanja spolnost nasploh

Sila rodi nasprotno silo. Kot je nenaravno pretiravanje s spolnostjo, ki se je ponekod tako razpaslo, tako so postale nenaravne tudi nekatere oblike boja proti njemu.

Posebno v Franciji se je začelo širiti gibanje, ki ga imenujejo „antiseksizem“, in ki odklanja spolnost nasploh, torej tudi življenje moškega z žensko. Rodilo se je iz gibanja, ki je imelo sprva za cilj enakopravnost ženske v družbi, kar je sicer resna naloga nekaterih drugih ženskih društev po svetu.

Da bi ugotovila, kaj počno in kaj mislijo članice protispolnega gibanja, se je neka francoska novinarka udeležila njihovih „duhovnih vaj“ in bila pravzaprav razočarana. „Filles“, kot pravijo v Franciji tem dekletom, so se zgolj predajale brezdelju, poleganju in blebetanju, torej življenju brez vsakršnih obveznosti. Od tam pa ni več daleč do homoseksualnosti, lezbijstva.

Vendar bojavnice proti spolnosti ne nameravajo odnehati. Lani so ustanovile Zvezo za ženske pravice, ki ima nalogo tudi, da pripravi predloge za tako imenovano protispolno zakonodajo. Izdajajo celo svoj list, v katerem razlagajo svoja stališča in skušajo pridobivati še druge žene in dekleta.

Na koncu se lahko vprašamo tako kot urednik „Tržiskega Gospodarstva“, od kod pravzamo ta zapis: koder povzamejo vse to kot v anarhijo v zasebnem življenju in v perversnost, kar vse je v nasprotju z naravnim načinom življenja in funkcijo spolnosti?

ŠOFERSKI PES - V Miamiu so se potniki nekoga avtobusa nemalo začudili, ko je v vozilu stopil velik otroški pes, napodil možerja in se usedel na njegovo mesto. Ker se niso strinjali, da bi jih vozil pes, so vsi izstopili, nekaj pa tudi zaradi strahu.

KOTIČEK
KOTIČEK

Turjaška gostija

Kakor nekdanj v turških časih, ko so ljudje nestrpno čakali na kresove, tako danes od česti gledajo otroke, kdaj imajo jurčke napredaj. Vest se brz ranese in jutro dan je v hosti vse polno meščanov. Vse preiščejo, vse pohodijo, da kmetje se stetje ne morejo nabrati.

Jezdi sem v ribniške in turjaške gozdove, pa tudi proti Krki in Strugam sem pogledal, vendar je bilo povsod več voz in ljudi kot v Ljubljani v največji ulici ob dveh popoldnih.

Kaj sem hotel? Pustil sem ljudi in jurčke pri miru pa pohitel proti Turjaku. Ker ni več grofa, da bi gostil Rozamundine snubače, so kar turjaški lovci pridrili veselico.

„Kje imate jelenov golaž?“ sem jih brž povprašal, pa me niso slutili. Menda je njihov lovec ves teden čakal Jelena, pa je vendar ostal lonec prazen.

Poljal sem s drugimi živali gledal lovski krst, kar me je s palico dregnil najstarejši tur-

»Mesta« za tjuljenje

Namesto brezobzrnega ubijanja gojenje

Leta 1831 je bil dosežen za-losten rekord: ujetih je bilo 687.000 tjuljenjev. Nikoli več jih ni bilo ujetih toliko, kajti začeli so počasi izumirati.

Kot pri lovu na mnoge živali je slo (in gre) tudi pri tjuljenju za krzno, po katerem slojivo-ti zanimivi sesalci severomolečnih morij. Že v 17. stol. so prvi kitolovci začeli loviti tudi tjuljenje, toda šele sredi 18. stol. je postal tovrstni lov nekaj vsakdanjega, najprej pa donosnega. Da ne bi tjuljenje povsem iztrebili, so leta 1911 Velika Britanija, Rusija, Združene države in Japonska podpisale konvencijo, ki je prepovedovala loviti tjuljenje na odprtem morju, hkrati pa so začeli podrobno preučevati njihov način življenja. SZ in Norveška sta kasneje določili tudi čas, ko se smejo tjuljenje lovit, in prepovedali določene vrste lova, predvsem pa lov s kijem.

Največ so za tjuljenje naredili v SZ, kjer so začeli na daljnem severu načrtno gojiti te lepe živali tako zaradi krzna, kot tudi, da bi jih rešili prodaja, ki jim preti od nepremišljenega lova. Tako so namesto s puškami lovci odšli z mrežami, v bližini Grenlanda nalovili tjuljenje mladiče in jih prepejali v povsem podobno okolje. Dobro hranjenje in zaščiteni so se tjuljenje v treh letih tako razmnožili, da so med njimi lahko odbrali tiste, ki so imeli najlepše krzno.

Zategadelj je danes na severu SZ vse več krajev, kjer nihil in ulic, ampak gneča, ki spominja na mestni vrvež. Toda namesto hitrih ljudi in drvečih avtomobilov na ledenih poljanah mirno polezujejo tjuljenje, ki se radi postavljajo pred fotoaparate redkih radovednecev.

KOTIČEK
KOTIČEK

Turjaška gostija

Kakor nekdanj v turških časih, ko so ljudje nestrpno čakali na kresove, tako danes od česti gledajo otroke, kdaj imajo jurčke napredaj. Vest se brz ranese in jutro dan je v hosti vse polno meščanov. Vse preiščejo, vse pohodijo, da kmetje se stetje ne morejo nabrati.

Jezdi sem v ribniške in turjaške gozdove, pa tudi proti Krki in Strugam sem pogledal, vendar je bilo povsod več voz in ljudi kot v Ljubljani v največji ulici ob dveh popoldnih.

Kaj sem hotel? Pustil sem ljudi in jurčke pri miru pa pohitel proti Turjaku. Ker ni več grofa, da bi gostil Rozamundine snubače, so kar turjaški lovci pridrili veselico.

„Kje imate jelenov golaž?“ sem jih brž povprašal, pa me niso slutili. Menda je njihov lovec ves teden čakal Jelena, pa je vendar ostal lonec prazen.

Poljal sem s drugimi živali gledal lovski krst, kar me je s palico dregnil najstarejši tur-

11. Zaman so torej kričali bratovi z belim blagom. Šele krog njih, potem ko so bili nadzorniki že priganjali trgovce, naj pospravijo svoje robo, je prišel kupec. Zavajen Turčin z muškatnim oropel Klara Pardižnik iz Košate lipe 23. popoldne, uravnila 6547210. Plačal je Turek robo in jo odnesel domov. „Moja si pustila tamkaj! Nič ne misli!“ je odgovoril Turak spotoma našo damo. „Prav tako sem iskali! Čebulo mi boš lupil!“

Nekrvave dirke

Svetovna prvenstva, ne poznajo mrtvih

Po vsem svetu, pa tudi pri nas je veliko ljubiteljev avtomobilskih dirk. Čar močnih in hitrih strojev, držnost voznikov in ne nazadnje tveganje ter igra s smrtjo privabljajo na dirkališča ogromno število ljudi, ki jih vznemirja seveda ne smejo razočarati. Za denar in slavo dostikrat prestopijo mejo varnega in nesrčja, mnogokrat s smrtnim izidom, je tu. Celo taki so, ki javno možnost nesreč najbolj privlačuje.

Ob vsem tem je vsekakor čuden razglas, ki vabi na dirke za svetovno prvenstvo, v katerih „ne bo mrtvih ne ranjenih“. V Modeni v Italiji bo te dni tako svetovno prvenstvo. Gre za dirkanje z avtomobilskimi modeli, ki so natančni posnetki formuli.

Vse je tako kot na prvih dirkah formule 1, le da so vozila veliko manjša in da vozniki stoje ob prosti.

I, le da veliko manjši in da v njih ne sedi voznik. Avtomobilček poganja elektromotor, „vozniki“ pa stoje ob dirkalni stezi in preko radijskih oddajnikov vodijo modele, pritiskejo na plin, zavirajo, obračajo volan, avtomobilček pa ubogljivo vozi po navodilih, ki jih posreduje radio. Dirke so razburilne in napete, saj dosegajo modeli kar lepo hitrost - do 85 kilometrov na uro.

Novi šport se je začel v Združenih državah Amerike, zadnja leta pa je prodril tudi v Evropo, tako da so tekmovanja za svetovno prvenstvo letos organizirana tudi v evropskih mestih. Brez dvoma zahteva dirkanje z avtomobilčki precej spretnosti in hitrega ukrepanja „voznikov“, toda kar je najvrednejše: pomote ne plačujejo z življenjem.

Nj se lahko vključuje med „dirkače“, je treba imeti seveda precej spretnosti in dober milijon, kolikor stane avtomobilski model s komandno napravo vred.

Relitev prejšnje križanke

DL	BELG. TERME	DST	IRANSKI NOMADI	IRANSKI NOMADI	SIMBOL ZAZELZE	SESTOEL VSPREJEMNIKA	NARODNO VOJSKA	KRAJ OB KRKI	RAZSTRE LIVO	RADIJ
POTAPLJASKA OBLEKA										
RIBA										
ČIME										
OPRTINA										
MOČ										
PREDIRIM ZELOBA										
ANTON DERMOTA LISA										
ODROJE										
GURU NANAK										
ROVINJA ZELJE										
KAVEN										
SARENICA										
POVRA MERA										
PRITOK RENA										
PREVARNIČE										
PORTUJ. AGENCIJA										

Redkvica ima rada Bacha

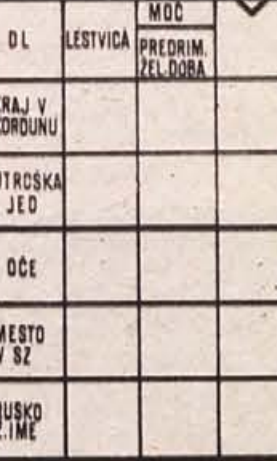
Svet rastlin odkriva nove skrivnosti - Ali so v rastlinah tudi že za-metki zavesti? - Vrsta poskusov kaže, da rastline čutijo

Človek ne odkriva samo globin vesolja in druge planete, presenečenja in nova odkritja ga čakajo tudi na domačem planetu, in to tam, kjer mislimo, da je že vse odkrito in znano: Vrsta znanstvenih poskusov je dokazala skoraj neverjetno dejstvo, da rastline niso samo živa bitja, ampak da tudi čutijo, da v njihovem organizmu obstajajo nekakine oblike zavesti.

Pri tem odkritju je tako kot pri mnogih drugih bilo

All se za vrtnico skriva svet čustev: veselja, groze in trpljenja? Nekateri poskus kažejo, da morda je tako.

Redkvica ima rada Bacha

Svet rastlin odkriva nove skrivnosti - Ali so v rastlinah tudi že za-metki zavesti? - Vrsta poskusov kaže, da rastline čutijo

Človek ne odkriva samo globin vesolja in druge planete, presenečenja in nova odkritja ga čakajo tudi na domačem planetu, in to tam, kjer mislimo, da je že vse odkrito in znano: Vrsta znanstvenih poskusov je dokazala skoraj neverjetno dejstvo, da rastline niso samo živa bitja, ampak da tudi čutijo, da v njihovem organizmu obstajajo nekakine oblike zavesti.

Pri tem odkritju je tako kot pri mnogih drugih bilo

All se za vrtnico skriva svet čustev: veselja, groze in trpljenja? Nekateri poskus kažejo, da morda je tako.

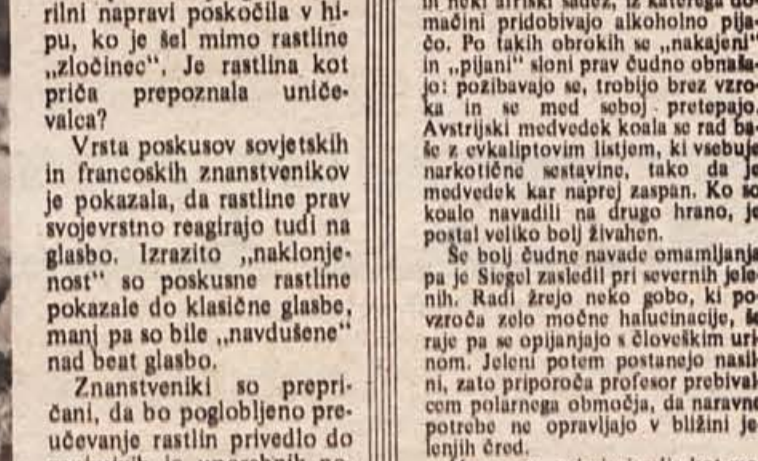
DL	BELG. TERME	DST	IRANSKI NOMADI	IRANSKI NOMADI	SIMBOL ZAZELZE	SESTOEL VSPREJEMNIKA	NARODNO VOJSKA	KRAJ OB KRKI	RAZSTRE LIVO	RADIJ
POTAPLJASKA OBLEKA										
RIBA										
ČIME										
OPRTINA										
MOČ										
PREDIRIM ZELOBA										
ANTON DERMOTA LISA										
ODROJE										
GURU NANAK										
ROVINJA ZELJE										
KAVEN										
SARENICA										
POVRA MERA										
PRITOK RENA										
PREVARNIČE										
PORTUJ. AGENCIJA										

Redkvica ima rada Bacha

Svet rastlin odkriva nove skrivnosti - Ali so v rastlinah tudi že za-metki zavesti? - Vrsta poskusov kaže, da rastline čutijo

Človek ne odkriva samo globin vesolja in druge planete, presenečenja in nova odkritja ga čakajo tudi na domačem planetu, in to tam, kjer mislimo, da je že vse odkrito in znano: Vrsta znanstvenih poskusov je dokazala skoraj neverjetno dejstvo, da rastline niso samo živa bitja, ampak da tudi čutijo, da v njihovem organizmu obstajajo nekakine oblike zavesti.

Pri tem odkritju je tako kot pri mnogih drugih bilo

All se za vrtnico skriva svet čustev: veselja, groze in trpljenja? Nekateri poskus kažejo, da morda je tako.

Polnočni morilec

Hitro sem se vzpenjal po stopnicah. V hodniku v tretjem nadstropju so bila vsa vrata odprta, na njih pa so viseli ter strmeli v stanovanje št. 313 stanovniki. Ko sem vstopil, sem se znašel v prostorni garsonjeri. Postelja je bila v neredu. Na njej pa je bilo iztegnjeno truplo 30-letne ženske, katere ljubki obraz je bil izmalčen od zice, ki se je kot laso zarila v kozo na vratu. Njena črna spalna srnjaka je bila vsa zmečkana. Zica je pravzaprav bila klavirska struna, trikrat ovita okoli vratu in zavezana z mornarskim vozlom.

Zrtev se je imenovala Ethel Arons. Ko sem spraveval sosedo, upravnika hiše in žrtvino delodajalko, sem zvedel, da je bila trikrat poročena.

Prvi Ethelin mož je umrl pred petimi leti; od njega se je ločila pred desetimi leti, kmalu nato pa se je spet poročila. Drugi je bil neki Henry Jakobson, ki ga je zapustila pred štirimi leti. Sedaj živi v Kaliforniji. Tretji je bil Lil Arons, od njega pa se je ločila pred šestimi meseci. V zadnjem času je Ethel živela z nekim šoferjem težkega tovornjaka, Erlom Burckom.

Vratarja, ki je bil dožuren od polдне do polnoči, sem izpraševal, kdaj je Ethel prišla domov in ali jo je kdo obiskal. - Prišel je samo poštar in prinasel brzojavko. Bilo je okoli 9.30. Ne vem, in komu je šel. Zgoraj je bil samo pet minut.

Telefonično sem zahteval brzojavno službo. Uslužbenka mi je rekla, da je prišel za Ethel Arons ta večer res telegram. Pošiljatelj je bil neki Lester Mason iz Sout Greystreeta 5328 in da je brzojavko sporočil po telefonu iz javne govorilnice. Prebrala mi je tudi besedilo: „Srečen rojstni dan in iskrene želje za dolgo življenje in napredek. Lester.“

Art Ward iz laboratorija je vzel odtise. Razen Ethelinih ni bilo nobenih. Nato so prišli ljudje iz ekipe in odnesli truplo. Šele tedaj sem podrobno preiskal sobo. Našel sem samo beležnico, v kateri so bila napisana imena z naslovi vseh njenih treh mož in njenega sedanjega prijatelja Soferja. Zraven imena prvga moža je pisalo v oklepaju: (Umrl). O kakem Lesterju Masonu pa ni bilo sledu. Telefonsko sem dal navodilo, naj najdejo in pripeljejo oboje živa Ethelina sopraga, njenega šoferja in naj pošljejo Masona. Dal sem jim naslov, ki mi ga je prebrala poktna uslužbenka.

Ni minila niti ura, ko so iz Burbanka v Kaliforniji javili, da je Jakobson še mesec dni v zaporu. Kmalu nato so pripeljali Lila Aronsa in Erla Burcka.

- Kaj pa je z Masonom? - sem vprašal dežurnega agenta, ki ga je lel iskat.

- Številke 5328 v tisti ulici sploh ni niti ni tega imena v imeniku. Kot da sta vedela, sta imela Lila Arons in Erla Burcka izvrstna alibija: prvi je bil na banki v drugi pa se je komaj vrnil s poti in iztovoril čredo konj, ki jih je pripeljal iz Indianapolis. Nobeden ni nič vedel o kakšnem Lesterju Masonu.

Pripeljal so tudi postarja. Ime mu je bilo Peter Handrix. Imel je komaj 25 let, bil je visok, rjavkaste nosu.

- Je bila sama? - sem ga vprašal.

- Nikogar nisem videl, razen če je kdo bil v kopalnici. Ali pa za vrati.

- Kako je bila oblačena?

- Imela je domačo haljo. Mislim, da se je pripravljala iti spat.

- Zakaj ste brzojavko odnesli domov, namesto da bi jo povedali po telefonu?

Vedno tako delamo, kadar gre za čestitke. Ljudje imajo raje, če vidijo besedilo napisano na papirju.

Zahvalni sem se in rekel, da je prost.

Minil je cel teden, o Lesterju Masonu pa ni sledu. Za naslednji dan pa se je pojavila nova žrtev. V tem primeru ni bilo niti morda niti prijatelja, ki bi ga lahko zaščitil. Zarobenec žrtev je bil na odaluženju vjavljake roba.

Leon Bacon, tako se je imenovala druga žrtev, je ležala zravnana na enak način kot Ethel Arons.

- Čez teden dni so odkrili tretjo žrtev. Ime ji je bilo Anita Cabral, pisalka. Spet ista zgodba. Tisk je prinašal senzacijo. Vsi novinarji so se strinjali, da gre za patološkega morilca. Vsa znana dejstva sem spravi na papir, vendar nisem mogel odkriti nobene sledi. Iz dneva v dan me je bilo vedno bolj in izgubljajo pogum.

- Če ne bi bilo moje žene, kdo ve, ali bi odkril zločinca.

Padlo mi je namreč na um, da izbira morilec žrtev po imeniku. Pod „A“: Arons Ethel je bila dejanska prva, toda v koloni „B“ je bila Leona Bacon šele tretja. Cabrolova je bila druga. Če bi to po vrsti, bi lahko pričakovali, da bo naslednja žrtev iz kolone „D“. Tako pa ni bilo reda. Bil sem zakrbljen.

Zato me je žena vprašala, kaj mi je. Ko sem ji pojasnil, kako je moja teorija padla v vodo, se je zamejala:

- To nima zveze. Morda so prve ženske pod „B“ morda zavarovalne, morda ne žive same. Morilec je vsekakor prej pogledal, preden je napadel.

Imela je popolnoma prav.

Prva in druga ženska pod „B“, pa tudi prva v skupini telefonskih naročnikov pod „C“ niso živlele same. Bile so samo lastnice telefona. Toda da sem na pravi poti, me je prepričalo dejstvo, da so vse tri prejele čestitke za rojstni dan od neznanec, čeprav niti rojstnega dne niso imele. Vse mi je bilo jasno. Odkritel sem na policijsko postajo.

Čestitke, da sem rekel usanko polnočnega mor

Dežurni poročajo

NADLEGOVAL NATAKARJE – 10. septembra so črnoamlijski miličniki pridržali do izteznitve 41-letnega Nika Popoviča iz Metlike. V hotelu Lahinja je Popovič nadlegoval strežno osebo, kričal in grozil. Moral bo še pred sodnika za prekrške.

NA POSTAJI OKRADEN – 12. septembra je na postaji milice v Novem mestu prihitel Anton Rus iz Gor. Dobravice in povedal, da mu je nekdo na železniški postaji v Mirni peči ukradel vrečo moke in ga oškodoval za 150 din.

Z NOŽI, KOLI IN VERIGO – Miličniki iz Dol. Toplice so 12. septembra zvečer postavili na hladno, da se iztezni, 22-letnega Nika Bubnjiča in 18-letnega Huseina Durakoviča iz Gor. Straže ter 19-letnega Stipa Aščiča iz Dol. Toplice, ker so se pred gostilno v Straži pretepali in uporabili celo nože, kole in verigo motornega kolesa. Med pretepom so poškodovali Miroslava in Toma Solopejka iz Gor. Straže, ki sta morala k zdravniku. Vsi trije pretepači so prijavljeni sodniku za prekrške.

HOTEL ZA KLATEŽE – 11. septembra okrog 13. ure je izbruhnil požar na kozolcu, polnem sena, ki je last Antona Jakše iz Otočca. Kozolec je popolnoma zgorel, z njim vred pa tudi razno orodje in 3 kubiki desk. Škoda cenijo na 55.000 din. Kozolec stoji na samem ob avtocesti in ugotavljajo, da so v njem večkrat prenočevali klateži. Morda je ogenj nastal ravno zaradi malomarnosti kakšnega potepuha.

PRETEP V BIFEJU – 13. septembra so metliški miličniki iz bifeja samopostrežne trgovine odpeljali Tomazja Hudorovca iz Križevske vasi in Doža Janoša iz Metlike. Opita sta se pretepla v lokalu. Ta večer so miličniki pridržali do izteznitve še Rudija Zajca iz Novega mesta. Z mopedom se je peljal po gorjanski cesti tako opit, da je padel in obležal na cesti.

PRED MILIČNIKI NI USTAVIL – 13. septembra so miličniki iz Dol. Toplice zasačili 25-letnega Jožeta Finka iz Poljan, da je z avtom drvel skozi Toplice. Fink ni hotel ustaviti, vendar so ga dohiteli pri Podturnu, tu pa se je upiral in grdo obnašal. Osumljen je, da je bil vinjen, zato so ga pridržali do izteznitve. Končno besedo bo imel sodnik za prekrške.

RAZGRAJAL NA POSTAJI – Janko Muže iz Kanižarice je 13. septembra zvečer vinjen razgrajal na železniški postaji v Crnomlju, zato so poklicali miličnike. Ti so ga pridržali do izteznitve.

med paragrafi

Ker ima pri nas več kot polovica razvezanih zakoncev otroke, prihaja večkrat do tega, da je vsako leto na tisoče otrok izpostavljenih nesrečnemu družinskemu življenju in čutilju vse posledice, ki jih prinašajo skrhani odnosi med očetom in materjo. Prav zato je tudi družbena skupnost zainteresirana za rešitev tega vprašanja in mu je z osnovnim zakonom o zakonski zvezi posvetila posebno pozornost.

Predvsem se lahko razvezana roditelja sama sporazumeta, kdo od njiju bo čuval, vzgajal in skrbel za njune otroke. Če do soglasja ne pride ali če sporazum roditeljev ne ustreza interesom otrok, lahko sodišče določi, pri katerem od zakoncev bodo otroci živeli. Pri tem lahko otroke dodelijo tudi tistemu zakoncu, po katerem ga krivdi se zakon razveže, če je to boljše za nadaljnje življenje in vzgojo otrok.

Z varnostnim pasom do manj tragedij

Število mrtvih in poškodovanih v nesrečah bi bilo lahko za polovico manjše, če bi uporabljali varnostni pas - Pri nas šele začetki!

Po številu motornih vozil se Slovenci približujemo prometno razvitim državam, prekašamo pa jih po številu mrtvih in poškodovanih v cestnem prometu. Republiški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu začenja septembra letos širšo propagandno akcijo, ki naj bi spodbudila voznike, da bi se zavarovali z varnostnim pasom. Akcija bo trajala do pomladi 1975.

Lani je bilo v Sloveniji 700 mrtvih in 12.000 poškodovanih v prometnih nezgodah. Kaj pomeni to za našo družbeno skupnost, govorijo podatki skupnosti zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja, ki je že leta 1971 izplačala samo za zdravljenje ponesrečencev 70 milijard starih dinarjev. Škoda je še veliko večja, ker gre tudi za zmanjšano proizvodnjo, da ne govorimo o družinskih tragedijah, ki jih ni mogoče izmeriti in ne nadomestiti z denarjem.

Po raziskavah, ki so jih opravili v mnogih državah, bi bilo mogoče zmanjšati število

smrtnih žrtev in poškodovanih za 50 odst., če bi imeli vsi vozniki in potniki v osebnih avtomobilih varnostne pasove. Vedno več je tudi držav, kjer je varnostni pas obvezen. Pri nas smo storili prvi korak k tej akciji že leta 1970, odkar noben potniški avtomobil ne more iz tovarne na trg, če ni v njem vse pripravljeno za namestitev varnostnega pasu.

Kakšno mnenje imajo slovenski vozniki o varnostnem pasu, je pokazala anketa, izvedena maja letos. V raznih centrih za tehnične preglede po Sloveniji je bilo pregledanih 3.878 osebnih avtomobilov, med temi pa

jih je bilo le 17,6 odst. z vgrajenim varnostnim pasom za voznika in sopotnika na prvem sedežu. Samo 0,82 % vozil pa je imelo varnostni pas tudi za potnike na zadnjih sedežih.

Kot so povedali anketiranci, pripne samo 64,8 odst. voznikov varnostni pas na daljših voznjih, 23 odst. voznikov uporablja varnostni pas na vsaki voznji, 6,4 odst. voznikov pripne pas samo kdaj pa kdaj, medtem ko 4,8 odst. voznikov pasu ne uporablja.

Doslej so se za nošenje varnostnega pasu odločali predvsem vozniki z daljšim vozniskim stažem, medtem ko je

med lastniki varnostnega pasu le 5,9 odst. takih, ki imajo izpit manj kot 3 leta. Na vprašanje anketiranim, ali mislijo, da bi bilo potrebno z zakonom predpisati varnostni pas, je pritrtilno odgovorili 52,6 odst. voznikov, samo 12,2 odst. anketiranih ta pripomoček povsem odklanja, ostali pa niso točno opredeljenega mišljenja.

Koliko manj pa bi bilo že do danes nesreč z najhujšimi posledicami, če bi se vozniki zavarovali z varnostnim pasom! Brez prisile.

DUŠAN MRAK

Martin Matkovič iz Dragatuša je 12. septembra zvečer vozil avtomobil s preizkusno tablico iz Vinice proti Stari Lipi, ko je za nepreglednim ovinkom nenadoma opazil pred seboj volovsko vprego brez luči. Voz, naložen s senom, je vozil Matija Flajnik iz Nove Lipe. Avtomobilist je močno zavrl in se skušal izogniti trčenju, pri tem pa se je avto prevrnil na streho.

SPET VOZ BREZ LUČI!
Flajnik je z vozom tebi nič, meni nič odpeljal dalje. V avtomobilu sta se poškodovala sopotnika Jože Zrim iz Gradca in Anton Jakofčič iz Zorenca. Odpeljali so ju v bolnišnico, medtem ko je gmotne škode za 3.000 din.

Ptičke polovili v Ljubljani

»Danes tukaj, jutri tam« je bilo geslo vlomilske četverke, vendar se je zapravljanje z nakradenim denarjem kmalu nehalo

Marjan Živič, 24-letni elektromehanic iz Globokega; Srečko Sešek, 28-letni orodjar z Brda; Franc Lukanc, 24-letni natakaz brez stalnega bivališča, in 21-letni Bogdan Tetičkovič iz Ljubljane so pred novomeškim okrožnim sodiščem odgovarjali za vrsto vlomov. Pri enem so odnesli 1.880.000 lir, druge pa jim je bila sreča manj mila.

Vsi štirje so bili kljub poklicem v času storitve kaznivga dejanja brez dela. Začeli so na malo, končali pa, ko so imeli za seboj že vrsto drznih vlomov. Ni jim šlo za sredstva za preživljanje, ampak so na debelo zapravljali.

Živič in Sešek sta letos v noči na 23. januar vlomila v prostore Gozdnega obrata Brežice. Skušala sta odpreti šo okrog 300 kg težko blagajno, ki pa je pri prevaženju Živiču padla na nogo, da je moral v bolnišnico. Tako sta zagrešila le poskus vloma.

Živič in Lukanc sta nato ponoči 11. marca letos vdrla v osnovno šolo v Mengšu, vendar tudi tam nista mogla odpreti zaklenjenih vrat in sta odšla brez plena.

Srečo pa sta imela Živič in Lukanc pri naslednjem skupnem podvigu 12. marca letos v Dekanih. Vlom v osnovno šolo in v predal učiteljice Rokvičeve jima je vrget kar 1.880.000 lir. Učiteljici je mama prejšnji dan poslala denar za nakup stanovanja. V šoli sta pobrala še drobiž in čokolado.

Živič sam je 4. januarja letos na isti dan dvakrat vlomil v Pišceh. V stavbi krajevnega urada je vdrl v stanovanje Zofije Šotlšek in ji z nočne

KLJUČAVNICA SE NI VDALA

V noči na 14. september je neznanec vlomil v osebni avto Novomeščana Franca Kovačiča in ga skušal odpeljati. Avto je stal na Novoteksovem parkirnem prostoru. Neznanec je vdrl skozi trikotno okence, razbil ohišje ključavnice, potrgal tudi žice, vendar se ključavnica ni vdala. Avta ni mogel odpeljati, nwerdil pa je za 1.000 din škode.

PREHITRO PREHITEVAL

14. septembra dopoldne se je pri vasi Rožno v krški občini zgodila hujša nesreča, ki je povzročila tri telesne poškodbe in precejšnjo materialno škodo. Jože Mirt iz Dobrave je z avtom vozil iz Sevnice proti Brestanici in prehiteval dva osebna avtomobila. Zaradi prevelike hitrosti ga je po prehitevanju zaneslo, tako da se je avto prevrnil po nasipu. Voznik in njegova sopotnica so bili lažje ranjeni, škode pa je za 15.000 din.

Pravi, da je bil okajen

Jože Rolih ni vzdržal, da ne bi vlamljal

20-letni Jože Rolih z Rateža pri Brusnicah se je učil za avtokleparja, pa mu ni dišalo. »Zaslužiti« na mah in na lahek način, to je hotel. Fant pa bo naj-

lepša leta zabil po zaporih. Komaj prestane eno kazen, ga že čaka druga.

Rolih je pred okrožnim sodiščem v Novem mestu odkrito priznal, da je 5. junija letos vlomil v Zdinji vasi v hišo Martina Blažiča tako, da je razbil šipo. Iskal je denar, našel pa je dva otroška hranilnika z okrog 550 dinarji, zlato veržico z obeskom in žensko uro znamke Darwill. Priznal je resda vse, kako je vlo-

mil in kaj je vzel, pravi pa, da je dejanje storil v močno vinjenem stanju. Ker je bil fant že prej kaznovan zaradi vloma, mu seveda niso mogli verjeti, da bi se slučajno spozabil. Rolih je marca letos prestal enoletno zapornico kazen, čez dva meseca pa je spet vlomil.

Tokrat mu je senat pod predsedstvom Janeza Kramariča dodelil 1 leto in 2 meseca strogega zaporja, do pravnoomočnosti sodbe pa bo počakal v priporu.

Neregistriran traktor, šofer brez izpita – to je vsakdanji pojav na naših cestah. Na sliki vidimo, da se tako tveganje konča pred miličnikom. Posnetek je z Gradca v Beli krajini. (Foto: Ria Bačer)

Zakaj nimamo tudi pri nas takih znakov, kot je na primer ta, fotografiran na cesti med Plitvicami in Karlovcem? Ali je bolje, da na slovenskih »črnih točkah« vsakih nekaj dni kdo plača nevarnost z življenjem ali poškodbo? (Foto: Sandi Mikulan)

RATEŽ: V OVINEK PO LEVI – 9. septembra dopoldne se je Alojz Jordan iz Volčkovce vasi peljal na motornem kolesu proti Šentjerneju. V ovinek pri Ratežu je pripeljal po levi, tako da sta trčila z avtomobilom Gabrielom Hudoklinom, ki je tedaj pripeljal iz nasprotne smeri. Motorista je odbilo v grmovje ob cesti, nakar so poškodovanega odpeljali v bolnišnico. Gmotne škode je za 2.500 din.

PODZEMELJ: KRAVA NA CESTI – Novomeščan Boris Gregorič je 10. septembra dopoldne vozil tovornjak s prikolico proti Metliki, pri Podzemlju pa je nenadoma prišla

na cesto krava, last domačina Ivana Pezdurca. Zadnji del prikolice je kravo poškodoval, tako da so jo morali zaklati. Škode je za okrog 7.000 din.

TOLSTI VRH: OBLEŽAL POD TRAKTORJEM – 8. septembra je bil Franc Jakše iz Orehovice s traktorjem na Tolstem vrhu, ko pa je hotel domov, traktor ni hotel vzgati. Prijatelji so ga porinili po klanec nazvaldo. Traktor je dobil zalet in ker je Jakše zavrl, je vozilo zasukalo na nasip. Jakše je sicer odskočil, zadel pa je v koso, pritrjeno na traktor, in padel tako, da ga je čez pritisnila varovalna ograja traktorja. Rešili so ga prijatelji, potem so Jakšo odpeljali v bolnišnico. Gmotne škode je za 2.000 din.

NOVO MESTO: LES JE PADAL – Novomeščanka Jožefa Žičkar je 11. septembra pripeljala z avtom po Cesti komandanta Staneta in srečala naložen tovornjak, ki ga je vozil Marko Kovačič iz Gabrja. Med srečanjem je s tovornjaka padlo nekaj kosov lesa na osebni avto in mu povzročilo za 2.000 din škode.

BOČKA: PREVRNIL SE JE – 13. septembra zvečer je Novomeščan Zvonimir Bede vozil z avtom proti Metliki. Pri Bočki je vozilo začelo zanašati, zato je pritisnil na zavoro. Takrat je avto zanesel v usek, nato se je prevrnil. Sopotnik Nikola Čulik se je poškodoval, gmotno škodo pa cenijo na 5.000 din.

DOBRAVA: PREHITEVAL PRED SREČANJEM – 15. septembra zvečer je Jože Lindič iz Drame pripeljal z avtom do Dobrave, kjer sta mu pri gasilnem domu naproti pripeljala dva osebna avtomobila. Slavko Ribarič iz Brestanice, ki je vozil drugi, je pred srečanjem začel prehitevati in tako zaprl pot Lindiču. Avtomobila sta trčila, pri tem pa sta se laže poškodovala oba voznika in Ribaričev sopotnik Andjelko Sušak. Gmotna škoda znaša 25.000 din.

NOVO MESTO: OPLAZIL GA JE – Alojz Klobučar iz Dol. Dobra pri Trebnjem je 13. septembra popoldne vozil osebni avtomobil od Novega mesta proti Mačkocvu. Na Cesti herojev ga je pri veterinarski postaji prehiteval v škarje fiško, ga oplazil in odpeljal dalje. Na Klobučarjevem avtu je škoda za 1.000 din, za voznikom fiško pa poizvedujejo.

DVORCE: PREKRATKA RAZDALJA – 14. septembra je Zagrebčan Mladen Hodak, začasno na delu v ZRN, vozil z avtom iz Ljubljane proti domu, ko mu je po njegovi strani pripeljal naproti fiško. Hodak je zavrl, za njim vozeči z domoc, prav tako Zagrebčan Luka Bukojevič pa je vozil v prekratki razdalji in trčil v Hodakov avto. Oba voznik sta bila laže ranjena, avtomobila pa sta močno razbita. Škode je za 70.000 din.

O kruhu in še o čem

Tone Rems: »Kruha napečemo vedno po naročilu, če ga v prodajalnah ni, nismo mi krivi«

V Novem mestu večkrat zmanjka kruha. Zlasti ob sobotah popoldne čakajo ljudje zastoj v vrsti. »Pe-karna nima nič pri tem,« zatrjujejo v Ločni, »kruha spečemo po naročilih. Slišali pa smo, da kažejo kupcem v prodajalnah prazne police.«

Tone Rems

Ločenska pekarna speče vsak dan okoli 11 ton kruha: 7 ton belega in 4 tone črnega. Pri belem kruhu je upoštevan tudi nekaj nad 17.000 žemelj, ki jih pošljejo v prodajo zjutraj. Več kot polovico dnevne peke kruha pojedajo Novomeščani, ostalo razvzijo s kombiji po novomeški občini (v več kot 25 krajeh), nekaj kruha pa gre tudi v trebanjsko občino. Julija so napekli 310 ton kruha – največ letos, pričakujejo pa, da ga bodo septembra še več, zaradi sol, ki so se medtem odprle.

»Pred kakšnim mesecem smo uvedli tudi popoldansko dežurno službo,« pravi Tone Rems, predsednik delavskega sveta. »Dežurna služba, ki jo sestavljata delovodja in voznik kombija, čaka vsak dan okoli 16. ure na naročila odjemalcev. Tako lahko dobe kupci še topel kruh tudi proti večeru, ra-

zen ob sobotah, ko delo končamo že ob 14. uri. Pred kratkim smo začeli peči tudi novo vrsto črnega kruha. To je tip 1000, ki stane 3,60 din in je cenejši od kruha, ki je bil v prodaji do zdaj. Vse to potrjuje, da mislimo na kupce in tudi na plitvejši potrošnikov žep.«

Odkar je ločenska pekarna skupaj z metliško in Črnomaljsko pekarijo TOZD Dolenjska ljubljanskega živilskega kombinata Žito, se je v življenju novomeških pekov marsikaj spremenilo. Spremembe kažejo na boljše življenje v kolektivu, na večje zanimanje proizvajalcev za skupne stvari, kar je Tone Rems takole obrazložil:

»Dandanes ni več edini delavčev problem, kakšen osebni dohodek dobi ob mesecu, zanimati so ga začela tudi druga vprašanja, npr. iz bilance, načrtov, poslovanja, gospodarjenja in splošno. Ljudje se bolj oglašajo kot včasih. To je znak, da se je premaknilo in, ne nazadnje, da so dobro obveščeni. Poleg časopisa, ki ga izdaja Žito za vse TOZD, lahko preberejo vse zapisnike z zborov kolektiva in s sejo delavskega sveta na oglasni deski. S sklicevanjem zbora kolektiva imamo pri nas težave zaradi večžimenskega dela. Zato smo se odločili za zboro po skupinah. Na teh zborih premeljejo vsa vprašanja, ki bi sicer prišla na dnevni red zbora kolektiva.«

Nedavno so peki soddoločali o dveh investicijah, ki ju bo ločenska pekarna dobila prihodnje leto: gre za novo skladišče in zamenjavo ene peči z novo, ki bo imela večjo zmogljivost.

I. ZORAN

Na žiro računih manj kot lani

Polletno gospodarsko poslovanje dobiva sicer ugodne ocene

Poslovanje gospodarskih organizacij v letošnjem prvem polletju je komisija za družbeno-ekonomski odnos pri občinski konferenci ZK v Novem mestu na nedavni seji ugodno ocenila.

Celotni dohodek se je v primerjavi z lanskim prvim polletjem povečal za 59 odstotkov, dohodek za 42,6 in dohodek na zaposlenega za 30,8 odst. Taka rast je spodbudna, čeprav gre delno na račun novih zmogljivosti in cen. Osebnih dohodkov so se povečali za 30,8 odst., res pa

je, da to vrednost zbijajo cene. Sredstva na žiro računih so se letos precej zmanjšala. Podatki kažejo, da OZD v novomeški občini še vedno več kreditirajo kot dolgujejo. Posebne omembe pa je vredno, da investitorji navzlic vsemu redno izpolnjujejo obveznosti pri naložbah.

Ko je komisija obravnavala poslovanje, je imela pripombo h kreditiranju pri prodaji najrazličnejših izdelkov, češ da je za to vrsto izdelkov posojil, ko-

likor jih človek hoče, za ono vrsto pa sploh ne. Poudarili so, da bi morali to s sistemom in enotno urediti za vso državo, saj je zdaj tovrstno kreditiranje odvisno zlasti od volje proizvajalcev in bank.

Suha krajina Kozjancem

Terezija Zupanc iz Šmihela dala 200 din

8. septembra je bila v vseh 42 vaseh in naseljih žužemberške krajevne skupnosti solidarnostna akcija za zbiranje pomoči Kozjanskemu. Organiziral jo je štab pri krajevni skupnosti ob sodelovanju družbenopolitičnih organizacij.

Tako je to nedeljo kar 36 aktivistov obiskalo vsa kmečka in druga gospodinjstva. Zbrali so več, kot so predvidevali po lestvici katastrskega dohodka. Najbolj so se izkazali prebivalci Velikega Lipovca in Sel pri Ajdovcu s povprečnim prispevkom po 45 din na hišo. Izkazale so se tudi Poljane in Brezova reber.

Med posamezniki je prispevala največ Terezija Zupanc iz Šmihela pri Žužemberku, in sicer 200 din, štirje darovalci pa

so dali po 100 din. Ponekod ljudi ni bilo doma, zato jih bodo aktivisti še enkrat obiskali. Štab je hvaležen tako darovalcem kot aktivistom. M. SENICA

ZATIK PRI LASTI

Razlastitveni postopek najboljši ovira gradnjo avtobusnega postajališča na cestnem križišču pri Dolenjski samopostrežni trgovini v Straži. Zemlja, ki jo potrebujejo za lokacijo, ima namreč kar štiri lastnike med zasebniki in družbenimi organizacijami. Te dni so sporočili, da gre prenos lastništva h koncu, krajevna skupnost je naposled tudi že dobila načrte ter kaže, da se bo gradnja, ki jo bodo plačali »Gorjanci«, letos le začela.

Tisoč doklad

Za kmečke otroke

Te dni so v novomeški občini razdelili 411.862 din tako imenovanih dokladov za kmečke otroke. To je bil obrok za tretje tromesečje, medtem ko so letos že izplačali v ta namen 675.012 din. Od 1. avgusta so dodatki večji za 18 din, tako da znaša mesečna doklada 113 din.

Doklade prejema v novomeški občini že 760 kmečkih otrok. Po odobritvi republiške skupnosti otroškega varstva, ki daje ta denar, lahko dobi pomoč še 273 otrok. Center za socialno delo v Novem mestu še zbira predloge. Letos dobivajo prvi doklade tudi otroci dinarjev in drugih priložnostno zaposlenih staršev.

Lani je dobivalo otroške doklade le 527 kmečkih otrok. Od tega je republiška skupnost otroškega varstva dala denar za 413 otrok, za 114 otrok pa sta doklade s svojimi sredstvi oblikovala občinski sklad otroškega varstva in Center za socialno delo s tem, da so doklade enotno povečali na 60 din mesečno.

Denar iz doklad je namenjen otrokom, zato ga starši ne smejo zapraviti za druge reči. Kadar obstojijo sum, da bi se to zgodilo, lahko pošljejo denar rejnikom, šolam, krajevnim skupnostim ali kam drugam, kjer je bolj varen.

I. ZORAN

noviše analize prepričati pristojne, da problemov starostnikov ne gre obravnavati le bežno. Zlasti se bo potrebno kmalu odločiti, ali bo občina imela svoj dom za stare ali si bo še naprej delala stroške s pošiljanjem ostarelih drugam.

Pet zračenih jurčkov je našla 13. septembra v domačem gozdu Marija Znajšek iz Pristave pod Gorjanci. Dejala je, da je tega dne nabrala dve košari gob, še prej pa kar deset košar. »Nekaj gob vložim, nekaj posušim, ostalo pa razdam ali prodam.« (Foto: I. Zoran)

MINI ANKETA:

Drži ko pribito, da je jesen najbolj darežljiv letni čas. Tokrat potrjuje to tudi nenavadno velika bera gob, kajti zadnjih štirinajst dni je bilo po gozdovih, gmajnah in košenicah dovolj gob za vse gobarje. Obilen pridelek krompirja povzroča letos sive la-se kmetom, ki imajo težave pri prodaji, zato bojo nekateri izgubo lahko krili z zaslužkom pri gobah, sploh pa so gobe prava poslastica za vse: nekateri jih radi samo nabirajo, drugi jedo, tretji prodajajo itn. O letošnji gobji letini pa so nam občani povedali naslednje:

Gobe

Marica KOS, gospodinja s Krke: »V zadnjih nekaj dneh sem nabrala za trg že okoli deset kilogramov jurčkov. Veliko je bilo majhnih, takih za vlaganje, cena pa ni bila pretirana: od 30 do 40 dinarjev za kilogram. Za dom sem jih vložila štiri litre. Pravega »navala« jurčkov je že konec, zdaj jih bo treba iskati in ne samo pobirati.«

Tone MALI, učenc: »Kaj bi govoril, da je gob dosti! To že vsak ve in jih tudi nabira, kar se pozna predvsem na trgu. Ljudi jurčki ne zanimajo več, morda je cena, 30 dinarjev za kilogram, previsoka.«

Jožefa HUDOKLIN, kmečka gospodinja: »Kar povedati se ne da, koliko jurčkov je bilo. Dobil sem tudi nekaj posebnih, na primer takih, da se jih je devet držalo skupaj ali pa da je en majhen rastele na klobuku velikega. Se za slikanje bi bili primerni. Je pa z jurčki že skoraj konec, saj se moraš potruditi, da jih nabereš za na trg. Majhne sem prodala po 30, velike pa po 20 dinarjev kilogram.«

Marija PAVLIN, gospodinja iz okolice Šentjerneja: »Prvi teden sem jih v Ljubljani prodajala po 60 in 50 dinarjev kilogram, zdaj pa jih dam kar po 24 din. Vsa naša družina je z njimi zaslužila okoli 1000 dinarjev, to pa je nekoliko premalo, saj je bilo jurčkov ko lista in trave, največ pa so rasli po logih v okolici Šentjerneja.«

Marija TURK, prodajalka v KZ »Krka«: »Odkupujemo samo posušene jurčke, in to po 40 do 80 dinarjev kilogram, odvisno od kvalitete. Ponudba ni velika, kar nam še najbolj ustreza, kajti tovarna zdravil »Krka« ima še staro zalogo posušenih gob, tako da nam jih odkupi naprej samo portoroška Droga.«

D. R.

SLAVNOSTNA SEJA BO 28. SEPTEMBRA

Na 20. seji predsedstva občinske konference ZMS Novo mesto, ki je bila prejšnjo sredo, so se člani predsedstva pogovarjali o oblikovanju organov mladinske organizacije v novomeški občini. Pogovorili so se tudi o pripravah na slavnostno sejo občinske skupščine, ki bo pred zborom vseh mladih 28. septembra v Novem mestu.

Bomo občina stoletnikov?

Ob popisu starostnikov je Center za socialno delo ugotovil, da živi v novomeški občini 47 ljudi, starih več kot 90 let

Med starostniki, ki so najbližje stoletnici, je 15 moških in 32 žensk. Najstarejša občanka je 97-letna Marija Simončič iz Vratnega, leto dni mlajša je Terezija Goli iz Zloganja, 95-letnico pa praznujeta letos Novomeščanki Terezija Obed iz Valentičeve in Marija Skok iz Kettejevega drevoreda: Omenjenim v tako visoki starosti ne dela družbe noben moški.

Kaj za abonma?

Deset abonmajskih prireditvev je v Novem mestu napovedanih za sezono 1974/75, takoj pa je treba pristaviti, da spet ne bo na odru nobene domače skupine. Po tradiciji bo gledališki del abonmaja zapolnilo z gostovanji Mestno gledališče ljubljansko. Pohvalno pa je, da je prireditelj, Zavod za kulturno dejavnost, mislil na mladino in razpisal tudi mladinski abonma.

Ljubljansko gledališče bo v tej sezoni gostovalo v Novem mestu s šestimi deli. Ta so: Hiengov, »Izgubljeni sin«, Torkarjev »Revizor 74«, Nušičev »Mister Dolan«, Hadžičeva »Naročena komedija«, Williamsov »Tramvaj hrepenenje« in Shakespearov »Othello«.

Akademija za glasbo, film, radio in televizijo in Mestno gledališče ljubljansko bosta gostovali s skupnim sporedom. Nadalje obsega abonmajski spored še: večer opernih in opernih melodij v izvedbi solistov ljubljanske Opere, satirični kabaret Metla in gostovanje Stalnega slovenskega gledališča iz Trsta z Bevk – Grabnarjevimi »Kaplanom Martinom Čedermačem«.

Po podatkih, ki so jih zbrali na Centru za socialno delo za analizo o starostnikih, je več kot 80 let starih 1.595 ljudi. Visoka starost je neprimerno bolj naklonjena ženskam, saj je med najstarejšimi prebivalci občine le 190 moških.

Vseh starostnikov, ljudi, ki so stari več kot 65 let, je v novomeški občini 5.488 ali nekaj manj kot 10 odstotkov vsega prebivalstva. Med temi je 2.057 moških in 3.431 žensk. Kaže, da je 65. leto starosti meja, ko se začne starostna razlika naglo povečevati v korist ženskega spola.

Iz teh podatkov je nadalje razvidno, da doživijo največjo starost kmetovalci, kmečke gospodinjice in upokojenci. Drugi poklici so v tej starostni strukturi manj zastopani. Kajpak skupno število starega prebivalstva ne upošteva občanov, ki živijo po najrazličnejših zavodih za ostarele izven novomeške občine.

Na dlani je tudi, da bo lahko analiza, ki bo imela take podatke in ugotovitve, da sodi prebivalstvo novomeške občine med ostarelo (meja je 7 odstotkov starostnikov na številu vsega prebivalstva), dobra, prepričljivejša od tiste izpred dveh let, ki je šla tudi na sejo občinske skupščine.

Kot pravi Viktor Bartolj, direktor Centra za socialno delo, bo želja naj-

Novomeška kronika

NEVARNO KOTALKANJE – Kotalkanje je v našem mestu in v okolici med predšolskimi in šolskimi otroki vse bolj priljubljeno. Na kotalkah dečki igrajo celo hokej. Vse lepo in prav, toda otroci se igrajo največkrat na neprimernem mestu – na cesti. Starši bi jih morali podučiti, da je za igro na igriščih na Loki ali pa v bližini osnovnih šol primernejše mesto.

VODNJAK PUŠČA – »Ketejev vodnjak« te dni še posebej privablja pogled domačinov in tujcev. Najraje pa se okoli njega zbirajo otroci, ki se veselo igrajo z lužami okoli vodnjaka. Ta namreč že nekaj dni pušča in z nekajmetrsko mokro sledjo kaže na malomarnost tistih, ki (ne) skrbijo za kulturne spomenike v Novem mestu in okolici.

JEZERA NI VEČ – Pešci v Bršljinu so se globoko oddahnili. Cesto pri avtobusnem postajališču pred nekdanjo gostilno Osolnik so delavci prejšnji teden popravili. Ob vsakem deževju se je tam nabralo pravo jezero, zaradi katerega so se Bršljinčani »prstovoljno« kopali in kleli nestramne voznike.

S TRANSFUZIJSKI POSTAJE – Prejšnji teden se je na transfuzijski postaji oglasilo 65 krvodajalcev, žal pa med njimi ni bilo nobenega dijaka.

ROJSTVA – Rodila sta Ana Križman iz Trdinove 12 a – Renato in

Darja Damjanovič iz Kristanove 14 – Dunjo.

POGREBI – Umrla je Lidija Zupanc v 38. letu starosti, trgovka, Nad mlini 8.

TRŽNICA – Prejšnji petek je bila tržnica dobro založena, cene pa se od prejšnjega tedna niso bistveno spremenile. Banane so bile po 7 dinarjev kilogram, paprika po 8 din, slive po 3 do 6 din kilogram, glava zelja po 2 din, solata po 8 din, jabolka po 3 do 7 din kilogram, breskve po 9 do 10 din, krompir po 1,50 do 2,30 din, hruške po 5 do 7 din in jaja po 1,10 do 1,20 dinarja!

Ena gospa je rekla, da Novomeščani postajamo ljudstvo raketnikov: služba teče do dveh, ob pol dveh pa že srebamo ravno prav ohlajeno juhuco...

K rasti pritegnili premalo posojil

Kaj ustvarja 4.122 zaposlenih v občini? Prelom s pomanjkljivim načrtovanjem in nesposobneži, ki obsojajo nekatere kolektive na životarjenje

11. septembra se je občinska komisija za načrtovanje srednjeročnega in dolgoročnega razvoja občine sestala v svojem enoletnem delu na drugi (!) seji. Njen predsednik Franc Ogorevc je zanj pripravil obsežno analizo doseženih in načrtovanih rezultatov organizacij združenega dela in TOZD v občini za čas od leta 1971 do 1975. Pri tem je imela komisija nemalo težav, da so osnovne podatke lahko sploh dobili!

Prispodoba o dveh konjih, kjer gonjač tepe predvsem pridelnega, je bila na seji večkrat omenjena. Od 35 milijonov dinarjev poslovnega sklada sta minulo leto LISCA in JUTRANJKA ustvarili 27 milijonov, vseh 13 drugih, ki jih v glavnem zajema poročilo iz vseh vej gospodarstva, pa le 7 milijonov. Komisija ni zadovoljna s tempom gospodarske rasti, v preteklosti tudi ni bilo večjih naložb. Vložene naložbe, poslovni

skladi in amortizacija izenačujejo jeziček na tehtnici, to pa pomeni, da so v glavnem vse delali z lastnim denarjem, torej premalo s tujim, predvsem s posojili. So tako ravnali v stabilizacijskih prizadevanjih tudi drugod? Tudi poprečni osebni dohodki v občini so izredno nizki: za republiški zaostajajo kar od 20 do 30 odst.! Za primerjavo najbolj bje v oči podatek, da v občini še danes niso dosegli lanskega poprečnega osebnega dohodka v republiko.

Kritično so ocenili vlogo trgovine. Menili so, da ni opravila svoje naloge, saj je treba po marsikaj, kar bi lahko imeli doma, hoditi v Celje in celo Zagreb in Ljubljano. Če vsa trgovina v petih letih ne more zbrati denarja za eno novo prodajalno, je pač nekaj narobe! Tako je bilo slišati.

Vsakišno nadaljnje tarnanje bi lahko vodilo le še k večjemu malodušju, to pa bi povzročilo le še večje zaostajanje. Zato so člani komisije

MIZARJI SO ZGODNJI

Že sredi avgusta so se delavci STILLESA odločili, da bodo na delo in seveda tudi domov krenili pol ure prej. Tako so začetek dela prestavili na pol šesto uro. Pravijo, da je tako tudi mnogo udobneje na sicer precej natrpanih sevniških ulicah.

Studenški gasilci imajo poleg novega gasilskega kombija in brizgalne od nedelje tudi električno sireno. Društvo dobiva denar za posodabljanje opreme, razen pomoči občinskega gasilskega sklada, večina s prispevki občanov.

Kjer so mladi, tam je tudi napredek. Že dobrih 10 dni Studenčani prizadevno pripravljajo vse potrebno za asfaltiranje 2 km ceste skozi vas. Člani mladinskega aktiva so se izkazali tudi minulo nedeljo (na sliki). (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

VREDNO OGLEDA - Razstava akademske kiparke Vladek Štoviček v galeriji na sevniškem gradu je odprta vsak dan od 10. do 12. ure, popoldne pa od 16. do 18. ure vse do 26. septembra.

KOMU JE DO REKLAME? - Pred nedavnim so obnovili tudi fasado na obzidju pred staro občino. Dotlej je zid „krasilo“ nekaj več ali manj dognanih omarič za propagiranje dejavnosti nekaterih organizacij, pa tudi občinska oglasna deska. Zaenkrat se je za svojo omaričo pozanimal le kino TVD Partizan in jo postavil nazaj, druge še samevajo v kotu za vhodom. Morda se bo kdo usmili še teh. Lep zgled za urejenost oglasnih desk in omarič in verjetno tudi uspešen pripomoček k obveščanju so panoji v sosednjih Raščah.

STUDENŠKI SEJMI UMIRAJO - Čeprav so že nekaj let obnovljeni živinski in kramarski sejmi na Studencu, jih dejansko ni. Lani so pisмено obavestili vse krajevne urade v

občini in sosednje krajevne skupnosti v krški občini, pravega odziva se niso dočeli. Pred svet studenške krajevne skupnosti se postavlja vprašanje, če se sejme, ki so pred vojno imeli lepo tradicijo in odziv, še izplača prirejati?

O AVTOBUSIH DELEGATI - Člani občinskega izvršnega sveta na seji minuli četrtek niso sprejeli odločitve, kateremu od avtobusnih podjetij - bodisi celjskemu IZLETNIKU ali ljubljanskemu SAP - dati prednost za prevzem avtobusnih prog v občini. Gre predvsem za razširitev števila dosedanjih prog delavskih avtobusov oz. podaljšanje nekaterih. Redna avtobusna podjetja skominjajo avtobusi in prevozi temeljne izobraževalne skupnosti. To se bo menda dalo tudi pogodbeno urediti, če bo podjetje jamčilo vsaj enako kakovost in prožnost vožnji, kot jih nudi otrokom TIS doslej. Ne gre pozabiti: otrokom najboljše, to pa so sedaj tudi imeli. O vsem tem se bodo morali odločiti delegati združenega dela in krajevnih skupnosti na bližnji seji.

sklenili, da bodo tako člani komisije kot tudi komisija sama nudili prizadetim OZD in TOZD pomoč pri sestavi programov. Ravno tako bodo sodelovali pri programih o združevanju sredstev za skupne potrebe v občini in za nove naložbe. Med prvimi bodo obravnavali razvojni program TOZD METALNE iz Krmelja. A. ZELEZNIK

Priložnost za obrtnike

Ugodna posojila za razvoj obrtnih delavnic

Kako zagotoviti denar za ureditev delavnice, nabavo marsikdaj izredno drage opreme, številnega orodja, to so bila vprašanja, ki so ovirala marsikatero mladega človeka, pa tudi starejšega obrtnika, da bi svojo delavnico in usluge prilagodil potrebam strank in časa.

Izvršni svet sevniške občinske skupščine je na seji minuli četrtek pozdravil osnutek družbenega dogovora o pospeševanju tako imenovanega malega gospodarstva v že začetem petletnem obdobju. Na voljo bodo, ko bo sporazum podpisan, posojila po izredno ugodnih pogojih. Najbolj vidno je to, da je treba imeti le 30 odst. soudeležbe, preostalih 70 odst. naložbe pa naj bi dala banka. Gre namreč za dogovor, ki ga bodo podpisali Gospodarska zbornica Slovenije, izvršni svet SRS, vse slovenske občinske skupščine, vse banke, ki poslujejo na območju republike, in obe zavarovalnici.

Ob tem se je na seji razvila tudi živahna razprava o „davčnem vijaku“, posebno pa še o inšpekcijskih službah. Prevladalo je stališče, da je treba pri vsem tem biti strpen v mejah, da bo spodbujen razvoj malega gospodarstva. Seveda pri tem ne sme prihajati do druge skrajnosti, do splošne popustljivosti, kar bi pomenilo izigravanje predpisov. V sevniški občini imajo že več let program razvoja obrti, tudi davkarja pozna ugodnosti za obrtnike začetnike. Pri ustreznih občinskih službah bodo rade volje zainteresiranim posameznikom povedali, kako priti do posojil, svojo vlogo bodo morali odigrati posavski pododbor za obrt gospodarske zbornice in seveda inšpekcijske službe. A. Ž.

»Podzavarovano«

Pri občinski skupščini je vse več prošelj pogorelcev za pomoč iz rezervnega sklada. Sklad pa ima malo denarja, ob letošnji proračunski stiski pa v sklad niso mogli nameniti niti dinarja. Na seji izvršnega sveta minuli četrtek so ugotavljali, da je večina imetja občanov na vasi zelo malo zavarovana, ponavadi ljudje nimajo zavarovanega niti kaj več kot za 10 odst. vrednosti! Ko pa pride do nesreče, je seveda prepozno tamati: „Saj sem mu rekla, naj primakne kakoga starega tisočaka (kar ob nesreči lahko pomeni milijone), pa ni hotel!“

Izvršni svet je sprejel tudi odločitev, da bodo od zavarovalnic zahtevali poročilo o stanju zavarovalništva v občini, saj je sedanji položaj dvorezen. Ob nizkih premijah pade tudi malo ali nič v gasilski sklad, občina mora zaradi tega dati več v gasilski sklad, nasploh pa je slabše gasiti kot preprečevati. Tisti, ki jim uspe dobiti nekaj dinarjev občinske pomoči, pa denarja tako ne dobijo prej, dokler ne pokažejo zavarovalne police. Konec koncev: ali so zavarovalni agentje dovolj vztrajni in prepričljivi tudi zunaj Sevnice?

Dobra krompirjeva letina v trebanjski občini je nedvomno tudi sad dobrega sodelovanja trebanjske kmetijske zadruge s kooperanti - zasebnimi kmeti. Izpolniti pogodbo o 7.000 tonah krompirja je last strojne skupnosti z Dola pri Mirni. Očeta uspešno nadomestuje za volanom traktorja 12-letni sin Mirko. (Foto: Železnik)

Kolinska drži dano besedo

Krompir po 1,20 din kilogram - Sklenjenih pogodb za 13.800 ton pridelka večina (7.000) iz trebanjske občine! - Izkušnja!

Pridelovalcem krompirja se ne bo zgodilo tisto, kar se ponavadi primeri kmetom, kadar je letina dobra. Kot pravi direktor tovarne za predelavo krompirja na Mirni inž. Kotar, bi bila letošnja realna cena med 70 in 80 parami za kilogram, tovarna pa bo kmetom vseeno izplačala dogovorjenih 1,20 din! Za to ceno so se namreč dogovorili na letošnjem srečanju s kmeti.

Podobno, kot je kmetijstvo naše države letos doseglo rekor-

1.900 GLAV ZA REZERVE

Sodelovanje z državnimi rezervami za živino za trebanjsko kmetijsko zadruzo ni novost. V reži zasebnih kmetovalcev imajo tlenutno okrog 1.900 glav govedi.

den pridelek pšenice, bo lep tudi pridelek krompirja. Letos so zasadili velike površine te poljščine tudi v Vojvodini, kar povečuje ponudbo celo za petkrat. To je posledica lanskega pomanjkanja krompirja, ko je dosegel v Slavoniji kilogram krompirja rekordno ceno: od 1,50 do 1,80 din za kilogram! Prihodnje leto ga prav gotovo ne bodo sadili več toliko v rav-

nini. V državi je tudi ogrožen predelane krompirja, tako nijo samo zaloge krompirja kosmičev pri državnih rezervah na 4.000 ton. Cena krompirja v Sloveniji se giblje med 0,80 in 1,25 din za kilogram.

V ponedeljek se je v mirni tovarni pričel letošnji odobni sedaj razpolagajo s skladiščno za 1.800 ton - v nedeljo pa je bilo končano tudi novo skladišče za nadaljnjih 2.000 ton. Pripravljajo pa že potrebne dokumentacije za gradnjo še enega skladišča v velikosti 200 kvadratnih metrov. Do leta 1975 nameravajo tako novo svoja skladišča 70 odst. pridelanih količin krompirja. V Mirenski tovarni bodo sproti predelovali krompirja podvojila svoje zmogljivosti. A. ZELEZNIK

Do avta v enem dnevu

Nova prodajalna avtomobilov Novotehne v Trebnjem želi skrbeti za vse, od prodaje, servisa ...

Ob trebanjskem občinskem prazniku so odprli novo prodajalno avtomobilov novomeške NOVOTEHNE v nekdanjih prostorih baze Avto-moto zveze Slovenije, ki se je preselila v nove prostore na Otočec.

To je torej lep napredek za kraj, kjer je bila do nedavnega le prodajalna delov za avtomobile, po vozilo pa je bilo treba iti vsaj do Novega mesta. „Pa si izgubil tudi po dva dneva, vzeti je bilo treba kar dopust,“ pravi vodja prodajalne Alojz Činkole. Sedaj pa lahko kupec vozi, če pride s potrebnimi potrdili iz svojega podjetja (nakup na kredit!), opravi vse v kratkem času v Trebnjem. Svojem žepu primerno se lahko odpelje trenutno s katerikoli vozilom iz Zavestinega programa.

„Svojeja cilja še nismo v celoti dosegli. Ko je naše podjetje odkupilo prostore in vse naprave v njem, je računalo, da bi strankam nudili vse, od prodaje do servisa in tehničnega pregleda. Iz nerazumljivih razlogov naš kolektiv ni mogel dobiti dovoljenja od republike za to delo, čeprav imamo za to naprave in ljudi.“

Kraj torej z odhodom baze AMS ni kaj posebnega izgubil, še posebno, če bo Novotehna dobila tudi pravico za tehnične preglede vozil. To je pereče posebno spričo številnih traktorjev v občini. Naj se ti pre-

bijajo po stranskih cestah do Novega mesta ali Ljubljane? Takih prodajalcev, kot je Novotehna, ki bi rada po-

ALOJZ ČINKOLE: „Želimo, da se kupec odpelje zadovoljen!“

leg prodaje skrbela tudi za servis, je malo, zato bodo novi lastniki avtomobilov tega prav gotovo veselili. A. Ž.

TREBANJSKE IVERI

JEZERA V PUŠČAVI - Marsikateri voznik, ki se pelje iz Hrastovice proti Slovenski vasi, lahko v dveh ovinkih v Puščavi pri Mokronogu ob deževju testira amfibijske lastnosti svojega vozila. Cestarji so ob asfaltiranju tem zavojem sicer namenili propuste, a kaj, ko se mreže in kanali nočejo čistiti sami! Posebno „zanimiv“ je ovinek na križišču ceste za Mokronog.

KDAJ PO AVTOMOBILE? - Od ponedeljka dalje posluje nova NOVOTEHNA prodajalna avtomobilov v Trebnjem po novem urniku. Prodajalna in servis sta odprta neprekinjeno od 6,30 do 14,30. Tako lahko marsikdo odda vozilo v servis tudi po končanem delu v tovarni ob 14. uri ali celo uredi formalnosti za nakup novega avta, ne da bi mu bilo treba odhajati iz tovarne med delovnim časom.

VEČ PROSTORA NA BAROGVEM TRGU - Predvidoma v tem

tednu bi morali biti asfaltirani širjeni deli cest v tem križišču. Če že tako ožko prometno gibanje, starji so morali izkopati kar precej neuporabne cestniški in prevozne rili so neposredno pred prodajalno stavljati za občinski praznik. Odbor ne bo pošiljal posebnih avtomobilov, vozniki avtomobilov pa objavljene na plakatih.

PRI LT STRAŠI? - Nekaj časa je kazalo, da vlada velika negotovost za urejanje barake ljudske tehnike v Trebnjem. Na pomoč bi morala greti škofičeva celotna mladinska skupnost, kar morda tudi ne more biti, varjali tudi na Stanovanjsko podjetje, kar menda tudi ne more biti, saj je podjetje solidno. Doležler pa je tako, kot je, pa je vse skupaj primerno za skrivalnice otrok. Ključna pouk v barakah delavskega

Kakaj so kmetje prikrajšani

Prez hladilnikov za mleko v prihodnje ne bo šlo - Agraria pomaga

Operanti Agrarie v brežiški občini oddajo nad tri milijone in pol milijonov mlaka na leto. V avgustu so ga odkupili 345 tisoč litrov, kar pa se nadejajo še večje količine. Povprečna cena za liter mleka je 2,63 dinarjev. Toliko dobijo kmetje, če je mleko higienično, v nasprotnem primeru pa se odkupna cena zniža. Kmetje izgubi premijo in še dodatek po 20 din od litra, ki jim ga dajejo od 1. julija dalje.

Kooperacija si prizadeva, da bi imeli rejci molznic hladilnikov za mleko, na nekaterih gostejših območjih pa bo vodovodna kooperacija skušala boljše zbiralnice. Hladilni bariere v postev predvsem v okolici, kjer so na-

brežiški občini hladilniki niso novost. Do zdaj jih je bilo 51 proizvajalcev. Za takšno hladilnico je treba odšteti 4.400 dinarjev. To je precejšnja vsota, čeprav se opozarjajo na to, da si manjši kmetje ne morejo privoščiti. Agraria je do zdaj regre- tivno vsote in od tega zbiralnice vred 1200 dinarjev kredita.

Prav tako bo nudila pomoč tudi pri dobavi hladilnih pri- ložnosti. Kmetje težko zahtevam mlekarne. Če se morajo biti takoj po- ročeno na 12 stopinj, kar poleti ni mogoče, pa mora biti voda vodovodne

BRANJE Z VEDROVKO
Gasilska zveza prireja 22. septembra, tekmovalni dan in pionirje ga- zetarjev.

Gradnja stanovanj v Brežicah. Na sliki: gradnja v ulici. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH
Gradnja stanovanj v Brežicah. Na sliki: gradnja v ulici. (Foto: J. Teppey)

KAPELCI NAVDUŠILI - Kapelska pihalna godba je požela na nastopu med zamejci v Proseku in Kontovelu navdušen aplavz. Za ta nastop je pripravila dobro nastudiran program in z njim 8. septembra počastila jubilej tamkajšnje godbe. Na slovesnosti so se Kapele dogovorili z zamejskimi Slovenci za srečanje obeh godb v Kapelah. V goste so jih povabili za prihodnje leto, ko bo kapelska godba slavila 125. obletnico obstoja.

TRAKTORISTI V MARIBORU - Republiškega tekmovanja traktoristov v Mariboru sta se udeležili dve brežiški ekipi. Člani so zasedli peto mesto, mladi zadružniki, ki so letos prvič tekmovali, pa so bili sedmi. Oboji so se dobro izkazali.

KOLIKO ZA REKREACIJO? - Za financiranje rekreacije in športa v vrstah zaposlenih je temeljna telesnokulturna skupnost namenila 70 tisoč dinarjev. Delavske športne igre so se zadnje čase zelo razmahale, kar je tudi pravilno, saj je njihov cilj predvsem množičnost.

PODATKI NA DLANI
Komite občinske konference ZK in aktiv neposrednih proizvajalcev sta na skupni seji razpravljala o stanju samoupravnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in v OZD. Komisiji za samoupravljanje pri občinski konferenci ZK in občinskem sindikalnem svetu sta jima postregli s podatki iz analize, ki sta jo opravili v kolektivih. Ta vprašanja bodo tudi na dnevnem redu konference ZK, da bodo člani seznanjeni, do kod se je uveljavilo odločanje o ustvarjenem dohodku v TOZD, kakšna je obvečenost v kolektivih ipd.

pipe na tem območju po 15 stopinj.

Vodstvo Kooperacije se zave- da, da je treba nekaj ukreniti.

Sami svoje sreče kovači

Statuti bodo odražali krajevno samoupravo

Sveti krajevnih skupnosti ta čas zavzeto razpravljajo o osnutkih statotov, ki jih bodo sprejeli do konca oktobra. Ponekod vnašajo v svojo krajevno ustavo nova dopolnila, da bi tako statut čimbolj približali potrebam svojega okoliša.

Osnutek so predsedniki krajevnih skupnosti in krajevnih organizacij Socialistične zveze ter vodje delegacij na skupnem sestanku ugodno ocenili. Vanj so naknadno zapisali, da delegati krajevnih skupnosti sodelujejo na skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, kadar te obravnavajo zadeve posebne- ga družbenega pomena. Dogovorili so se še, da bodo krajevnim skupnostim pomagale pri delu stalne komisije in odbori za komunalna vprašanja. Tudi poravnalni sveti bodo morali za- živeti bolj kot doslej.

Te dni sklicuje razgovore s ko- operanti in jim priporoča nakup manjših hladilnikov za mleko. Brez njih bo higiena mleka še vedno neustrezna in tako bo- do rejci še naprej prikrajšani za velike zneske. Celo polna cena mleka je trenutno preizkušna, za- to ni čudno, če ljudje negodu- jejo, kadar izgubijo premijo z dodatkom vred. J. TEPPEY

Osnutek statotov bodo do- polnili do konca tega meseca in jih v oktobru predložili obča- nom v javno razpravo, kjer bo- do statuti doživeli še zadnje spremembe.

Ponekod ljudje sprašujejo, če jih mora potrditi skupščina. Ko zvedo, da to ni potrebno, se še- le zavejo, da se krajevne skup- nosti zares osamosvajajo in sa- me krojijo svojo usodo. V kra- jih, kjer nimajo delovnih organi- zacij, pa seveda zavidajo tistim redkim skupnostim, ki imajo podjetja in obrate v svojem okolišu, saj jim bodo njihovi de- lavci po sklenitvi samoupravnih sporazumov prispevali denar za skupne potrebe. Tudi gramozni- ce so za nekatere krajevne skup- nosti pomemben vir dohodkov, teže pa je tam, kjer so bili veza- ni le na občinski proračun in samoprispevke občanov. J. T.

Obiranje jabolk na posestvu v Stari vasi. Delo gre v intenzivnih nasadih hitro od rok. Drevesca so nizka, zato lahko obirajo brez lestev. Pa kljub temu manjka obiralcev, zato morajo ponje onstran Sotle. (Foto: J. Teppey)

Lepa priložnost za zaslužek

Na posestvu krškega Agrokombinata imajo do 20. oktobra dela za 80 ljudi

V nasadih Agrokombinata v Stari vasi in v Leskovcu zorijo hruške in jabolka. Obiralci delajo v njih po deset ur na dan. Hruške viljamovke so že potrgali. Imajo jih v skladišču, od koder jih vsak dan pošiljajo na tržišče. Pridelek hrušk bo letos manjši kot običajno. Velika spomladanska pozeba je vzela v prizadetih nasadih po 40 do 50 odstotkov planirane količine. V nasadih zunaj prizadete- ga območja ob Savi so hruške dobro obrodile in na posestvu so z letino zadovoljni.

Največje delo se je v sadov- njakih Agrokombinata šele za- čelo. Zdjaj je na vrsti obiranje hrušk sorte konferans (confe- rence), za njimi bodo obirali sorto kleržo, nato pa še bosko- vo steklenko. Konec tedna bo- do začeli trgati jabolka sorte jo- natan, v zadnjih dneh sep- tembra pa še zlati delišes. Obi-

ranje sadja bo trajalo do 20. oktobra.

Na posestvu bodo potrebo- vali vsak dan po šestdeset do osemdeset obiralcev. Če ne bi bilo pozebe, bi jih moralo delati v nasadih po sto. Tudi letos si bodo pomagali z občasnimi de- lavci. Plačevali jim bodo po 1,50 do 2,00 dinarja od gajbice obranega sadja. V kombinatu zagotavljajo, da se obeta obiral- cem po tej tarifi dober zaslu- žek.

Na delo v sadovnjake vabijo predvsem domačine. Zlasti go- spodinjam in mladini nudijo priložnost, da na pragu jeseni primaknejo še kak dodaten din- nar v hišno blagajno. Za malico je poskrbljeno. Za obiralce, ki bodo prišli iz oddaljenih krajev (iz Hrvaškega Zagorja in od drugod), pa nameravajo organi- zirati celodnevno prehrano. V Agrokombinatu se nadejajo, da

bo letos odziv občanov iz bli- žnje okolice večji kot doslej in da bodo domačini izkoristili možnost za priložnostni zaslu- žek v sadovnjakih. J. T.

KIP MATIJE GUBCA ODLIVAJO

Odbor za postavitvev Gubčevega spomenika v Krškem je izdal nekaj tisoč barvnih razglednic, ki prika- zujejo osnutek kipa. Gubca je upodobil akademski kipar Tone Kralj. Kip je že v Za- grebu, kjer ga odlivajo v bron. Visok bo tri metre in pol.

Člani pripravljalnega od- bora so se odločili za zbi- ralno akcijo med občani me- sta Krškega. Darovalcem bo- do poklonili za spomin barvne razglednice. S proš- njami za denarne prispevke se je odbor za postavitvev Gubčevega spomenika v Krškem obrnil tudi na delov- ne organizacije. Pri kolekti- vih bodo prav gotovo nalete- le na razumevanje, saj bo bo- doči spomenik kmečkega voditelja in upornika mestu le v ponos. J. T.

ZA KOZJANSKO 2,2 MILIJONA DIN

V posavskih občinah bodo zbrali za prizadete na Kozjan- skem nekaj nad 2,2 milijona di- narjev. Od tega bodo prispevali najvišjo vsoto v Krškem, kjer so se planu do sedaj najbolj približa- li in zbrali že 810 tisočakov. Upajo, da bodo do konca tega meseca uspešno zaključili prvi krog solidarnostne akcije.

KRŠKE NOVICE

VEVČE-CELULOZA. - Člani aktiva Zveze borcev NOV iz tovarne papirja Djuro Salaj so za soboto, 21. septembra, povabili v goste člane borčevske organizacije iz vsejke papirnice. Skupaj si bodo ogledali osnovno šolo in spominski park prvim borcem v Krškem. Obiskali bodo tudi Posavski muzej v Breži- cah, spomenik padlim v Dobravi in se nato odpeljali v Sromlje, kjer bo- do položili venec pred spomenikom na kraju, kjer je bil ustanovljen Kozjanski odred.

PO REKONSTRUKCIJI DRUGA IZMENA. - V Kovinarski bo pri- hodnje leto dokončana rekonstruk- cija tovarne. Z njo bodo na novo pridobili 1600 kvadratnih metrov pokrite površine, 1600 kvadratnih metrov delovnih prostorov pa bodo prururedili za modernjšo proiz- vodnjo. Kolektiv se bo tako kmalu

rešil utesnjenosti. V novih prostorih bo lahko zaposlil nove delavce in povečal proizvodni obseg. Prednost bodo imele naprave za asfaltne me- šanice. Tem bodo po vrednosti sledi- le jeklene konstrukcije in silosi. De- lo bodo lahko organizirali v dveh iz- menah.

OBISK V VELENJU. - Sto tride- set upokojencev iz tovarne Celuloze (njihov aktiv šteje okoli 200 članov) se je v petek odpeljalo na izlet v Velenje. Obiskali so tovarno Gorenje, velenjski grad, nato pa še Logarsko dolino. Lep sončni dan jim je pomag- al k dobremu razpoloženju.

ZALOŽENE POLICE. - V trgo- vinah z obutvijo se že oglašajo kupci, da bi se oskrbeli za deževne jesenske dni. Veliko povpraševanje je po obutvi za šolarje. Izbira še ni kompletna, vendar večini želja že lahko ustrežejo.

Po čem ozimnica?

Mimo posrednikov

Občinska sindikalna sveta v Brežicah in v Krškem sta letos prvič dobila ponudbe za nakup ozimnice. Ugoden nakup ozimnice ponuja to- krat sindikalnim organizaci- jam v delovnih kolektivih krški Agrokombinat. Na vo- ljo sta krompir in sadje. Za oboje navaja tudi cene.

Prvorazredna jabolka jonatan iz domačih plantaž- nih nasadov sorte jonatan in zlati delišes ponuja kombi- nat v gajbica po 20 do 25 kilogramov po 3,40 din za kilogram, isto vrsto jabolk drugega kakovostnega razre- da pa po 2,50 din za kilo- gram.

Hruške bodo naprodaj po 3,50 din v zabojčkih po 25 kilogramov in v platojih po 7 do 8 kilogramov. Kupcem zaračunavajo pri vsem sadju bruto težo za čisto težo, to se pravi, da teže zabojčkov ne odštejajo.

Agrokombinat bo omogo- čil sindikat tudi nakup raznih sort jabolk iz kme- čkih sadovnjakov. To bodo predvsem dolenjske voščene- ke in kanadke, ki so v tem okolišu še vedno najbolj raz- širjene in cenjene. Ta ja- bolka bodo naprodaj po 2,20 din kilogram, prav tako v zabojčkih bruto za neto.

Na zalogi je tudi dovolj krompirja sorte igor. Sindi- kati ga lahko naročijo za svoje delavce po 1,40 din kilo- gram, pakiranega v vrečah po trideset, štirideset in pet- deset kilogramov.

Ponudba Agrokombinata je vredna pozornosti, saj so delavci že lansko jesen opo- zarjali na potrebo po bolj organizirani preskrbi, po po- vezavi s pridelovalci in živil- sko industrijo mimo posred- nikov z velikimi zaslužki. J. TEPPEY

BREŽIČANI TOKRAT „NA SEDMI STEZI“

Ekipa ljubljanske televizije je 10. septembra snemala v brežiški občini športno od- dajo „Na sedmi stezi“. Na filmski trak je ujela naj- različnejše aktivnosti, od rekreacije v delovnih kolekti- vih do dela športnih ekip. Ekipa TV je obiskala Kovi- noplast Jesenice na Dolenj- skem, TOZD Orlica - Ju- tranjka v Brežicah, gimnazijs- ko športno društvo, mestni stadion, šolo v Artičah in na Bizeljškem. Posnela je vadbo nogometnega kluba, roko- met, gimnastiko in kegljanje.

PODATKI NA DLANI

Komite občinske konference ZK in aktiv neposrednih proizvajalcev sta na skupni seji razpravljala o stanju samoupravnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in v OZD. Komisiji za samoupravljanje pri občinski konferenci ZK in občinskem sindikalnem svetu sta jima postregli s podatki iz analize, ki sta jo opravili v kolektivih. Ta vprašanja bodo tudi na dnevnem redu konfe- rence ZK, da bodo člani seznanjeni, do kod se je uveljavilo odločanje o ustvarjenem dohodku v TOZD, kakšna je obvečenost v kolektivih ipd.

BREŽIŠKE VESTI

Dolžnost - ne pa »špecanje«!

Delavcem davčne službe bi morali pomagati vsi občani

Na zadnji seji so delegati vseh treh zborov črnomaljske občinske skupščine poslušali tudi poročilo davčne službe. Tako iz poročila, ki ga je prebral načelnik davčne uprave Ivan Hrustek, kot tudi iz razprave je vela jasna misel: okrepiti davčno službo, da bo učinkovitejša, pri delu pa ji morajo pomagati vsi občani. Kdor koga upravičeno prijavi davkarji, ni »špecar«, pač pa opravi le svojo dolžnost.

Davčna služba v črnomaljski občini se je pred kratkim okrepila. Dobili so davčnega inšpektorja, zato upajo, da bo služba bolj učinkovita. Le tako bo tej pomembni službi uspelo doseči načrt, po katerem naj bi letos izterjali vsaj 83 odstotkov vseh odmerjenih davščin. Trenutno je stanje precej kritično, čeprav uslužbenci davčne uprave menijo, da bodo vseeno dosegli načrt.

Kmetje se še vedno upirajo plačevanju prispevka za starostno zavarovanje. Do konca avgusta letos so v blagajno, kjer se zbira ta prispevek, nakazali le 49,23 odst. skupno odmerjenega prispevka za starostno zavarovanje. Plačili se upirajo zlasti

mlajši kmetje, ki še ne mislijo na pokojnino. Vendar bodo morali najbrž tudi ti plačati, saj občina sama zares ne bo zmogla zbrati denarja, da bi plačala namesto njih, sploh pa ne v letošnjem letu, ko se bori občinska skupščina s hudimi finančnimi težavami.

Solidarnost, ki je bila dogovorjena med slovenskimi občini in od katere naj bi dobila črnomaljska občina nekaj denarja, se za zdaj še ne izvaja in blagajne občin, ki so računale na pomoč, so prazne.

Do konca avgusta letos pa so kmetje plačali že 65,35 odst. davkov od katastrskega dohodka. To plačevanje dobro poteka in pri njem davčni usluž-

benci ne bodo imeli posebnih prerglavic. Tudi letos se je izkazalo, da kmetje brez godrnjanja plačujejo davek od katastrskega dohodka.

Izredno slabo pa so se doslej izkazali davčni zavezanci, ki morajo plačati davek od skupnega dohodka občanov. Do konca avgusta so poravnali le 33 odstotkov svojih obveznosti, čeprav bi morali plačati že v juniju in juliju. Davčni uslužbenci bodo skušali od dolžnikov dolgo izterjati najprej z opomini, kasneje pa bodo posegli po bolj učinkovitem načinu: rubili bodo osebne dohodke.

B. PODOBNIK

DRAGATUŠ: ZAVRNJEN PREDLOG

Zaradi letošnjih nizkih odkupnih cen kmetijskim pridelkom je delegacija krajevne skupnosti Dragatuš občinski skupščini predlagala, naj bi kmetje plačevali davek od prometa, ne pa od katastrskega dohodka. Ta predlog je že lani zavrnila »odborniška« občinska skupščina. Na davčni upravi so namreč izračunali, da bi morali imeti v službi kar 16 odmerjevalcev za davke, ti pa bi veljali več, kot znašajo kmečki davki. Predlog so zavrnili tudi sedanji delegati občinske skupščine.

V ŠOLI VES DAN

V vinskih osnovni šoli bodo letos, če se bodo njihove zamisli uresničile, odprli dva oddelka celodnevne bivanja učencev v šoli. Ravnatelj šole Anton Troha je povedal, da je celodnevno bivanje učencev v šoli korak naprej pri modernem pouku. Ima namreč vrsto prednosti pred oddelki podaljšanega bivanja učencev v šoli.

Kako do zaupanja?

Bolje vrabec v roki kot golob na strehi. Ta stari pregovor še vedno velja. In kmetje, ki dajejo pogovorom dosti veljave, bi se jih morali verjetno včasih bolj držati. Sedaj mnogokrat raje malo špekulirajo. To pa se jim hudo maščuje.

Tisti, ki je kooperant kmetijske zadruge, mora običajno svoje pridelke prodati po malo nižji odkupni ceni kot tisti, ki mu uspe najti odjemalca kje drugje. Taka prodaja pa je zelo negotova. In če kmet, ki do takrat, ko se ne znajde v »škripčih«, za zadrugo še slišati noče, potem kritizira nesposobnost zadruga in vsega, kar je v zvezi z njo, je to nepošteno.

Za primer naj navedemo krompir. V črnomaljski občini so ga letos kmetje pridelali precej ton več, kot pa ga bodo sami porabili. Zadruga pa je izgubila tržišče, ki je doslej vsako leto pokupilo vse tržne presežke. »Kam bomo s krompirjem?« so se pričeli s strahom spraševati kmetje - nekooperantje v občini. Težko ga bo namreč prodati, saj ga je letos povsod dovolj. Na srečo bo zadruga vsega zares odkupila, čeprav po nižji ceni kot lani. Kmetje, ki nad ceno sicer godrnjajo, pa so vseeno kar zadovoljni. Vsaj prodali bodo lahko.

Najbrž bo treba več storiti za zmanjševanje stroškov in večjo produktivnost dela tudi na zasebnih kmetijah. Sodelovanje z zadrugo, ki lahko odločilno pripomore k ustanavljanju strojnih skupnosti, strokovnemu pristopu k posameznim delom in drugemu bo zato nujno. Ovreči bo treba razne pomisleke, ki se vlečejo iz preteklosti, in utrditi zaupanje. To pa seveda ni več le stvar zasebnih kmetovalcev, pač pa mora imeti pri tem odločilno vlogo zadruga. Ta mora s svojim poslovanjem in odnosom do kmetov dokazati, da zaupanje zasluži.

B. PODOBNIK

Gostov v hotelu »Bela krajina« pozimi ne bo zeblo... (Foto: B. Podobnik)

Senca uspeha je gostinstvo

Razen gostinstva je bilo drugo gospodarstvo občine letos uspešno

Gospodarstvo v metliški občini je v prvi polovici letošnjega leta poslovalo uspešno. To je razveseljivo še zlasti zato, ker so nekateri pesimisti ob delni krizi gospodarstva občine v lanskem letu že napovedovali, da se obeta »sedem dolgih suhih let«.

V prvih šestih mesecih letos je gospodarstvo občine doseglo za 37 odstotkov večjo celotno realizacijo kot v istem obdobju lani. Za enak odstotek so se povečala tudi porabljen sredstva, dohodek pa se je povečal za 36 odstotkov. V tem času je gospodarstvo občine ustvarilo za 64.220.000 dinarjev dohodka. Gospodarstvo je sicer ustvarilo več, žal pa so se povečale tudi letošnje obremenitve. Pogodbeno obveznosti TOZD in OZD v metliški občini so se povečale le za 10 odstotkov, zato pa so se zakonske obveznosti v prvi polovici letošnjega leta glede na isto obdobje lani povečale kar za 89 odstotkov.

Posebno razveseljivo je, da imajo za te uspehe zasluge predvsem povečana proizvodnja, boljša organizacija dela in delno tudi zmanjševanje proizvodnih stroškov. Rast gospodarstva je enakomerna, brez nihanj. Zaskrbljuje pa naraščajoča nelikvidnost. Borba proti temu gospodarskemu zlu pa ni le stvar metliškega gospodarstva, ki se pojavlja bolj kot upnik kot pa dolžnik, pač pa širše družbene skupnosti.

Medtem ko so v »Beti«, Kmetijski zadrugi, »Novo-

teksu«, »TGP«, »Kometu« in »Mercatorju« ostali tik pod letničnimi načrti ali pa jih dosegli in celo preseglji, pa vzbujajo gostinstvo v občini vse večjo skrb. »Viatorjevi« gostinski obrati v metliški občini so v prvem polletju letos dosegli 1.696.142 dinarjev celotnega dohodka. Po izplačilu pogodbenih in zakonskih obveznosti ter osebnih dohodkov zaposlenih pa se je pokazala izguba 384.735 dinarjev. Ta v letošnjem letu še narašča. V prvem tromesečju letos je imel »Viator« 134.700 din izgube. Ker so letos v metliški občini pričakovali boljši uspeh gostincev, so nad takim poslovnim uspehom seveda zelo razočarani

»ZATOŽENI« TGP

Delegati zbora krajevnih skupnosti so na zadnji seji povedali precej pikrih na račun komunalnega podjetja »TGP«. Med drugim smo slišali, da delavci omenjenega kolektiva nekatere ceste posipajo s povsem neprimernim peskom. Včasih je predebel, drugič pa tak, da se ob prvem deževju spremeni v lepljivo blato. Pa tudi buldozerji omenjenega podjetja velikokrat zelo malomarno opravijo delo, cestarjev pa menda skorajda ni. Vaščani potem sami popravljajo, kar se popraviti da, hudo pa so jezni, ker so njihove prošnje, naslovljene na to podjetje, največkrat zaman.

Tekstilci spet v šolo

Razen za poklic se učenci učijo tudi za samoupravljanje na delovnih mestih

»Osnovna naloga izobraževalnega centra »Beti« je seveda izobraževanje učencev za njihov bodoči poklic - pletilstvo, konfektorstvo in druge v tekstilni industriji. Obenem seznanjanje učencev tudi s samoupravljanjem, organiziramo razne tečaje, med njimi učenje tujih jezikov, skrbimo pa tudi za organizacijo strokovnega izpopolnjevanja strokovnjakov,« je med drugim povedala ravnateljica izobraževalnega centra Nada Nenadič.

V tretjem letniku pletilske šole, ki traja tri leta, je sedaj 19 učencev. Prvih dveh letnikov te smeri letos nimajo, prihodnje šolsko leto pa bodo spet vpisovali v prvi letnik. Vsi učenci, ki bodo v tem šolskem letu končali tretji letnik, se nameravajo zaposliti v pletilnici »Beti«.

V razredih, kjer se šolajo dekleta za konfektorstvo, sedaj v drugih letnikih 40, v prvem pa 38 deklet. Šola traja dve leti. Letos bi lahko sprejeli vanjo 60 deklet, vpisalo pa se jih je le petdeset, pa še med temi jih je 12 takoj spoznalo, da jih poklic ne bo navdušil, in so šolo zapustile. Učence se bodo po končanem šolanju zaposlile v »Beti« in »Kometu«.

RAZLIČNE PLAČE

V metliški občini je znašal povprečni osebni dohodek na zaposlenega v prvi polovici letošnjega leta 2.021 din, v naše republikli pa 2.442 dinarjev. V posameznih delovnih organizacijah pa je bil naslednji: »Beti« - 1.876 din, »Komet« - 1.973 din, »TGP« - 2.098 din, Kmetijska zadruga - 2.370 din, »Mercator« - 2.227 din, »Novoteks« - 2.305 din.

in nameravajo stanje gostinstva v občini podrobneje proučiti.

Vinar za sol

Pot od Radovice do Metlike ni dolga. Za Jožeta Matekoviča pa je bila dolga nešteto kilometrov in celih 42 let. Ko je kot 21-leten fant odšel z Radovice, ni vedel, kod ga bo vodila pot. Da življenje ni praznik, pač pa trd delovni dan, to je spoznal sedaj 70-letni predsednik metliškega društva upokojencev, predsednik poravnalnega sveta pri svetu krajevne skupnosti in tajnik čebelarškega društva Jože Matekovič že zgodaj, takrat, ko je kot sedemleten deček služil vinarje.

»Drugačni časi so bili takrat. Odšel sem z doma, da bi si našel delo in kruh. Vse to sem našel kot orožnik v daljni Srbiji v Pirotu. Tam sem ostal do razpada stare Jugoslavije. Nato sem se vrnil domov. Čeprav sem bil prej orožnik, torej v službi nekdanje Jugoslavije, sem hitro spoznal, kje je moje mesto. Januarja 1943 sem odšel v partizane. Bil sem v III. belokranjskem bataljonu, ljubljanski brigadi, 18. diviziji... Svoboda pa sem dočkal kot administrator v novomeški vojni komandi. Nato so me poslali službovat v Ljubljano, od tam pa v Črnomelj. Tu sem delal nekaj časa na tajništvu za notranje zadeve, kasneje pa do upokojitve 1967. leta pri črnomaljskem sodišču«.

»Zakaj pa ne uživati več kot zasluženega pokoja v miru?

»Človek se navadi delati in ne more živeti kar tjavdan. Rad delam in pomagam, če čutim, da moje delo kaj velja.«

»Predsednik poravnalnega sveta ste. Kakšen je uspeh?

»Od štirih, ki se sprejo, odidejo od mene vsaj štirje pobotani. Največ pa se pripravijo sosedje in otroci ter starši. Poznam primer, ko sin neusmiljeno tepe očeta.«

SPREHOD PO METLIKI

PONOVNO KOŠARKA - Pričela so se tekmovalna jesenska dela 1. slovenske košarkarske lige. Na igrišču na Pungartu se ob tekmah zbere več sto gledalcev, ki bodre igralce. Poleg kina, ki je pričel spet redno delovati, je košarka prebivalcem tega mesta edina zabava. Zalostno, toda resnično.

PRIZADEVNI FOKUS - Člani foto-kino kluba Fokus redno menjavajo slike v vitrini pri bifeju. Z nekaj uspešnimi in angažiranimi fotografijami se predstavlja te dni učitelj Jože Kambič, brez dvoma najpriaznevnejši član kluba.

NESISTEMATIČNO - Učenci osnovne šole so si prejšnji teden ogledali film o skladatelju Čajkovskem. Denarno je podprla predstava temeljna kulturna skupnost. Ob

množici mladih obiskovalcev kina je človeku žal, da se nihče v mestu sistematično ne ukvarja s filmsko vzgojo.

AMATERIZEM - Kulturno-prosvetna amaterska dejavnost je v občini skorajda izumrla, saj poleg godbe na pihala ne deluje nobena sekcija Zveze kulturno-prosvetnih organizacij. Kanček krivde je iskati v sami ZKPO, ki obstaja v občini le na papirju. Poiskati bo treba ljudi, ki so pripravljeni delati, v prvi vrsti pa spremeniti odnos do amaterizma.

KNJIZNICA - Ob lanskem občinskem prazniku - 26. novembru je bila slavnostno odprta ljudska knjižnica. Na žalost je ostalo le pri otvoritvi, knjige pa soje zaklenjene že skorajda celo leto v preurejenih prostorih Belokranjskega muzeja. Se bo končno kdo zmgjal?

Adlešiči: kmalu tovarna

Dolgoletni želji se bosta le uresničili

Prebivalcem krajevne skupnosti Adlešiči se bosta letos izpolnili dve veliki želji: dobili bodo asfaltirano cesto do Črnomlja, graditi pa bodo pričeli tudi nov obrat novomeškega »Roga«, v katerem naj bi maja prihodnje leto okrog 90 domačinov, največ žensk, pričelo izdelovati žensko perilo. Tako bo končno uspešno rešena njihova dolgoletna želja.

Če si doslej spregovoril s katerikoli prebivalcem omenjene krajevne skupnosti, si od vsa-

kega najprej slišal: »Radi bi asfaltirano cesto in kak tovarniški obrat...« Seveda pa Adlešičanom in okoliciom vsega skupaj ne bo nihče poklonil. Tudi sami bodo pomagali. V krajevni skupnosti se sedaj odločajo glede razpisa posebnega samoprispevka. Pravijo, da bodo zbrali kar okrog 30 odstotkov sredstev, potrebnih za gradnjo tovarne.

Že prihodnje dni bodo sedle domačinke, ki se nameravajo zaposliti v bodoči tovarni, v adlešiško osnovno šolo, kjer se bodo pričele delu. Jeseni pa naj bi skopali temelje novi tovarni. V šestih mesecih naj bi jo zgradili. In okrog šestdeset prebivalcev krajevne skupnosti, ki se želijo zaposliti, bo dobilo delo; od 120 delavcev, ki se sedaj vozijo na delo v druge kraje, jih bo lahko dobilo nekaj delo doma, domačije pa bodo postale privlačnejše tudi za okrog 100 zdomcev, ki si sedaj služijo kruh na tujem.

ŠTART ZA GLASBO

Glazbena mladina Bele krajine bo pričela koncertno sezono v novem šolskem letu v petek, 20. septembra, v črnomaljskem prosvetnem domu, ko bo gostoval pianist Aci Bertonec iz Ljubljane. V dveh koncertih bo učencem in dijakom belokranjskih osnovnih in srednjih šol izvajal dela Bacha, Mozarta, Škerjanca, Chopina in Debussyja.

S. MIHELČIČ

Stari trg ob Kolpi. Vas je med tednom prazna in pusta. Kazen otrok in starejših ne vidiš na ulicah nikogar. (Foto: B. Krže)

ČRNOMALJSKI DROBIR

MEJA STO LET - »Pogrešani je pisal domov do 1960. leta, nato pa je najbrž umrl, pa tudi sicer ne more biti več živ, saj bi bil sedaj star že sto let...« To piše na razglasni deski črnomaljske občinske skupščine na listu, kjer iščejo pogrešane. Sestavljalec najbrž še ni slišal, da lahko človek doživi tudi kako leto več kot sto let.

DENAR LE ZA RAČUN - Ker obrtniki za svoje drage storitve nič kaj radi ne pišejo računov, so delegati vseh zborov občinske skupščine sklenili, da bodo prebivalcem pojasnili, naj nobenega dela obrtnikom ne plačajo, če jim le-ti ne bodo napisali računov. Brez računov so obrtniki zaračunali dražje, pa še davek so lahko utajili.

VARNI PEŠCI - V Črnomlju so pred dnevi komunalci označili precej prehodov za pešce in tudi parkirišča za avte. Miličniki so zelo strogi. Pešce »pošiljajo« na zebre tudi v primeru, če hočejo le-ti prečkati cesto le kak meter stran ob črt. Za varnost, ki jo pešcem nudijo označeni prehodi preko ceste, se bodo morali zahvaliti z disciplino.

ODRASLI V ŠOLSKIH KLOPEH - Črnomaljska TIS bo, če bo zbrala za ta namen dovolj denarja, letos organizirala pouk v sedmem in osmem razredu osnovne šole za tiste, ki so že zaposleni. V črnomaljskih OZD in TOZD je menda število zaposlenih brez dokončane osnovne šole kar precejšnje.

Črnomaljski poročevalec

metliški tednik

Predpisi po novem, delo po starem

Kako se uveljavlja ustava v kočevskih delovnih organizacijah

Večina TOZD v kočevski občini ima v samoupravnih sporazumih zagotovljene vse izvirne pravice, ki so zapisane v ustavi, vendar uresničevanje teh pravic le marsikje ni zaživilo, saj so ponekod prisotne še močne težnje po centralizaciji odločanja. Delavci so opozorili, da so take težnje v ZKGP, zlasti v GG in KG, v TOZD Trgopromet oziroma MERCATOR in Cestnem podjetju Novo mesto, kjer TOZD nimajo izvirnih pravic, še tiste pravice, ki so zapisane, pa se ne izvajajo.

V večini OZD so strokovne službe servis za delo samoupravnih. Strokovne službe v nekaterih delovnih organizacijah pa se še niso vključile v novi sistem odločanja namesto samoupravnih organov. Tako menijo delavci v ITASU, LIKU, TRIKONU, Cestnem podjetju Novo mesto, deloma v PTT in še kje. V ZKGP so take težnje deloma še prisotne na ravni sestavljene OZD, deloma pa tudi na ravni OZD, predvsem v KG in GG.

Poročilo občinskega komiteja ZK je nadalje na podlagi razgovorov v delovnih organizacijah ugotovilo, da je bilo na

področju uresničevanja ustave storjenega v delovnih organizacijah veliko, predvsem pri formalnoprazniških vprašanjih. Zdjaj je tudi veliko več neposrednih proizvajalcev v samoupravnih organih. Manjši napredek pa je dosežen pri vsebinskem uresničevanju ustave, se pravi, da bi delavci res odločali o rezultatih svojega dela, o pogojih za delo itd. Delavci so povedali, da njihovega vpliva in volje še ni čutili v zadostni meri. Ko so o vsem tem razpravljali 12. septembra sekretarji osnovnih organizacij, so menili, da je za dosego teh ciljev delavcem potrebno več poguma, volje in znanja.

Domači pevski zbor „Lončar“ je zelo uspešno nastopal ob letošnjem prazniku Lončarije. (Foto: Primc)

Vsi bodo razstavljali

Ob 25-letnici Filatelističnega društva Kočevje

Kočevsko filatelistično društvo bo praznovalo konec tega meseca 25-letnico ustanovitve. Prvotno je bilo skupno društvo za Kočevje in Ribnico, leta 1949 pa se je razdelilo. V Ribnici je po kratkem času prenehalo delovati, kočevsko pa je napredovalo in je že več let v vrhu filatelističnih društev Slovenije, katerih je 49.

Društvo bo za 25-letnico organiziralo filatelistično razstavo v Likovnem salonu. Razstavljal bo 6 članov, 5 mladincev in 11 pionirjev. Prikazali bodo le izbor iz zbir, ki jih imajo pripadniki društva, kajti za vse bogate zbirke, ki jih imajo, ne bi

bilo prostora. Želja vseh je, da bi za razstavo ob 25-letnici društva vsak razstavil vsaj nekaj. Na razstavi bodo prikazani tudi podatki o delovanju društva.

Otvoritev razstave bo v soboto, 28. septembra, ob 18. uri. Udeležili se je bodo predstavniki več sorodnih društev iz Slovenije, ki si bodo ogledali tudi Kočevje.

Filatelistična zveza Slovenije bo imela v nedeljo, 29. septembra, ob 10. uri na Jasnici zbor slovenskih filatelistov in svečano sejo ob proslavi 25-letnice ustanovitve Filatelistične zveze Slovenije. Tej svečanosti bodo prisostvovali tudi zastopniki filatelističnih zvez iz bratskih republik in slovenskih društev iz zamejstva.

Društvena razstava bo odprta 10 dni, da bo zajela tudi proslavljanje letošnjega občinskega praznika.

ANDREJ ARKO

Uspeli poskusni poleti DC 16

Kmalu sestanek vseh, ki so voljni sodelovati

Ob otvoritvi družbenega centra DC 16 v Dolenji vasi sredi avgusta je bilo poudarjeno, da se DC 16 odpravlja le na poskusni polet, ker dvorana še ni bila v celoti urejena. V serijo poskusnih poletov sta bili všteti tudi naslednji dve kulturni prireditvi: koncert pevskega zbora „Lončar“ in predstava dramske skupine KUD France Zbašnik - Mati.

Zdjaj, ko ocenjujemo vse tri „poskusne polete“, se pravi vse tri kulturne prireditve ob letošnjem prazniku Lončarije, lahko ugotovimo predvsem uspešnost, katere pomen je toliko večji, če upoštevamo, da so bile pripravljene in izvedene v poletnem času, v kulturno mrtvi sezoni. Prav to pa dokazuje, da se bo kulturno delovanje v Lončariji v prihodnje po zaslugi družbenega centra in delovne volje precejšnjega števila občanov bogato razmahnilo in da je bilo vse letos prikazano le začetek, skromen sicer, vendar pomemben in vsebinsko bogat.

V spomladanskih mesecih je bilo ha pobudo krajevne organizacije ZK ustanovljeno kulturno-umetniško društvo, ki so ga poimenovali po Francetu Zbašniku, mladem pesniku iz Dolenje vasi, padlem v prvi svetovni vojni. V programskih zasnovah bodočega delovanja društva je rečeno, naj bi se v njegovih okvirih v prihodnje razvijalo vse kulturno-prosvetno delo Lončarije, vključevalo pa naj bi pevsko, dramsko skupino in lutkovno skupino, za kar že obstoje vse možnosti.

Tokrat se je poleg moškega pevskega zbora predstavil tudi mešani zbor in požel veliko priznanja, recitatorsko-dramska skupina, ki se je zadnja tri leta že večkrat predstavila, pa je letos prerasla tudi v dramsko skupino, katere prvi sad je igrica Mileta Klopčiča Mati.

Vse dosedanje kulturno delo je dokazalo, da je v Lončariji dovolj ljudi, voljnih in sposobnih delati na tem področju. Pevskemu zboru se pod vodstvom Andreja Petka odpirajo nove možnosti, dogovori pa tečejo tudi za obnovo mladinskega pevskega zbora, ki naj bi bil kasneje osnova za pomlajevanje in kvaliteto rast mešanemu zboru. Uspela predstava igre Mati je sicer pokazala nekatere šibke strani, je pa v mnogih starejših občanah, nekdanjih igralcih, vzbudila živo željo po nastopanju in ponovni aktivnosti.

Vodstvo kulturno-umetniškega društva namerava v kratkem sklicati sestanek vseh, ki so voljni delati na kakršnokoli način na kulturnem ali tudi športnem področju, in na podlagi tega izdelati podroben delovni

načrt. Za uspešno kulturno-prosvetno delo seveda ne bodo potrebni le ljudje, pač pa tudi denar, predvsem za dokončno opremo dvorane (odcer). Pohvaliti je treba veliko razumevanje delovnih kolektivov, ki so že doslej precej prispevali, največje breme pa bosta med drugimi nosila pri nabavi zastorov Sukno in BPT Tržič. Temeljna kulturna skupnost Ribnica namerava tudi z vsemi razpoložljivimi sredstvi pomagati usposobiti DC 16 za redno kulturno delovanje.

F. G.

Drago udobje

„Teško smo čakali, da dobi Ribnica hotel in bo tako rešeno vprašanje, kam s tujimi in domačimi gosti, ki obiščejo Ribnico. Zdjaj hotel imamo, kljub temu pa moramo še naprej iskati za goste sobe po vsej Ribnici.“ je potožil eden izmed ribniških turističnih delavcev.

Stirje gostje iz južnih krajev naše države so prišli na obisk k sinu, ki služi tu vojsko. Prenočiti so nameravali v hotelu, kjer pa so jim povedali, da jih bo to veljalo skupno 360 din. To je bilo za njih preveč. Zato so poskušali nekoga, da jim je priiskrbel prenočišče v zasebnih tujskih sobah.

Ribničani so letos dobili res lepe hotelske prostore. Cena z ozirom na udobje verjetno ni pretirana, res pa je tudi, da si bodo tako udobje domači gostje težko privoščili in da bo kljub hotelu še vedno povpraševanje po zasebnih tujskih sobah, ki so precej cenejše. Zal je pri nas še vedno tako - in bo verjetno vedno - da si bo moral pač vsak privoščiti le toliko, kolikor mu dopušča žep. Drugače bo šele takrat, ko bodo osebni dohodki večji, ti pa so odvisni od večje storilnosti, ta pa tudi od organiziranosti dela, sodobnih delovnih pripomočkov, delovnih izboljšav itd.

J. PRIMC

Sindikati skrbi za ozimnico

Delavci naročajo le sadje, zanimanje pa je tudi za premog - Krompirja dovolj doma

Na pobudo delovnih kolektivov v ribniški občini bo občinski svet Zveze sindikatov (ZS) tudi letos organiziral nakup ozimnice, predvsem sadja. Naročila bodo zbirali po delovnih organizacijah in jih nato posredovali občinskemu svetu ZS, ki bo nato naročil jabolka in hruške pri AGROKOMBINATU Krško.

Z delovnimi organizacijami se bodo potem dogovorili tudi, kako bodo sadje pripeljali do posameznih delovnih organizacij. Vsekakor bo treba to organizirati tako, da bodo prevozni stroški čim manjši in da bodo delovni ljudje res poceni prišli do ozimnice.

V delovnih organizacijah pa ni posebnega zanimanja za nakup krompirja, ker ga pridelajo dovolj v domači občini in ga zato ni treba dovažati od drugod. Več zanimanja

je za nakup premoga, vendar se o njegovi dobavi doslej sindikat še ni dogovarjal. Prej bi namreč morali v Ribnici urediti pri kaki delovni organizaciji, na primer pri trgovski, da bi prevzela nakup in prodajo premoga, verjetno vključno s prevozom premoga do kupca.

V Ribnici računajo na premog iz Kočevja. Vendar bodo morali z dogovarjanjem pohiteti, ker ima Rudnik v glavnem vse premog prodan, saj je povpraševanje po njem zaradi znane energetske stiske veliko.

PIJAČA MED DELOM

Zaradi vročine so po letošnjem kolektivnem dopustu v obratu konfekcije KRIM v Sodražici začeli dati delavkam osvežilne pijače, kot so limonada, deit ali podobno, kar imajo pač tisti dan v trgovini na razpolago. Dokler bo vročina, bo dobivala vsaka delavka po okoli 3 del pijače, ki jo točijo v dodatnem 10-minutnem odmoru, v eni izmen pred malico, v drugi pa po njej. Likarice pa tudi dobivajo od 5. avgusta dalje med delom po pol litra alpskega mleka, vendar bodo poslej one dobivale to pijačo stalno.

NOV ASFALT

V kratkem bodo v Ribnici asfaltirali Trubarjevo ulico. Pripravljalna dela so v glavnem že končana. Dela je naročila krajevna skupnost

RAČUNOVODSKA NOVOST

Računovodski biro bo delal v dosedanjih obliki le še do Novega leta. Potem bo to servis Samoupravne stanovanske skupnosti, za katero se zdaj opravlja posle. Seveda bo tudi potem opravljal posle za vse ostale dosedanje naročnike.

Pomoč Kozjanskemu

Zbrali 713.000 din

Za odpravo posledic potresa na Kozjanskem so v kočevski občini do 12. septembra zbrali 713.000 din ali 82 odstotkov načrtovanega prispevka. V planiranem znesku 865.000 din prispevka je namreč všteti tudi stanovanjski prispevek, ki ga v nekaterih občinah niso vnesli v načrt in so zato dosegli pri zbiranju denarja le navidezno boljši uspeh kot v kočevski občini. Izvršni odbor občinske konference SZDL je ocenil, da je sedanja akcija potekala v redu in da bo taka gotovo tudi prihodnja, ki bo predvidoma v začetku oktobra. Predlagali pa so, naj bi sestavili načrte za zbiranje prispevka na enakih osnovah za vse Slovenijo.

Letnijsko posestvo SNEŽNIK organizira vsako leto za otroke svojih delavcev v Strunjanu počitniško kolonijo. Letošnje, ki je bila konec avgusta, se je udeležilo 23 otrok. Otroci so se 10 dni učili plavati, popeljali pa so se tudi z barko do Pirana in Portoroža. (Foto: F. Brus)

DROBNE IZ KOČEVJA

GOBE - Gobarji so prišli na svoj račun, ko je po izdatnem dežju posilalo sonce. Več naberejo tisti, ki so pravi gobarji in poznajo več vrst žužnih gob, ne samo jurčke, lisice in parkeljčke. Gobar mora biti zgodaj zjutraj na delu, kajti mehanski gobarji pritiskajo iz vseh strani, napolijo iz Ljubljane. Domači gobarji prinesejo razen jurčkov, lisic ter pelit in rumenih parkeljčkov še rjave gozdne kukmace in bele travničke kukmace. Veliko je tudi dežnaric. Za tako vsestransko nabiranje mora biti gobar že večer in takih je v Kočevju veliko.

SREČA - Kuharska akcija „Antena kosilo“, ki izhaja v tedniku Antena, tudi Kočevja ni obšla. Pri 3. žrebanju je dobila gospodinja M. M. spominsko kuharico. Res, da ni veliko, brez nje pa ni mogoče kuhati, niti krotiti otrok pri pisanju domačih nalog. Mogoče bo drugič sreča kaj večja.

SADJE - Trznica je končno res dobro založena in dobi sadja vseh vrst, kar ti srce poželi. Malo manj pa je povrtnine. Za ozimnico se bo treba preskrbeti s sadjem. To bodo morali opraviti potrošniki sami, ker je trgovina zopet v prepiru s proizvajalci zaradi cen. Je pač obilna letina, pa so tudi „špetiri“ za večji zaslužek.

občan vprašuje medved odgovarja

- Po čem sklepaš, da bo kmalu zima?
- Ker pri Komunalni na veliko izdelujejo blokete za zidavo, medtem ko so imeli spomladi, na začetku gradbene sezone, stroj za izdelavo blokotov dolgo pokvarjen.

Pred praznikom

Program praznovanja letošnjega praznika občine Kočevje še ni dokončno sprejet.

Po sedanjem predlogu naj bi 27. ali 28. septembra odprli razstavo v Likovnem salonu. 2. oktobra bi bil že tradicionalni tek Kočevskega zbora po ulicah Kočevja, zvečer pa še kulturna prireditev. Kakšna bo ta prireditev, še ni dokončno določeno. Doslej sta dva predloga: drama, primerna za tak trenutek, ali pa kulturno-zabavna prireditev, na kateri bi nastopili znani igralci, recitatorji, pevci in humoristi.

Svečana seja občinske skupščine bi bila 3. oktobra. Nanjo bi povabili tudi delegacije sosednjih občin, porabne občine Dolina, domicilnih brigad, odposlance na Kočevskem zboru pred 31 leti iz območja občin Kočevje in Ribnica ter še nekatere.

Med praznovanjem bo več športnih prireditev, podeljene bodo letošnje Šeškove nagrade, godba na pihala pa bo imela koncert pri spomeniku. Po enem izmed predlogov naj bi v prazničnih dneh odkrili tudi spominsko ploščo kmečkim uporom na Kočevskem. Na tem območju je bilo namreč precej zelo obsežnih kmečkih uporov, spominskega obeležja teh dogodkov pa ni nobenega.

KEMIČNA PRAZNUJE

Letos praznuje kemična tovarna MELAMIN 20-letnico obstoja. 27. septembra bo svečana seja delavskega sveta, 28. septembra pa zbor delovnih ljudi, na katerem bodo pregledali prehojeno 20-letno pot, podelili pohvale zaslužnim članom kolektiva in nagrade tistim, ki so že 20 ali 10 let pri podjetju. Člani delovnega kolektiva pred praznikom urejajo okolico tovarne, pripravljajo svečano številko svojega glasila, organizirali bodo koncert moškega pevskega zbora za člane kolektiva in koncert godbe na pihala za javnost. Člani kolektiva bodo dobili tudi nove delovne obleke.

ČREPINJE IZ LONČARIJE

RUPE - Zamašene rupe na Dolenjevaškem polju in pa uničeni jezovi na Ribnici največ pripomorejo k vse pogostejšim poplavam. V desetih mesecih je bila nedavno že drugič velika, recimo največja, poplava na tem območju. Precej hiš je bilo poplavljenih, pod vodo so bili deli polja, ki jih doslej voda še nikoli ni prizadela. Škoda je velika, vse pa kaže, da bodo take poplave vse pogostejše. Podrobnejši pregled kaže, da med drugim povzročajo poplave podrti jezovi (jez v Založju) na Ribnici in mnoge, skoro povsem zamašene rupe na Dolenjevaškem polju. V rupah lahko najdemo vse mogoče stvari, celo štedilnike, vprežni voz, pločevinaste sode, žimnice, deske in trame, mnogo plastičnih vrečk in kdove kaj še vse. Nujno bo treba očistiti vse požiralnike, sicer bo Lončarija vedno pogostejše „plavalna“, polja bodo osiromašena...

VESELICE - Čas gasilskih veselice je v glavnem minil. V Lončariji sta bili dve, in sicer v Dolenji vasi 18. avgusta in v Prigorici naslednji dve nedelji. Zaradi slabega vremena so prigorški gasilci veselico ponavljali, zaradi česar je bilo pri njih dvakrat veselo, pa še poplavo so imeli vmes.

občan vprašuje medved odgovarja

- Zakaj predsedstvo občinske skupščine dobro dela, pa čeprav redkokaterega člana dobiš na občini?
- Ker imajo dobro „podpredsednico“, ki v odsotnosti ostalih sprejema vse stranke in rešuje vse zadeve.

KOČEVJSKE NOVICE

Krajevna skupnost Koprivnik v vojni

Tridnevne vaje odbora SLO pri KS Koprivnik in enot civilne zaščite so odlično uspele

V soboto, 7. septembra, zjutraj je dobil odbor za splošni ljudski odpor (SLO) pri krajevni skupnosti (KS) Koprivnik v kočevski občini obvestilo, da se na mejah zbirajo sovražnikove enote in da se je treba pripraviti na morebitno vojno.

Odbor SLO se je takoj sestal in začel priprave za morebitno vojno. Člani so pregledali in dopolnili načrte za tak primer. Člani enote Civilne zaščite (CZ) so bili v pripravljenosti. Pripadniki enote narodne zaščite so dobili vojaško obleko.

Sovražnik prekorači mejo

Popoldne in zvečer so prihajala obvestila, da se položaj na meji slabša, in končno, da so sovražnikove vojaške enote vdrle preko meje. Odbor SLO je določil še strožjo pripravljenost. Ves Koprivnik je bil zvečer v temi. Zatemnitev ni veljala le za vse stanovanjske hiše, ampak tudi za druge objekte.

Domačini, od odraslih do mladih in otrok, so sodelovali v raznih enotah SLO oziroma CZ. Hišne številke so prelepili s papirjem. Občestne table z imenom kraja so bile tudi preplepljene. Po asfaltni cesti in zgradbah so bile napisane parole, ki so pozivale na solidarnostni odpor proti sovražniku, h krepitvi enotnosti v odporu in k privržnosti ZK in predsedniku Titu.

Vaja v Koprivniku: stražar pred trgovino.

Položaj na bojiščih je postajal vse bolj kritičen. Sovražnik se je približeval Koprivniku...

...zato je štab SLO v nedeljo zjutraj izvedel mobilizacijo in razdelil članom enote narodne zaščite orožje. Nato je ta enota zavarovala s stražami pomembnejše objekte v vasi (trgovino, vodovod in štab SLO), kontrolirala dostope v vas in poslala v nekatere smeri patrle. Organizirane so bile tudi opazovalnice okoli vasi, da se ni mogel nihče neopažen približati.

Enote SLO in CZ so bile v pripravljenosti za delovanje, a so se njihovi pripadniki, ki niso bili že na raznih dolžnostih, zadrževali doma ali na določenih mestih.

Bombe na Koprivnik

Ob 11.30 je ena izmed opazovalnic sporočila, da se bliža sovražni helikopter, in kmalu nato, da je pristal. Enota narodne zaščite je šla takoj v akcijo in ga obkolila, a helikopter je ušel. Nato so pregledali okolico, če ni helikopter pustil kje sovražnih vojakov. Vendar naša enota ni odkrila ničesar.

Odbor SLO je medtem popisal zaloge hrane in drugega materiala. Odredil je, naj se ljudje oskrbe za daljši čas z vodo zase in živino. Zasegel je nekaj mopedov, da je z njimi vzdrževal zveze. Predvidel je nekatere ukrepe za primer zračnega napada in celo morebitno zasedbo Koprivnika ter umik odbora SLO in nekaterih enot v gozdove. Odbor SLO je oskrboval tudi partizanske enote, ki so se upirale sovražniku, in skrbel za njihovo namestitvev. Popoldne je organiziral za vaščane prikazovanje filmov o SLO.

V nedeljo, kmalu popoldne, je sovražnik bombardiral Koprivnik. Zažigalna bomba je zadela hlev. Bilo je tudi nekaj ranjenih domačinov.

Gasilci so pritekli, da bi pogasili ogenj. Tu je prišlo do prve in skoraj edine pomanjkljivosti. Gasilska brigada ni delala v redu. Tako je ta vaja pokazala, kje je pomanjkljivost. Vendar so se gasilci znašli in pogasili požar z ročnimi gasilskimi aparati in vodo.

Vaja v Koprivniku: sovražnika so pričakali napisi in parole, ki so pozivali k enotnosti in odporu.

Vaja v Koprivniku: čeprav so gasilcem pritekli na pomoč še člani narodne zaščite, gasilska brigada ni dala vode, zato so požar pogasili z ročnimi gasilskimi aparati in vedri z vodo. (Foto: Primc)

Nekateri so medtem reševali živino. Ekipa prve pomoči pa je obvezala dve „ranjeni“ mladinki in ju odnesla v ambulanto.

Zasedeni in osvobojeni

V nedeljo zvečer oziroma ponoči je sovražnik napadel Koprivnik in pregan partizanske enote. Z njimi se je umaknil tudi odbor SLO in enote CZ. Vendar so že v ponedeljek zjutraj partizanske enote skupaj z enotami SLO zasedle Koprivnik in odbor SLO je ponovno prevzel oblast.

Sovražnik pa se ni dal zlahka ugnati. Ponovno je bombardiral Koprivnik in ga nato napadel celo s tanki in samohodnimi topovi ter ga končno spet zasedel. Partizanske enote pa se tudi niso dale in so za sovražnikovim hrbtom spustile helikopterski desant. Sovražnik se nove-

AVTOBUS SO DOBILI

Koprivničani so zelo zadovoljni, ker so dobili avtobusno zvezo s Kočevjem. Avtobus vozi od 3. septembra. Uvedli so ga zato, da vozi učence višjih razredov osnovne šole v šolo v Kočevje. Ker pa avtobus ni poln, se ga poslužujejo tudi odrasli.

MLADI PRED KONGRESOM

Mladino kočevske občine bodo zastopali na 9. kongresu Zveze socialistične mladine Slovenije, ki bo v začetku oktobra. Lojze Bajt iz mladinskega aktiva NAMA, Vesna Metelko (gimnazija) in Stane Moritz (ITAS), kot gost pa še predsednik občinske konference ZMS Ivan Oberstar. Delegat zveznega kongresa ZSM Jugoslavije bo Peter Medved iz Agroservisa Združenega KGP.

Na nedavnem posvetu predsednikov in sekretarjev mladinskih aktivov so pregledali mladi dosedanje delo v aktivih in ga ocenili v luči priprav za oba kongresa. Dogovorili so se tudi za nadaljnje delo do kongresov. Razpravljali pa so še o programu dela občinske konference ZK.

Starešine na pohodu

Kljub poplavi je orientacijski pohod rezervnih vojaških starešin lepo uspel

Pri organizaciji pohoda so sodelovale še krajevne organizacije ZRVS Kočevje - mesto, Stara cerkev, Livold, Salka vas, Predgrad in Struge. Pri organizaciji in izvedbi pohoda pa je zelo veliko pomagala tudi skupina vojaških starešin iz ribniške vojaške enote.

Pohod je bil izveden v zelo težavnih pogojih, saj je prav v tistih dneh poplavila Rinža, ki je onemogočila pohod preko vseh mostov nad Kočevjem. Vaja je bila v Stari cerkvi in okolici, se pravi nad Kočevjem. Zaradi nenadnih poplav je bilo treba v zadnjem trenutku spreminjati progo pohoda, najti novo strelišče, preurediti oskrbo itd. Vse to je vodstvo pohoda hitro in uspešno rešilo.

Prav dobro so bile ocenjene še skupina 4 (Gregorič, Lapajne, Škulj, Campa, Osterman), skupina 8 (Meljo, Novak, Klarič, Savič, Sulman, Artač) in skupina 9 (Gruđen, Petrovič, Pantar in Komac).

Pri streljanju s pištolo na 20 m so bili najboljši: Peterlin in Česnik (30 krogov od 50 možnih), Rugelj in Kordiš (29 krogov), Remžgar in Platin (28 krogov) itd.

mu napadu ni mogel upirati in je zapustil Koprivnik, ki so ga spet zasedli „naši“.

V teh akcijah je reševal odbor SLO spet vrsto nalog, ki so se sprti pojavljale in za katere nam ne dopušča prostor, da bi vse opisali. Seveda je odbor SLO tesno sodeloval s partizansko enoto. Predvsem je skrbel za ranjence te enote, oskrbo enote, priskrbel vodiče zanjo itd.

Ocena: odlično

Vaje na območju KS Koprivnik je spremljalo tudi občinsko vodstvo SLO, ki je ocenilo, da je odbor SLO v Koprivniku ob vsakem času in v vsakem položaju uspešno reševal naloge. Posebno je pohvalilo izredno disciplino posameznikov, enot in vseh občanov. Tudi vodstvo partizanske enote je ocenilo delo odbora SLO Koprivnik kot odlično.

J. PRIMC

Vaja v Koprivniku: pripadnika enote za prvo pomoč rešujeta domačinko, ki je bila „ranjena“ med bombnim napadom na Koprivnik. (Foto: Primc)

Sindikati o življenjskem standardu

Koliko dodatka naj dobe zaposleni zaradi podražitev? - Sindikat naj poskrbi tudi za ozimnico, kurjavo in nakup šolskih potrebščin

O vprašanih življenjskega standarda v zvezi z zadnjimi podražitvami so se pogovorili na zadnjem posvetu predsedstva Zveze sindikatov občine Kočevje, ki so se je udeležili tudi delegati sindikalnih konferenc in osnovnih organizacij sindikata.

Prisotni so se strinjali s stališčem slovenskih sindikatov o povečanju vsote kalkulativnih osebnih dohodkov za 3 odstotke in da bi tega povišanja ne bili deležni vsi enako, ampak naj bi več dobili delavci z manjšimi osebnimi dohodki. Strinjali so se tudi z drugimi stališči. Menili so tudi, naj bi znašal naj-

manjši osebni dohodek 55 odstotkov povprečnega osebnega dohodka v Sloveniji v minulemu letu, in ne več le 45 odstotkov. To pomeni, da bi bil najmanjši osebni dohodek letos 1.331 din.

Ugotovili so, da je znašal v prvem polletju letos v gospodarstvu povprečni mesečni osebni dohodek 2.449 din. Zato so predlagali, naj bi denar za podražitev dobili zaposleni, ki prejemale mesečne osebne dohodke do 2.500 din, in sicer tako: tisti, ki imajo do 1.400 din osebnega dohodka (OD), naj bi dobili na račun podražitev 160 din dodatka; od 1.400 do 1.800 din naj bi bil dodatek 120 din; od 1.800 do 2.200 din OD dodatek 80 din in od 2.200 do

2.500 din OD dodatek 60 din. Poudarili so, da je to le primer kako naj bi razdelili draginski dodatek, delovne organizacije pa so pri tem dolžne upoštevati svoje možnosti in druge dejavnike; predvsem naj bi upoštevale pri dodatku tudi dohodek na družinskega člana.

Draginski dodatek ne bo v celoti rešil standarda zaposlenih, zato se Zveza sindikatov prizadeva, da bi tudi letos sindikati nabavili za člane ozimnico po najnižjih možnih cenah. Predlagajo, naj bi razen tega sindikat pomagal pri nakupu kurjave in šolskih potrebščin. Člani delovnih kolektivov naj bi v to odplačevali v mesečnih obrokih. Tudi občinski svet ZS se je odločil, da bo skušal pomagati pri nabavi ozimnice, kurjave in šolskih potrebščin v tistih delovnih skupnostih, ki tega ne bi mogle same urediti.

Kočevski upokojenci so letos organizirali že več izletov in sicer na Rab, v Škocjanske jame, Postojno, Pazin, Izolo in Lipico. V kratkem nameravajo še na Koroško. Na dosedanjih izletih jih je spremljal s harmoniko in fotoaparatom naš znani sodelavec Cveto Kriz. Prihodnje leto nameravajo upokojenci na 7-dnevni izlet po Nemčiji, kar bo veljalo vsakega 1.500 din. Na fotografiji: kočevski upokojenci so si 30. avgusta ogledali tudi Izolo in prireditev „Ribiški praznik“. (Foto: C. Kriz)

Skupno do toplote

Delavski svet kočevske kemične tovarne MELAMIN je 10. septembra ponovno proučil položaj v zvezi z oddajanjem pare zunanjim potrošnikom, odmev na svoj sklep o odpovedi ogrevanja in stališče IS občine o tem vprašanju. O vsem tem smo že poročali.

Člani delavskega sveta so podarili, da se zavedajo, da stanovanjci ne morejo biti pozimi brez ogrevanja, zato svoj sklep o odpovedi pare odgodijo oziroma podaljšujejo rok odpovedi. Hkrati pa zahtevajo, da se pospešeno rešuje vprašanje gradnje nove toplarne.

Delavski svet je naročil vodstvu podjetja, naj sodeluje pri reševanju ogrevanja in gradnje toplarne, vendar je hkrati opozoril, da MELAMIN ni edini odgovoren za dokončno rešitev ogrevanja in da je osnovni nosilec te akcije glede na sklep seje, ki jo je sklical občinska skupščina 15. aprila letos, Stanovanjsko podjetje Kočevje.

Stanovanjci v zgradbah, ki so ogrevane s paro iz MELAMINA, so veseli, da se zadeva z ogrevanjem ureja, zadovoljni pa seveda ne bodo, če se bo ogrevanje urejalo le na mnogih sestankih in na papirju, ne pa v resnici.

J. P.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja pri Trgovskem podjetju

PRESKRBA KRŠKO

OBJAVLJA
prosti delovni mesti:

1. KNJIGOVODJE,
2. PRODAJALCA TEHNIČNE STROKE.

Pogoji:
pod 1.: srednja šola, lahko tudi brez prakse;
pod 2.: šola za prodajalce tehnične stroke, v poštev pridejo samo moški.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrebnimi dokazili najkasneje v 10 dneh po objavi na naslov: Trgovsko podjetje „Preskrba“, Krško, odbor za medsebojna razmerja. O izbiri bomo kandidate obvestili v 10 dneh po preteku prijavnega roka.

PROSTO DELOVNO MESTO!

„KRKA“, farmacevtika, kemija,
zdravilišča
Novo mesto

IŠČE

ELEKTROTEHNIKA ZA ŠIBKI TOK
za delo operaterja – vzdrževalca v oddelku za procesno
tehniko.

POGOJI:

- končana srednja elektrotehnična šola,
- znanje angleškega jezika,
- 2 leti prakse,
- moški

Kandidate prosimo, da oddajo svoje pismene prošnje v ka-
drovski oddelek DO KRKA v Novem mestu, C. komandanta
Staneta 19 a, v 7 dneh od dneva objave.

PROSTA DELOVNA MESTA

Proizv. in trg. pod.
ZMAGA
Ljubljana, Mivka 25

OBJAVLJA

naslednja prosta delovna mesta:

1. KV TRGOVSKE DELAVKE ZA PRODAJALNO
OBUTVE V NOVEM MESTU, SOKOLSKA 3
2. VEČ ŠIVALK ZGORNJIH DELOV OBUTVE ZA ČEV-
LJARSKI OBRAT V MOKRONOGU

Pogoji:

1. ženska z ustrežno trgovsko šolo in določeno prakso;
2. KV ali PK šivalke oz. NK delavke, ki se želijo priučiti
Nastop dela možen takoj. Pismene ponudbe pošljite na upra-
vo podjetja.

PROSTO DELOVNO MESTO

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRO-
DUKTIVNOST DELA
NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

VODJE IZOBRAŽEVALNIH OBLIK

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- višješolska izobrazba pedagoške smeri in dve leti pedago-
ške prakse,
- smisel za vodenje in organizacijo oddelkov za odrasle,

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta. Nastop službe
takoj.

pravi naslov za denarne zadeve

tako meni najmanj 1 milijon 767 tisoč 112 ljudi:
toliko varčevalcev nam je v 130 poslovnih enotah
zaupalo 8 milijard 283 milijonov 692 tisoč dinarjev
dinarskih in deviznih sredstev

LICITACIJA!

Združeni zdravstveni dom Novo mesto-TOZD Zdravstveni
dom Krško razpisuje licitacijo za odprodajo naslednjih
osnovnih sredstev:

- 1 KOMBI
- 1 ZASTAVA 750
- 3 ZOBNE VRTALNE STROJE ZNAMKE UNIT
- 2 VISEČI FONTANI
- 1 APARAT ZA OBSEVANJE.

Odprodaja bo dne 24. IX. 1974 ob 8. uri za družbeni sektor
in ob 8.30 za zasebni sektor pri Zdravstvenem domu Krško.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ŠOLSKEGA CENTRA KRŠKO

(tehniška šola strojne in elektro stroke, poklicna šola kovi-
narske stroke, delovodska šola elektro in kovinarske stroke)

RAZPISUJE
NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA:

1. RAČUNOVODJA:
kandidat mora imeti ustrežno srednjo izobrazbo in nekaj
let prakse v ustrezni stroki;
2. ADMINISTRATOR:
potrebna srednja administrativna šola;
PONOVO RAZPISUJE MESTA:
3. UČITELJA ZA SLOVENSKE JEZIK – PROFESOR;
4. 2 UČITELJEV ZA STROJNIŠKE PREDMETE
– diplomirani strojni inženir;
5. 2 UČITELJEV ZA PREDMETE ELEKTRO-ŠIBKI TOK
– diplomirani inženir elektro stroke-šibki tok;
6. UČITELJA ZA MATEMATIKO IN FIZIKO – PRO-
FESOR;
7. UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO – PROFESOR.

Kandidati naj pošljejo prijavo in dokazila o strokovnosti ter
kratek življenjepis na upravo Šolskega centra Krško v 15
dneh po objavi razpisa.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Gradbeno podjetje
„NOVOGRAD“,
Novo mesto

razpisuje prosto delovno mesto

VODJE GOSPODARSKO-RAČUNSKEGA SEKTORJA

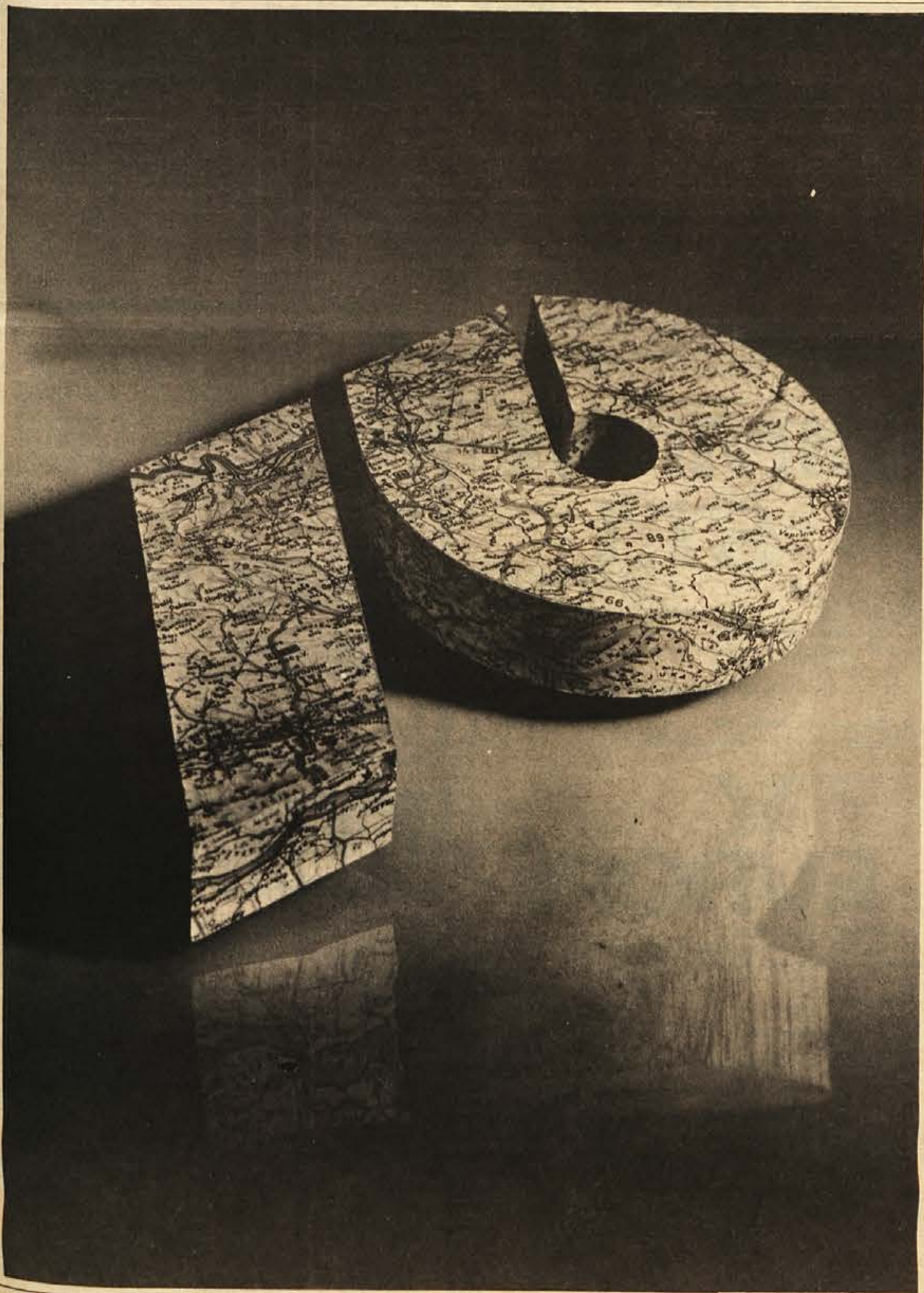
Pogoj za sprejem je

- visoka ali višja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 5
let delovnih izkušenj na enakem ali podobnem delovnem
mestu,
- srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 8 let
prakse na enakem ali podobnem delovnem mestu.

Kandidat mora imeti organizacijske sposobnosti ter družbe-
nopolitične in moralne kvalitete.

Razpis velja 15 dni po dnevu objave.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema uprava
podjetja.

Ljubljanska banka

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

ZDRAVNICA v Ljubljani išče dekle za varstvo dveh deklic. Možnost večernega šolanja. Ponudbe pod „Plačilo“.

TAKOJ ALI KASNEJE zaposlim za kovinska dela 1 ključavničarja, 2 nekvalificirana delavca in 2 vajenca. Plača po dogovoru oziroma po Uradnem listu SRS št. 18/74 itd. Za delavce iz oddaljenih krajev zagotovljeno stanovanje. Za eventualne informacije kličite na telefon št. 82-787. Ivan Tori, stroj. ključ., Mokronog.

FANTA za priučitev pekovske stroke ali pekovskega pomočnika sprejme takoj pekarna Omerzel v Krškem. Vsa oskrba v hiši.

GOSTILNA „Pri Križanu“, Gradac 83 v Beli krajini, išče kuharico in natakarico. Ponudbe pošljite takoj na gornji naslov.

STANOVANJA

TRICLANSKA DRUŽINA išče opremljeno ali neopremljeno sobo v Novem mestu ali okolici. Naslov v upravi lista (2273/74).

UGODNO PRODRAM trisobno stanovanje z dvema garažama in vrtom. Naslov v upravi lista (2275/74).

USLUŽBENKI iščeta neopremljeno sobo v centru Novega mesta ali najbližji okolici. Naslov v upravi lista (2280/74).

ISČEM opremljeno sobo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (2283/74).

MLADA DRUŽINA išče sobo ali enosobno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Naslov v upravi lista (2285/74).

NUJNO ISČEM dve opremljeni sobi v Sevnici v bližini sole (imam 7-letnega otroka). Osebnost ali pisarne ponudbe na naslov: M. K. 68250 Brežice, Trnje 44.

SAMSKEMU oddam opremljeno sobo s centralno kurjavo. Cesta herojev 33/a, Novo mesto.

MLAD ZAKONSKI PAR išče sobo in kuhinjo s souporabo kopalnice v Novem mestu ali okolici, po možnosti v Bršlinu. Naslov v upravi lista (2248/74).

NUJNO POTREBUJEM sobo s souporabo kopalnice ali garsonjero v Novem mestu, Brežicah ali Čatežu. Ponudbe pod „RESNA OSEBA“.

ODDAM opremljeno sobo s centralno kurjavo. Naslov v upravi lista (2256/74).

SOLIDNEMU moškemu oddam opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (2257/74).

Motorna vozila

PRODAM avto Škoda 1000 MB po delih. Tadić, Ragovo 3, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjenega fička, letnik december 1968, prevoženih 42.000 km. Možnost gariranja. Ogled vsako popoldne. Vidrih, Trdinova 34, Novo mesto.

NUJNO PRODRAM skoraj nov moped znamke Tomos na 4 prestave, prevoženih 3.000 km. Delno dam tudi na obroke. Naslov v upravi lista (2245/74).

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1968, registriran do konca 1975. Informacije na telefon 21-789.

PRODAM registriran fiat 850, bele barve. Karel Butara, Cerklje ob Krki 15.

FORD ESKORT, prevoženih 44.000 km, L. izvedba, metalik, četvero vrat, odlično ohranjen, prodam. Pezdirc, Kristanova 32, telefon 22-419.

PRODAM avto DKW. Golob, Lamutova 3, Novo mesto.

PRODAM škodo 1000 MB, letnik 1968. Erjavec, Trdinova 3, Novo mesto.

PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1969. Marjana Kozine 53, telefon 21-546.

POCENI prodam fiat 850, letnik 1969. Informacije v trgovini Lovce, Novo mesto, ali na telefon 21-569.

PRODAM zastavo 850 ali zamenjam za fiat 750. Andolšek, Vel. Bučna vas 48, Novo mesto.

PRODAM FIAT 1300, letnik 1968. Ogled vsak dan od 16. do 19. ure. Momčilo Miklič, Jerebova 16, Novo mesto.

ZELO ugodno prodam AMI 6, letnik 64. Jankovič Anton, CBE, nova hiša, Metlika.

UGODNO prodam VW kombi, starejši letnik, primeren za prevoz živine. Roblek Matija, Bašelj 32, Preddvor.

PRO DAM

PRODAM telico, brejo 6 mesecev. Naslov v upravi lista (2247/74).

PRODAM dele za Z 1300: motor, menjalnik, diferencial, šipe, stroho, pokrove (haube) in drugo. Bratkovič, Prečna 14, Novo mesto.

PRODAM večjo količino grozdja in jabolk. Alojz Murgelj, Jablan 30, Mirna peč.

UGODNO PRODRAM manjši kozolec dvojnik. Jože Gnidovec, Dol. Straža, n.h.

UGODNO PRODRAM dekliska in ženska oblačila in obutev, tudi jenske in zimske plašče ter hlačne komplete. Ogled zjutraj do 8. ure, med 13. in 15. uro ter proti večeru. Naslov v upravi lista.

UGODNO PRODRAM vinogradniško prešo, sod (1200 l) in traktorski trosilec hlevskega gnoja. Selak, Dobrava, Škocjan.

POCENI PRODRAM mlade pse volčjake. Šinko, Gor. Brezovica, Sentjernej.

PRODAM omaro za obleko, kombinirano omaro, električni štedilnik, kavč, otroško posteljico, mizo in tri viseče omarice. Ogled od 17. do 20. ure. Marija Gavzoda, Gotna vas 51c, Novo mesto.

PRODAM spalnico in kuhinjsko opremo. Janez Miklič, Stari trg 47, Trebnje.

PRODAM dobro ohranjen italijanski kombinirani otroški voziček. Ogled od 19. ure dalje. Atelšek, Trdinova 5b, Novo mesto.

UGODNO PRODRAM novo trajno žarečo peč za centralno ogrevanje enostanovanjske hiše z vgrajenim boilerjem za toplo vodo (Q=25000-35000 kcal/h). Alfnz Andreja, Hrastje 20, 68263 Cerklje ob Krki.

DOBRO ohranjeno kompletno spalnico z vzmetnimi vložki prodam ali zamenjam za grozdje, Milana Majcna 9, Novo mesto.

PRODAM dva kombajna Zmaj, 6 cilindrov, na nafto, širina kose 3 metre. Ivica Dehlič, Mala Paka pri Krasincu - Metlika.

ZARADI SELITVE ugodno prodam dvodelno omaro, peč na olje, delovni pult (1 m), in visečo omarico (1 m). Marija Cesar, Koštalova 28, Novo mesto.

PRODAM šivalni stroj Bagat. Naslov v upravi lista (2295/74).

PRODALI BOMO 500 kg mešanega grozdja. Kirm, Goriška vas 8, Škocjan.

PRODAM stiskalnico za grozdje na dvizni kamen, stajerski sistem, v dobrem stanju. Ogled vsak dan. Jože Može, Stopiče 4 pri Novem mestu.

PRODAM dobro ohranjen malo rabljen pletilni stroj znamke Singer. Naslov v upravi lista (2271/74).

UGODNO PRODRAM nova dvodelna balkonska vrata z roletom 140/270. Telefon (061) 783-151.

POSEST

V NOVM MESTU prodamo vseljivo dvostanovanjsko hišo, mavčna gradnja, vse podkleteno, sadovnjak (2500 m² idealna lega in dostop. Lahko tudi posamezno. Ogled in dogovor na Cesti herojev 41 v Novem mestu, pri tovarni Labod, od 21. do 28. septembra.

PRODAM HIŠO Z VRTOM pri Mokronogu (novejšo, petosobno, komfortno), takoj vseljivo. Hiša je primerna za stanovanje ali vikend. Ponudbe pod „LEPA LOKACIJA“.

PRODAM 8 arov zemlje na Bizeljškem, pripravljene za zasaditev vinograde, dovoz z vsakim vozilom. Zemlja je v obliki teras. Karel Mihelin, Nova vas 25, 68259 Bizeljsko.

VINOGRAD in zidanico na Lubnu (Uršna sela), primerno za vikend, ugodno prodam. Naslov v upravi lista (2199/74).

PRODAM gozd v Jagodniku, motorno kolo Puch 175, moped na tri brzine in novo peč za kopalnico. Franc Regina, Dol. Kamence 5, Novo mesto.

PRODAM hišo in njivo v Dol. Straži. Naslov v upravi lista (2264/74).

RAZNO

SAMSKI MOŠKI, nevezan, želim zaradi ženitve spoznati dobrostréno življenjsko spremljevalko, staro od 25 do 35 let. Ločenost, vdovstvo in en otrok niso ovira. Imam stalno dobro zaposlitev in svoje

stanovanje. Zenske, ki ste v slabih socialnih razmerah, zglasite se. Ponudbe imajo interesentke iz Slovenije, drugo po dogovoru. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „BODIVA SREČNA“.

METLIKI ugodno oddam delavnico (približno 60 m²), primerno za vsako obrt. Poleg je tudi dvosobno stanovanje. Naslov v upravi lista (2267/74).

POROČNI PRSTANI! - Ste v zadregi, kaj bi kupili za trajno darilo? Stopite k Otmarju Zidariču, zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PREKLICI

KAREL PILETIČ, Gradišče 10, Sentjernej, prepovedujem pašo in gonjo živine po travniku za mlino in v Zabrezju. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JANEZ GRGOVIČ, Dol. Maharovec 25, Sentjernej, prepovedujem pašo živine na travniku v Volavčah. Ta preklie velja enkrat za vselej. Kdor prepovedi ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

DANICA KREVS, Crmošnjice 3, Stopiče, opozarjam Ludvika Krevsa, st. Vel. Kal 11, Mirna peč, naj ne prodaja ali posoja mehničnega orodja in avtomobilov, ker sem solastnica. Prav tako opozarjam, naj ne govori neresničnih besed, sicer ga bom sodno preganjala.

VSE TISTE, kateri bi o meni in moji družini karkoli lažnivega govorili in nas obrekovali, bom sodno preganjala. Martina Zibert, Bela cerkev št. 9, Šmarješke Toplice.

JOŽE UDVANC, Mršiča vas, 4, 68310 Sentjernej, opozarjam, da na svojih parcelah v k.o. Mršiča vas, Ostrog in Gradišče, ne pustim delati kakršnokoli škodo. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

DIMNIK SCHIEDEL

JE OKROGEL, KAR DAJE TELE PREDNOSTI:

- odličan vlek zaradi najmanjše prostornine sten
- varnost obratovanja zaradi najmanjše kurilne površine
- enostavnost pri čiščenju

SCHIEDEL YUKAMIN

DIMNIK SCHIEDEL

IMA ŠAMOTNI VLOŽEK, ODPOREN PROTI KISLINI, ZATO JE:

- odporen proti ognju, ker je izdelan iz visoko kvalitetnih glin in šamotov,
- odporen proti kislini, ker šamotni vložek propuša kislino pod 2,5 %
- varen pred zasajevanjem in zakislevanjem, ker je šamotna cev odporna proti kislini in vlagi,
- temperaturno obstojen, odporen proti pritiskom in plinotesen, ker je sistem izredna konstrukcijska rešitev.

DIMNIK ŠT.1

DIMNIK SCHIEDEL

S ŠAMOTNIM VLOŽKOM JE MONTAŽNI DIMNIK IN JE:

- varčen zaradi hitre in enostavne montaže,
- varen pred ognjem, ker je večplastne konstrukcije s tesnimi fugami,
- varčen pri prostoru, ker je natančno izmerljiv in funkcionalen
- varčen pri ceni, ker je trajen in ga je mogoče hitro montirati in ima do 40 % boljše izgorevanje.

V EVROPI

SCHIEDEL-YU-KAMIN

PROIZVAJA, PRODAJA, MONTIRA, UVAŽA in IZVAŽA GRADBENO PODJETJE „GRADNJA“, ŽALEC, v kooperaciji s

CINKARNO Celje, telefon 71-783, 72-227.

Prodajna mesta:

- KZ KRKA NOVO MESTO
- MERCATOR-TRGOPROMET KOČEVJE
- TRGOVSKO PODJETJE SEVNICA
- PRESKRBA KRŠKO
- TRGOVSKO PODJETJE RADEČE
- GG BREŽICE
- JELKA RIBNICA
- GIP Beton - Zasavje, Zagorje
- trgovina z gradbenim materialom na veliko in malo
- Prodajalna SEVNICA v Sevnici
- Prodajalna LITIJA v Litiji.

OBVESTILA

STRANKE OBVEŠČAM, naj dvig-

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta, starega očeta in tasta

ALOJZA HRENA

upokojenca - koroškega borca

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in pokojnika spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo dr. Zakrajškovi, zdravstvenemu in strežnemu osebju novomeške splošne bolnice - oddelku za pljučne bolezni, ki so mu med hudo boleznijo lajšali bolečine. Zvezi prostovoljcev - borcev za severno mejo Novo mesto, občinskemu odboru Zveze borcev NOV Novo mesto ter vsem za izrečeno sožalje.

Hčerke z družinami

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega sina, brata in strica

LOJZETA VOVKA

Šmarjeta 19

se iskreno zahvaljujemo vsem znancem in prijateljem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala kolektivu Krke in Laboda ter gasilski ekipi Šmarjeta in vsem, ki so nam izrekli sožalje in zasuli pokojnika s cvetjem in vencem.

Zaljujoči: oče in mama, brata Tone, Franci in sestra Minka z družinami ter drugo sorodstvo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Anica Longar iz Čečelnice - Jolando, Vida Stanjevič iz Vavte vasi - Katarino, Anica Lužar iz Govejega dola - Katjo, Jožica Junč iz Gornjih Kamenc - Matejo, Ana Majerle s Tuševega dola - Boštjana, Zdenka Gorenc iz Spodnjih Vodol - Natašo, Ana Radčej iz Brestanice - Simono in Sonjo, Marija Gosenca iz Radovice - Jožeta, Marija Zvab iz Dolenje vasi - Andreja, Terezija Flajs iz Brezja - Igorja, Ivanka Grdun iz Balkovcev - Tomaža, Klotilda Anžlovar iz Dolnjih Sele - Klotildo, Marija

Fabjan iz Gradišča - Natašo, Jožica Koncilja z Dvora - Jadranko, Ana Popit iz Mirne - Tomaža, Marijana Zunič iz Črnomlja - Jernejo, Jožica Cimerman iz Dobravice - dečka in Stefka Molek iz Trnovca - dečka. - Cestitamo!

UMRLI SO

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici umrli: Stjepan Kleščič, kmet iz Kladija, star 67 let; Slavko Bromšč, delavec iz Anž, star 48 let; Andrej Pavlič, upokojenec iz Dobove, star 79 let; Jože Pirč, kmet iz Lomnega, star 71 let.

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: Ciril Čelič, Vinko Kebeč in Anton Petrina, člani Kovinarja Novo mesto; Alojz Drab, Slavka Dular, Peter Bračko, Viktor Vidmar, Pavel Kirm, Alojz Novak, Alojz Knafeč, Marjan Barbič, Mihaela Skulj, Jože Pust in Martin Erjavec, člani IMV Novo mesto; Nežka Drčar, Jelka Golobič, Jelka Ilič in Mira Bibič, članice SDK Novo mesto; Malči Cujnik, Ana Mikec, Angel Blatnik, Ivanka Civič in dr. Jurij Cepuder, člani Splošne bolnice Novo mesto; Janez Fink, član Novomontaže Novo mesto; Janko Dobovničnik, Martin Može, Anton Drčar, Evstahij Janežič, Stefka Kranjčević, Franc Ilijaž, Maerin Ajdišek, Jože Kralj, Marija Jereb, Pepca Gajič, Jože Mežnar, Franc Krakar, Jože Zabukovec in Zdenka Pust, člani Novoteksa Novo mesto; Ivan Petan, Alojz Gričar, Franc Petan, Jože Pavlič, Jože Gorenčič, Mirko Dragman, Andrej Strajnar, Franc Krušič in Ana Sluga, člani Novolesa Straža; Stane Kozan, Jože Levstik in Martin Ajdišek, člani G. G. Novo mesto; Leopold Krevs, član Novograda Novo mesto; Alojz Peskar, član Marjanca Zoran, Janez Gabrijelčič in Branka Matkovič, člani Pionirja Novo mesto; Alojz Mihalič, upokojenec iz Novega mesta; Franc Gal, Ivan Kaps in Jožica Klobučar, člani Vodne skupnosti Novo mesto; Branko Vovk in Bogdan Avbar, člani DBH Novo mesto; Slavko Ljubli, član Gorjancev Straža; Alojz Mihalič, upokojenec iz Novega mesta.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVI TELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzica Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jeke, Vlado Silvester, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Milan Markelj, Janez Pezelj, Branko Podobnik, Jože Primc, Jože Splichal (urednik - riloje P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Fotoreporter Sandi Mikulan, oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrezná druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stoipcu 45 din, 1 cm na določeni strani 68 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 90 din. Vsak mali oglas do 10 besed 17 din, vsaka nadaljnja beseda 1,50 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 6 od 1.1.1974 - Po menju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelom: CZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 20.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 19. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Med sovjetski centralni sovhozniki v Sovjetski centralni Aziji. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Janez Gregorčič: Trsničarstvo na Primorskem. 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Z ansambлом Jožeta Kampiča. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 18.50 Človek in zdravje. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Glasbeni nokturno. 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah.

Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Dušan Terčelj: Priprave za trgatve. 12.40 S tujimi pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute za ansambлом Pavla Kosca. 20.00 Stereofonski operni koncert. 22.15 Popevke se vrstijo.

radovedneže. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 Loto vrtljak. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana. 22.15 S festivalov jazz.

»Dolenjski list« v vsako družino

TOREK, 24. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo: Od šuma do tona. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milena Jazbec: Priprave za sajenje sadnega drevja. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 „Na poti s kitaro“. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute za ansambлом Henčka Burkata. 20.00 Lahka glasba slovenskih avtorjev. 22.15 Od popevke do popevke.

SREDA, 25. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za mlade

RADIO SEVNICA

SOBOTA, 21. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Franc Glazar: Seminar za kmete - lastnike gozdov. 12.40 Čez travnike in polja. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute za ansambлом Borisa Kovačiča. 20.45 „Vesela jesen“. 22.20 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 22. SEPTEMBRA: 8.07 Radijska igra za otroke - R. Dobrovinski - V. Hrustaljeva: Veseli muzikant. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 14.05 Humoreska tega tedna - S. Lenza: V imenu duha. 16.00 Radijska igra - Grigorescu: V ringu. 17.05-19.00 Nedeljsko športno popoldne. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Jazz za vse.

PONEDELJEK, 23. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.40 Z velikimi zabavnimi orkestri. 11.00 Poročila -

CETRTEK, 26. SEPTEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Energije primanjkuje. 10.15 Po Talijinih poteh - 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Stanko Pleterski: Ali so turisti kmetu škodljivi ali koristni? 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Z ansambлом Franca Puharja. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 „Vrtljak“. 17.50 Človek in zdravje. 19.00 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Popevke in plesni ritmi.

RADIO BREŽICE

CETRTEK, 19. septembra: 16.00-16.30 Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki, Nove plošče RTB; 16.30-17.00 - Aktualnost tedna, Mala šola avtomobilizma, obvestila in reklame; 17.00-18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami.

SOBOTA, 21. septembra: 16.00-16.30 - MALO ZA VAS - NEKAJ ZA VSE; 16.30-17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja; 17.00-17.30 - Kronika, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam, Za naše najmlajše; 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m. **NEDELJA, 22. septembra:** 10.30 - Domače zanimivosti; - Še bomo pomagali prebivalcem Kozjanskega - reportaža z obiska v Kostrivnici; - Za naše kmetovalce: Iz dela TOZD Kooperacija Agrarje Brežice; - Mitja Guštin: Sprehod skozi Posavski muzej; - Obvestila, reklame in spored kinematografov; 12.00-14.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 24. septembra: 16.00-16.10 - Napoved programa in srečanje z ansambлом Zvonka Ortana; 16.10-16.30 - Poročila, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici; 16.30-17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled; 17.00-18.00 **MLADI ZA MLADE.**

CETRTEK, 19. AVGUSTA: - 8.10 TV V SOLI (Zg) - 9.35 FRANCOŠČINA (Bgd.) - 18.05 OBZORNIK (Lj) - 18.20 SVET V VOJNI - serijski film (Lj) - 19.10 MOZAIK (Lj) - 19.15 PO SLEDEH NAPREDKA (Lj) - 19.45 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.50 CIKCAK (Lj) - 20.00 TV DNEVNIK (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 KAM IN KAKO NA ODDIH (Lj) - 20.40 J. Mach: MAVRICA - nadaljevanje in konec (Lj) - 21.10 CETRTKOVI RAZGLEDI: Goričani - 21.40 GLASBENI NOKTURNO: Trio Georgea Mycocka (Lj) - 21.55 TV DNEVNIK (Lj)

PETEK, 20. AVGUSTA: - 8.10 TV V SOLI (Zg) - 10.50 ANGLEŠČINA (do 11.25) (Bgd.) - 14.10 TV V SOLI - ponovitev (Zg) - 15.45 ANGLEŠČINA - ponovitev (do 16.20) (Bgd.) - 18.05 OBZORNIK (Lj) - 18.20 ČOKOLADA - oddaja iz serije Bistrootki (Lj) - 18.50 MOZAIK (Lj) - 18.55 SREČANJE OKTETOV 74 (Lj) - 19.25 TV KAŽIPOT (Lj) - 19.45 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.50 CIKCAK (Lj) - 20.00 TV DNEVNIK (Lj) - 20.25 TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR (Lj) - 20.30 PROPAGANDNA BARVNA REPORTAŽA (Lj) - 20.35 3-2-1 (Lj) - 20.45 STRASTNA PRIJATELJA - celov. film (Lj) - 22.15 TV DNEVNIK (Lj)

SOBOTA, 21. AVGUSTA: - 9.30 TV V SOLI (Bgd) - 12.00 TV V SOLI (do 13.00) (Sar) - 15.55 NOGOMET OFK BEOGRAD: ČELIK, prenos (Bgd) v odmoru REZERVIRAN ČAS - 17.45 AKTUALNA ODDAJA (Lj) - 18.00 OBZORNIK (Lj) - 18.15 DISNEYEV SVET - barvna oddaja (Lj) - 19.15 MODA ZA VAS - barvna oddaja (Lj) - 19.15 KAJ POČNEMO OB NEDELJAH (Zg) - 19.45 BARVNA RISANKA (Lj) - 19.50 CIKCAK (Lj) - 20.00 TV DNEVNIK (Lj) - 20.25 TEDENSKO NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.35 VESELA JESEN 74 - prenos (Lj) - 21.35 BARVNA PROPAGANDNA ODDAJA (Lj) - 21.40 COLUMBO - serijski film (Lj) - 22.45 TV DNEVNIK (Lj)

NEDELJA, 22. SEPTEMBRA: 9.15 E. Zola: V kipečnem loncu - barvna TV nadaljevanka (Lj) - 10.15 Ljudje in zemlja (Lj) - 11.15 Mozaik (Lj) - 11.20 Otroška matineja: Družina Smola, Po neznan delti, barvna filma (Lj) - 12.15 Poročila (do 12.20) (Lj) - Nedeljsko popoldne:

Ansambel Štirje kovači, Svetovni rekord v potapljanju (Sa), rokomet Borac: ČZ. Za konec tedna (Lj) - 18.00 Propagandna oddaja (Lj) - 18.05 Poročila (Lj) - 18.10 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) - 18.20 Hiša - celovečerni film (Lj) - 19.45 Barvna risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Tedenski zunanje-politični komentar (Lj) - 20.30 3-2-1 (Lj) - 20.35 Večer z igralcem (Bg) - 21.35 Mesta: Kragujevac (Lj) - 22.00 Športni pregled (Jrt) - 22.35 TV dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 23. SEPTEMBRA: 8.10 TV v soli (Zagreb) - 9.30 TV v soli (Beograd) - 14.10 TV v soli - ponovitev (Zagreb) - 15.30 TV v soli - ponovitev (Beograd) - 16.45 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 17.05) (Beograd) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Po neznan delti - barvni film (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mladi na obali - barvna oddaja za JRT (Lj) - 19.30 Sola in starši - aktualna oddaja (Lj) - 19.45 Barvna risanka (Lj) - 19.50 Cikcak (Lj) - 20.00 TV

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE
Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Ljiljana Vrančić iz Domaslova - Teo, Marta Vajdič iz Brestanice - Majo, Greta Geč iz Sevnice - Urško, Dobrinka Močan iz Samobora - dečka, Anica Pankovc iz Kladja - dekllico, Stefanija Jenc iz Križev - dečka, Justa Rajterič iz Orešja - dekllico, Magda Fuks iz Arčič - dečka, Antonija Švaiger iz Šentlenarta - dečka, Jožefa Gramc iz Kraške vasi - dekllico Katarina Curman iz Samobora - dečka, Cvetka Šikoronja iz Senkoveca - Bojana, Nada Žalac iz Brežic - dekllico, Danica Kuhtič iz Samobora - dečka, Stjepica Višek iz Ladača - Tomislava, Vladka Orel iz Brežic - dekllico, Majda Bohorč iz Dobrave - dekllico, Biserka Šufaj iz Otruševca - dečka, Jožica Štefanič iz Dol. Pirošice - dečka, Marija Paunović iz Bregane - dečka, Ružica Petek iz Klanjca - dekllico - CESTITAMO!

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ivo Pirkovič: o svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

Neskov stari oče, tesar češkega rodu, se je rodil v Krapinskih Toplicah. Pozneje je kupil dom v Bjelovaru, ga prodal in se preselil v Zagreb. Njegov sin Adam, čevljar po poklicu, se je priženil k Zajčevim v Dragi. (Temelji tega doma leže pod tlakom sedanje avtomobilske ceste.) Z ženino do tista si od nekega Beleta kupila pri mostu onkraj reke kajžo s tremi hektarji zemlje, od tega polovico gozda.

Brodniške čolne si je Nesk tesal sam. Včasih je kateri tudi priplaval po Krki, včasih so mu katerega pripeljali partizani. Prvo zimo, mogoče v decembru, je prestregel na reki težak čoln, na katerega je lahko nalagal tudi vozove s tremi do štirimi tonami tovora. Čoln je ušel z otoškega gradu. Graščak si je bil dva taka čolna zvezal z legnarji in pokrnil s podom, kakor so delali na Krki čolnarji že v Valvasorjevih časih. Italijani so grajsko vodno vozilo presekali, enega od čolnov uničili, drugi pa jim je ušel in ga je ujel brodnik v Dragi.

Partizanski brod ni bil privezan na vrv, kakor so drugi. Nesk se je moral z mačkom vlačiti od pilota do pilota. Vozil je največ vinogradnikom kolje in gnoj in v jeseni pridelek z Vinjega vrha. Samo Fabjanu, po domače Blaževcu, iz Gradišča je v trgatvi prepeljal osemnajst lajt grozdja. Partizane je vozil samo ponoči; nekoč v pozni jeseni tudi ranjence iz Bele krajine ali morda celo jetnike po strahoviti bitki na Suhorju. S potniki in tovori ni imel nikoli nobene nezgode, sam pa je večkrat padel v vodo. Belogardisti in domobranci so mu deset čolnov sesekali in enega spustili po

vodi. Že proti koncu so mu dva odpeljali Nemci, tistega težkega z Otočca in enega lažjega, ki so mu ga bili nekoč pripeljali partizani. Sam je sovravnikom vedno ušel, potem pa je našel doma vrata vlomljena in hišo oplenjeno. Nekoč so mu iz kleti ukradli tri stote jabolk in iz maščevanja zasuli klet s snegom.

Tudi na drugih mejah osvobodjene šentjernejske republike so stale partizanske straže. Tista na Mokrem polju je pregledovala tudi civilno pošto, ki so jo iz Novega mesta prinašali na prošnjo poštarjev naključni popotniki. Pisma je z rdečim svinčnikom označevala s „cenzurirano“ in puščala naprej v oku-irani Šentjernej.

Osvobodeno ozemlje so partizani nenehoma kontrolirali. Legistični kaplan Nande Babnik je v svojo kroniko 24. maja 1942 v Šmihelu zapisal, da so „v manjših patrolah stalno na celotnem terenu med Brusnicami in Sv. Križem (Podbočjem). Pojavljajo se iznenada ob vsakem času.“ (Babnikov arhiv.)

LJUDSTVO PREVZEMA OBLAST

Civilna oblast prehaja v zgodnji pomladi 1942 na oživljene ljudske odbore Osvobodilne fronte. Nov krajevni odbor za širši orehovski teren so ustanovili 25. maja, ko je na velikem ljudskem zborovanju pri Frankovih v Hrastju govoril novi sekretar, mizarski mojster Martin Pavlin iz Gorenje Stare vasi. Odbornike je dala vse Gorenja Stara vas. Za predsednika so izbrali mizarskega mojstra Ja neza Kosmača, kmet Alojz Učjak

Rantljevec je prevzel skrb za gospodarska vprašanja in preskrbo vojske s hrano, Janez Škof je postal propagandist, Janez Zidarič-Kramarjev pa obveščevalec. Predsednikov sin Jože je opravljal kurirske posle.

Za ožje potrebe Orehovice so postavili poseben odbor s sekretarjem učiteljico Otilijo Škrbec, vojaškim referentom Francem Pavličem, po domače Pavcem, intendantom Antonom Kovačičem-Kušmanom in obveščevalcem Stankom Zagorcem-Čičetom.

Vsaka vas je imela svojega zaščitnika in obveščevalca: Zapuže Stanka Kozelja, Praproče Franca Bobiča, Loka Karla Potočarja itd. Poročila s terena je zbiral orožnik Jože Tisu in oddajal Jožetu Franku v Hrastje, Franko pa izročal bataljonskemu štabu. Odbori v tej sestavi so ostali do srede septembra, ko so Italijani oborožili prve belogardiste, pobrane iz ječ, in jih poslali proti osvobodilni vstaji.

Za varnost naselij so ljudski odbori organizirali civilne vojaške straže. V Orehovici sta ponoči od šestih zvečer patroljirala po cestah dva vaščana, podnevi eden strajal v zvoniku. Stražarska služba je bila obvezna za vse vaščane. Legitimirati so morali vsakega tujca ali sumljivega človeka. Brez prepustnice, ki so jih izdajali rajonski in krajevni odbori, ni smel nihče v Šentjernej, kjer so partizani oblegali italijansko posadko. Težave so bile z orožjem; v Orehovici, Gorenju Stan vasi in na Loki so vaške straže uporabljale lovške puške. Kjer ni bilo civilnih vaških straz, kot na primer na Gorenjem in Dolenjem Mokrem polju, so pazili na vse, kar se je dogajalo, domači obveščevalci. Rajonski in krajevni odbori so vsak večer pošiljali po vaseh po dva človeka, ki sta nadzorovala straže.

Ko je bataljonsko poveljstvo z drugo četo tabobil na Kiri, v Mihovem ali v sosesčini, je bila vaška stražarska služba v Cerovem logu poostrena. Stalna straža je stala na Škofovem hribu na zahodni strani vasi in na severnem robu „prežeškega gaja“. Od tam je nadzorovala obe cesti, ki prihajata v vas od Orehovice in Vrhpolja. Oborožena s staro vojaško puško na en sam naboj in s klučko namesto kopita se je menjavala vsaki dve uri. Komandir Franc Miklavčič, rejenc pri „Drnovških“ (pozneje je padel), je razporejal vaške obveznike.

Straža je pregledovala potna dovoljenja in sumljive ljudi aretirala. Na nevarnost je vaščane in partizane opozarjala s strelom in se umaknila v gozd.

V Mihovem so bili v vaški straži večinoma skojevci, med njimi le redke starejši človek. Vaščani so bili po večini že v gozdovih. Straža je s staro avstrijsko vojaško puško manliherico in enim samim saržerjem nabojev ponoči in podnevi strajala na Penčvrhu nad cesto, ki pelje iz Vrhpolja v Cerov log. Ko je Rudi Pirkovič s svojjo patroljo 19. maja pripeljal v Mihovo zaplenjeni poštni avtobus, je bila na Penčvrhu že stalna straža.

Še isti ali morda drugi dan, 20. maja, so mihovski stražarji lovili po domačih gmajnah blaznega človeka, ki se je branil s sekiro. Zvezali so ga in ga na ukaz vrhpoljskega vaškega zaščitnika Jožeta Hudoklina-Jerneckovca v Srobotniku pod Stražnikom predali partizanski patrolji.

V bataljonskem štabu so nesrečnika Jožeta Mraka iz Gabrja že poznali. Pred dnevi ga je patrolja s pajdašem, doma prav tako iz Gabrja, pripeljala v bataljon z obtožbo, da sta z grozljivimi pismi v imenu Osvobodilne fronte izsiljevala od ljudi velike vsote denarja, ki so ga morale žrtve prinašati na ukazano mesto. Pajdaš je bil ustrejen, Mraku pa se je od strahu omračil razum. Partizani so ga 22. maja poslali v bolnišnico v Novo mesto, kjer so ga Italijani aretirali. Vso pot v mesto je zmedeneč rjul: „Smrt fašizmu, svoboda narodu!“ in mi prenehal, tudi ko so ga karabinjerji in bolničarji v prisilnem jopiču peljali v umobolnico na Studencu.

DAVKI

Posebno poglavje so davki na osvobojenih ozemljih. Izvršni odbor Osvobodilne fronte je že v pozni pomladi 1942 s posebno odredbo določil osnovno načelo, da mora vsak prebivalec osvobodjenega ozemlja plačevati „taks“, in to od dohodka svojega dela in od imetja. Tako so morali, po neki listini od 26. junija 1942, v stičensko-struškem okrožju plačevati veliki posestniki deset odstotkov od svojih čistih zemljiških dohodkov, srednji kmetje sedem, mali kmetje štiri, bajtarji en odstotek, a še tega samo prostovoljno. Svetokriški (podbočenski) krajevni odbor je v tistih časih zbral vsak mesec okoli 7.000 lir „taks“.

„Dobrega predsednika imamo“

Ivan Mohar iz Grčaric je med tistimi vaščani, ki so se najbolj zavzemali za gradnjo vodovoda, čeprav ima svoj hidrofor. Dolga leta je bil predsednik krajevne skupnosti Grčarice, zdaj, po združitvi krajevnih skupnosti na dolnjem območju občine, pa je predsednik vaškega odbora. Dela v mnogih organizacijah in organih. Ni mu škoda ne časa ne potov za skupne vaške zadeve, za razvoj kraja in krajevne skupnosti. Za svoje vsestransko delo je dobil pred dvema letoma priznanje OF, letos pa se priznanje Lončarije.

Domačini pravijo o njem: „Dobrega predsednika imamo. Če se v kakšno stvar zapleče, ne odneha, ampak jo izpelje do konca. Tako prav zdaj složno gradimo vodovod.“

Ivan Mohar, ki je zaposten kot manipulant pri ZKP Kočevje — TOZD Grčarice, pa pravi o vaščanih: „Ljudje so dobri, zavzeti za napredek kraja in pri delu složni. S takimi ljudmi se da vse doseči, napraviti mnogo koristnega. Treba jih je le prav in pošteno prikazati, pa bodo vedno razumeli, kaj je treba storiti.“

„Mohar ima pred očmi en cilj: blaginjo vseh vaščanov. Vedno izhaja iz misli, kaj in kako bi skupno prispevali k boljšemu življenju in delu v krajevni skupnosti ali v delovni organizaciji.“ pravijo domačini. On pa dodaja:

„Človek ne sme gledati le na svoje potrebe, svoj zaslužek, svojo korist, ampak tudi na blaginjo vasi, skupnosti. To ljudi združuje, jih dela složne, poštene, jih plemeniti.“

Se nekaj misli Ivana Moharja o nekaterih sodobnih vprašanjih:

„Demokracije je pri nas včasih preveč, saj meji ponekod že na neodgovornost. Če bi vsak dobro opravljal delo, potem ne bi prišlo na primer do nedavne hude železniške nesreče v Zagrebu. Naši ljudje preveč vedo le za svoje pravice, premalo pa za dolžnosti.“

„Samoupravljanje je prav, da je delavsko. Vendar smo delavci še prešibki, premalo vemo, da bi lahko zahtevali od vodilnih večjo odgovornost. Danes je vodilni lahko vsega oproščen, ker nismo zrasli, da bi ga kontrolirali.“

„Odgovornosti ne bi ločili na večjo in manjšo glede na položaj, ki ga kdo zaseda. Vsak mora biti odgovoren za svoje delo! Res pa je, da je odgovornost izobražencev, ki več vedo, tudi večja.“

„Neupravičeno bogatenje bi morali tudi bolj dosledno raziskati. Nisem še slišal, da bi bilo javno povedano, da je ta ali oni res neupravičeno obogatel. Akcija o neupravičenem bogatenju bi morali dosledno izpeljati. Mi pa smo se v začetku zagnali, zdaj pa je vse tiho.“

„Sestanki bi morali biti kratki, jasni in ne preveč pogosti. Več časa moramo porabiti za delo, ustvarjanje in manj za govorjenje. Naši sekači neradi pridejo na sestanek, ker so plačani po učinku in zaradi sestankov S svojim delom, prizadevanjem za napredek kraja in za boljše odnose med ljudmi nam je Ivan Mohar lahko vzgled, kakšen naj bo današnji, novi, socialistični človek.“

JOŽE PRIMC

TUDI V KARLOVCU: NA SEJAH BREZ DIMA

Kot poročila KARLOVČKI TJEDNIK, so se tudi člani občinskega komiteja Zveze komunistov v Karlovcu odločili, da bodo posnemali primer tamkajšnjega občinskega sindikalnega sveta. Na sejah tega partijskega vodstva poslej ne bodo več kadili, bo pa zato na sejah več krajših oddihov, da kadilci ne bi bili prikrajšani. Tudi takrat bodo kadili izven prostora, v katerem bo seja.

Zgledi iz Brežic in Trebnjega torej vlečejo; morda se podobne sklepe sprejemali medtem še kje — če pa jih še niso, bi bilo prav, da bi jih. Pri tem se spominimo napisov, s katerimi se bora proti razvadi kajenja npr. na Poljskem. Tam so razobesili v vseh javnih prostorih velike pozive: „Ne kadite — tukaj živijo ljudje!“

Iz vroče Afrike se je preselil v hladnejše podnebje. Kar ugaja mu, saj tudi zimo preživi zunaj. Dve leti stari zlati fazan je okras Jurečičeve domačije. (Foto: Boštjan Krže)

Zlati fazan ne živi samo v Afriki

Pri Jožetu Jurečiču v Velikem Mraševem, gojitelju ptic

Zlati fazan, ptica, ki domuje v Afriki, je v Sloveniji zelo redka. Pa vendar ga lahko vidimo tudi na Dolenjskem. Pri Jožetu Jurečiču v Velikem Mraševu ni doma samo zlati fazan, temveč cela jata ptic.

Jerebice in fazane gojim že od 1964. Gojim jih za lovske družine, in to okoli 600 na leto. Na to me je nagovoril tovariš Čop iz Ljubljane, ki je hotel, da bi tu zrasla večja farna. Vendar pa sam ne morem več gojiti take množice ptic, zato jih zdaj gojijo več na Krški gori. Tam sem kupil tudi zlatega fazana. Doma ga imam samo za okras, razmnoževati ga ne mislim. Najbolj zanimiv je, ko se našopiri. Raznobarvno perje raztegne tako, da se glave sploh ne vidi. Poskušal sem že prešteti, koliko različnih barv ima na sebi zlati fazan, pa mi ni uspelo.

Jože Jurečič

Sam tudi lovec in ribič. Gospodar lovske družine Veliki Podlog sem od leta 1945. Moj prvi lovski plen pa je bil zajec, ki sem ga ustrelil, ko mi je bilo šest let. Za ta podvig sem iz-

maknil puško italijanskim karabinerjem. Prvega srnjaka sem podrl leta 1923.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

Res ima Jože Jurečič v svoji pred-sobi dokaze za svoje lovske sposobnosti. Lovskih trofej (od rogov do nagačenih ptic) je toliko, da bo moral nehati streljati, ali pa bo moral razširiti predstobo. Za obešanje namreč že zdaj ni več prostora.

NA LOVU SE JE PONESREČIL

10. septembra v mraku se je v gozdu nad Starim trgom smrtno ponesrečil 24-letni Branko Mestnik iz Staroga trga. Kakšno uro prej je šel Mestnik z lovčcem Zlatkom Lovrenčičem iz Kota v gozd, in da bi laže opazoval divjad, je splezal na hrast. Lovrenčič je šel naprej, toda kmalu je začelo močno deževati.

Mestnik je hotel z drevesa, na mokrem vejevju pa mu je spodrsnilo in je padel v grmovje. Lovrenčič je padec slišal in je takoj prihitel na kraj nesreče, našel pa je Mestnika negibnega. Tekel je po pomoč, zdravnik pa je lahko le ugotovil tako hude notranje poškodbe, da so povzročile smrt na kraju nesreče.

Medved z zanko na vratu

Zankarji lovili srno, ujel pa se je medved, ki je zanko strgal - Prijazni medvedek Brundo, ki razveseljuje planince, je bil skoraj ob glavo

O prijaznem medvedu Brundu, ki redno obiskuje planinsko kočjo pri Jelenovem studencu za Mestnim vrhom nad Kočevjem, je bilo že veliko napisanega. Res je Brundo zabaven in za sedaj še ni napadalen. Obiskovalcem planinske kočje je le v veselje. Od njih jemlje, seveda v primernih razdaljah, kruh, sladkarije, sadje, marmelado in podobno. Ko se nasiti, se uleže ob jasi pri koči in mirno dremlje. Ime so mu dali bosanski delavci, ki so delali v bližini gozdno cesto, in so ga že lani, ko še ni hodil k planinski koči, privadili na ljudi.

„Eto vidi, Brundo ide,“ so govorili in tako se ga je prišlo to ime, s katerim ga kličejo še danes planinci.

Prejšnji teden pa je Brundo prišel h koči z zanko iz jeklene žice okoli vratu. Po vse verjetnosti se je ujel v zanko, ki jih divji lovci nastavlja srnam in košutam. Medved je močan in težak, pa je žico odrgal, da mu je ostala za vratom le zanka. Dobro, da se ni premočno zategnila, saj bi bilo to tudi zanj usodno.

Zanka je dokaz, da imamo še divje lovce, in to celo tiste najnižje in najbolj mrhovinarske vrste — zankarje. Medved je gotovo slučajno zašel v zanko za srnjak, saj doslej tudi na Kočevskem, kjer je največ medvedov, še nihče ni prišel na misel, da bi lovil medvede kar na zanke.

A. ARKO

NE POZNA PREDPISOV?

13. septembra je Vinko Narogav iz Dol, Boštjanja pripeljal z osebnim avtom do križišča v Smarčnem, ko je pred njim izsilil prednost voznik vprege Ivan Knez. Avto in voz sta trčila, voznik vprege pa je pri tem padel in se tako hudo poškodoval, da so ga morali odpeljati v celjsko bolnišnico.

Delavkam se je srnica zasmilila.

Bale so se, da bi poginila, zato so jo vzele domov in jo dale logarju Belu. On in njegova žena, ki jo tudi takrat delala v gozdu z ženskami, sta skupaj z otroki srnico zredila. Kmalu si je opomogla, kljub temu pa ji je ostalo ime Pika, ki so ji ga dali, ko je bila še majhna. Klje žaljubljenega srnjačka je Pikico letos spomlad zvalil v prostost. Preskočila je plot

in izginila. Nekega dne pred približno mesecem dni so se vračale z dela v gozdu našle, ko je bila še majhna. Naenkrat se je Marica Oberstar ustavila, pokazala z roko proti srnjačku in srnici, ki sta se pasla, in dejala Belovi: „Lej jo, tam jo pa vaša Pika.“

Zenske so nato prijele Piko, ki sploh ni bežala, in jo pridržale, dokler ni prišel z avtom Benčo Belo in jo spet odpeljal domov.

Pikica je šla doma naravnost v kuhinjo, kjer so jo redili, ko je bila še majhna. Nič se ni bala.

Zdaj Pikico varujejo, da se ji ne bi kaj zgodilo. Njen spomladanski izlet in prijateljstvo s srnjačkom namreč ni ostalo brez posledice. Pridakuje naraščaj.

J. PRIMC

„V banko stopim!“ se je odločil Replič tretji dan, prepričan, da bo tamkaj izvohljal, kdo je tisti milijonar, ki se ga spleča potipati po rebrih in mu odnesti vrečo z dinarčki...

Ljudje, ki so ga srečevali, ko je odhajal iz banke, so mu lahko z obraza brali neizmerno razočaranje. In Replič je zavidal svojim tovarišem gangsterjem z Zahoda, ki vedo za ulico, hišno številko in zvonec vsakega milijonarja. Lahko je tam krasti!

TONI GASPERIC

TONI GASPERIC

TONI GASPERIC

»Dolenjke - se ne damo«!

Pohod stotih žensk na Triglav je tudi letos uspel. V organizaciji časopisa ITD iz Ljubljane in v spremstvu izkušenih vodnikov, zdravnikov, predstavnikov PTT in kopice novinarjev so se ženske povzpele na Triglav. Med njimi je bilo tudi nekaj Dolenjk, ki jih na kratko predstavljamo:

IVANKA BEVC, 40-letna kmetica z Dol. Dobrave pri Trebnjem: „Prvič sem na Triglavu in sploh v tako visokih gorah. Sem kmečka ženska, dopusta nimam, zato je pohod na Triglav zame pravo doživetje. Tri otroke imam, vse tri že velike. Radi zahajajo v gore. Zdaj sem videla, kaj jih vleče.“

DRAGICA VLAŠIČ, 28-letna frizerska mojstrica iz Trebnjega, po rodu pa Crnomaljka. „Radi hodim v hribe, ampak na Triglavu sem prvič. Nič me ni utrudilo. Še bom šla, kadar bo le pri-ložnost. Tudi zdravju je tak pohod koristen.“

DARJA KAMIN, 19-letna administrativna tehničarka v IMV Novo mesto. Vozi se v službo iz okolice Trebnjega. „Bila sem že pri Triglavskih jezerih in na Komni, ampak čisto na vrh pa nisimo šli. Vesela sem, da se mi je zdaj ponudila ta priložnost. Pa še tako lep dan smo imeli! Vide-lo se je tja čez Gorjance pa v Avstrijo in Italijo.“

JOŽICA in MARIJA VENCELJ sta mladi dekleti, sestri iz Breze pri Trebnjem. Marija je v službi na novomeški obelini, Jožica pa je ekonomska tehničarka v Ljubljani. Medtem ko je bila Marija prvič v „pravilnih“ gorah in jo je pot kar malce zdelala, pa je Jožica prava planinkinja. Hodi po slovenski transverzali in je vajena gora.

Resda so nekatere s krvaviimi žulji prišle v dolino in res je, da so bili zadnji kilometri poti že vsem malce odveč, pa so vrle Dolenjke znale skriti utrujenost. Posebno Bevčeva mama je bila za zgled: vsem je dajala pogum, in če je bilo treba, je poprijela še nahrbtnik obnemoglega sosede.

RIA BAČER

Srna Pika je ena izmed zanimivosti Koprivnika. Kdor pride sem, želi videti, Belovi pa jo kar radi pokažejo. (Foto: J. Prime)

LAHKO JE KRASTI NA ZAHODU

Jožič Replič iz Repličeve drage se je naveličal živeti pošteno. Krova nad glavo ne bo mogel postaviti, pa ga bodo zato njegovi potomci preklinjali na stara leta.

Po dolgem premišljevanju se je odločil, da bo pričel krasti. Na S pištolo v roki, z ženinim robcem pod nosom in s črnim klobukom starega očeta na glavi bo vpadal v lepo opremljena stanovanja milijonarjev, ki jih pri nas ne na glavi bo vpadal v lepo opremljena stanovanja mili-

jonarjev, ki jih pri nas ne manjka, kot je to lahko prebral v dnevnem časopisu in kot so ljudje glasno

Da ne bi bil prevelika trapa, je najprej hotel poizvedeti, koga se spleča obrati za denar. Zvito je povabil predsednika komisije za ugotavljanje premoženja na pijačo, in ko je bil le-ta že precej okrogel, je Replič zasuka pogovor na milijonarje. Toda še preden je končal stavek, mu je tovariš predsednik smeje se odvrnil: „Dragi moj Replič. Po milijonih

vprašuješ mene. Le kdo naj mi pove kaj takega?“

Ni izgubljal časa, zato je stal drugi dan na občinski davkariji, kjer mu bodo, če bo dovolj zvito, gotovo postregli s podatki. Dvoril je prsati uslužbenki, toda ko je razkril prave karte, se je tovarišica zvonko zasmejala: „Gospod Replič, ne bodite naivni! Rada bi videla tiste-ga, ki pove davčni upravi resnične podatke!“ In se je smejala, da je zrak valovil še dolgo za tem, ko je Replič zaprl vrata za seboj.

„V banko stopim!“ se je odločil Replič tretji dan, prepričan, da bo tamkaj izvohljal, kdo je tisti milijonar, ki se ga spleča potipati po rebrih in mu odnesti vrečo z dinarčki...

Ljudje, ki so ga srečevali, ko je odhajal iz banke, so mu lahko z obraza brali neizmerno razočaranje. In Replič je zavidal svojim tovarišem gangsterjem z Zahoda, ki vedo za ulico, hišno številko in zvonec vsakega milijonarja. Lahko je tam krasti!

TONI GASPERIC

TONI GASPERIC

TONI GASPERIC

Kod naj gre železnica?

DANES

NA ZNAMKAH
TOLSTOJ

KAJ JE NOVEGA

19. IX. '74

21

PRILOGA

Poleti 1870 je v svoj dnevnik Trdina zapisal, kako je novomeški magistrat v slovenščini – na veliko jezo Nemcev, psevdonemcev, nemčurjev in trepetavcev, kot je zapisal Trdina – poslal kranjskemu zboru prošnjo, da bi prišla železnica v Novo mesto.

Iz Trdinovih zapiskov vidimo, da so takrat cenili Novo mesto za drugo najpomembnejše kranjsko mesto, takoj za Ljubljano. Mesto je imelo po Trdinovem pisanju 281 hiš in 2109

ljudi. Upošteva pa še do pol ure oddaljene va-
si, je okoliš narasel še za 302 hiši in 1482 ljudi.

Prošnji novomeškega magistrata so, kot se vi-
di še danes, pozneje ustregli, čeprav so meščani
za železniški promet dandanes znatno manj nav-
dušeni kot pred sto leti.

Pod naslovom PROSNJA MAGISTRATA pi-
šemo na zadnji strani priloge v seriji Trdinovih
zapisov o tem, kako je Trdina gledal na gradnjo
železnice skozi Novo mesto ali mimo njega...

DANES

GRADOVI IN
USODE
MOKRICE

TRDINOV
NOTESI

DANES

SPET V ŠOLSКИH KLOPEH

KAKO SE VEDE OLIKAN BRUC?

Pred dnevi so se spet odprla šolska vrata. Množica učencev in dijakov je napolnila šolske klopi, številni študentje bodo to storili v prihodnjih dneh.

V današnji prilogi pišemo na tretji strani P pod naslovom KAKO SE VEDE OLIKAN BRUC o tem, kako so pred 80 leti v Gradcu člani društva Triglav naredili statut brucovanj. Tedaj so morali študentje živeti med nemškim svetom in marsikateri omahljivec se je odtujil svojemu rodu: slovenski brucovski obred je bil po mnenju zavednih eden izmed primernih načinov za buditev narodne zavesti...

Na šesti strani P pa pišemo pod naslovom TEŽKA POT DO MEŠČANSKE SOLE V RIBNICI, kako so se 1907 v Ribnici začeli boriti za meščansko šolo in kako poteka zdaj 55 let, odkar so jo ustanovili in 50 let od takrat, ko so šolsko stavbo dogradili. V zapisu pišemo, kako se je šolski svet kljub nezaupanju deželnega predsednika boril za ustanovitev te pomembne institucije, kakšna naročila so dajali glavarstvu in kako so v Ribnici vendar dobili svojo meščansko šolo...

MUZIKANT Z DUŠO IN TELESOM

Da se iz majhnega zaselka Suhor blizu Podhoste razlega glasba v noč tja do Dolenjskih Toplic, pravijo ljudje, pa se zato nihče ne pritožuje. Kadar tako nanese, že vedo: pri Jerkovih igrajo. Tako se po domače reče hiši na Suhorju 7, kjer prebivajo Šeničevi.

Oče Alojz, 63-letni možakar, je bil že pred vojno znan muzikant. Po njem se je vrgel tudi sin Lojze in iz družinskega dueta je v modi domačih ansamblov nastal tudi ta, ki nosi ime ansambel Lojzeta Jerka.

„Ko sem bil jaz otrok — tedaj še nisem hodil v šolo — sem slišal igrati orglice. Tako me je prevzelo, da sem kar stal in poslušal. Potem sem si urezal palico in jo drgnil po ustih, dokler mi ni mama kupila pravih orglic. Tako se je začelo. Ko pa sem šel k birmi, mi je boter kupil harmoniko. Toliko da se je pač tistemu reklo harmonika, ampak igral sem lahko. Kar naprej sem raztegoval meh, povzema melodijske in kmalu so me začeli vabiti, da bi igral. Toliko sem dobil napitnine, da sem si sam kupil harmoniko, ko sem nehal hoditi v šolo.“ Tako je povedal Alojz Jerko, ki je še da-

nes tipičen dolenjski ljudski muzikant, dobrovoljen in vesel. Muzika mu je čez vse, malo pa tudi kmetuje.

Niti sam ne ve, na koliko ohceti je igral. Da jih je bilo nekaj sto, se spominja.

„Včasih je bilo drugače,“ pravi. „Ko so šli fantje na nabor, smo dva dni hodili s harmoniko po vaseh. Ko so šli k vojakom, spet ista runda. Ohceti so trajale po tri dni. Pravzaprav sem doslej vse življenje preigral. Brez not! Melodijo slišim, imam jo v ušesih, potem zaigram.“

Zgodilo se je, da je tri dni igral na ohceti, tam ga je snel drugi ženin, da je šel z njim, pa še tretji. Po tednu dni nepretrganega igranja se je vrnil domov zares bolan.

„Vse do zadnje vojne so bile tu naokrog poroke take, da smo prvi dan s harmoniko vozili balo z nevestinega na ženinov dom, drugi dan je bila ohcet pri nevestinih starših, tretji pa na ženinovem domu. Hvala bogu, da so to navado opustili. Danes naredijo ohcet v gostilni in vse slavlje je opravljeno v enem dnevu.“

Šenica starejši ve ohcetnih dogodivščin na kupe.

„Niso se nekdanj poročali tako kot danes. Starši ali sosedeje so „skomandirali“ ženina in se dogovorili, pa je bila poroka. Ponavadi je bil tak zakon dober, morda še bolj trden kot danes, ko se mladi sami najdejo in je glavna ljubezen. Uh, kako so neveste jokale! No da, jokajo tudi še zdaj, ampak to je že običaj.“

Lojze Šenica ima 25 let, toda ko je prvič vzel harmoniko v roke, je bil še tako majhen, da je ni mogel sam držati v rokah. Jermene je nataknil za stol, ročice pa so mu tipale po basih. „Je kar šlo, že od začetka,“ ga je pohvalil oče.

Tudi on igra brez not. Sprva sta z očetom sama hodila igrat, v modi nastajanja ansamblov pa sta tudi Jerka podlegla. Ze pet let je tega, kar imata ansambel in ozvočenje.

„Zdaj nas je pet v ansamblu. Oče in jaz se menjavava pri harmoniki in bobnih. Starejše viže igra na harmoniko oče, jaz imam rajše popevke. Imamo še kitarista Bogdana Gardena iz Ivančne gorice, trobento igra Topličan Drago Bobnar, bas kitara in bariton pa Ivan Avguštin, prav tako iz Toplic. Va-

dimo vsak teden, igramo pa kar naprej: ob sobotah na porokah, ob nedeljah na veselnicah. Ko ne bi za nedeljo prišel ponedeljek, bi bilo vse v redu, tako pa moram v službo. Delam v Novolesu in včasih strašno težko prebijem delovni čas. Ves mačkast sem,“ je povedal Lojze Šenica mlajši.

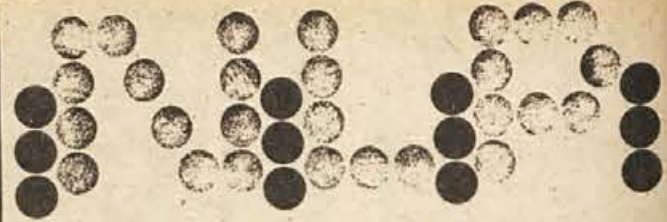
V družini imajo še enega pomagača: hčerka Jolanda, ki hodi sicer v srednjo ekonomsko šolo, je po očetovem mnenju „sila“.

„Melodijo si takoj zapomni, zapiše besedilo, midva pa igrava. Jolanda tudi dobro poje. Ima smisel za glasbo, punca, ampak najprej naj konča šolo. Danes brez šol nisi nič.“

Kakšno vlogo pa ima hišna gospodinja pri tako muzikalni družini, je sama povedala:

„Kam bi pa prišli, če bi še jaz muzicirala! Na srečo nimam smisla za glasbo. Skrbeti moram za kmetijo, pa da imajo naši fantje vedno zlikane hlače in čiste srjace. Tudi krepak zajtrk jim vedno pripravim, kadar prideta „vinska“ domov. Kaj, ko pa je kar naenkrat spet sobota!“

RIA BAČER

„naj me vrag, če nekaj ne leta!“

Januarja 1965 so še povsod prisotni neznani letéči predmeti vrtili na eno svojih priljubljenih zbirališč — nad Washington. Bilo je okrog 20 minut čez 16. 11. januarja, ko je skupina specialistov kopenske vojske v Munitions Buildingu na vogalu Devetnajste ulice in Avenije Konstitution stekla k oknom pogledat zanimiv prizor, na katerega so jih opozorili prijatelji iz oddelka za radar.

Dvanajst specialistov za zveze, ki so se zbrali na oknih, je opazovalo kakih 15 belih jajčastih predmetov, ki so se gibali po zraku kakih 4.000 do 5.000 metrov nad Kapitolom. Neznane letéče predmete sta preganjala dva reaktivna aviona z deltatimi krili. Vendar pa se je jasno videlo, da neznani letéči predmeti niso imeli nobenih težav, ko so se poskušali ogniti letalom.

Eden izmed prvih novinarjev, ki je pritekel na kraj dogodka, je bil reporter Washington Stara. Intervjuval je pet očividcev in zapisal: „Opazovalci so enotnega mnenja, kar se tiče oblike in približnega števila neznanih letéčih predmetov. Strinjajo se tudi, da so ti predmeti leteli hitreje od reaktivnih letal.“

Ko so iz časopisa vprašali obrambno ministrstvo, kaj bi ti predmeti lahko bili, so jim odgovorili, da dvanajst specialistov za zveze ni videlo ničesar. „Telega dogodka ni bilo, to se enostavno ni zgodilo!“

Še bolj nenavadno se je godilo televizijskemu centru, ki se je s specialisti, ki so opazovali neznane letéče predmete, dogovoril, da bodo dali svoje izjave. Še isti večer bi morali gledalcem posredovati to oddajo.

O tem so zvedeli tudi v Pentagonu in neki predstavnik je hitro stopil v center kopenskih sil. Dobil je še televizijske tehnike in smenalce, ki so postavljali svojo opremo. Strokovnjake, ki naj bi povedali, kaj so videli, so nemudoma odpeljali v drugo sobo in jih obvestili, da za javnost ne smejo ničesar povedati o neznanih letéčih predmetih. Med temi strokovnjaki je bilo tudi nekaj civilistov, ki so se takemu početju uprli. Zahtevali so pojasnilo, kako lahko Pentagon zahteva, da bi molčali. Besni oficir jim je odvrnil: „Ker ste predmete opazovali skozi okna vladine zgradbe, spadate pod vladne predpise, ki se nanašajo na te predmete!“

Tako je intervju z očividci na televiziji propadel. V Ameriki je zelo znan pilot — veteran Arthur Godfrey. Živi v Virginiji, ima zasebno letalo in pilota in snema novoorsko televizijo.

V vseamerškem programu 25. junija 1965 je bil njegov gost komik Orson Bean. Začela sta se pogovarjati o neznanih letéčih predmetih. Godfrey je povedal, kaj sta doživela s pilotom Frankom Mansielom med nekim nočnim poletom iz New Yorka v Washington. Blizu Philadelphije se je nenadoma pojavil močno osvetljen predmet ob desnem krilu njegovega dvomotornega letala. Takrat je pilotiral Godfrey in ostro zavil v levo, da bi se izognil morebitnemu trčenju. Potem je, kot je povedal, stopil v stik s kontrolnim stolpom letališča v Philadelphiji.

„Je kaj prometa v naši bližini?“
„Ne!“ so kratko odgovorili iz stolpa.
„Naj me odnese vrag, če tukaj nekaj ne leta!“ je vzkliknil Godfrey.

Takrat je neznani letéči predmet nenadoma spremenil smer in začel krožiti okrog letala. Godfrey se ga je skušal na vsak način izogniti in je dodal plin, neznani predmet pa je poletel z enako hitrostjo. Vsakokrat, ko je Godfrey skušal ulti neznane letéčemu predmetu, je ta ponavljal enake manevre in bil vseskozi ob njegovem levem krilu! „Neprestano je bil ob mojem levem krilu, pa naj sem poskušal storiti karkoli!“ je pojasnil Godfrey publikli v svoji televizijski oddaji.

Priznal je tudi, da sta se s svojim pilotom ustrašila, ko se jima je to zgodilo, čeprav imata oba na tisoče ur letenja. Nista se mogla otresti neznanega plovila: neznani letéči predmet je zapustil njuno letalo šele takrat, ko se je sam tako odločil.

Leto poprej so dva izredno zanimiva primera opažanj neznanih letéčih predmetov potrdile tri resne priče: dva lastnika rančev iz Nevade in trgovec iz Južne Caroline. Drugi primer so javili, še preden je prvi prišel na ušesa tisku!

25. junija je rančer Georg V. Rogers vozil avto po cesti proti Ellyju. V avtu je sedel tudi njegov brat Bert. Na avtomobilski cesti sta pred seboj zagledala čudno napravo. Ko sta jo opazila, je bila ob cesti, približno meter in pol nad zemljo. Mislila sta, da je džip padel s ceste. Potem pa je naprava nenadoma pristala na cesti, na nekaki vitki nogi, dolgi približno pol metra. Neznane predmetu sta se približala na približno dva metra: predmet se je vrtil sam okrog sebe, zdel se je kot piramida, ki se je navzdol ožila.

Georg je stekel iz avta, da bi se dotaknil predmeta. Toda ta je zabrnol in se dvignil kake tri metre v zrak, potem pa se je spustil na tla kakih deset metrov naprej. Tako se je zgodilo trikrat ali štirikrat. Bert je ves čas vpil, naj pusti predmet pri miru, in končno ga je Georg poslušal. Potem je Georg povedal, da je bil predmet svetleč, ko da bi bil iz plastične mase, in da je imel rdeč znak ali emblem na eni strani, vendar ga zaradi obračanja predmeta ni mogel dobro videti.

V časopisih so temu dogodku posvetili precej pozornosti, vendar z uradnega mesta ni nihče povedal ničesar, tako da je do danes ostalo nepojasnjeno, kaj sta brata videla in poskušala prijeti!

Sicer pa je bil tudi ta primer tak kot številni drugi: dali so ga v arhiv, ne da bi ga raziskali!

DRAGOCENOST ROJENA Z BOLEČINO

Dolga stoletja je veljala ambra za skrivnostno snov. Uporabljali so jo za zdravljenje besnila in padavice, tisti velikaši, ki so si to lahko privoščili, pa so jo cenili kot izreden dodatek k jedem. Ambra je bila prav tako primeren dar med kalifi in drugimi vladarji. Veljalo je pravilo, da je ambra enakovredna zlatu, gram zlata za gram ambre. Kljub temu da je bila tako cenjena (in še vedno je) pa vsa dolga stoletja ni nihče vedel, kaj ambra pravzaprav je in kako nastane.

Za to dragoceno snov je najbolj značilen plemenit vonj. Po videzu je močno podobna vosku sivkaste barve. Pod prsti se da podobno kot vosek gnesti, toplota jo zmehča, vrela voda raztopi, pri visoki temperaturi pa izhlapi. Če jo prerežemo, opazimo, da so v kepicah ambre marmornate lise, ki raztopljene

v alkoholu izredno lepo diše. S kemijskim analizami so ugotovili, da sestoji iz organskih in anorganskih snovi in da je po zgradbi, ki je zelo zapletena, podobna holesterinu. Zaradi njene dragocenosti so jo poskušali umetno delati, vendar razne potvorbe ne morejo prevariti izkušnega trgovca. Kitajci že stoletja poznajo najbolj preprost, pa tudi najbolj učinkovit način za ugotavljanje njene pristnosti: na košček ambre zlijajo vrel čaj, in če se snov raztopi, na raztopini pa ne ostane niti najmanjša sled maščobe, potem gre za pravo ambro.

Kakor je ambra cenjena, pa je njen nastanek zelo naraven in nič kaj spoštovanja vreden. Danes se z gotovostjo ve, da ambra nastane v prebavilih kitov glavačev. Kiti glavači so znani kot veliki požeruhi. Po-

sebno radi imajo glavonožce, sipe in hobotnice, po katere se včasih potaplja tudi po tisoč metrov globoko v ocean. V teh globinah se dogajajo hude borbe med kitom in orjaško sipo. Sledove teh borb so kitolovci našli na koži odraslih ubitih kitov in pričajo, da se mora morski velikan mnogokrat hudo boriti, preden dobi poslastico v želodec. Glavonožce kiti cele požro. To je težko prebavljiva hrana in povzroča, da začne glavače hudo stiskati in boleti v vsem prebavnem traktu. Kit se od bolečin meče po morski površini, dokler ne pride do odrešilnega dejanja. Začne močno rigati in povračati velike kepe sive snovi — ambre.

Seveda je vprašanje, od kod tem kozlancem tako prijeten vonj. Mikrobiologija je dala odgovor tudi na to vprašanje. Z mikroskopskimi raziskavami je

bilo ugotovljeno, da se v ambri nahaja posebna vrsta bakterij spirillum physeteri, ki povzročajo nastajanje in zorenje ambre, obenem pa ji dajejo prijetni vonj. Iste bakterije so biologi odkrili tudi v glavonožcih.

Ambro je moč najti plovečo po odprtem morju; posamezne kepe se združujejo in ni malo primerov, ko so našli kepe, ki so tehtale po sto kilogramov. To je bila seveda neprecenljiva najdba. Velikokrat pa najdevajo ambro v telesih ostarelih kitov. Toda ker je kitov glavačev zaradi pretiranega lova vse manj, je tudi ambre vse manj, zato postaja vse bolj cenjena surovina v parfumerski proizvodnji; saj ne more nobeden parum dobiti znaka prvovrstnosti, ako ni v njegovih sestavi tudi ambra, z bolečino rojena dragocenost.

Z veseljem v novo šolsko leto. Denis Joštova, predmetna učiteljica telesne vzgoje v Dolenjskih Toplicah.

IZBRATI PRAVO ŠMINKO

Kot lahko šminka za ustnice veliko prispeva lepoti žene, tako jo lahko tudi skazi. Na primer: zelo grdo je, če je šminka slabe kvalitete in pušča sled na zobeh, kozarcu, servietni ali cigareti. Ko izbirate šminko, je najbolje, da se odločite za en tip, menjate pa lahko barvne odtenke.

Napak delajo tiste, ki pogosto menjajo vrsto šminke, čeprav je niso preizkusile. In najbolje je, če hkrati s šminko kupite še lak za nohte, ker so velike razlike v barvah nedopustne. Prav zato je praktičen bel lak, ki pristaja vsem vrstam barv ustnic.

No, včasih pa tudi slaba šminka vendarle pomaga, če uporabljamo pravo tehniko ličenja. Predvsem morajo biti usta suha, brez sledu stare šminke. Najprej na ustnice nanesemo sloj pudra, ki bo preprečil, da se šminka ne razleze izven roba ust. Nanašanje šminke na ustne zahteva zanesljive in dokaj nagle kretnje, zato je najbolje, če se pri tem opravi nastonite na lakti. Usta držite pri šminkanju na pol odprta, namažite najprej zgornjo, potem sele spodnjo

ustnico, in to od srede navzven.

Po dveh ali treh minutah je dobro obrisati našminkane ustnice s papirnatim robčkom. Tako bo odtis ostal na papirju in ne na kozarcu ali cigareti. Potem ponovno nanesete šminko, vendar povsem na tanko. Veliko bolje je ustnice s šminko večkrat popravljati, kot pa jih enkrat namazati v debelem sloju.

Za tiste, ki so pri ličenju še bolj zahtevne in natančne, je priporočljivo pred šminkanjem s črtalom zarisati obliko ust in jih nato izpolniti s šminko. Vsekakor pa namazane ustnice precej pripomorejo k videzu, da ste urejene. To so vedele ženske že v Kleopatrinih časih. R.

NE BO NAS ZEBLO

Kakor je komu všeč in kdaj zmora, toda če hočete oblečene po modi, si za jesen bližajočo se zimo omislite pleteno ali širok plašč, predvsem pa škornje in šal.

Vse kaže, da je letošnja moda mislila tudi na mraz in zimo. Pa tudi mame bodo vesele, ko njihove hčerke ne bodo več pri 20 stopinjah mraza kazale stegen, ampak bodo zavite še in še. Nobeno krilo ne bo krajše kot do podkolena, za mlade celo do srede meč.

Modni ustvarjalci priporočajo za zimo spet pelerine. Pelerino iz double face blaga; pelerino, podloženo s krznom; pelerino in krilo iz istega blaga in še nešteto možnih kombinacij. Zraven bomo nosile škornje, ki se letos ne oprimejo gležnja, temveč so širši, imajo pa visoko peto. Pri škornjih so podplati lahko še odebeljeni. Nujen dodatek je dolg šal, ki ga zavežemo okrog vratu in nam binglja najmanj do pasu. Na glavo spada volnena kapa, poveznjena do oči, ali pa majhna baretka. Te prihajajo spet v modo.

Plašči imajo letos dve možni liniji: moderni so taki s širokim hrbtom, segajo kakih 10 cm pod koleno, okrog ovratnika in širokih rokavov imajo našito krzno. Drugo silhueto modernega plašča predstavlja ožji model, zavezan s pasom, navadno dolg do srede meč. Ta

ima sedelce, našite žepe in velike šive.

Kostimi, ki jih bomo začele nositi že zgodaj jeseni, imajo kratke jope, če je krilo širše, in dolge, sedem-osminkinske jope širšega kroja, če nosimo spodaj ozko in daljše krilo. Te jope imajo navadno tudi krznene obšitke na ovratniku in na rokavih.

Mlade bodo jeseni največ hodile v dolgih pletenih jopah iz debelejšje volne, prevezanih s pasom. Za tiste, ki imajo še vedno rade hlače in imajo v redu postavo, je moderna kratka jopa, spredaj zaprta na zadrgo. Lahko je pletena, lahko krznen. Hlače še vedno niso povsem izginile z velikih modnih revij, čeprav so jim nekateri že pred letom dni napovedovali konec. So pa nove hlače malo ožje, bolj ravne. Narejene so največkrat iz drobnega kara ali pa iz sive flanele.

Če upoštevamo še, da bomo po zapovedih letošnje mode lahko hodile v škornjih od jutra do večera in da bo treba nositi dolge volnene šale in pokrito glavo, potem nam mraz brzkone ne bo prišel do živega.

RIA BAČER

PLETILKE V ROKE PLETILKE V ROKE

Če nameravate se to jesen cesto z zelo moderno volno jopo, je zadnji čas, da vzamete v roke pletilke. Pletene jope, puloverji in brezrokavniki so di praktičen del garderobe. jopah, ki so spredaj zapete, letos nosijo veliki gumbi, pa je veliko pletenih modelov vsaj v dveh barvah.

MODA

brez težkih omar

brez težkih omar

Sodobna dnevna soba, v kateri družina prebije največ časa in kjer sprejemamo tudi goste, je lahko brez težkih omar, segajočih do stropa. Regali za knjige, servirne mizice, miza in vsaj dva udobna stola so v glavnem vse pohištvo. Bivalni del sobe pa je občutno podaljšan z odrom, prekritim z mehko talno oblogo, na katerem je kup blazin. Čar tako opremljeni sobi pa daje nov način zastiranja oken. Brez običajnih zaves na karnise, temveč domiselno izbran vzorec za zavese, ki so hkrati rolete. Seveda pa so važni drobni dodatki, ki sobo naredijo domačo in prijetno: slike, cvetje in imenitna namizna svetilka.

DROGE IN ORGANIZEM

Najbolj je raziskan učinek hašiša na telo. Ugotovljeno je, da hašiš ne deluje samo vznemirljivo, temveč privede tudi do stanja, v katerem se čuti drogiranec zapuščenega, ravnodušnega, bojazljivega, nemirnega in razdražljivega. Najpomembnejši je občutek evforije – prijetne apatičnosti, ki jo spremlja fantaziranje in prividi.

To je v resnici beg od problemov vsakdanjosti, toda od trenutno prijetnega občutka apatičnosti do vseh težav je samo korak do izgube življenjskega smisla in čuta za okolico.

Sčasoma se razvije nevroza, pride do okvare značaja in občutnega upadanja inteligence. Kar pa zadeva telesne okvare, se oslanjamo predvsem na izsledke nemških zdravnikov-znanstvenikov. Proučevali so največ mladih uživalcev mamil, starih od 16 do 18 let. Pri teh so ugotovili, da so po dolgotrajnejšem uživanju mamil mnogo manj odporni proti infekcijam vseh vrst. Pogosto so imeli katar na jetrih, in ker so jetra laboratorij, ki uničuje in uravnava strupe, prispele v telo, je to zelo pomembna telesna okvara.

Pri mladih uživalcih mamil so dalje našli okvare na krvnem ožilju in pri delovanju srca, te pa so nastale zaradi okvar na vegetativnem živčnem sistemu. Delovanje mozga (registrirano s pomočjo EEG) je pokazalo velike razlike od normalnega stanja pri vseh, ki so jemali mamilo LSD in hašiš. V nekaterih primerih so dobili celo iste slike kot pri epileptikih.

Vsi taki pojavi nastanejo po stalnem jemanju, četudi majhnih količin mamil, na primer pri kajenju 3 do 5 hašiš cigaret na teden. Okvare možganskih celic pa povzročajo izgubo spomina, počasnejše reagiranje. Vse to se konča z deformacijo osebnosti.

V času uživanja mamil povzroča neprijetnosti tako imenovani „flach – back“ sindrom, ki povzroča, da se del mamil še dolgo ne izloči iz organizma. Tako se lahko zgodi, da škodljive posledice mamil zasledimo še tedne, mesece, več let celo leta po tem, ko se je nekdo že odrekal stalnemu uživanju drog. Te posledice se kažejo v neobičajnih sanjah, duševni neuravnovesnosti in halucinacijah. To pomeni, da se lahko tudi pri abstinenciji pojavijo izguba spomina in možganske okvare. Ta dejstva so važna posebno pri morebitnih prometnih nesrečah, ko sodišče ugotavlja krivdo.

DR. JOVAN VOJNOVIĆ

tako bo boljše

PREVLEKE

Sveže grozdje ali paradižnike dlje ohranimo sveže, če jih odrežemo s trsom ali vitico vred. Ko konce vitic zapečatimo, obesimo sad v suhem in hladnem prostoru na motvoz ali na žico.

Beljaki pa ostanejo dalj časa sveži, če skodelico z beljaki pokrijemo z vlažno krpo in jo večkrat premenjamo.

Brez udobnega naslanjača si danes skoro ne moremo misliti stanovanja, rado pa se zgodi, da zaradi pogoste uporabe naslanjač začne kazati rebra. Z lepo prevleko lahko to napako skrijemo. Morda se odločite še za nov namizni prt v istem blagu, kot so fotelji, pa bo soba videti kot nova.

Splošno je znano, da je čebula zdrava, vendar pri nas nismo vajeni čebule jesti drugače kot v surovem stanju. Poskusite narediti čebulno omako s sladko smetano in peteršiljem. Je odlično dopolnilo k pečenki, kuhani ribi ali kuhani govedini.

DELA V TEM ČASU

VRT. V septembru lahko presajamo vse vrste trajnic, pa tudi skoraj vse vrste iglavcev in nekatere lončnice, ki bi sicer naredile predolga stebela (pelargonije). V drugi polovici tega meseca je primeren čas za saditev okrasnih čebulnic, kot so narcise, hijacinte, perunike, tulipani, zdaj je tudi najboljši čas za sajenje potonik. V vrtu je jeseni cela vrsta opravil: pospravljanje plodov, povezovanje endivije in belušne zelene, da pobelita, vrščikanje brstičnika (popčarja), setev zimske solate, motovilca, okodrasnega ohrovtja, sajenje šalotke in zimskega česna, okodrasno jagod, če jih nismo zaščitili s črno folijo, in boj s škodljivci, ki se lotevajo vrtnih pridelkov in korenin. Za miši priporočajo gastriks, za polže linaks, za bramorje cortilan, za voluharje, strune, gosence, ogrce endrin in basudin ter še nekatere vrste strupov.

VINOGRAD. Vinogradnikovo delo je v znamenju priprav na bližajočo se trgatve. Dobro, zdravo vino lahko pričakujemo samo iz čistih, zdravih sodov. Če je bilo v sodu poprej vino z napako ali boleznijo, ga je treba za trgatve še posebno skrbno pripraviti. V takem sodu je treba najprej otolči vinski kamen, sod za nekaj dni napolniti z vodo, potem pa vodo odtočiti in dati v sod živo apno in na vsak kilogram še po sto litrov vode. Sod potem temeljito speremo, najprej z vodo, potem pa še z raztopino solne ali žveplene kisline. Sod z bolno notranjostjo lahko pripravimo za trgatve tudi z zaparovanjem. V prvem in drugem primeru je treba sod potem še oviniti, oviniti pa je treba tudi vsak nov sod, saj ima v dogah še obilo tanina, ki ga je treba izlužiti.

SADOVNJAK. Dober gospodar po obiranju ne pusti sadnega drevja vnmara. Pobere vse gnile plodove, odpadlo listje in veje, zakaj vse to je eno samo leglo bolezenskih kalih in škodljivcev. Ogenj odpadke najbolje pokonča. Na sploh v tem času pozornost drevesnim škodljivcem ne sme niti malo pojenjati. Zlasti voluhar si ne privošči počitka, misli pa je treba tudi že na drugega smrtnega sovražnika sadovnjakov, posebno mladih – zajca. Najboljša zaščita je žična mreža, cenejše in dobre so tudi druge oblike boja z njim, kot je ovijanje stebel s slamo in koruznico, različni repelenti (odvrčala) ipd.

Inž. M. LEGAN

SPLET ŽIVLJENJSKIH PREMEN

Splošno znana je danes ugotovitev, da teče življenje tako jadno in tako skokovito kakor še nikoli doslej. Cela vrsta današnjih znanosti, od biologije, medicine, psihologije do sociologije in filozofije, se ukvarja s preučevanjem posledic, ki jih te begotne preмене današnjega življenja puščajo v doživljanju in vedenju sodobnega človeka.

Kako nerazumno bi torej bilo, če bi na te preмене ne bila še posebno pozorna znanost o vzgoji in bi z njimi ne računala pri oblikovalnih prizadevanjih staršev in šolnikov in vseh drugih, ki kakorkoli stoje v oblikovalnem stiku z mladimi ljudmi.

Še bolj nujna pa je vsaj bežna razčlenitev sodobnih premen življenja, ko hočemo spoznati in razumeti vedenje današnjega mladostnika. Na stopnji mladostništva sta namreč doživljanje in vedenje zelo in nujno odvisna prav od spleta vnanjih življenjskih premen.

To sožitveno življenjsko ozadje pa še prav gotovo nikoli ni bilo tako razgibano, nikoli tako begotno premenljivo in tako bogato z množico povsem novih dražil kakor prav danes.

In če hočemo razčleniti splet silnic, ki z odmevnosti mladostnikove družbene ali socialne narave vplivajo na njegovo današnjo doživljajsko in vedenjsko podobo, potem moramo mrežo premen današnjega življenja sožitveno življenja tudi razčleniti. To zaradi tega, ker nam more šele ta razčlenitev dopolniti sliko dejavnikov, ki danes tako samosvoje oblikujejo značilne vzorce mladostniškega doživljanja in vedenja.

Spoznaje in oblikovanje mladostnikovega doživljanja in vedenja je danes vedno težje med drugim tudi zaradi premikov in sprememb, ki jih doživlja sodobna družina v svoji zgradbi, nalogah in notranjih odnosih. Stara „zaprta“ družina, kot otrok svoje zaprte in nedemokratske družbe, je imela v mnogočem lažje in srečnejše okoliščine za uresničevanje vzgojnih nalog ob mladostniških generacijah kot današnja.

Dr. FRANC PEĐIČEK

težka pot do meščanske šole v ribnici

Ko sem pregledoval star arhiv bivšega glavarstva Kočevje, mi je prišel slučajno v roke precej zajeten sveženj s številko 3267/08 ter oznako „Errichtung einer Buergerschule in Reifnitz“ (Ustanovitev meščanske šole v Ribnici), ki na svoj način prepričljivo govori o težki poti, ki so jo morali Ribničani prehoditi, da so lahko dobili meščansko šolo. Za suhoparnimi podatki je skrita velika skrb prebivalcev majhnega trga za šolstvo, trdna narodna zavest in borba za slovenstvo.

Že na seji 25. januarja 1907 je župan dr. Anton Schifrer, znani trški zdravnik in naprednjak, predlagal, naj se ustanovi meščanska šola v Ribnici. Sestavili so okrožnico in jo poslali v razne občine, ki naj bi v skladu z zakonom pomagale vzdrževati šolo. Okrožnica je imela presenetljiv uspeh, saj so se zanjo izrekle tudi slovenske občine ob Kolpi, kar je bilo velikega narodnostnega pomena. Takrat sta bili na Kranjskem samo dve meščanski šoli: v Krškem, kjer je bil učni jezik nemški, in v Postojni, kjer so poučevali v slovenščini. Ribničani so se potegovali, da bi bila tudi v njihovi šoli učni jezik slovenščina. V vlogi, ki so jo poslali na takratni c. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, so zapisali tudi tole: „Ako se pomisli, da ima nemški del Kočevja samo 13 955 prebivalcev, tedaj okroglo samo polovično od slovenskih prebivalcev, in da obstojita za Nemce v Kočevju popolna gimnazija in strokovna srednja obrtna šola, kateri vzdržuje država, je gotovo upravičena zahteva, da nam dežela poskrbi vsaj meščansko šolo.“

Prošnjo je okrajni šolski nadzornik poslal 3. decembra deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani. Odgovor je prišel hitro. Iz spisa je videti nezaupanje deželnega predsednika do dokazov, ki jih je navedel ribniški krajevni šolski svet. Glavarstvu je bilo naročeno, naj zbere še več podatkov, predvsem take, ki bi pokazali, ali ne bi ribniška šola škodila nemštvu in obema kočevskima nemškima šolama. Oblasti je bilo veliko do tega, da tadva zavoda, ki sta bila močni postojanki za potujčevanje Slovencev, ohrani tudi z dotokom slovenske mladine.

Ker je deželni predsednik zahteval omenjene podatke do konca marca 1909, se je začelo mrzlično zbiranje podatkov, ki bi pokazali, da

slovenska šola ni potrebna. Vse skupaj se je vlečlo iz leta v leto, Ribničani pa so čakali...

Iz tega kratkega pregleda se vidi, kako trdna in vztrajna je bila skrb starih Ribničanov za šolstvo že v stari Avstriji. Po razpadu Avstrije so se vprašanja meščanske šole ponovno lotili. Tudi tedaj ni šlo brez težav. Na srečo pa je imela Ribnica takrat (leta 1919) Posojilnico, ki so jo vodili napredno misleči ljudje. Nji gre tudi zasluga, da so v Ribnici končno le prišli do svoje meščanske šole.

Takole piše o ustanovitvi šole Anton Mervič v spominskem spisu, izdanem ob 40-letnici obstoja posojilnice:

„Višek posojilniškega kulturnega dela tvori nedvomno tukajšnja meščanska šola. Ustanovljena 12. septembra 1919, ni imela ob svoji otvoritvi primernih prostorov, kamor bi se lahko zatekla. Primorana je bila iskati si gostoljubne strehe po Ribnici...“

Zaradi prostorskih težav je bila večkrat v kritičnem položaju in je nekajkrat malo manjkalo, da ni prenehala delovati. Vzdrževalci šole so se bali prevelikih stroškov spričo tedanje dragije in se kljub volji niso upali začeti graditi. Tedaj je posojilnica pokazala svojo narodnostno pripadnost. 31. januarja, ko je bila šola v obupnem položaju, je posojilnica dala stavbišče za novo šolsko poslopje. Meseca avgusta je bil pri nji odprt kredit 500 000 dinarjev za zidanje meščanske šole. S sklepom z dne 25. marca 1924 je posojilnica prevzela vso zgradbo in postala njen edini gospodar. Poslopje je bilo 1923/1924 dozidano in 8. junija 1925 je ribniško županstvo izdalo dovoljenje za vselitev v novo poslopje, ki je bilo 6. septembra istega leta slovesno izročeno namenu. Zgradba je veljala točno 2 milijona dinarjev.

Tako je posojilnica storila za kulturni dvig Ribnice izredno pomembno dejanje in si z njim v srcih Ribničanov postavila trajen spomenik.

Letos poteka že 55 leto od ustanovne listine meščanske šole in 50 leto od dograditve šolske stavbe, oboje pa je primeren trenutek, da se spomnimo vztrajnosti in domoljubnosti naših prednikov ter se iz njihovega primera tudi kaj naučimo.

ANDREJ ARKO

TOLSTOJ

Pisec in filozof Lev Nikolajevič Tolstoj (1828 – 1910) je že kot 19-letni fant poskušal spremeniti socialno stanje svojih kmetov. Dve leti pozneje je pisec romana Vojna in mir ustanovil šolo za kmečke otroke in na svojem imetju eksperimental v pedagogiki. V svojem dnevniku piše, da so ga leta življenja med moskovsko aristokracijo zastrupljala, visoka družba mu je bila odvrtna.

Do januarja 1855 je Tolstoj jasno formuliral drzno zamisel: ustvariti je hotel novo religijo, ki naj bi odgovarjala takratnemu stanju človeštva. Ustvariti je hotel novo krščanstvo brez dogmatike in blaženosti na onem svetu. Blaženost naj bi dosegli že na zemlji... Je bila to revolucionarna misel? Ob Tolstojevi misli, da so vsi ljudje enaki, nam postane pisatelj neverjetno blizu. Vse, kar je napisal po letu 1880, je prežeto s to mislijo.

Ze 15 let predtem je začel negodovati nad literaturo in razmerami tistega časa. Valeriji Aretnjevi je pisal: „Nikoli ne obupuj nad popolnostjo!“

Več kot štiri leta je marljivo delal, preden je pripravil socialni program reform.

6. aprila 1857 je bil Tolstoj v Parizu, ko so javno usmrtili človeka. Ogorčen je zapustil mesto in odtlej je še bolj spoštoval življenje. Kritiku Botkinu je ob tej priložnosti pisal: „Videl sem mnogo grozovitosti v vojni in na Kavkazu – toda da so pred menoj razsekali človeka... To je bilo močnejše od vsega! Ta pogled na giljotino, s katero so v trenutku ubili mladega, močnega in zdravega človeka! Trdno sem se odločil, da ne bom nikoli več sodeloval na takih predstavah in da ne bom pod nobenim pogojem služil kakršnikoli vladi!“

Oktober 1859 je Tolstoj sporočil, da ne bo več pisal: ta odločitev je bila še bolj trdna, ker mu je umrl brat. Na srečo njegova odločitev ni bila dovolj trdna – sicer bi svet ostal brez umetnine, kakršna je na primer Vojna in mir. Zanimiva je primerjava med Tolstojem in Dostojevskim. Tudi pri Dostojevskem je ogled usmrtilve in bratova smrt privedla do katarze.

Tolstoj je dobil občutek Dantejevega pekla: „Najhuje je, da se ne morem najti – zdim se podoben človeku, ki je zašel v gozdu...“

Tu se je začelo njegovo umetniško delo, homerski ep, eno izmed največjih literarnih del človeštva. Tolstoj začenja zbirati gradivo za gigantski podvig: tu so zametki dela Vojna in mir. Sovraštvo do „prazne in nemoralne literature“, kritičnost do lepega – vse to je Tolstoj vrgel v kotel notranjih nasprotij. Gorki je ugotovil, da je misel, ki stalno gloda Tolstoja, misel o božanstvu. „Pred menoj stoji stari čudodelnik, ki ga nihče ne pozna, potem ko je premeril vse puščave misli v iskanju večne resnice, ki je ni nikoli našel...“

In kaj so drugi velikani rekli o Tolstoju?

Vojna in mir in Ana Karenina – to dvoje so mnogi brali in doživljali, toda tolikokrat naglašena religioznost (ali morda iskanje božanskega v človeku?) se nikogar ne dotakne. Večina kritikov je poudarjala njegovo vitalnost, oster kritični duh, pero, ki je neusmiljeno razkrivalo tedanje

družbene in zgodovinske dogodke ter željo po življenju na vasi, v naravi. Marcel Proust je smatral Tolstoja za „pravega vedrega boga resničnega življenja“.

Thomas Mann je primerjal Tolstoja z enim samim piscem – Goethejem. Oba je smatral za ljubljena narave, za olimpijska in nedosegljiva. Govoril je o močni Tolstojevi epiki, o njegovem helenskem duhu...

Nekateri ruski pisci so drugače gledali na Tolstoja. Merežkovski in Berdjajev sta trdila, da je Tolstoj tipičen pogan, ki vse življenje brez uspeha išče svojega boga.

Vsekakor pa je Tolstoj bližji Homerju kot Flaubert. Vojna in mir ima podobnosti z Iliado, podobne so tudi idejne osnove. Toda za nas je najbolj značilna izjava Gorkega: „Nekaj je v njem, kar me vedno spodbudi, da vzkliknem: ‚Glejte, kako čudovit človek živi na tej zemlji!‘“

Karakter, poln nasprotujočih si sil, toda edinstvena sintetična narava – ziva dialektika. To je Tolstoj.

KAJ JE

FILM

GIMNAZIJKJA

Filmska amaterska dejavnost je v naši republici dokaj razvita, čeprav bi težko rekli, da ima za svoj razvoj dobre možnosti. Film je taka stvar, da je zanj potrebno precej denarja in samo ljubiteljstvo pač ni dovolj. Zato so toliko bolj pohvale vredni posamezni dosežki v slovenski amaterski filmski dejavnosti.

Nedolgo tega so mladi filmski navdušenci iz Celja dokončali srednjemetražni igrani film, ki so ga posneli po romanu slovenskega pisatelja Antona Ingoliča „Gimnazijka“. Scenarij in režijo je vzel v roke Stanjo Jost, ki je do sedaj posnel že nekaj uspešnih amaterskih filmov, v filmu pa so glavne vloge zaigrali dijaki celjskih šol. Producent filma je foto-kino klub Ljudske tehnike tovarne Emo. V končnem izračunu bodo stroški filma znašali okoli 3 stare milijone.

Ob vsem tem pa film čaka podobna usoda kot ostale stvaritve mladih navdušencev; videl ga bo le majhen krog ljudi, saj v redni spored kinematografov ne bo nikoli prišel, čeprav bi to v primerjavi s kvaliteto raznih filmov, ki jih gledamo v rednih sporedih, gotovo zaslužil. Poglavitna težava je v denarju: tehnična predelava filma na široki trak namreč veliko stane.

DR MLADEN

Režiser Milenko Strbac dokončuje nov jugoslovanski film „Doktor Mladen“ v proizvodnji Studio filma iz Sarajeva. Predvideva, da bo slovesna premiera filma že za dan republike, 29.

iz stvarnosti

novembra. Film, ki pripoveduje zgodbo o doživljajih partizanskega zdravnika Mladena, je začel snemati režiser Midhat Mutačić – Mitke, po njegovi nenadni smrti pa je delo nadaljeval Štrbac, ki je bil njegov dolgoletni sodelavec.

UTONI JE LO SONCE

Filmska ekipa ljubljanske televizije je pričela snemati novo slovensko nadaljevanko „Utonilo je sonce“. Televizijska serija je zasnovana na književnem delu pisatelja Pavleta Zidarja „Kukavičji Mihec“. Snemanje vodi režiser Lado Troha, v glavnih vlogah pa nastopata Aleksander Valič in Zlatko Dorčić. V šestih 30-minutnih oddajah, v katerih bodo našli veselje predvsem mlajši, bo nastopila še vrsta slovenskih igralcev: Majda Grbac, Stefanija Drolc, Janez Rohaček in drugi.

PLOŠČE

Ime Johanna Straussa je neolčljivo povezano z valčkom. Ta ples, ki je nastal iz nekega avstrijskega folklorne plesa, je doživel svojo zlato dobo ravno v času življenja Johanna Straussa. Strauss je vzel ritem valčka za osnovo svojih skladb in z odlično orkestracijo in združevanjem različnih glasbenih elementov privedel valček do popolnosti. Njegove skladbe so postale tako priljubljene, da je v Avstriji njegov valček „Na modri Donavi“ postal neke vrste druga avstrijska himna. Straussove najboljše skladbe lahko poslušate na veliki plošči „Johann Strauss greatest hits“, ki jo je po licenci CBS izdala Suzy iz Zagreba. Skladbe izvaja Filadelfijski orkester pod taktirko Eugena Ormandyja. Plošča je posneta v kvadrofonski tehniki.

„Nikoli nisem pomislil, da bi skladal zato, da bi bil slaven. Kar je v mojem srcu, mora ven; zato skladam.“ To so besede, ki jih je izrekel eden od velikanih glasbe Ludwig van Beethoven, ko se je konec 18. stoletja pojavil na svetovni glasbeni sceni. Danes je gotovo eden najbolj slavni skladateljev, katerega preprostost in popolnost kompozicije še ni presežena. Suzy iz Zagreba je za ljubitelje klasične glasbe izdala veliko ploščo, posneta v kvadrofonski tehniki, na kateri se Beethoven predstavlja s svojimi najbolj znanimi skladbami. V izvedbi svetovno znanih orkestrrov so na plošči posneti izbrani odlomki iz 5. simfonije, 9. simfonije, Turškega marša in sonate Mesečina.

Temnopolti slepi pevec in pianist Ray Charles je že dolgo priznana veličina zabavne glasbe. S svojim posebnim načinom interpretacije ostaja zunaj vseh smeri v zabavni glasbi, obenem pa svojsko od vsake povzame nekaj. Na veliki stereo plošči, ki jo je izdal Jugoton pod naslovom „Come live with me“, se Ray Charles predstavlja z devetimi popevkami, med katerimi je tudi ena njegova.

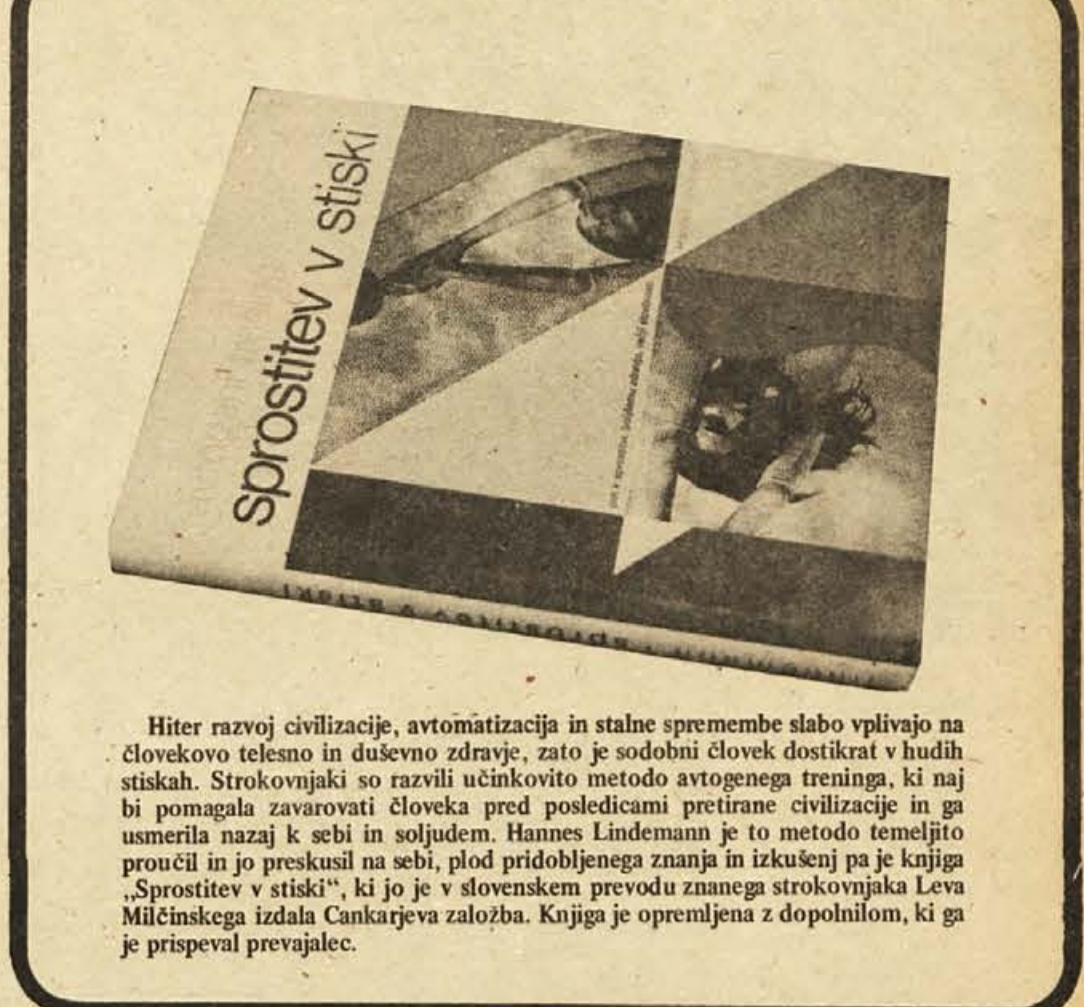
KONCERTI

VESELA JESEN

To soboto bo v Mariboru že osmi festival narečnih popevk „Popevka vesele jeseni 74“. Strokovna žirija je zanj izbrala izmed 69 poslanih skladb 16

Glede na to, da intenzivno slika že vrsto let, se je Tugo Lebič iz Novega mesta precej pozno predstavil širši kulturni javnosti. Šele letos, v okviru literarnih in likovnih večerov po delovnih organizacijah, je „razgrnil“ pred ljudi svoja platna, ki jih je prej samokritično odlagal v kot, ker so se mu zdela v marsičem nedodelana in izpovedno neprepričljiva. Končno je le popustil „pritisku kritikov“ (žena, sodelavci in slikarica Cveta Miloš iz Brežic) in posledica tega je bila pred kratkim prva samostojna razstava v Poreču. Pripravlja že tudi drugo, ki bo v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki. Lebiču pomeni slikanje najprej veliko zadovoljstvo in „očiščenje“. Ko se umakne iz delovne sobe, kjer kot arhitektni projektant v Novoteku čuti vso težo v povsem določeno smer naravnane vsakdanjika, se napoti, kot reče sam, „ven iz stvarnosti, tja, kjer je vse umirjeno“, to je v naravo, ki mu nudi „neskončni prostor“ za slikanje. Notranji mir najde v

PREDSTAVLJAMO VAM

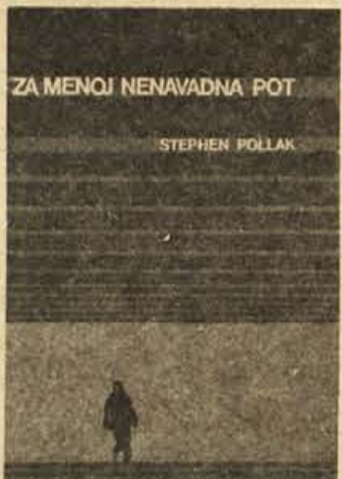

Hiter razvoj civilizacije, avtomatizacija in stalne spremembe slabo vplivajo na človekovo telesno in duševno zdravje, zato je sodobni človek dostikrat v hudih stiskah. Strokovnjaki so razvili učinkovito metodo avtogenega treninga, ki naj bi pomagala zavarovati človeka pred posledicami pretirane civilizacije in ga usmerila nazaj k sebi in soljudem. Hannes Lindemann je to metodo temeljito proučil in jo preskusil na sebi, plod pridobljenega znanja in izkušenj pa je knjiga „Sprostitev v stiski“, ki jo je v slovenskem prevodu znanega strokovnjaka Leva Milčinskega izdala Cankarjeva založba. Knjiga je opremljena z dopolnilom, ki ga je prispeval prevajalec.

NOVEGA

najboljših in te bodo na sobotni prireditvi predstavili znani slovenski pevci zabavne glasbe. Po deljeni bosta tradicionalni nagradi Zlati klopotec za najboljšo popevko in najbolj vedro besedilo. Festival bo prenašala RTV Ljubljana neposredno ob 20.30 uri v barvah.

KNJIGE

Pri založbi Borec je izšlo zanimivo pričevanje udeleženca španske državljanske vojne in

novinarja ter obveščevalca Stephena Pollaka, ki je v obdobju pred zlomom Jugoslavije živel tudi v naših krajih. Knjiga spominov „Za menoj nenavadna pot“ bo za naše bralce zanimiva tudi zaradi opisov takratnih razmer v Sloveniji. Zapisani spomini pa nas vodijo tudi v druge dežele in med druge narode.

VELIKA IGRA

Založba Borec je v prevodu Bogdana Gradišnika izdala zanimivo delo, ki v bogatem obsegu opisuje obdobje razvoja mlade jugoslovanske protibveščevalne službe, ki se je morala po vojni spopasti s številnimi ostanki izdajalskih skupin, med katerimi je bila najmočnejša skupina okrog Draže Mihajloviča. Knjigo je napisal Ljubo Popović, ki se je dogodkov sam udeležil. V knjigi je podano bogato dokumentarno slikovno gradivo, katerega precejšen del javnosti še ni bil predstavljen. Ker je delo napisano na osnovi

avtorjevih zapiskov in preverjenega gradiva, ni v njem nobenih neresničnosti.

Ruski pisatelj Jurij Vasiljevič Bondarev je znan po svojem obsežnem in raznovrstnem proznem delu. Kot aktivni udeleženec druge svetovne vojne se je dobro seznanil z vojskovanjem, prelivanjem krvi in stisko človeka, zato je v njegovih vojnih romanih polno prepričljivih opisov vojnih grozot. Roman „Zareči sneg“, ki ga je v slovenskem prevodu izdala založba Borec, opisuje celodnevni boj, ko so Sovjeti zadržali nemške tankovske enote v bližini Stalingrada. V ta okvir je zajeta usoda številnih ljudi, ki jih Bondarev riše z umetniško prepričljivostjo.

„spontanem prenasanju misli in občutij na platna“, ki so zanj edina likovno izpovedna tvarina (ob nekaj lesenitnih ploščah).

Ob slikanju nenehno prebira tudi knjige o slikarstvu in svetovno znanih mojstrih, katerih reprodukcije je dobera proučil, v študijske namene jih je celo preslikaval. Zgodovina in teorija slikarstva sta zanj edina literatura, ki jo bere, to so njegovi „romani“. Tovrstno zanimanje je gotovo precej občutno tudi v njegovem likovnem izrazu. Na začetku naslednjega ukvarjanja s slikarstvom je bilo namreč zaznati pri njem značilnosti realističnega in ekspresionističnega slikarstva, v nadaljnjem umetniškem iskanju pa je prišla do veljave njegova izvirnost, ki je najprej zaznavna, kot trdi likovni kritik dr. Mirko Juteršek, v ponavljanju „jasno izčrtanih, plastično in prostorsko določenih oblikah naslikanih predmetov“.

Ob motivu, ki ga je nekdanj najbolj privlačeval, to je šopek cvetja, prihajajo na Lebičeva

plati, kar najrazličnejši motivi iz narave. Kljub temu da so krajine zanj prejkone še zmeraj stvar iskanja, saj tudi sam pravi, da jih slika premalo in zato niso dovolj pristno izpovedane, je v teh slikah prisotna „igra senc“, razpon od črnega do belega tona, s čimer se Lebič navezuje na slikarstvo „nove stvarnosti“ iz obdobja med dvema vojnama; gotovo gre tudi za določen „vpliv“ Rembrandta. Še naprej pa ostaja njegova priljubljena tema roža, katere podoba si na platnih krči pot s pisanim „impresionističnim – prgiščem“ barv.

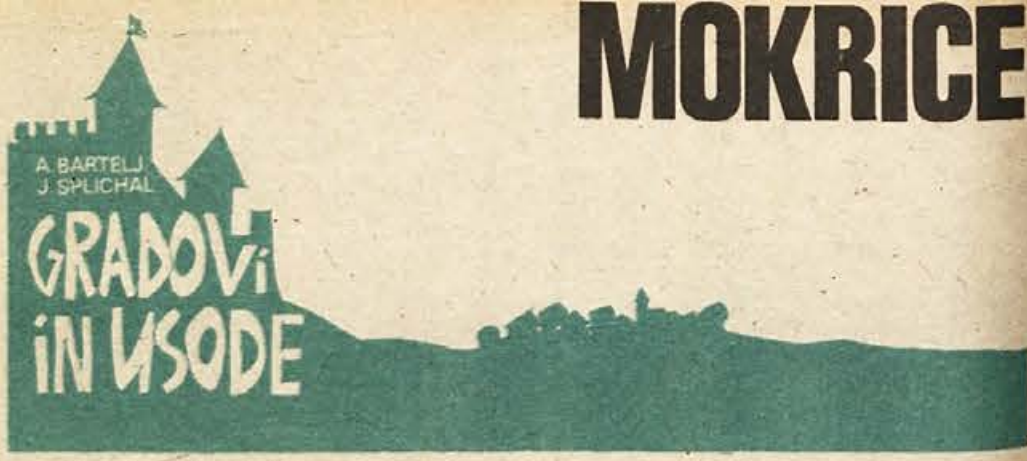
Platna Tuga Lebiča brez besed dopovedujejo, da njihov avtor ne misli vselej ostati zgolj ljubiteljski slikar. To seveda ne pomeni, da se bo poklicno posvetil slikarstvu, ampak da hoče narediti kar največ slik, ki bodo umetnine v vseh estetskih razsežnostih. Zategadelj je toliko bolj izbirčen, če lahko tako rečemo. Nad polovico platen, ki jih izdela do kraja, se mu ne zdi dobrih. Slika in nenehno išče

nov, bolj dovršen izpovedni način.

Kot slikar, ki s svojim ustvarjanjem teži nekam ven iz stvarnosti, ki jo postavlja predenj vsakdanje soočenje s svetom, Lebič ne pristaja v abstraktnih, občutju tujih oblikah, ampak hoče s svojim slikanjem predstaviti tako „realnost“, ki „ustvarjalno sprošča duha in hkrati nudi počitek“. Zato se mu zdi sodobno slikarstvo na Slovenskem nekako prisiljeno, razumljivo samo zaključenemu krogu ljudi, ki še sami ne vedo, kaj hočejo. Taisto mnenje ima tudi o slikarski „naivi“, ki je po njegovih besedah preveč razkošna v motivih, zato pa v pripovednem izrazu dostikrat zares naivna. Čisti „akademizem“ prav tako ni dostopen širokim množicam, zato bi bilo po Lebičevem mnenju nujno podpreti amatersko slikarstvo. Eden od načinov za to bi bila lahko „dopisna akademija“, ki bi „preučevala“ slike in kazala poti naprej samo amaterskim slikarjem.

D. RUSTJA

IZ TRDINOVEGA NOTESA

MOKRICE

prošnja magistrata

„Prošnja novomeškega magistrata do kranjskega zbora, da pride železnica na Novo mesto, ne pa ognjivi se ga 14/8 milj daleč, na Žužemberk, Sotesko, Toplice, Kot etc. Razlogi: Novo mesto je najvažnejši kraj dolenski, za Ljubljano najvažnejše kranjsko mesto, da je središče občena in tržbe s plodi za skoraj 230 ljudi. To se vidi od tod, ker se dele tu državne ceste tri (v Ljubljano, v Karlovec, v Zagreb) in tri okrajne, dve vežeči mesto (Zidani most, Krško), ena držeča v Kočevje — je 6 glavnih mest. V zavezo je s tem tudi s fabriko na Dvoru in Gradcu, ki slovi po Evropi radi svojih do zdaj neprekošenih projektov, s Toplicami, Sotesko (ki ima pivovarno in vele tržbo z deskami in lesom), Žužemberkom (s papirnico) in Ko-

čevjem (s steklarnico). Mesto s Kandio vred ima 281 hiš in 2109 ljudi, brez vojakov in dijakov. Bližnje do 1/2 ure oddaljene vasi imajo 302 hiši in 1482 ljudi... Tudi stroški dosti manjši bili, ako se bo delala na Toplice — Novo mesto — Kostanjevico, manj je strmcev, manj bo treba tunelov — sploh leži zemlja kaj ugodno za taka dela, kar je dokazano. Če pa se bo delala varianta Ljubljana — Višnja gora, treba je porabiti dolino Temenice, kodar ne bo delo prizadejalo večih napot. Ta železnica bila bi mnogo kračja in bi šla na Novo mesto (s pristaniščem tu). Ta prošnja šla je v Ljubljano v deželni zbor le v slovenskem jeziku, nad čimur togotili so se silno Nemci, pevdonemci, nemčurji in trepetav-

ci.“ Tako je pisal Trdina poleti 1870 v svoj dnevnik. In kaj se je izcimilo? Železnica je šla čez Višnjo goro na Novo mesto in je počasna kot polž, ki je prilepjen na železniški postaji v Polževem. Prometa je bilo nekoč dosti in železnico so odprli s silnim navdušenjem, danes pa se po njej skoraj nihče več ne vozi. Še za prevoz tovorov raje uničujejo edino, vso obrabljeno cesto, ki neupravičeno — še iz starih časov — nosi naslov avtomobilska cesta. Železniški promet pa počasi, toda vztrajno zamira in kaj kmalu bo najbrž prišel dan, ko bodo modri možje ugotovili, da je progga nerentabilna, kot je bila recimo iz Novega mesta v Dolenske Toplice ali iz Grosupljeva v Kočevje...

TAKO DOBRI IN TAKO ZANIČ!

Se nikoli ni bila jugoslovanska atletika tako visoko v svetu in še nikoli ni bila tako pri tleh... Neverjeten paradoks? Nikakor ne! Štiri-deset let tekmovalci za naslove evropskih prvakov smo potrebovali, da smo si pripeli šest medalj (med njimi kot edino slovensko Stanka Logerja v teku čez ovire). Potem pa je prišlo zlatih 24 ur letošnjega prvenstva v Rimu, kjer smo osvojili tri medalje (zlato Sušanj v teku na 800 metrov, v teku, ki je bil proglašen, da je imel najbolj zanesljivega zmagovalca, srebrno Stekić v skoku v daljavo in bronasto Urbančičeva, kot druga Slovenka, v metu kopja).

štejemo še eno osmo in tri deseta mesta na tem prvenstvu, ki so še izpopolnila jugoslovanski uspeh. A vse to so žal samo dosežki peščice najboljših, ki pa nimajo pravega zaledja. Kraljica športov je pri nas pastorka, za katero se premalo zanimamo. Da je res tako, spominu ni treba posegati daleč nazaj. Na ekipnem balkanskem prvenstvu smo bili slabši kot kdaj prej: četrti med moškimi in tretji pri ženskah. Včasih smo bili brez posebne konkurence najboljši... To je še en zgovoren dokaz za trditve, da imamo resnične prvake, kakršna sta Sušanj in Stekić, pa tudi Pavličičeva, ki je sicer v Rimu odpovedala, da pa nimamo široke osnove, iz katere bi lahko po normalni rasti pričakovali uspehov. Vse, kar zdaj dosežemo, dosežemo po naključju, pa naj nam bo to ljubo priznati ali ne!

slovenskih razmer v naše, lokalne. Ko bi povsod delali tako, kot delajo na grmski šoli v Novem mestu, ne bi bilo bojazni za naš atletski jutri. In da na Grmu zares delajo, ne pa govorijo, zgovorno pričajo rezultati: tako pri fantih kot pri dekletih so najboljši v Sloveniji in iz te široke osnove dobiva tudi novomeški atletski klub največ novih sil. In tudi atletski klub sam je ob takem načinu dela iz nekdanjega mrtvila spet začel bolje delati in je na najboljši poti, da pride v stare tirnice izpred desetih in še več let, ko je bil med najboljšimi ne le v Sloveniji, pač pa tudi v državi. Mirno lahko zapišemo, da je to tudi respect, ki bi ga veljalo predpisati ne le vsej jugoslovanski atletiki, pač pa vsakemu športu, ki želi napredovati. Kjer ne bodo pritegnili mladih, ki še hodijo v osnovno šolo, ne morejo pričakovati ne množičnosti in zaradi tega tudi kvalitete ne! J. SPLIČAL

Govorijo, kaj se je bilo nenavadnega zgodilo ob koncu 18. stoletja na mokriškem gradu. Takrat je bil gospodar Mokric blazni grof Nikolaj Tolentinus Auersperg. Menili so, da je umrl, in užaloščena družina se je zbrala ob mrtvaškem odru; bled sij sveč mu je dajal še posebno voščen videz. Nenadoma pa se je grof v krsti dvignil. Vsi so prestrašeni pobegnili iz sobe, le zvesti sluga Andrej, vajen vsakršnih presenečenj, se je vzravnil in kot vsako jutro navajeno vprašal: „Katero obleko ukazujejo njihova grofovska gnada?“

Bolj kot po navidezni smrti je grof za mokriško zgodovino zanimiv in usoden zaradi tega, ker je v nekem navalu blaznosti dal na grmadi sežgati ves grajski arhiv.

Znani pisatelj Friderik Gagern, ki je tudi živel na mokriškem gradu, se je spominjal, da mu je nekoč babica dala ključce od neke železne skrinjice, ko ga je začela zanimati zgodovina gradu. Babica mu je rekla, da je v skrinjici ves grajski arhiv. Ko je pozneje o tem dogodku pisal, pravi: „Ves ta arhivček je obsegala majhna železna skrinjica: neznačen ostanek velikega zaklada — po ustnem izročilu ga je bilo za tri zvrhane vozove! — ki je ostal po norem dejanju nekega mojega nesrečnega prednika, ki je bil pod vplivom protislovij svojega časa.“

Pa še ta mali ostanek zgodovinskih grajskih dokumentov je šele iz konca 16. stoletja, torej iz novejšje grajske zgodovine. Šele iz konca 18. in v 19. stoletju so ohranili številnejše dokumente. Kajpak nam je lahko samo žal, da je ohranjena tako malo gradiva, saj ti zgodovinski spisi niso pomembni zgolj za Mokrice, pač pa za zgodovino Slovencev in Hrvatov.

Na srečo pa je vendar ohranjenih nekaj jasnih sledi grajske zgodovine iz najstarejših časov in poznejših stoletij. Sem sodijo napis, vklesani v kamen, utrdbe in nekateri spomeniki.

In kaj pravi o Mokricah Valvasor? „Grad in gospostvo Mokriz (po kranjsko Mokrice) ležita na Dolenskem, od glavnega mesta Ljubljane 13, od mesta Krško pa dve milj. Gospostvo leži na hrvaški meji in so ga poprej prištevili k Slovenski marki; grad je od hrvaškega glavnega mesta oddaljen le 4 milje. Nemško ime izvira od kranjskega. Mokrice namreč pomenijo mokroto ali vlažnost, ker je ta kraj zaradi ilovnatih tal ob daljšem deževju precej vlažen in blaten in ker nedaleč od tod teče mimo Sava.“

Grad stoji na čedni vzpetini. Poslopje pa je zidano precej močno in trdno ter opremljeno s tremi okroglimi stolpi. To gospostvo ima brez primere dobra in rodovitna tla, lepa in rodovitna ravna polja, travnike, različno sadno drevje, poleg tega pa nadvse odlično vinsko trto. Nekoč je bilo gospostvo, kakor to lahko razberemo iz starih rokopisov (Valvasor jih je namreč še videl, preden jih je nori grof sežgal, op.p.) in spisov last gospodov Sebrjach, za gospodom Sigmundom Sebrjachem, poslednjim svojega imena in rodu, je grad prešel na „plemenito gospodično Perneško“ (tako se glasijo besede v spisu), od te ga je dobila v last Doroteja Kuenberg, od nje pa zopet gospodje Raghiz, nato gospodje Einkhuern, potem pa gospodje Gregorijanić; tako je bil gospod Nikolaj pl. Gregorijanić poleg dveh odličnih gospodstev na Hrvaškem, namreč Suseda in Medvedgrada in žumberške kapetanije, še lastnik tega gospostva. Nato je lastništvo gradu prešlo na gospode Moscone. Še pred kratkim je bila lastnica gradu gospa Barbara, rojena grofica Draškovič, vdova po gospodu Jožefu pl. Mosconu, ki pa se je nedavno tega preselil s tega sveta.

Dandanes gospoduje nad tem krajem njegova ekselencija gospod Nikolaj grof Erdoedy, ban hrvaški.

Tako Valvasor. Čeprav ni očitnih zgodovinskih dokazov, smemo verjeti arheologom, ki trdijo, da gre nastanek mokriškega gradu iskati v rimskem kastelu (castrum). Utrdbe na nekdanjem rimskem območju, posebno še utrdbe na vzpetinah, so nastale zvečne iz germanskih zaklonišč, ki jih je opisal Cezar. V notranjem mokriškem dvorišču stoji še danes trden štirioglat stolp, ki je znan pod imenom „Rimski stolp“. Arheologi pravijo, da je to prvotna in povsem ohranjena utrdba, ki je tu ostala še iz rimskih časov. Zanimivo pa je, da je sploh ostala, saj ni imela v poznejših časih nobenega strateškega pomena več, ker stoji na dvorišču. V tem ograjenem dvorišču so od tega stolpa višji trije okrogli stolpi in zidovi dvorca, ki obdajajo „Rimski stolp“. Brzkone je ta štirioglat stolp stal sam in bdel nad veliko rimsko glavno cesto, ki je svoje čase tekla z zahoda na vzhod prav pod sedanjim mokriškim gradom.

Dr. Ivan Brlić sodi, da je ta izredno prometna in strateška žila rimskega cesarstva povezovala Rim z njegovimi glavnimi vzhodnimi provincami. Po današnjem jugoslovanskem ozemlju — takratni provinci Illiricum in Pannonia — je vodila ta široka cesta preko Emone (Ljubljane), Neviudunuma (Drnovga pri Krškem) in utrdbe Romul (verjetno današnje Mokrice) ob desni obali Save do Andautonije (Šćitarjevo pri Zagrebu) in do rimske naselbine Siscia (Sisak), kjer je šla čez Savo in potem naprej do Marsoniuma (Slavonski Brod), Sirmiuma (Mitrovica na Savi) in Beograda.

Da je v Mokricah zares rimski stolp, dokazujejo tesani kamni v temelju tega stolpa, ki so iz istega kamna kot rimski nagrobniki, miljni kamni in drugi različni kamni z napis iz rimske dobe, ki so jih izkopali okoli Mokric. Očitno je tudi, da ta stolp ni v organski arhitektonski zvezi z zgradbami in zidovi, ki ga obdajajo in ki so jih zgradili pozneje. Še danes povezuje ta stolp s severovzhodnim okroglim stolpom le leseno stopnišče. Najbolj prepričljiv dokaz, da je stolp res iz rimskih časov, pa sta dve rimski konzoli na zunanjem zidu stolpa, ki sta ostali od nekdanjega balkona. Balkon bi danes gledal v temno dvorišče na vodnjak: nedvomno je v starih časih bil namenjen lepšemu razgledu, prek savske ravnine na rimsko cesto.

Dokaz rimskega porekla stolpa je tudi položaj rimske cisterne, ki je v neposredni bližini stolpa in na kateri je napis, da so jo najbrž zgradili Rimljani, da je bila 1558 poškodovana, 1593 pa popravljena, po letu 1774 zasuta, 1809 pa so jo slučajno odkrili in obnovili. Nemški napis je vklesan v kamen. V tem primeru se je Gagern nedvomno zmotil, ko je trdil, da gre za vodnjak, ki so ga naredili turški strokovnjaki. Kako bi si lahko predstavljali, da bi Turke povabili v trdnjavo, ko pa je bila zgrajena kot obramba pred njimi, razen tega pa je dal Auersperg pred dobrim stoletjem kakih 20 do 30 metrov od cisterne izkopati nov vodnjak, ki krasi danes notranje grajsko dvorišče in na katerem je napis „DEM BRUNNE REGEN — DEM HAUSE SEGEN“ (Dež v vodnjak — blagoslov v hišo).

Opozoriti je potrebno tudi na skrivnostni podzemni rov, ki je bil nedvomno povezan z rimskim stolpom. Govorijo, da gre rov do vznožja hriba, na katerem so Mokrice, in da je bil namenjen za skrajno silo, če bi sovražnik prodril v trdnjavo. Ustno izročilo ve celo povedati, da je vodil rov še dlje, do brega Save. To je vzbudilo tudi domišljivo pisatelja Fridrika Gagerna, ki je opisal, kako je poznejši rimski cesar Tiberij vodil svoje legije v bojnih formacijah po cesti pod Mokricami. Iz spominske plošče, ki je vzdana v oporni zid kapele sv. Ane pod gradom — te kapele so se v reformacijski dobi v 17. stoletju polastili protestanti iz Krškega — razberemo, da je cesar Trajan okoli leta 100, ko je šel na krvavo vojsko v Dacijo, obiskal mesto Neviudunum in se zadržal v njem, medtem ko so njegove čete nadaljevale pot proti Sisku.

Razen tega je zanimiv tudi miljni kamen — za nas nepomemben, za potnike na stari rimski cesti pa nadvse koristen. Baje so ga našli globoko pod zemljo, ko so kopali korito za grajski ribnik. Dva para volov sta ga na sahnih potegnila po zmrznjenem snegu do grajskega mostu, kjer je še danes. Gagern je v Zeleni kroniki napisal: „Miljni kamen je bil tukaj izkopen. Zdaj je tu kot kamnita klop pod vejami smrek, tik pred mostom očetovega dvorca. Nanj so v prijazni senci radi sedali, ne da bi slutili njegovo preteklost: berači, kočarji, lovci, logarji in pazniki, utrujeni in preznojeni ali od poletne vročine ali od teže ustreljene srnjadi; posedali so pobožni verniki na poti k božji službi, potrpežljivi kmetje so tu počakali na rešitev svojih prošenj, pa tudi pacienti mojega deda in babice in drugi njeni klienti so jih tu čakali. Votla, nerazstreljena železna krogla iz turškega topa, kalibra 17 palcev, leži zraven kamnite klopi in dela rimskemu miljnemu kamnu dobro družbo, polno zgodovinskega pomena.“

Mimo Mokric so se podili Goti, tu je jezdil „bič božji“, hunski krvoločni kralj Atila, za Huni so prišli Avari, potem so se tu naselili Slovenci. Nato so te kraje v devetem stoletju opustošili Madžari, ki so po rimski cesti narodov hodili na svoje pohode. Štiri stoletja pozneje so navalile mongolsko-tatarske horde, ko je Batu-kan gnal ogrskega kralja Belo IV. Potem so štiri stoletja sejali strah in grozo Turki — Mokrice pa so vse preživele.

V turških časih so bile Mokrice pribežališče za bližnjo in daljno okolico. Takrat je bil obrambni zid pomaknjen daleč naprej v današnji park. (Nadaljevanje prihodnjic)